

YIL 33 SAYI 117 2023/1

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin üç ayda bir yayınlanan Ulusal Hakemli Dergisidir. Yerel Süreli Yayın

Web sayfası üzerinde açık kaynaktır:
www.egemimarlik.org

Yayınlayan

Mimarlar Odası İzmir Şubesi adına;
Yayın Komitesi

Sahibi İlker Kahraman

Yayın Editörü Çiçek Ş. Tezer Yıldız

Grafik Tasarım Güler Özsakarya Ertan

Konsept Tasarım Emre Çikinoğlu

Yayın Komitesi

Yenal Akgün

Ferhat Hacılibeyoğlu

Ülkü İnceköse

Seçkin Kutucu

Aslı Ceylan Öner

Deniz Özkut

Çiçek Ş. Tezer Yıldız

Ebru Yılmaz

(Soyadına göre alfabetik)

Ege Mimarlık Bilimsel Danışma Kurulu

Ayşe Güliz Bilgin Altınöz, Prof. Dr.

Neslihan Dostoğlu, Prof. Dr.

Gül Kaçmaz Erk, Doç. Dr.

Emine Özen Eyüce, Prof. Dr.

Hikmet Sivri Gökmen, Doç. Dr.

Deniz Güner, Prof. Dr.

Berlin Gür, Prof. Dr.

Emel Kayın, Prof. Dr.

Tuğçe Kazanasmaz, Prof. Dr.

İpek Özbek, Prof. Dr.

Güven Arif Sargın, Prof. Dr.

İkbal Sevil Sarıyıldız, Prof. Dr.

Uğur Tanyeli, Prof. Dr.

Koray Velibeyoğlu, Prof. Dr.

(Soyadına göre alfabetik)

Tarandığı Veritabanları

DAAI - Design and Applied Arts Index

Yayın Yeri

Mimarlar Odası İzmir Şubesi - İzmir Mimarlık Merkezi

1474 Sokak No: 9 Alsancak İzmir

Tel: (232) 463 66 25 (pbx)

Faks: (232) 463 52 12

egemim@izmimod.org.tr

www.izmimod.org.tr/ egemim@izmimod.org.tr

Akhisar Temsilciliği: (0236) 414 86 50

Aydın Temsilciliği: (0256) 213 45 33

Dikili Temsilciliği: (0232) 671 85 02

Kuşadası Temsilciliği: (0256) 612 00 91

Manisa Temsilciliği: (0236) 232 68 07

Nazilli Temsilciliği: (0256) 312 84 83

Ödemiş Temsilciliği: (0232) 545 73 73

Salihli Temsilciliği: (0236) 715 08 23

Turgutlu Temsilciliği: (0236) 312 04 21

Uşak Temsilciliği: (0276) 212 29 57

Baskı

Metro Matbaacılık Ltd. Şti.

Yahya Kemal Beyatlı Cd. No:94

Begos 3. Bölge 35400 Buca / İZMİR

T. +90 232 290 33 11

Sertifika No: 40921

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Üyeleri İçin ücretsizdir.

Fiyat 55 TL Yıllık Abonelik 200 TL

• Ege Mimarlık makale seçimleri hakemler tarafından yapılmaktadır. Sadece hakemli değerlendirme sürecinden geçen yazılar "makale" kategorisinde yer almaktadır.

KAPAK Göç, Güler Özsakarya Ertan

BAŞYAZI ...2

İNGİLİZCE ÖZET ...4

HABERLER ...6

ŞUBEDEN

Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin 6 Şubat Depremi ile İlgili Görüşleri ...18

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Deprem Odaklı Üye Danışma Kurulu ...22

YAPI TANITIM

Roni S. Ruso Mimarlık

İzmir Musevi Cemaati Merkez Binası ...30

YAPI TANITIM

AtölyeSİM Mimarlık

Uğur Apartmanı ...36

YAPI TANITIM

Mert Uslu Mimarlık

Defne Apartmanı ...42

TEMA

GÖÇ ...48

GÖRÜŞ

Lütfiye Yılmaz, Feride Pınar Arabacıoğlu

Terk Eden ya da Yerinden Edilen

Kent Öznesi ...50

BÖLÜNMÜŞ EKРАН

Merve Bedir, Didem Danış,

Mustafa Kahveci

Göç ve Deprem ...52

MAKALE (Araştırma Makalesi)

Senem Tezcan, Ceren Ağin Gözükızıl,

Hayat Zengin Çelik

Göçe Maruz Kalmış Alanlara Yönelik

Farklı Kentsel Müdahaleler: İzmir

Örneği ...62

MAKALE (Araştırma Makalesi)

Erhan Kurtarır, Feral Geçer Sargın, Emel

Karakaya Ayalp

Göç Kentlerinde Birlikte Yaşam:

Bir Sosyal İnovasyon Modeli Olarak

Geliştirilen Yaşayan Laboratuvar

Deneyimlerinin Gösterdikleri ...68

KÜLTÜR

Elif Kocabıyık Savasta, Çiçek Ş. Tezer

Yıldız, Özgül Kılınçarslan, Onur Mengi,

Emre Yıldız

İyi Tasarım/Good Design İzmir_7'ye

Dair ...74

EGE MİMARLIK BİLGİLENDİRME

EGE MİMARLIK Yayın Çizgisi

EGE MİMARLIK Gönderim Koşulları ...80

Göç, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi” olarak, göçebelik ise “Değişik şartlara bağlı olarak belli bir yöre içinde çadır, hayvan ve öteki araçlarla yer değiştiren, yerleşik olmayan” olarak tanımlanıyor.

Kavram bizlere yabancı değil. Kültürümüzde göçebelik yaygın. Kentlilik bilincinin tam oturmamasında göçebelik konusunun da etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Kış ve yaz aylarında mekân değiştirmek, herkesin yazlık hayali kurması oldukça yaygın. Anadolu’da yaz aylarında yaylalara çıkılması da göçebeliliğin bizlerde bıraktığı mirastan kaynaklanıyor olabilir. Şu anda dahi en küçük yerleşme biriminden en büyüğüne kadar yaz aylarında kullanılan yakın bir çevrenin kullanımında olduğuna şahit oluyoruz.

Elbette günlük hayatta ait olma duygusunu zedeleyen bir yaklaşım göçebe olma durumu. Tek bir mekânda uzun planlar yapılmaması, her şeyiyle tasarlanmamış ve tamamlanmamış mekânların, nasıl olsa terk edileceği gerekçesi ile içinde yaşam barındırması oldukça yaygın ne yazık ki.

Göçün bu dezavantajlarının yanında, yola çıkıldığında sınıfsal farklılıkların ortadan kalkması avantaj olarak değerlendirilebilir belki de. Bu sınıfsal farklılık olmaması durumu da kültürel zenginlik olarak bizlere yansıyor ve büyük bir statüko farkı oluşmuyor diye düşünülebilir.

Mimarlar olarak, bu göçebelik ortamında, yıllara meydan okuyacak, dirençli ve sürdürülebilir kentler oluşturmak için uğraşıyoruz.

Şubemiz 26-27-28 Nisan tarihlerinde dirençli-sürdürülebilir kentleri konu alan seminerler ve çalıştaylar düzenliyor. Amacımız depremde zarar görmüş alanları canlandırırken dünyaya örnek yaklaşımları sergilemek. Bu kapsamda bu alanda çalışan tanınmış isimleri seminerler için çağırıyor ve katılımcılar ile çalıştaylar düzenleyerek öğrenimi pekiştiriyoruz. Şili’deki deneyimin aktarılması için Şili’den konusunda uzman isimleri çağırıyor, hafif yapı geleneğimizi tekrar yaygınlaştırmak amacı ile ahşap yapılara dikkat çekiyoruz.

Deprem sonrasında karşımıza çıkan çıplak gerçek 1999 depreminden sonra hazır hâle getirdiğimizi sandığımız yaklaşımlarımızın aslında ne denli yetersiz olduğunu ve ne denli can kaybına sebep verdiğini görmemiz oldu.

Oysa, yirmi birinci yüzyılda bu tür afetlerde can kaybı yaşamayacak teknik bilgiye sahip olmamıza rağmen neden bu denli yıkımlar ve acılar yaşadığımızı bilemiyoruz.

Yıkılan alanlarda ortaya konulacak geçici barınma alanlarının en az beş ile on yıl arasında kullanılacağını ön görüyoruz. Bu nedenle bu birimlerin ihtiyacı karşılayacak tasarımlar ile elde edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu alanda mimari tasarımın önemini bir kez daha öne çıkarıp kamusal sorumluluğumuz ile çözümü kendi bilimsel yaklaşımlarımız ile bulmaya odaklanıyoruz. Her seferinde bu son olsun isteğimizi yineliyoruz ancak son olma durumunun bizler ile alakalı olduğunu da hatırlatıyoruz.

YÖNETİM KURULU

ŞUBE'DEN

EGE MİMARLIK'TAN

İklîm değişikliği ile onun ortaya çıkardığı ve arttırdığı krizler, coğrafyalar ve toplumlar fark etmeksizin yüzünü gösterirken; bazı konuların ve kavramların öncesine göre daha büyük bir hassasiyetle ve kapsayıcı şekilde yeniden ele alınması gerektiği çok açık. Yer ve iklimle doğrudan ilişkili konuları ve krizleri düşünürken, canlıların yer değiştirmesinden söz etmemek ise olanaksız hâle geliyor. Bahsedilen bu hareketliliğin ve yerleşikliğin hâllerinin kültürel, zihinsel ve mekânsal olarak; politik, sosyal ve çevresel boyutları ile birlikte, çok katmanlı şekilde tartışılması önemli görünüyor.

Ege Mimarlık 117. sayısında, mesleki alanda her zaman çok önemli bir yeri olan göç konusunu, ayrıca ve özellikle bu hassasiyeti de gözeterek konu ediniyor. Göç temasıyla hazırladığımız bu sayının baskıya hazırlık sürecinde, Türkiye'nin karşılaştığı en büyük felaketlerden biri olan Maraş-Halep depremini yaşadık. Coğrafi bir odağı olan ve bununla birlikte coğrafyalar ötesi kavramları önemseyerek içeriğine dahil eden bir dergi olarak; büyük bir bölgeyi ölümcül şekilde etkileyen, bunun yanında mesleki olarak bölgenin ötesinde düşünmeyi gerekli kılan bu depremi içeriğe dahil etmemek olmazdı.

Sayının ilk bölümlerinde, deprem bölgesinden gözlemleri, konuyla ilgili mesleki değerlendirmeleri; Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin Üye Danışma Kurulu'ndan hareketle geliştirdiği, depremden alınması gereken dersler ve incelenmesi gereken hususlarla ilgili önerilerini bulacaksınız. Tema kapsamında üretilen içerikte Lütfiye Yılmaz ve F. Pinar Arabacıoğlu'nun terk eden yan da yerinden edilen kent öznesi ile ilgili görüş yazısına yer veriyoruz. Makale bölümünde yer alan iki çalışmadan ilkinde, İzmir'in merkezinde çeşitli göç süreçlerine konu olan mahallelerde yapılan görüşmelerle geliştirilmiş, kentsel müdahalelere odaklı bir araştırma yer alıyor. Diğer makale ise, İstanbul, İzmir ve Hatay'da birlikte yaşam deneyi olarak gerçekleştirilmiş olan “yaşayan laboratuvar” deneyimlerini ve sonuçlarını değerlendiriyor. Dergimizin tartışma platformu olarak işleyen Bölünmüş Ekran bölümünde ise; Merve Bedir, Didem Danış ve Mustafa Kahveci, depremin üzerinden henüz iki hafta geçmişken, göç ve deprem konularını birlikte ele alıyorlar.

Dergimizin genellikle temadan bağımsız olarak geliştirilen bölümlerinden Yapı Tanıtım'da, bu kez kent merkezinde, sıkışık parsellerde tasarlanmış üç ayrı yapıya yer veriyoruz: Rosi S. Ruso'nun tasarladığı İzmir Musevi Cemaati Merkez Binası, AtölyeSİM'in tasarımı Uğur Apartmanı ve Mert Uslu Mimarlık tarafından tasarlanan Defne Apartmanı. Kültür bölümünde ise İzmir'de sürekliliği olan tek büyük ölçekli tasarım etkinliği İyi Tasarım/Good Design İzmir_7'ye yer veriyoruz.

İyi okumalar diliyoruz.

YAYIN KOMİTESİ

reddot winner 2022

DÜNYANIN BEĞENİSİNİ KAZANDIK, TASARIM ÖDÜLÜ ALDIK!

Yeni Dorado 76, dünyada eşsiz tasarımların ödüllendirildiği
Red Dot Product Design'ı kazandı.

YENİ
Dorado 76

winsa®

PROJECT**İzmir Jewish Community Center***Roni S. Ruso Architecture***PROJECT****Uğur Apartment***AtölyeSİM Architecture***PROJECT****Defne Apartment***Mert Uslu Architecture***MIGRATION****PROJECTING****Abandoning or Displaced Subjects of the City***Lütfiye Yılmaz, Ph.D. Student, Yıldız Technical University Ph.D. Program in Architectural Design
Feride Pınar Arabacıoğlu, Assoc. Prof. Dr., Yıldız Technical University Department of Architecture***DIVIDED SCREEN****Migration and Earthquake***Merve Bedir, Adjunct Asst. Prof. Dr., Hong Kong University Department of Landscape Architecture, Post-Doc Researcher/ Critical Media Lab Basel
Didem Daniş, Assoc. Prof. Dr., Galatasaray University Department of Sociology, Founding Chairman of the GAR- Association for Migration Research
Mustafa Kahveci, Asst. Prof. Dr., İstanbul University Department of Political Sciences and Public Administration***ARTICLE (Research Article)****Different Urban Interventions to Migration-Exposed Areas: The Case of İzmir***Senem Tezcan, Dr., Urban transformation Directorate of İstanbul Metropolitan Municipality
Ceren Ağin Gözükızıl, Res. Asst. Dr., Muş Alparslan University Department of Urban and Regional Planning
Hayat Zengin Çelik, Prof. Dr., Dokuz Eylül University Department of City and Regional Planning*

Migration is one of the most significant issues of planning. The physical order created by migration has always been the focus of various urban interventions, which has revealed multi-part effects with renewal-oriented applications, called “urban transformation”. The study aims to reveal the effects of urban interventions in an area of 31 neighborhoods in the center of İzmir, subject to different migration processes, within the framework of

communication and harmony, physical problems, belonging, and security in the interviews with the neighborhood mukhtar.

KEYWORDS migration, urban intervention, urban transformation, İzmir

ARTICLE (Research Article)**Living Together in Migration Cities: Living-Lab Experiences as a Social Innovation Model***Erhan Kurtarır, Asst. Prof. Dr., Yıldız Technical University Department of Urban and Regional Planning
Feral Geçer Sargın, Asst. Prof. Dr., İzmir Democracy University Department of Urban and Regional Planning
Emel Karakaya Ayalp, Assoc. Prof. Dr., İzmir Democracy University Department of Urban and Regional Planning*

This article evaluates the “living laboratory” experiences and findings, which were carried out as an experiment of living together in migration cities, İstanbul, İzmir and Hatay. The article consists of three parts; in the first part, the living laboratory approach, which is produced as a model of living together, is discussed. In the second part, the experiences of POT-A Urban Living Laboratory (ULL) established in migration cities are examined, and in the last part, the components and suggestions of POT-A ULL as a social innovation model proposal are evaluated.

KEYWORDS cities of migration, living together, social innovation, living lab, social cohesion.

CULTURE**About Good Design İzmir_7***Elif Kocabıyık Savasta, Asst. Prof. Dr., İzmir University of Economics Department of Industrial Design; Design Coordinator, İzmir Mediterranean Academy
Çiçek Ş. Tezer Yıldız, M. Arch.; Panels and Talks Program Coordinator, Good Design İzmir_7
Özgül Kılınçarslan, Asst. Prof. Dr., İzmir University of Economics Department of Visual Communication; Exhibition Program Coordinator, Good Design İzmir_7
Onur Mengi, Assoc. Prof. Dr., İzmir University of Economics Department of Industrial Design; Exhibition Program Coordinator, Good Design İzmir_7
Emre Yıldız, Lecturer, Yaşar University Department of Graphic Design; Workshop Program Coordinator, Good Design İzmir_7*

HİTİT SERAMİK

seranit

EGEVİTRİFİYE

EGESERAMİK

UŞAK seramik

dura-tiles

dura-bagno

aquanit

VitrA

vanucci
KITCHEN

smeg

NIPPON
PAINT

UKINOX
MUTFAK EVYERİ VE ANKASTRE ÇIHAZLAR

BETSAN
The Mosaic Factory

Crauf

veroxfloor
Under your feet, beyond your dreams

LINEAPIETRA
EMERİC BOYUTLU TAŞ KAPLAMA & STONE ÜSİETİ

pure
CONCEPT

cifre
cerámica

newarc
choose your own style

DU&KA
WALLCOVERINGS

LUCCO
elegance for life...

VINYLBOND®
DEKORATİF PAVEL SİSTEMLERİ

PANO®
BANYO SİSTEMLERİ

PORCELANOSA Grupo

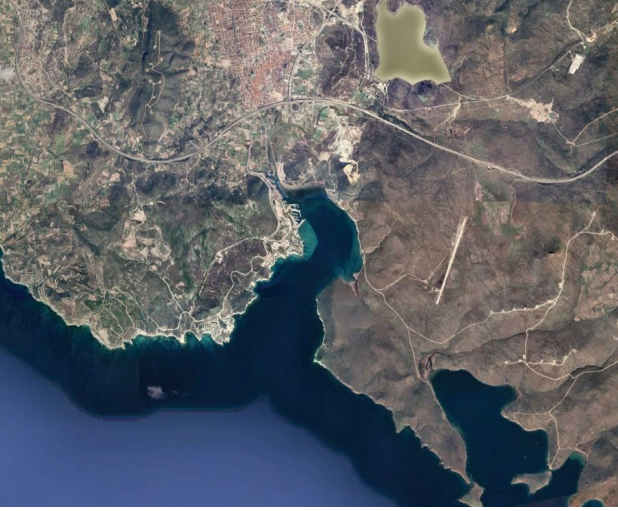
CEYHAN
Y A P I

exclusive

İLETİŞİM

Çeşme Yarımadasına İlişkin Yürütmesi Durdurulan Cumhurbaşkanlığı Kararı Hakkında

İzmir Çeşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin sınırlarının yeniden belirlenmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararı 12.02.2020 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştı.

Bu karar; Çeşme Yarımadasında mevcut devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanların tümünü, 47 Km kıyı alanını, yarımada'nın kuzey ve güneyinde 4.000 hektarı bulan deniz alanlarını ve bu alanlardaki beş adet adayı, 4,293 hektar orman alanını, 600 ha. mera alanı, içme suyu koruma havzalarının tamamını, bölgedeki doğal koruma alanlarının yüzde 70 ini, nitelikli tarım alanları ile zeytinlik alanları, kültürel ve arkeolojik miras alanlarını, yarımada'da yerleşim alanları dışında kalan alanların tamamını içeren 16.000 Hektarlık (22400 futbol sahası büyüklüğünde) devasa kamu arazisini kapsamaktadır.

Bu devasa kamu arazisi ve deniz alanları yatırımcılara irtifak hakkı tesisi suretiyle tahsis edilerek bu alanın tümünde ve adaları da içeren deniz alanlarında halkımızın girişine kapalı imtiyazlı bir azınlığın kullanımına özgülenmiş, girişi denetimli, bağımsız özel bir yetki alanı oluşturulacaktır.

Bu devasa kamu arazisinin ve deniz alanlarının irtifak hakkı sahibine devri karşılığ alınacak bedel kamu harcamaları için kullanılmayacak sadece alanın alt yapı yatırımlarına harcanabilecektir. Yani irtifak bedeli dahi kamuya değil yatırımcının hizmetine sunulacaktır.

Tahsis edilecek kamu arazisi ve deniz alanları nadir bir ekosistemi barındırmaktadır. Alan, Doğal sit alanları, su koruma havzaları, orman alanları ile çok özel niteliklere haizdir. Ancak alanın bu çok özel niteliklerine müdahale edilerek, imtiyazlı bir azınlığın hizmetine sunulmak üzere; mega yat limanları, golf sahaları, kıyı otelleri, lüks konut ve rezidanslar vb. yapılacaktır.

12.02.2020 tarihinde 16.000 Hektar alanda ilan edilen Çeşme Turizm Bölgesinin bir benzeri 2006 yılında çok daha küçük 10.000. Hektarlık bir alanı kapsayacak şekilde ilan edilmiş, bu işlem Danıştay 6. Dairesinin 2006/4056 E.- 2008/8262 K. Sayılı kararı ile hukuka aykırı bulunarak iptal edilmiş ise de Bakanlık yargı kararlarını umursamadan çok daha büyük alan için hukuka aykırılığı yargı kararı ile belirlenmiş işlemi tekrar yürürlüğe koymuştur. Bu yanı sıra 12.02.2020 tarihli Resmi Gazete de ilan edilen işlem hukuk devleti ilkesinin de ihlali niteliğindedir.

Kurumlarımız ve çok sayıda duyarlı yurttaş halkımızın yaşam alanlarına, nadir ve korunması gereken habitat alanlarına müdahale içeren ve hukuka aykırılığı daha önce yargı kararı belirlenmiş işleme karşı Danıştay 6. Dairesi nezdinde dava açmış, mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesinde de işlemin kamu yararına uygun olmadığı belirlenmiş ise de Danıştay 6. Dairesi gerekçesiz olarak yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar vermiştir.

Ancak itirazımız üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun kararı ile Danıştay 6. Dairesinin kararı kaldırılarak 12.02.2020 tarihli Resmi Gazetede ilan edilen İzmir Çeşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin sınırlarının yeniden belirlenmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararının

yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu kararında deniz alanlarını da kapsayan bu denli büyük bir alanın gereklilikleri açıklanmadan turizm bölgesi ilan edilmesi hukuka aykırı bulmuştur.

Bu karar ile; davalı Kültür ve Turizm Bakanlığına da tebliğ edilmiş olup İdari Yargılama Usul Kanunu'nun 27. Maddesi gereğince Bakanlıkça Çeşme Turizm Bölgesi projesi kapsamında artık hiçbir işlem ve tasarrufta bulunulamayacaktır. Yürütmenin durdurulması kararına rağmen yapılacak her işlem kamu görevlilerinin cezai ve mali sorumluluğunu gerektirecektir. Kurumlarımız kararın gereklerine uyulmasını titizlikle takip ederek ihlal edenler hakkında gerekli hukuki işlemleri başlatıp takip edecektir.

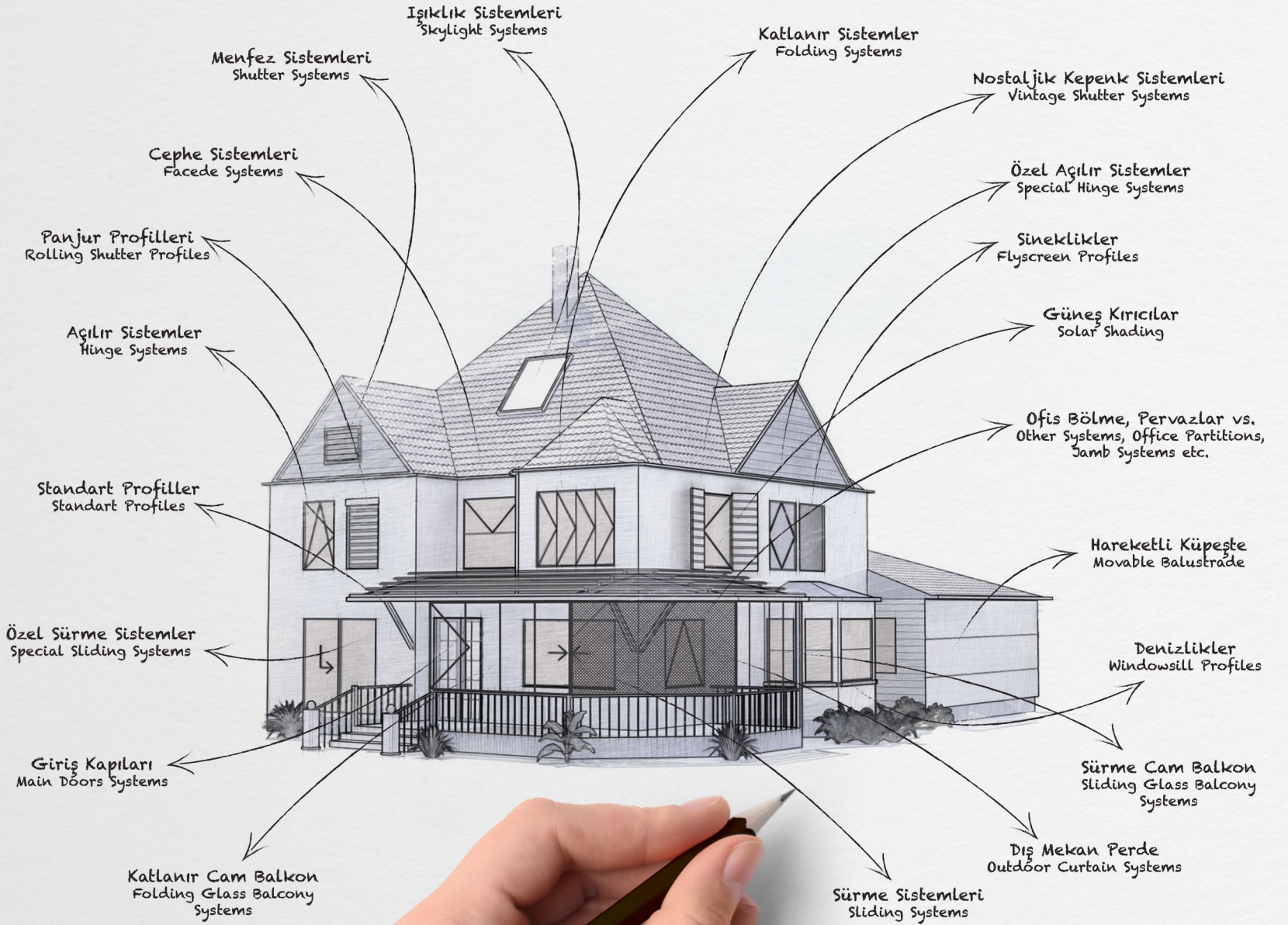
Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun hukuka aykırı bulunduğu işlem hakkında Danıştay 6. Dairesi tarafından aynı yönde nihai karar verilmesi beklenmektedir.

Korunması gereken doğal alanları, korunması gereken su havzalarını, orman alanlarını, deniz alanlarını, kıyıları, kamuya ait devasa alanları kamunun elinden alıp bir azınlığın kullanımına terk edecek bu işlemin hukuka aykırı bulunarak durdurulmuş olması ile kamusal sorumluluklarımızın gereklerini yerine getirmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Halkımıza ve tüm İzmirli'lere armağan olsun.

Kentlerimize, yaşama, kamu yararına sahip çıkma kararlılığımızı bir kez daha kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Saygılarımızla,
TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ (TMMOB) İZMİR İL KOORDİNASYON KURULU
İZMİR BAROSU
İZMİR TABİP ODASI
EGEÇEP
1 Aralık 2023

IQ ALÜMİNYUM İLE HER İHTİYACA UYGUN ÇÖZÜMLER!

Kemeraltı ve Basmane’de “Kaçırılmayacak Fırsat” Kimin İçin?

“Türkiye’nin doğal ve tarihi çevresini yitirmesi, yoksulluk kadar büyük bir problemdir. Buna karşın yaygın koruma ne bir kriz ne de bir trajedidir. Tersine ileriye yönelik bir meydan okuyuştur.”¹

Prof. Dr. Gönül Tankut²

2012 yılında kurulan ve günümüzde Yönetim Kurulu Başkanlığını İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer’in yürüttüğü Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş. (TARKEM) tarafından İzmir Tarihi Kemeraltı ve Çevresi adına kaynak yaratma amacıyla Re-Pie Portföy Yönetim şirketi ile “İzmir Tarihi Kemeraltı Gayrimenkul Yatırım Fonu” kurulduğu yönündeki duyuru ve haberler hem ilgili kurumların web sitelerinde hem de medyada yer almıştır. Bu haberlerde Türkiye ve Avrupa başta olmak üzere tüm dünyadan yatırımcılara İzmir Tarihi Kemeraltı’na ortak olma çağrısı yapılmakta ve kurulacak olan yatırım ortaklığının İzmir Tarihi Kent Merkezinin UNESCO Dünya Mirası olmasına katkı sağlayacağı iddia edilmektedir.

İzmir tarihi kent merkezini oluşturan Tarihi Kemeraltı ve Basmane bölgeleri özgün tarihsel nitelikler taşıyan önemli alanlardır. Geçmişten günümüze gelişen kentleşme pratikleri içerisinde merkezi niteliklerini ve önemlerini sürdürmeyi başarmış olan bölgeler, dünya ölçeğinde de taşımakta oldukları değer çerçevesinde, günümüzde UNESCO Dünya Miras Listesi’ne aday durumdadır. Bu adaylık sürecinde alanın kamu yararı temelinde, uluslararası alanda çerçeveselen koruma ilkeleri doğrultusunda korunması beklenirken, alanın yatırımcı sermayedar gruplar için, üstelik kamu kurumları aracılığıyla, kaçırılmayacak bir yatırım fırsatı olarak sunulmakta olduğunu görmekteyiz. Meslek odaları olarak, bir tarihsel koruma alanını kar amaçlı bir yatırım alanı olarak sunma tavrını ve bu amaçla açıklanan gayrimenkul yatırım fonunun kurulmasını, koruma ilkeleri açısından oldukça tehlikeli bulduğumuzu kamuoyuna duyurmayı bir görev ve tarihsel sorumluluk olarak

gördüğümüzü belirtmek isteriz.

Kültürel Miras Hisse Senedi Değil Kuşaklar Ötesi Kamu Yararıdır

Ulusal mevzuatımızın da temelinde geliştiği uluslararası alanda çerçeveselen koruma ilkeleri doğrultusunda, tarihsel alanların bilgisi kamu yararı adına, “tarihsel belge” niteliğiyle korunmalı ve bu bilginin gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmalıdır. Koruma eylemi tarihsel bilgi ve önemi sürdürme amacıyla yapılan müdahaleleri kapsamakta ve kamu yararı ilkesi temelinde yürütülmektedir.

Tarihin her döneminde medeniyetler kendilerinden önceki medeniyetlerin tarihsel bilgi birikimi ve deneyimlerini gözeterek gelişim ve değişim süreçleri yaşamıştır. Medeniyetler arasında bilgi aktarımı modern kapitalist süreçler öncesinde kendiliğinden gelişebilmiştir. Bununla birlikte kapitalizmin egemen olmasıyla birlikte modern dönemin rant odaklı, hızlı, dönüştürücü ve yıkıcı dinamikleri bu aktarımı kesintiye uğratarak tehdit eder bir hale gelmiştir. Bu tehdit karşısında tarihsel alanların bilgisinin kesintiye uğramadan nesiller arası aktarımının sağlanabilmesi adına bir bilim alanı olarak “koruma pratiği” oluşturulmak durumunda kalmıştır. Koruma alanı, kamu yararı temelinde tarihsel mekânsal deneyimlerin muhafazası ve aktarımını sağlamak için çabalamaktadır. Ancak kapitalist birikim süreçleri içerisinde koruma alanı ne yazık ki sürekli olarak, rant odaklı yaklaşımlarla savaşmak durumunda kalmaktadır. Tarihsel alanlar koruma çabalarına rağmen, yatırım talepleri altında soylulaşma ve yıkım tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Sermaye grupları ilgisini bu özel alanların nadirlik ve otantik değerlerine yöneltmekte, turizm -- ticaret piyasalarına eklenmesi yönünde, koruma ilkelerini dışlayıcı taleplerde bulunabilmektedir. Tarihsel alanları bir dekor olarak ele alarak, bu alanların kimliğini oluşturan sosyal ve kültürel yapı özelliklerini yok sayan, yerin ruhunu göz ardı eden yıkıcı ve yanlış uygulamaları beraberinde getiren rant odaklı yaklaşımlar altında,

bu özel bölgeler kısa vadeli ekonomik beklentiler çerçevesinde özgünlüklerini yitirmektedir. Soylulaştırma süreçleri ya da yanlış müdahalelerle alanların önem ve bilgisi yok edilmektedir. Dünyanın pek çok tarihsel kenti bu yönde sermaye talep ve tehditleriyle karşı karşıya bulunmaktadır. Oysa tarihi kentler ve kültürel miras alanları ekonomik değer tartışmalarına konu olamayacak denli, insanlık tarihi açısından kültürel değere sahiptir. Kısa vadeli ekonomik rant beklentileri ile yanlış uygulamalara konu edilemeyecek biçimde, kuşaklar ötesi kamu yararı çerçevesinde korunmaları gereklidir.

Kemeraltı ve Basmane bölgeleri de İzmir tarihi kent merkezini oluşturan, birçok tarihsel, kültürel ve arkeolojik değeri bünyesinde bulunduran, günümüze dek kültürel değerlerini koruyarak yaşamayı sürdürmüş olan bir miras alanı olması itibarıyla çok özel ve özgün kamusal bir bellek mekânıdır. Özellikle küçük esnaf çarşısı olması Kemeraltı’nın günümüze dek yaşamasını sağlayan esneklik ve dirençliliği veren niteliği olmuştur. Bu alanların gayrimenkul yatırım alanı olarak görülmesi halinde ise bölgenin özgün kimliği ile kültürel ve tarihsel değerlerinin kaybolma riski doğacaktır. Bu durum koruma ilkeleri açısından oldukça sakıncalıdır.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer’in de başkanı bulunduğu TARKEM’in Kemeraltı ve Basmane bölgelerine ilişkin gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına yönelik duyuruları, tam da bu tablo kapsamında yanlış bir yaklaşımı ortaya koymaktadır.

Tarihsel Alanlar Yatırım Alanı Değil, Kamu Yararı Adına Herkes İçin Korunması Gereken Alanlardır

Kemeraltı ve Basmane bölgeleri için bugün koruma anlamında yapılması gereken pek çok eylem bulunmaktadır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’na göre kültür ve tabiat varlıkları devlet malı niteliğindedir ve bu konuda sorumluluk Bakanlık ve yerel yönetimlerin, yani kamu otoritelerindedir. Kamu yararı adına kültürel mirası koruma ve yaşatma çalışmalarının koruma ilkeleri

çerçevesinde kamu eliyle ilerlemesi gerekmektedir. Kültürel miras değerine sahip İzmir'in tarihi kent merkezinin gayrimenkul yatırım ortaklığına konu olması, kamu otoritelerinin sorumluluğunu yerine getirmediği, sorumluluklarını sermaye gruplarına devrettiklerini göstermektedir. Bilindiği üzere, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve ticari şirketler öncelikle kar amaçlı olarak yatırım yapmayı seçecektir. Sermayenin kar beklentileri ile kamu yararını esas alan kültürel miras koruma ilkelerinin uyuşmayacağı, sermayenin kültür varlığını geçmişten günümüze dek ulaştırmış ve geleceğe aktarılması gereken bir varlık değeri olarak değil, gelir getirici bir unsur olarak göreceği açıktır. Öte yandan ülkemizde, alanın canlandırılması için katkı koymak hedefi bu yaklaşımın benimsendiği ancak süreçte alanın bütüncül koruma değerlerinin ekonomik yarar beklentisi ile göz ardı edildiği birçok uygulama gerçekleşmiştir. Bu nedenle alanın canlandırılmasına dair sürecin alanın gerçek sahipleri olan kentli ve yerel idare yerine gayrimenkul yatırım ortaklığı tarafından yürütülmesinde, sermayenin kar beklentileri doğrultusunda alana geri dönülemez zararların verilmesi riski bulunmaktadır.

Kemeraltı ve Basmane bölgeleri kendiliğinden yaşamayı başarmış çok özel dünya ölçeğinde önem taşıyan ve bu anlamda UNESCO Dünya Miras Listesi adayı olan bölgelerdir. UNESCO adaylık sürecinde öncelikle alanın doğru koruma uygulamalarıyla korunup korunmadığını değerlendirmektedir. UNESCO adaylığının gerçekleşebilmesi için alanda koruma bakış açısıyla doğru müdahalelerin yapılması önceliklidir. Alanın adaylık süreci sermayenin iştahını kabartmak amaçlı değil, değil, kültürel değerlerini tüm bileşenleri ile bütün olarak korumayı esas alarak ve özgün değerleriyle hak ettiği uluslararası tescili alması yönünde yürütülmelidir.

Kemeraltı ve Basmane İzmir'in, tüm İzmirliilerin, İzmir'de yaşayanların, ülkenin, dünyanın değeridir. Yaşayan bir kültürel miras, önemli bir kamu alanı olarak, kültürel önemini sürdürmeyi başarmıştır. Alanı değerli kılan salt tarihi mekânları değil, bu mekânları

farklı dönemlerde dönüştürerek bugüne taşıyan özgün yaşamıdır. Bu bakışla, Hatuniye Meydanını meydanı kullanan çok kimlikli toplumdaki, tarihi dükkânları Kemeraltı esnafından, Tilkilik'in anıtsal konutlarını hizmet verdiği çok kültürlü kentlilerden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bu bağlamda tarihi kentsel dokunun sosyal ve kültürel nitelikleriyle bütüncül olarak korunması, alanın tarihsel bilgisine toplumun her kesiminin erişiminin sağlanması, koruma çalışmalarında esas olmalıdır. Kemeraltı ve Basmane bölgeleri bir otantik dekor olarak sermayenin kısa vadeli rant odaklı soylulaştırma süreçlerine konu edilmemelidir.

Alandaki uygulamalar koruma amaçlı imar planları ve koruma ilkeleri temelinde olmalıdır. Sermayenin kar odaklı taleplerinden, kısa vadeli, geri döndürülemez hasara yol açma riski yüksek, dönüştürücü rant taleplerinden kesinlikle kaçınılmalıdır. Kemeraltı ve Basmane herkesindir, esnafındır, yoksulundur, İzmirlidir, göçmenindir. Birkaç sermayedarın öyle kolay at koşturacağı bir alan değildir. Hakettiği üzere koruma ilkeleri çerçevesinde uluslararası bir miras alanı niteliği taşıdığı da göz önüne alınarak doğru yaklaşımlarla, kamu tarafından ele alınmalı ve korunmalıdır.

Kemeraltı ve Basmane bölgelerinde yatırımcısına kaçırılmayacak fırsat olarak sunulan düzenlemenin alanın koruma ilkeleriyle ve kamu yararıyla açıklanacak bir yanı bulunmadığı, bu hatalı karardan acilen vazgeçilmesi, ayrıca ayrıntıları yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda koruma pratiklerinin kamu tarafından yürütülmesi gerektiği ve bu açıdan TARKEM'in (Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş) varlık amacının sorgulanmasına ihtiyaç olduğunu ifade ediyoruz.

Meslek odaları olarak, bir tarihsel koruma alanını kar amaçlı bir yatırım alanı olarak sunma tavrını ve bu amaçla açıklanan gayrimenkul yatırım fonunun kurulmasını, koruma ilkeleri açısından oldukça tehlikeli buluyoruz. Ayrıca kenti ve kentliyi ilgilendiren tüm konularda atılacak adımlar öncesi meslek odaları ile yapılacak bilimi ve tekniği esas alan toplantıların,

çalıştayların kentlerimizin geleceği için bir tercih değil zorunluluk olması gerektiğini kamuoyuna duyurmayı bir görev ve tarihsel sorumluluk olarak gördüğümüzü belirtmek isteriz.

Kamuoyuna saygıyla duyuruyoruz.
TMMOB MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ
TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI İZMİR ŞUBESİ
27 Ocak 2023

DİPNOTLAR

1 Tankut, G. (2005). Doğal ve tarihi çevrenin korunması: Sorunlar ve olası çözümler. Planlama Dergisi, 1(31), 9-12.

2 Prof. Dr. Gönül Tankut; kültür varlıklarının korunmasına öncülük etmiş, koruma kurullarında görev almış, yaptığı bilimsel çalışmalar ve verdiği eğitimler (mimarlık, şehir planlama ve siyaset bilimi) ile ülkemizdeki şehirciliğin gelişmesine önemli katkılar sağlamış bilim insanıdır.

Deprem ve Sonrasında Yaşanan Mağduriyetlerin Sorumlusu Bilimle İnatlaşan Yöneticilerdir

Bayraklı Belediye Meclisinin 04.10.2021 tarih, 108 sayılı kararı ile kabul edilen ve İzmir Büyükşehir Belediye Meclisinin 11.10.2021 tarih, 05.1146 sayılı kararı ile değişiklikle uygun bulunarak onaylanan, 04.11.2021-03.12.2021 tarihleri arasında askıya çıkarılan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı Plan Notuna açtığımız davada, İzmir 5. İdare Mahkemesi'nin 2022/176 Esas, 02.02.2023 tarihli ara kararıyla, dava konusu işlemin hukuka aykırı olduğu ve uygulanması halinde telafisi güç zararlara neden olacağından bahisle yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Söz konusu kararda "...hukuka aykırılığı açık olan dava konusu plan notunun uygulanmaya devam etmesi halinde bölgede ikamet eden vatandaşların ve firmaların, mevcut plan notu uyarınca yeni inşaat çalışmalarına girebileceği gözönüne alındığında uygulanması halinde ilgililer açısından telafisi güç ve imkansız zararlara sebebiyet verebileceği de açıktır" denmektedir.

30 Ekim 2020 tarihinde yaşanan ve kentimizi etkileyen deprem sonucunda (...) yaşanan mağduriyetleri gidermek amacıyla meslek odaları olarak hem yerel yönetimlere hem de Bakanlığa alanda yapılacak çalışmaların bilimsel ve teknik çalışmalara dayanması ve kamu yararı çerçevesinde çözümlenmesi konusunda sarf ettiğimiz çabalar ne yazık ki karşılık bulmamıştır.

1 Mart 2021 tarihinde onaylanan plan notuna ek olarak parsel bazında %20, ada bazında %30 verilen emsal artışının teknik olarak tartışılacak bir tarafı bulunmadığını İBŞB Meclis Üyelerinin tamamı bilmektedir. Alınan karar ile birlikte getirilen emsal artışları ile toplamda mevcuda

ek %50-60 bağımsız birim artışına gidilmiş ve dolayısıyla nüfus artışı yapılmış, yapılan bu artış ile açıkça "İzmir'e ihanet" edilmiştir. Üstelik yapılan bütün bu artışlar jeolojik-jeoteknik etüd verileri plan kararlarına yansıtılmadan yapılmıştır. Bu kararın altına imza atan belediye başkanları ve meclis üyeleri herhangi bir bilimsel çalışmaya dayanmadan kentimizde yaşanması muhtemel afetleri, felakete dönüştürecek bir suç işlemişlerdir. Bu kararın altında imzası bulunanlar (...) bizzat sorumludurlar.

Tamamen mali koşullara dayalı, kent bütünü ve kentin uzun vadeli çıkarlarını gözetmeden yapılan emsal artışı ile depremin etkilediği bölgede yeni konut inşa etmeye dayalı yaklaşımın, bilimsellik, kamucu yaklaşımla uzaktan yakından ilişkisinin olmadığı açıktır. İzmir, bugün için yoğun trafik problemine ilave olarak küresel iklim değişimine bağlı su ve enerji gibi problemleri yakın gelecekte yaşayacak illerimizin başında gelmektedir. Hal böyle iken; emsal artışları ile planlama, mimarlık, mühendislik disiplinlerinin her birini gözardı eden, deprem bölgesindeki mülkiyet sahiplerini ve kenti ana aktörün müteahhit olduğu piyasa koşullarına teslim eden Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin, 11.10.2021 tarihinde Büyükşehir Belediye Meclisinde almış oldukları karar, açıkça bir kent suçudur. Bu karar açık şekilde piyasacı bir yaklaşımdır ve iktidar partisinin 20 yıldır kentsel alanda uyguladığı politikalarından hiçbir farkı bulunmamaktadır.

İşte tam da bu nedenlerle işlenen suçun karşısında sessiz kalmamız, suça ortak olmak anlamına gelecektir. Toplumcu ve kamucu çözümler yaratmak yerine, TMMOB'u İzmirliğin vicdanına havale ettiklerini söyleyenleri, vatandaşları otobüslerle meslek odalarının önüne taşıyıp hedef gösterenleri, meslek odalarını gizli ittifakın parçası olmakla suçlayanları, bilim gerektiğinde taviz verip diyenleri, eline A4 kağıt alıp plan çizmeye kalkanları gayet iyi tanıyoruz.

Unutulmasın ki TMMOB, toplumun ortak yararını içermeyen, günü kurtarmaya dönük, aklı ve bilimi hiçe sayan uygulamaları her türlü baskıya rağmen geçmişte kabul etmemiştir, bugün de etmeyecektir.

(...) 6 Şubat Depremleri sonrasında İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından hazırlanan Ön İnceleme Raporunda "kentsel dönüşüm/yenileme çalışmaları, mevzi, parçalı ve mevcut kentsel dokudaki riskleri artıran 'salt emsal artırımına dayalı kaynak yaratma' yaklaşımı terk edilmelidir. Kentsel dönüşüm projeleri, üst ölçekli planlar ile uyumlu olarak yürütülmeli ve alternatif finansman modelleri gözetilerek kurgulanmalıdır" şeklindeki tespiti uyarılarımızın, halkımızın can güvenliğini korumak, sağlıklı ve güvenli kentlerde yaşamasını istemek dışında da bir anlam taşımadığını göstermektedir.

(...) TMMOB olarak; afetlere karşı dirençli, güvenli ve sağlıklı kentlerin yeniden inşa sürecinde idarelerce yapılması gerekenler hakkındaki görüşlerimizi 20.02.2023 tarihinde 18 madde halinde kamuoyuyla paylaşmış bulunmaktayız¹. İlgili tüm hususlar İzmir için de geçerlidir. 30 Ekim 2020 tarihinde yaşanan deprem sonrası kentimizde uygulanmaya çalışılan akıl dışı, bilimle en ufak bir ilişkisi olmayan düzenlemelerin, halkımız için çözüm olmadığını, olamayacağını biliyoruz. Yeni afetlere kapı aralayacak yoğunluk artışına ilişkin açtığımız dava sonucunda Mahkeme tarafından belirlenen bilirkişi heyetince hazırlanan 23.12.2022 tarihli raporda, dava konusu işlemin toplamda 23 maddede bilime, tekniğe ve hukuka aykırı olduğu yönünde rapor hazırlamıştır. Süreç bu aşamada iken; Bilirkişi Heyeti, kendisinden herhangi bir talepte bulunulmasına rağmen 27.12.2022 tarihli ek rapor ile "emsal artışı"nın "üstün kamu yararı" içerdiği yönündeki yeni görüşünü mahkemeye iletmeye ise de; Mahkeme tarafından; ek raporda yer alan hususların kök raporda belirtilen teknik değerlendirmeye aksi bir görüş içermediği ve dava

konusu işlemde kamu yararı bulunup bulunmadığı hususunda değerlendirme Mahkemede olduğu gerekçesiyle bu ek rapora itibar edilmediği belirtilmiştir.

17.8.1999 tarihinde tarihinde yaşanan ve ülkemizde yine felakete neden olan deprem nedeniyle açılan bir davada Danıştay 11. Daire Başkanlığının 29.06.2007 tarihli ve Esas No.: 2005/1353, Karar No.: 2007/6248 sayılı kararında “Deprem kuşağında yer alan bölgede, deprem gerçeğinin bir veri alınması suretiyle yerleşmelerle ilgili alanların belirlenmesi, bu alanlardaki yapılaşmaya ilişkin kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesiyle ilgili idari faaliyetlerin bütünündeki olumsuzluklardan oluşan idarenin ‘olumsuz eyleminin’ bulunması durumunda, depremin mücbir sebep olarak değerlendirilerek zararlar illiyet bağıni kestiğini kabule olanak bulunmamaktadır.” şeklindeki karar ile idarenin deprem öncesi sorumluluklarını yerine getirip getiripmeden depremin mücbir sebep olarak değerlendirmesinin hatalı olduğu, öncelikle idarenin“ (...) yapının üzerinde bulunduğu zeminin özelliği, zemin durumuna göre depreme dayanıklılığının kontrolü, yapı kullanma izni bulunup bulunmadığı, imar planları ve inşaat ruhsatlarının hangi idarelerce yapıldığı ve verildiği, yapıların imar açısından denetlenmesi, afete uğramış ve uğrayabilecek bölgeler ile yapı ve ikamet için yasaklanmış afet bölgelerinin tespit ve ilan edilip edilmediği, afet bölgelerinde yapılacak yapılarla ilgili kuralları, yapı tekniklerini, projelendirme esaslarını, ülkenin deprem haritalarını hazırlamak konusunda idarelerin üzerlerine düşen görev ve yetkileri yerine getirip getirmediği, denetim ve kontrol görevlerini yapıp yapmadığı hususları ayrı ayrı irdelenmeli ve idarece gerekli önlemlerin alınıp alınmadığı belirlenmeli ve bunun sonucuna göre; idarenin belli bir hareket tarzı izleyip izlemediği veya hareketsiz kalıp kalmadığı”nın tespit etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Dava konusu idari işlem 30 Ekim 2020 Ege Denizi Depreminden İzmir kentinde etkilenen ve hasar alan binaların yeniden yapılabilmesine, yani afet sonrası barınma sorununa ilişkin uygulamaya

konulan “çözümler” bilimsel olarak hatalıdır. Kamu idareleri anayasanın, yasaların ve yönetmeliklerin kendilerine tanımladığı görev ve sorumlulukları yerine getirmek yerine vatandaşlarımızı müteahhit ile başbaşa bırakmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na göre, konut hakkının sağlanması ve gerekli tedbirlerin alınması, devletin sorumluluğundadır. Ancak, dava konusu işlem ile birlikte, afet sonrasında hasar alan binaların yıkılıp yeniden yapılması, serbest piyasanın işleyişine bırakılmış, mali gücü olanlar ile olmayanlar arasında bir ayırım yapılmıştır.

(...)30 Ekim 2020 tarihi sonrasında, İzmir ili mülki amiri tarafından bir deprem bölgesi olma niteliğini taşımaya devam eden kentte, ağır hasarlı binalar haricinde (hasar düzeyine bakılmaksızın) bütün hasar alan ya da mevzuat gereğince risk taşıyan yapıların taşınması ya da yıkılarak yeniden yapılması konusunda alınmış idari bir karar bulunmamaktadır.

(...) Dava konusu işleme konu olan, ağır hasarlı binalar haricinde kalan, ancak 30 Ekim 2020 Ege Denizi Depremi’nde hasar alan ya da mevzuata göre riskli olan binalar için, binalardaki hak sahiplerine, idare tarafından mali yardımda bulunulmamıştır. Aksine, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun’un 33. maddesinde “Konut ve konut inşaatı ve sair yardımlar için yapılacak borçlandırmalar faizsizdir.” hükmü yer almasına karşın, konut yapımında ortaya çıkacak müteahhit masraflarının, planlama ilkelerine ve mevzuata aykırı bir şekilde emsal artışı ile giderilmesi yolu seçilmiştir.

Defaatle ifade ettiğimiz üzere; mühendislik, mimarlık ve şehircilik disiplinlerini yok saymadan, bilimsel ve teknik çalışmalar aracılığıyla elde edilecek analiz ve sentezler sonucu imar planı revizyonu yöntemiyle sorunun bütüncül bir tarzda ele alınarak çözülmesi gerekmektedir. Ancak deprem sonrası yaşanan mağduriyetlerde kamu idarelerinin sorumluluğunun tartışılması gerekirken, çözüm olarak sunulan yoğunluk artışı ile, idare bu sorumluluktan kaçınarak,

kentimiz afetler karşısında savunmasız hale getirilmektedir.

(...) Deprem yarattığı can ve mal kayıpları esasen önlenbilir veya azaltılabilir. Ancak bu kamu idaresinin şehircilik faaliyetlerini deprem riskini göz önünde bulundurarak planlı şekilde yürütmesi, binaların yer seçiminde, üretiminde ve kullanımında denetim hususunda aktif rol almasıyla mümkündür. (...) Bu hususta kamu idaresi birinci dereceden sorumludur. (...)

(...) Sorunun çözümü bilimsel çalışmaların yanında ülkede uygulanan üretim politikaları ile doğrudan ilişkilidir. Sorunun çözümü gayet açıktır: Ülkemizin kamu kaynaklarının, hasta garantili şehir hastaneleri, geçiş garantili otoyollar, uçuş garantili havalimanlarına aktarılacak yerine vatandaşların sağlıklı ve güvenli kentlerde yaşaması için kullanılması durumunda kentlerimizde var olan problemlerin büyük bir kısmı çözülecektir.

Barınma hakkının temel bir insan hakkı olduğundan hareketle ülkemizde uygulanan kentsel politikalar nedeniyle konutu yatırım aracına dönüştüren kredi teşvikleri, kamu mülklerinin satışı, yabancı konut satışı, kira ve konut fiyatlarının denetlenmemesi, vergilendirmenin adil yapılmaması ve benzeri tüm iş ve işlemlerden vazgeçilmelidir. Anayasanın 56 ve 57. maddelerinde de açıkça belirtildiği üzere tüm vatandaşlarımız için sağlıklı ve güvenli konut alanları planlanmalıdır. Bu nedenle idarecilere, meslek odalarına hedef göstermek yerine, vatandaşları serbest piyasa koşullarına terk etmeyen, kamu kaynaklarını herkes için adil ve hakça kullanılmasını öngören gerçekçi çözümler konusunda görev ve sorumluluklarını hatırlatıyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB İZMİR İL KOORDİNASYON KURULU
24 Şubat 2023

DİPNOTLAR

1 TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu tarafından 20.01.2022 tarihinde yapılan “Depremde Yaşanan Mağduriyetin Sorumlusu Her Kademesiyle Devletin Ta Kendisidir!” başlıklı basın açıklaması için: <http://www.tmmobizmir.org/?p=5209>
Erişim Tarihi: 21.02.2023.

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi Üyelerine Açık Çağrı: Daha Öncesinde Aldığınız Ret Kararlarına Sahip Çıkmaya

Urla ilçesi, İskele Mahallesi muhtelif parsellere yönelik mülk sahiplerinin talebiyle plan müellifince hazırlanan plan/plan değişikliğinin, İzmir Büyükşehir Belediye (İBŞB) Meclisince uygun görülmesine ilişkin görüşlerimiz daha öncesinde kamuoyuyla paylaşılmıştı. Süreç bu aşamada iken İBŞB 14.10.2022 tarih ve 05.1224 sayılı kararı ile değişiklikle uygun bulunarak onaylanan ve 18.11.2022 - 19.12.2022 tarihleri arasında askıya çıkarılan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliğine askı süreci içerisinde şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı dikkate alınarak itiraz edilmiştir. Plan değişikliğine ilişkin itirazlarımız şu şekildedir:

1. Kurumunuz web sitesinde "Meclis Kararları ve Komisyon Raporları" menüsünden yapılan inceleme sonucunda söz konusu parsellere ilişkin daha önce hazırlanarak kurumunuza iletilen aynı nitelikteki 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği'nin İBŞB Meclisinin 14.10.2021 tarihli ve 05.1171 sayılı kararıyla uygun görülmediği tespit edilmiştir. Söz konusu meclis kararında; "İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 06/06/2018 tarihli ve 269 sayılı Kararı ile 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı'ndan çıkartılarak '3. Derece Arkeolojik Sit Alanı' olarak tescil edilen, Urla ilçesi, İskele Mahallesi, 4392-4393-4396-4397-4398-4399-4400-4401-4402-4403-4404-4405-4406-440-4384-4385-4386-4387 adaların "Kentsel Gelişme Alanı" olarak belirlenmesine yönelik hazırlanan ve Belediye Başkanlığımıza sunulan, 1/25000 ölçekli İBŞB Bütünü Çevre Düzeni Planı Değişikliği önerisi; yürürlükteki 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planının genel ilke ve stratejileri ile nüfus kabullerine aykırı olduğundan, ayrıca alandaki yapı yoğunluğunu arttırıcı nitelik taşıdığı (...)" şeklindeki gerekçelerle 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği önerisi uygun görülmemiştir.

2. Plan değişikliğinin gerekçesi plan raporunda "Plan değişikliğine konu alan, İBŞB Meclisi'nin 12.09.2012 tarih, 05.843 sayılı ile uygun görülerek

onaylanan 1/25.000 ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı'nda '1. Derece Arkeolojik Sit Alanı' kullanımında kalmaktadır. Planlama alanı içerisinde kalan parsellerin Meri 1/1000 Ölçekli Uygulama imar planı bulunmaktadır. Bu plana göre uygulamaları yapılmıştır. Ancak 26.04.1984 tarih 242 sayılı kararı gereğince 1. Derece arkeolojik sit alanı olarak ilan edildikten sonra kesin yapılanma yasağı getirilerek planları iptal edilmiştir. Ancak sonrasında Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 06.06.2018 tarih ve 269 sayılı kararı gereği 3. Derece arkeolojik sit alanı kapsamına alınmıştır. Bu doğrultuda planlama alanı ve yakın çevresinin bir bütün olarak ele alarak koruma ve kullanma şartları ile yapılaşmaya ilişkin kararların verilmesi için plan değişikliğine gidilmiştir." şeklinde açıklanmaktadır.

3. Belediye Meclisinin 14.10.2021 tarihli ve 05.1171 sayılı kararında da açıkça belirtildiği üzere askı süreci devam eden 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliğinin yürürlükte bulunan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planının genel ilke, strateji ve nüfus kabullerine aykırı olduğu açıktır.

4. Söz konusu parsellere ilişkin İBŞB Meclisinin 14.10.2021 tarihli ve 05.1171 sayılı kararı ile reddedilen plan teklifinin Büyükşehir Belediye Meclisinin 14.10.2022 tarih ve 05.1224 sayılı kararı ile onaylanan plan değişikliği ile benzer nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Ancak benzer nitelikteki taleplere ilişkin Belediye Meclisince birbirine bütünsel olarak zıt kararlar alınması durumu; kurumsal iç tutarlılık, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına açıkça aykırıdır.

5. 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliğine esas olarak İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 06/06/2018 tarihli ve 269 sayılı Kararı ile "1. Derece Arkeolojik Sit Alanı"ndan çıkartılarak "3. Derece Arkeolojik Sit Alanı" olarak belirlenmesi dayanak gösterilmektedir. Ancak bir alanın sit statüsünün

düşürülmesi o alanın konut ve konuta hizmet edecek kullanımlara çevrilmesi gerektiği anlamına gelmeyeceği, aksi durumda benzer nitelikteki tüm alanların yapılaşmaya açılması yönünde bilimsel olarak hatalı bir anlayışın ortaya çıkacağı değerlendirilmektedir.

6. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin "Genel Planlama Esasları" başlıklı 7. maddesinde bu yönetmeliğe göre hazırlanacak her tür ve ölçekteki mekânsal planların planlama ilke ve esaslarına, planların hazırlanması ile ilgili standartlara, gösterim tekniklerine ve tanımlara uygun olarak hazırlanması gerektiği belirtilmektedir. Ancak askı süreci devam eden plan değişikliği incelendiğinde söz konusu standartları sağlamadığı, analiz ve sentezlerin yapılmadığı, ilgili koruma kurulu kararı dışında herhangi bir kurum/kuruluş görüşünün plan değişikliğine altlık teşkil etmediği, alanın korunmasına ilişkin kararlar üretilmediği vb. hususlar tespit edilmiş olup bu nedenle anılan yönetmelik hükmüne aykırı işlem tesis edilmiştir.

7. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin 7. maddesinde; "planlar, kamu yararı amacıyla yapılır" şeklinde belirtilen hüküm dikkate alındığında askı süreci devam eden plan değişikliğinin üst ölçekli plan kararlarının bütünlüğünü bozucu nitelikte olduğu ve ayrıcalıklı imar hakkı yaratması nedeniyle kamu yararına aykırı plan kararlarının oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Hatalı Kararlardan Vazgeçmek İçin Hâlâ Vaktiniz Var

(...) Bütün meclis üyelerine açık çağrımızdır: Meslek odaları olarak yukarıda bütün açıklığıyla ifade ettiğimiz bilimsel ve teknik gerekçelerin yanı sıra daha öncesinde aldığınız ret kararlarına sahip çıkmaya davet ediyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI İZMİR ŞUBESİ

9 Ocak 2023

5. Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri Programı

Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri programını, geçmiş kurgusuna sadık kalarak 4 yılda bir kez düzenlenecek şekilde kurguluyoruz. Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin geçmişinden alınan bu değerli kültürel mirası geleceğe taşırken 2023 yılı program çağrısını, genişletilmiş coğrafi içeriği kapsamlı bir şekilde derlemek amacıyla 21. yüzyılın başından bu yana gerçekleştirilen mimari üretimleri kapsayacak şekilde oluşturuyoruz.

Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri, Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin 2010 yılında başlattığı ve dört kere düzenlediği İzmir Mimarlık Sergisi ve Ödülleri'nin devamı niteliğinde, yeniden kurgulanmış bir programdır.

İzmir Mimarlık Sergisi ve Ödülleri, "İzmir'de son yıllarda yaratılmış olan başarılı mimarlık uygulamalarının derlenmesi, belgelenmesi ve kentte mimarlık eyleminin tanıtılması, özendirilmesi ve ödüllendirilmesi, yerel, ulusal ve uluslararası kurumsal ilişkilerimizde İzmir'in güncel mimarlığının tanıtılması" amacıyla bugüne kadar dört kez düzenlendi. Bu kapsamda, hem sergilemelerde Şubenin etkinlik alanında yapılan çağrıya yanıt veren mimarların yapılarının bir seçkisi ve ödüller sunuldu hem de programa dair basılı yayınlar üretildi; kentin mimarlık kültürüne önemli bir katkı sağlandı.

İzmir'in mimarlık kültüründe önemli yeri olan bu programı, oluşturduğu arşive ve geleneğe saygıyla; Cumhuriyet'in 100. yılında içeriğini geliştirerek ve güncel hâle getirerek "Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri" başlığıyla sürdürüyoruz. Programın kapsamını ve yöntemlerini yeniden ele alırken; amaçlarını ve temel kurgusunu koruyarak, yeni kategorilerle detaylı bir envanter üretmeyi, bölgenin mimari değerlerini tartışmayı hedefliyoruz. Programın ölçeğini, Mimarlar Odası Denizli ve Muğla Şubeleri ile işbirliği içinde genişleterek ve mekânsal kültürü oluşturan bu önemli bölgenin çeşitliliğini kapsayarak Egeli bir içerik kurguluyoruz. Yerelin mekânsal bilgisini geçmiş ve güncel üretimleri

gözeterek değerlendiren, bu birikim üzerinden gelecek tahayyüllerini ve zamansız fikirleri disiplinlerötesi şekilde arayan; mekânı etkileyen küresel ölçekteki sorunsalları önemseyen, bu sorgulamalar ve hassasiyetler üzerinden çeşitli ölçeklerde çalışmalarını kapsayan; yapıların yanında mimarları ve geleceğin mimarları olarak öğrencileri programa dahil eden bir Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri kurgusu ile karşınızdayız. Bu amaçla, programı 2023 yılı için dört kategoride oluşturduk: Yapı, Proje, Tematik Arayışlar, Usta Mimarlar ve Hafızada Kalanlar. Yapı, Proje, Tematik Arayışlar ve Usta Mimarlar kategorilerinde verilecek ödüller ve kategoriler dahilinde yapılan başvurulardan oluşturulacak olan sergi ile birlikte programın mimarlığa çeşitli bakış açılarını kapsamasını amaçlıyoruz. Programı, Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin benzer hassasiyetlerle Ege'nin mekânsal ve kültürel konularını güncel ve küresel mesleki tartışmalarla birlikte ele alan, 33 yıllık geçmişiyile önemli bir arşiv oluşturmaya devam eden Ege Mimarlık dergisi ile ortak bir şekilde ele alıyoruz. Ege'nin mimarlık kültürünü oluşturan ortak değerleri, çeşitlilikleri ve bunlara dair tartışma düzlemini katılımcı bir şekilde çoğaltabilmek amacıyla; Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin çatısı altındaki bu iki önemli organı iletişim ağını, tecrübesini ve bilgi birikimini paylaşmak amacıyla ortaklaşarak sürdürüyoruz.

Seçici Kurul

Halit Coza
Özen Eyüce
Aslı Özbay
Dürriin Süer
Tevfik Tozkoparan
Sedef Tunçağ
Gamze Türk
Zuhal Ulusoy
Ayhan Usta
(soyadına göre alfabetik)

Düzenleme Komitesi

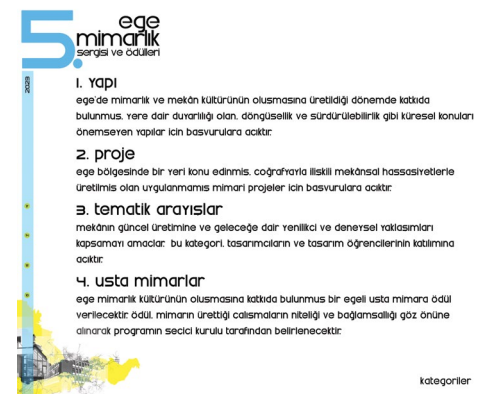
Güler Ertan
Melis Kırbız
Yelda Tuna
Engin Yavuz
Çiçek Ş. Tezer Yıldız
(soyadına göre alfabetik)

Mimarlar Odası İzmir Şubesi, Cumhuriyet'in 100. yılında, 21. yüzyılda Ege'nin mimarlık kültürünün çok boyutlu bir seçkisini oluşturmak için mimarları, tasarımcıları ve öğrencileri 5. Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri programına katılmaya davet ediyor.

2010 yılından bu yana sürdürülen İzmir Mimarlık Sergisi ve Ödülleri'nin devamı niteliğinde, yeniden kurgulanmış bir program olan Ege Mimarlık Sergisi ve Ödülleri, kategoriler ve başvuru süreci ile ilgili detaylı bilgi için şartnameye www.izmimod.org.tr adresinden erişilebilir.

Başvurular 3 Mayıs 2023 saat 16:00'a kadar, şartnameye uygun şekilde yapılabilir.

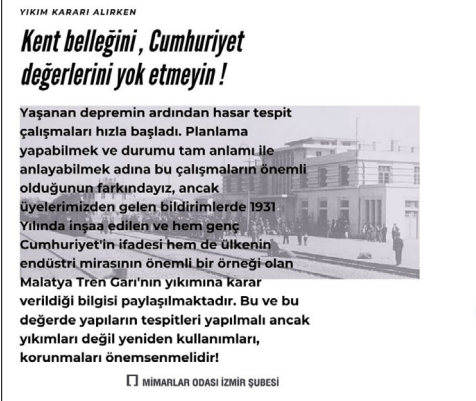

1. yapı
ege'de mimarlık ve mekân kültürünün oluşmasına ürettiği dönemde katıda bulunmuş, yere dair dayanıklılığı olan, döngüsel ve sürdürülebilirlik gibi küresel konular önemseyen yapılar için başvurulara açıktır.
2. proje
ege bölgesinde bir yeri konu edinmiş, coğrafyaya ilişkili mekânsal hassasiyetlerle üretilmiş olan uygulanmamış mimari projeler için başvurulara açıktır.
3. tematik arayışlar
mekânın güncel üretimine ve geleceğe dair yenilikçi ve deneysel yaklaşımları kapsayan amaçlar. bu kategori, tasarımcıların ve tasarım öğrencilerinin katılımına açıktır.
4. usta mimarlar
ege mimarlık kültürünün oluşmasına katıda bulunmuş bir egeli usta mimara ödül verilecektir. ödül, mimarın ürettiği çalışmaların niteliği ve bağımsızlığı göz önüne alınarak programın seçici kurulu tarafından belirlenecektir.

kategoriler

Yıkım Kararı Alırken Kent Belleğini, Cumhuriyet Değerlerini Yok Etmeyin

Yaşanan depremin ardından hasar tespit çalışmaları hızla başladı. Planlama yapabilmek ve durumu tam anlamı ile anlayabilmek adına bu çalışmaların önemli olduğunun farkındayız, ancak üyelerimizden gelen bildirimlerde 1931 Yılında inşaa edilen ve hem genç Cumhuriyet'in ifadesi hem de ülkenin endüstri mirasının önemli bir örneği olan Malatya Tren Garı'nın yıkımına karar verildiği bilgisi paylaşılmaktadır. Bu ve bu değerlerde yapıların tespitleri yapılmalı ancak yıkımları değil yeniden kullanımları, korunmaları önemsenmelidir!

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ
12 Şubat 2023

Karar Vericilere Açık Çağrımızdır: Geleceğin Teminatı Eğitimdir Uzaktan Eğitim Kararından Vazgeçin

Üniversiteler kampüs yaşantıları ile sadece öğrenme yeri olmamakla birlikte, öğrencilerin kendilerini bireysel ve sosyal olarak ifade etme imkânı bulduğu ve toplumsal yaşantıya hazırladıkları yaşam alanlarıdır. Bu özelliği ile de sosyal birlikteliği farklı biçimleri ile olanaklı kılmaktadır. Çevrimiçi eğitim gençlerimizin böylesi bir yaşam deneyimi edinme fırsatını ellerinden aldığı gibi, özellikle de içerisinde bulunduğumuz sosyal dayanışmanın büyük önem arz ettiği bu dönemde bir dayanışma ortamının oluşmasına imkân vermeyecektir.

Buna ek olarak, mimarlık eğitiminin de dahil olduğu uygulamalı bölümlerde uzaktan eğitimin yetersizliği pandemi döneminde tüm sonuçları ile deneyimlenmiştir.

Geleceğimizi güçlü ve nitelikli bir biçimde inşa edebilmemizi sağlayacak; geleceğe umutla bakabilmemize olanak verecek en önemli gücümüz nitelikli eğitimdir. Eğitimden hiçbir şekilde hiçbir ortamda taviz verilmemesi konusunda toplumsal dirençlilik kültürünün oluşması yolunda verilecek her türlü çabaya katkı sunacağımızı kamuoyu ile paylaşıyoruz.

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ
15 Şubat 2023

Yaşadığımız Yıkımlara Rağmen Bilimi İtibarsızlaştıran Söylemlere İlişkin Zorunlu Açıklama

6 Şubat Depreminin ardından deprem riski taşıyan bazı bölgelerdeki kimi yerel yöneticilerin, kentsel dönüşüm ve yapıların yenilenmesi konusunda böylesi bir dönemde basına verdikleri demeçleri şaşkınlıkla izliyoruz.

Son yıllarda ülkemizdeki doğa olaylarının afete dönüşmesinde şehircilik ve mühendislik bilimlerinin temel ilkeleri ve uyarılarının dikkate alınmadığı defaten ortaya çıkmıştır. Bu tabloya rağmen bugüne değin sürdürülmüş olan hatalı kentleşme pratiklerine dair ezberleri tekrar etmek ülkemizi yeni felaketlere götürecektir. Depremde etkilenen 10 ilde yaşamsal ihtiyaçların yakıcı olduğu bu dönemde bu ihtiyaçların karşılanmasına odaklanmakla birlikte önümüzdeki süreçte yapılan yanlış açıklama ve yönlendirmelere ilişkin görüşlerimizi detaylı olarak paylaşacağız. Yerel yöneticileri bu süreçte üzerine çok düşünülmemiş, yıllardır farklı disiplinlerin uyarıyla çelişen ve toplumu yanıltıcı içerikteki açıklamalardan uzak durmaya davet ediyor, dirençli kentlerimizin yaratılması konusunda yapılacak tüm çalışmalara katkı koymaya açık olduğumuzu ifade ediyoruz.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ
TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI İZMİR ŞUBESİ
15 Şubat 2023

Deprem Nedeniyle Yine Yıkıldık, Yine Acımız Büyük

6 Şubat 2023 tarihinde AFAD verilerine göre Kahramanmaraş İli Pazarcık ilçesi merkezli 7.4 büyüklüğünde meydana gelen deprem Kahramanmaraş başta olmak üzere Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerini de kapsayan geniş bir alanda yıkıma neden olmuş Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinin büyük bölümünde ve İran, Suriye, Irak gibi komşu ülkelerde de hissedilmiştir. Yapılan tespitlere göre ne yazık ki büyük can kayıplarımızın ve yıkımların olduğu anlaşılmaktadır.

Deprem nedeniyle kaybettiğimiz yurttaşlarımızı saygı ile anıyor, ailelerine ve toplumumuza başsağlığı diliyoruz. Yaralı olarak kurtarılanların bir an önce sağlıklarına kavuşmalarını, can kaybının artmamasını diliyoruz.

Bölgede halen devam eden depremler, kentsel ve kırsal yapı stokunun aldığı orta ve ağır dereceli hasar ve kış şartları nedeniyle yaşamsal ihtiyaçların giderilebilmesi ve bölge halkının yaşamlarının güvence altına alınabilmesi için afet sonrası acil arama ve kurtarma çalışmalarının ve yardımların yanı sıra, hasarlı yapılaşmalarından kaynaklı risklerinin tespit ve

değerlendirmesinin acilen yapılması gerekmektedir.

Kentsel ve kırsal alanlardaki mevcut yapılaşmaların güvenli hale getirilmesi ve öncelikle de tehlike arz eden yapılarının tespit edilerek yıkımı, mevcut yapı stokunun incelenmesi, hasar durumunun uzman meslek mensuplarınca raporlanması acil bir zorunluluktur. Yapılacak bu yapısal tespit ve değerlendirmeler, hasarlı yapıların yaratabileceği risklerin önüne geçilmesi ve azaltılması için mutlak bir gerekliliktir.

Mimarlar Odası olarak, kaybettiğimiz yurttaşlarımızı bir kez daha saygıyla anıyor; sahip olduğumuz mesleki uzmanlık ve toplumsal sorumluluklarımız kapsamında, tüm Birimlerimizle birlikte afet sonrası müdahale ve tespit çalışmalarına katkı ve yardımlarımızı sunmak amacıyla ivedi olarak çalışmalara başladığımızı değerli kamuoyumuzla paylaşıyoruz.

**TMMOB MİMARLAR ODASI
MERKEZ YÖNETİM KURULU
6 Şubat 2023**

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ OLARAK SÖZÜMÜZ:

**YAŞANAN FELAKETTEN DERS ÇIKARTMAMIZ
GEREKİRKEN YAŞANAN AKSAKLIKLARI ÖRTMEK
İSTERCESİNE ACELE ALINAN KARARLAR VE ATILAN
ADIMLAR KONUSUNDA ENDİŞELİYİZ!**

6 ŞUBAT DEPREMİNİN ARDINDAN ÖNCELİKLE ARAMA KURTARMA ÇALIŞMALARI TAMAMLANMALI, BÖLGEDE KOORDİNASYON TAM ANLAMıyla KURULMALI VE DEPREMDEN ZARAR GÖREN TÜM YURTTAŞLARIMIZIN BARINMA SORUNU İVEDİLEKLE SAĞLANMALIDIR. ANCAK YAŞANAN SÜREÇTEN DERS ÇIKARTILMALI VE "HEMEN YAPARIZ" ZİHNİYETİNDEN VAZGEÇİLMELİDİR! YENİDEN YAPIM SÜRECİ ÖNCESİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKLİ KONULARA DAİR ÇAĞRILARIMIZ İÇİN YANA KAYDIRIN!

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ OLARAK SÖZÜMÜZ:

**DEPREM OLAĞANÜSTÜ DEĞİL! 1999 DEPREMİNİ YAŞAMIŞ
BİR ÜLKE OLARAK 6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASINDA
KARŞILAŞTIKLARIMIZ VE YAŞANANLAR OLAĞANÜSTÜDÜR!**

OLACAĞI BEKLENEN DEPREM SONRASI KARŞILAŞILAN MANZARA 1999 DEPREMİ SONRASINDA DEPREM GERÇEĞİNE DAİR GEREKLİ ADIMLARIN YETERİ KADAR ATILMADIĞINI GÖSTERMEKTEDİR. YAŞANAN DEPREMİN ETKİ ALANINDA KALAN KENTLERİN BİLİMİN TÜM UYARILARINA RAĞMEN DEPREM DİRENÇLİ KENTLER OLARAK PLANLANMADIĞI, YAKIN TARİHTE YAPILAN YAPILARIN DAHİ YIKILDIĞI BİLGİSİNDEN HAREKETLE, YAPIM SÜREÇLERİNDE AKSAYAN HUSUSLARIN OLDUĞU AŞIKARDIR!

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ OLARAK SÖZÜMÜZ:

**24 YILDIR İNŞAAT SEKTÖRÜNÜ TEMEL ALAN BİR
ANLAYIŞIN VE DÜZENLEMELERİN SONUCU
ORTADADIR! BU SEBEPLE '1 YILDA YAPARIZ'
SÖYLEMİ TERKEDİLMELİDİR! SÜREÇTEKİ HATALAR
TEKRARLANMAMALIDIR! BİLİMİ ESAS ALAN
DÜZENLEMELER YAPILMADAN KALKIŞILAN YAPIM
FAALİYETLERİ HATALARI TEKRARLAMAK DEMEKTİR!
DURUN!**

RANT TEMELLİ KONUT POLİTİKALARINDAN VAZGEÇİLMELİDİR! DOĞRU MİMARLIK MÜHENDİSLİK PLANLAMA VE DENETİM SÜREÇLERİ KURGULANMADAN ADIMLAR ATILMAMALIDIR! SADECE İNŞAAT TEMELLİ BİR DÖNÜŞÜM DEĞİL SOSYAL KÜLTÜREL YAPIDA BİR KONSERVASYON GEREKLİLİĞİ ÇÖZÜMÜZDÜR! DEPREMDELERİN GEÇİCİ BARINMALARINI SAĞLANMALI VE SÜREÇ YASAL VE TEKNİK ALTYAPISI İLE İRDELENMELİDİR!

**BARINMA HAKTIR! KONUTU METALAŞTIRAN
YATIRIM ARACI OLARAK KULLANILMASINA İZİN
VEREN DÜZENLEMELER DERHAL TERKEDİLMELİDİR!**

KONUTUN METALAŞTIRILMASI, TARIM VE ORMAN ARAZİLERİNİN YAĞMALANMASINA, KENTLERİN YAŞANAMAZ HALE GELMESİNE, YETKİSİZ KİŞİLER TARAFINDAN ÜRETİM YAPILMASINA VE YAŞAMA ELVERİŞLİ OLMAYAN KENT KİMLİĞİ İLE İLETİŞİM KURMAYAN YAPILARIN ÜRETİLMESİNE DAVETİYE ÇIKARTMAKTADIR. BU SEBEPLE KONU SADECE YAPIM MEVZUATLARI ÜZERİNDEN DEĞİL EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ ÜZERİNDEN DE DEĞERLENDİRİLMELİDİR! YAPISAL VE SOSYAL ALTYAPISI OLMAYAN BLOKLARI YAN YANA DİZMEK ÇÖZÜM DEĞİLDİR! RANT FAKTÖRÜ ORTADAN KALDIRILMADIĞI SÜRECE MÜTEAHHİTLERİN KAZANCI GÖZETİLEREK YAPILMAYA ÇALIŞILAN DÖNÜŞÜMLER HALKI ÇARESİZ BIRAKMAKTA VEYA EMSAL ARTIŞLARI İLE KENTLERİ YAŞANAMAZ HALE GETİRMEKTEDİR. SAĞLIKLIK KENTLERDE SAĞLIKLI YAPILARDA BARINMAK HERKESİN HAKKIDIR!

BİLİM VE TEKNİĞE KULAK VERİN!

YIKIMIN EN BÜYÜK SEBEBİ BİLİM VE TEKNİKİ ODAĞINA ALAN KARAR MEKANİZMALARININ İŞLETİLMEMESİDİR. SAĞLIKLI ÇEVRE KOŞULLARINDA SAĞLIKLI YAPILARDA YAŞAMAK HERKESİN HAKKIDIR! HER ÖNÜNE GELENİN MÜTEAHHİTLİK YAPABİLDİĞİ, DENETİM MEKANİZMALARININ ESNETİLEBİLDİĞİ, NİTELİKLİ MİMARLIK MÜHENDİSLİK HİZMETİNİN DEĞİL UCUZ, HIZLI, VE RANT ODAKLI HİZMETLERİN TERCİH EDİLDİĞİ BU ANLAYIŞTAN DERHAL VAZGEÇİLMELİDİR!

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Deprem Çalışmaları

Hasar Tespit Çalışmaları

Deprem bölgesinde, yıkılmamış yapıların aldıkları hasarların tespiti ve kullanılabilirliğinin belirlenmesi, deprem sonrası gerçekleştirilecek can kayıplarının önüne geçmek için hayati önem taşıyor.

Bu nedenle, Mimarlar Odası İzmir Şubesi, 30 Ekim İzmir depreminde edindiği tecrübeyle; depremin ardından üyelerine hasar tespit çalışmalarına katılım sağlamaları için çağrıda

bulundu. Meslektaşlardan çok sayıda başvurunun alınmasının ardından, ilk hasar tespit ekibinin eğitim ve hazırlıkları tamamlandı ve 14 Şubat günü yola çıktılar.

İlk ekibin çalışmaları sürerken hazırlanan ikinci ve üçüncü hasar tespit ekipleri ise, yoğun hazırlık süreçlerini arka arkaya tamamlayarak sahada çalışmalarını yürüttüler.

Şubenin, hasar tespit konusunda bölgeye desteği devam ediyor.

Bilirkişilik Çalışmaları

6 Şubat Maraş depreminin ardından, yıkılmış ya da ağır hasar görmüş yapılar ile ilgili durum tespitlerinde bulunmak, hukuki süreçler için gerekli verileri toplamak ve gözlem yapmak için mimar bilirkişilerin görev almaları büyük önem taşımaktadır.

Bu görevi özenli şekilde yerine getirebilmek için; Mimarlar Odası İzmir Şubesine kayıtlı bilirkişilere gerekli bilgilendirmeler, sunumlar yapıldıktan ve hazırlıklar tamamlandıktan sonra bilirkişi ekipleri deprem bölgesine gönderildiler ve mesleğimiz gereği kamuya karşı sorumluluklarımızdan birini yerine getirmek üzere çalışmalar yaptılar. Bunun yanında, hâlihazırda bilirkişi olan üyelerle birlikte; yapılan çağrıya yanıt veren, 10 yıl üzeri deneyimli meslektaşlar da sahada görevlendirilmek üzere hazırlıklara dahil edildiler.

Bu çalışmaların bir parçası olarak, 3 Mart Cuma günü Hatay'a giden ilk heyette yer alan şubemiz kayıtlı bilirkişi üyelerimizin de içinde bulunduğu bir bilgilendirme toplantısı gerçekleştirildi. Bilirkişiler, hem saha çalışmalarını hem de sahadan döndükten sonra devam eden süreci üyelerle paylaştılar, "Deprem Nedeniyle Yıkılan veya Ağır Hasar Gören Binalarla İlgili Delil Toplama veya Delil Tespiti Hakkında Bilirkişilik Kılavuzu" başlıklı sunumlarını yaptılar.

AÇIK ÇAĞRI

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ ÜYELERİMİZDEN UYGULANMIŞ VEYA TASARIM AŞAMASINDA OLAN "AFET SONRASI BARINMA YAPI TASARIMLARI" NI PAYLAŞMAYA DAVET EDİYORUZ.

Tasarımlarınıza ait

- çözümleri,
- görselleştirme çalışmalarını,
- fotoğrafları (uygulanmışsa)
- açıklama raporunu

Künye bilgileri (tasarımcının adı soyadı-sicil no-telefon no-ek künye bilgileri) ile "info@izmirmimarlikmerkezi.com" adresi üzerinden bizimle paylaşabilirsiniz.

İletilen tasarımlar "www.izmirmimarlikmerkezi.com" adresinde yayınlanacaktır.

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ

AÇIK ÇAĞRI

Mimarlar Odası İzmir Şubesi, üyelerini deprem felaketinin ardından çözüm önerileri, yapı üretim süreçleri ile ilgili sistem sorunları, deprem veya benzeri doğa olaylarında dayanıklı kent ve bina geliştirmeye dönük süreçler ile ilgili düşünce ve görüşlerini yazılı olarak paylaşmaya davet ediyor.

Düşünce ve görüş yazılarınızı künye bilgileri (ad soyad-sicil no-telefon no) ile "info@izmirmimarlikmerkezi.com" adresi üzerinden bizimle paylaşabilirsiniz.

İletilen metinler "www.izmirmimarlikmerkezi.com" adresinde yayınlanacaktır.

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ

Barınma Yapı Tasarımları ve Çözüm Önerileri İçin Çağrılar

Depremin ardından, bölgedeki barınma sorununa, geçici ama nitelikli ve dönüştürülebilir yapısal çözümler bulmak mimarlık mesleğinin en önemli sorunsallarından biri olarak belirginleşti.

Şube, 14 Şubat tarihinde üyelerine bu konudaki çalışmalarını paylaşmaları için çağrıda bulundu.

Ayrıca, bölgeyi odağa alarak geliştirilecek, kentlerde ve kırlarda yapılaşma dinamiklerimizi sorgulayıp çözümler üretme potansiyeli taşıyan fikirlerini yazılı olarak paylaşmaları için de üyelere bir çağrıda bulunuldu.

Yapılmış olan iki çağrıya yanıt olarak gönderilen çalışmalar, İzmir Mimarlık Merkezi'nin web sitesinden açık olarak paylaşılıyor: izmirmimarlikmerkezi.com

Deprem Bölgesine Islak Hacim Olarak Kullanılmak Üzere Gönderilen Konteynerler

Şube aracılığıyla deprem bölgesine gönderilmek üzere Nihat Ceylan dört adet konteyner başışında bulundu. Ceylan'ın yanı sıra organizasyon ve hijyen malzemeleri temini sorumlusu Mimar Alp Çardak ve nakliye sağlayıcısı Eyüp Mansur Önem ise organizasyona gönüllü destek sağladılar.

Bağışlanan ve deprem bölgesinde İzmir Büyükşehir Belediyesi İZSU ekiplerinin katkısıyla ıslak hacim olarak kullanıma açılan konteynerler, İskenderun bölgesinde çok büyük bir ihtiyacı karşıladı.

Deprem Buluşmaları

Deprem Üzerinden Düşünmek

25 Şubat 2023 Cumartesi Mimarlar Odası İzmir Şubesi ve LiveArch işbirliği ile olan LiveArch ekibinin organize ettiği, deprem bilincini arttırmaya yönelik çalışmaların yer aldığı etkinlik İzmir Mimarlık Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Açılış konuşmalarıyla başlayan etkinlikte Cihan Sevindik, Oral Göktaş, Yoshinori Moriwaki, Murat Şahin, Semra Uygur ve Murat Sönmez, sunumlarının ardından genel değerlendirme ve soru cevaplara yer verilen panelde katılımcıların sorularını yanıtladılar.

Türkiye Depreminin Sürdürülebilir Yeniden İnşasına İlişkin Öneriler [Recommendations About Sustainable Reconstruction of Earthquake Zone of Turkey]

23 Mart tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen bu etkinlikte, depremin ardından gündeme giren iki önemli konu olan geçici barınma üniteleri ve depremde zarar gören yerleşmelerimizin dirençlilik ve sürdürülebilirlik ilkeleri ile yeniden tasarlanması konularında uluslararası deneyimlerin paylaşılması amaçlandı. Bu konuda çalışan uzmanlar ile yapılmış olan iki çevrimiçi toplantının devamı niteliğinde, İzmir'de yüz yüze gerçekleştirilecek seminer ve çalıştayın altyapısının konuşulduğu bu üçüncü toplantıda; iki uzmanın sunumları yer aldı. Toplantı, hem ülkemizden hem de yurt dışından dinleyicilere açık olarak gerçekleştirildi.

Mimarlar Odası, İzmir Ekonomi Üniversitesi Mimarlık Bölümü ve IISBE (International Initiative for Sustainable Built Environment) işbirliği ile yapılan bu toplantının ve devamında Nisan ayında İzmir'de gerçekleştirilecek çalıştay ve seminere İzmir Mimarlık Merkezi youtube kanalından erişilebilir.

Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin 6 Şubat Depremi ile İlgili Görüşleri

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu, 15.02.2023

ÜSTTE Mimarlar Odası İzmir Şube yönetim kurulundan ilk ziyaret 7 Şubat tarihinde saat 16:20 uçağı ile Adana'ya gerçekleştirildi. Uçak rötari ve araç temini gibi sorunlardan sonra gece saatlerinde İskenderun'a geçildi. İskenderun merkezde enkaz çalışmaları vardı. İlk 72 saat en önemli saatler olarak değerlendirildiği için kritik saatlerdi. Ne yazık ki enkazda çalışan ekiplerin hem sayıları azdı hem de deneyimli ekipler değillerdi. Şu anda da olduğu gibi herkesin dışarıda yaşamak zorunda kalması çok büyük bir sıkıntı oluşturmaktaydı. Geceleri hava çok soğuk olmasına rağmen deprem bölgesinde sığınacak binalar ne yazık ki güvenilir değillerdi, tüm binaların sağlamlığından kuşku duyuluyordu. Depremzedeler enkaz altındaki sevdiklerinin yanından ayrılmamak için enkazı terk etmek istemiyorlardı. (Görsel 1)

SAĞ ÜSTTE Sadece kıyafetler değil. Yenilen tüm yemeklerden artan tabaklar, bardaklar, çorba kapları, naylon poşetler gelişigüzel her yere atılmıştı, atılmıyordu. Kimsenin onu düşünenecek hâli yoktu. Zaten var olan çöp alanları çoktan dolmuş taşmıştı. Evet, mağduriyet yüksekti ancak bu çöp yığınlarının ortaya çıkaracağı hastalıklar da bizler için çok tehlikeydi. Artık karınlar doyuyordu ancak hijyen eksikliğinden kaynaklanan sorunlar hayatı farklı açıdan tehdit ediyordu. Hâlâ da bu tehdit çok güçlü bir şekilde kendisini göstermektedir. (Görsel 2,3)

6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen ve 10 ilimizi (Osmaniye, Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Diyarbakır, Adıyaman, Hatay, Adana, Malatya, Kahramanmaraş) etkileyen 7,7 ve 7,6 şiddetinde iki deprem ile hayatlarımız bir anda karardı. Binlerce vatandaşımızı enkaz altında kaybettik. Hepimizin başı sağ olsun. Yakınlarını kaybetmiş tüm dostlarımıza sabırlar dileriz. Çok büyük ve kapsamlı bir yıkım ile karşı karşıya kaldık. Milletimizin dayanışma ve desteği ile yaralarımızı ilk günden itibaren sarmaya çalışıyoruz.

Ülkemizde gerçekleşen depremin şiddeti çok yüksekti. Ancak, Japonya'da 21 Aralık 2010'da 7.4, Mart 2011'de 7.2, Nisan 2011'de 7.1, 26 Ekim 2013'te 7.1, 30 Mayıs 2015'te 7.8 büyüklüklerinde depremler olmuştu ve kimse hayatını kaybetmemişti. Son 20 yılda 6 ve üzeri şiddetinde en az 28 deprem meydana gelmiştir. Bunların en ölümcül olanları Ocak 1995'te Kobe'de yaşanan Büyük Hanshin-Awaji Depremi ve Mart 2011 Fukuşima'yı vuran Büyük Doğu Japonya Depremleri olmuştur. Can kaybının nedeni ilkinde yangınlar, ikincisinde ise oluşan dev tsunamidir. Yine 26 Ekim 2013 ve 30 Mayıs 2015'te meydana gelen depremlerde ise can kaybı yaşanmamıştır. 2 Nisan 2014'te Şili'de 8.2 büyüklüğünde bir deprem ve tsunami olmasına rağmen sadece 5 kişi yaşamını kaybetmiştir. Oysa bizler 30 Ekim'de yaşanan 6,6 şiddetindeki İzmir depreminde, 27 tanesi çocuk olmak üzere 117 hemşehrımızı sonsuzluğa uğurladık.

19 Ağustos 1999 tarihli 7,4 büyüklüğündeki Gölcük depreminde

18 bin 373 kişi hayatını kaybetmiş, 48 bin 901 kişi de yaralanmıştı. 15 Şubat Pazartesi itibarıyla 6 Şubat 2023 depreminde 35 bin 418 can kaybımız oldu, 105 bin 505 vatandaşımız ise enkazdan yaralı olarak kurtarıldı.

Peki neden ölüyoruz? Bu yazıyı yazan ve okuyanlar bir sonraki depremde şanslı olmayı bekliyor. Ölen biz de olabiliriz, bir sonraki depremde ölen siz de olabilirsiniz.

Nerede hata yapılıyor? Neden hayatlarımız bu denli ucuz görülüyor? Şu anda sorunu ve sorumluları arıyoruz. Tüm vatandaşlarımızı da bu arayışa katkı vermeye davet ediyoruz.

Deprem afeti ilk kez mi yaşanıyor? İzmir-Agora kazılarında 2500 yıl öncesine ait İzmir'de yaşanan depremlere ithafen şairlerin "İzmir'in güneşi sönmesin" diye yazdığı şiirler bulundu. Yani binlerce yıldır depremler oluyor ve biz binlerce yıldır ölüyoruz. Hayatını kaybedenlerin ailelerinin yalnız olmadıklarını bilmelerini istiyoruz. Diğer meslek odalarımız gibi Mimarlar Odası da her zaman onların yanında olmaya devam edecektir.

Şubemiz gerekli yardımların ihtiyaç duyulan yerlere ulaşması için elinden geleni yapmaya devam etmektedir. Yaraların sarılması için zamana ihtiyacımız var ancak Murathan Mungan'ın şiiri aklımızda:

*"Gelip size zamandan söz ederler
Yaraları nasıl sardığından, ya da her
şeye nasıl iyi geldiğinden.*

*Zamanla ilgili bütün atasözleri
gündeme gelir yeniden.*

*Hepsini bilirsiniz zaten, bir işe
yaramadığını bildiğiniz gibi.*

*Dahası onlar da bilirler. Ama yine
de güç verir bazı sözler, sözcükler, öyle
düşünürler.(...)*

*Kolay değildir bunlarla baş etmek,
uğruna içinizi öldürmek.*

Zaman alır.

*Zaman alır sizden bunların yükünü
O boşluk dolar elbet, yaralar kabuk
bağlar, sızılar diner, acılar dibe çöker.*

*Hayatta sevinilecek şeyler yeniden
fark edilir.*

*Bir yerlerden bulunup yeni
mutluluklar edinilir.*

O boşluk doldu sanırsınız.

*Oysa o boşluğu dolduran
eksilmemizdir."*

O eksilmeyi yaşayacağımızı bile bile, hayatının en değerlilerini o binaların altında bırakmış dostlarımıza hayatı hatırlatmak için çalışacağız. Bilimin ışığında, bir arada, yanıtlar arayacağız. Sorunları bularak, birbirimize destek olarak dirençli kentler yaratmak için çalışacağız. Yaşanılardan ders çıkarmak için elimizden geleni yapacağız. Söz veriyoruz. Umutlu yarınlar elde edebilmek ve birlikte üretebilmek için herkesle bir arada olma, bir bütün olma isteğimizi yineliyoruz. Her ölüm erken ölümdür, biliyoruz; ama hayatını kaybedenlerin arasında çocukların da olduğunu bilmek bizi daha da kahrediyor. Yaşadığımız depremden çok daha şiddetli depremlerde farklı ülkelerde hiç can kaybı yaşanmazken ülkemizde yaşanılanı kader olarak kabul etmiyoruz. Edemiyoruz. Can Yücel'in "Üzülme, bil ki ağıladığın kadar güleceksin" dizeleri bize umut veriyor, Ahmet Arif'in dediği gibi umut ile, sevda ile, düş ile dayanıyoruz...

İlk İzlenimler

Takip eden günlerde, yakınlarının cenazelerini alabilmek depremzedeler için önemli olan tek şey hâline gelmişti. Geçen 6 gün içinde İskenderun ve Antakya'ya yardımlar ulaştı. Ancak sahada hâlâ tuvalet, çadır ve ısıtıcı sorunu devam etmektedir. Tuvalet gibi temel bir ihtiyacın giderilmesine yönelik bir çalışma yapılmamış olmasını ise anlamak ne yazık ki mümkün değildir.

Barınma ise ayrı bir sorun oluşturmaktadır. İskenderun Teknik Üniversitesi çadır kullanımı için açıldı ve bahçesi çadır alanı olarak kullanıldı ancak tırlar ve diğer araçlar da buraya park ettiğinden kapasite hemen doldu. İskenderun'da çelik yapıdaki bir spor salonu da aynı şekilde sığınma alanı

olarak açıldı ve evde cihaza bağlı yaşamını devam ettirenler de bu alana sığındılar. Spor salonunda tüm düz yüzeyler yatma amaçlı kullanıldı. Battaniye temini yapıldı. Bunun yanında koltuklarda da yatıldı. Bizler de aynı şekilde plastik koltuklarda geceledik.

İskenderun'a deniz yolundan da yardımlar ulaştırılabildiği için bazı yardım çalışmaları başlamıştı. Ancak Antakya için aynı şey söylenemezdi. Antakya depremden daha çok etkilenmiş durumda idi. Ne yazık ki Antakya'nın çok büyük bir çoğunluğu yıkılmıştı. Tepelerde bulunan gecekondularda hasarın çok olmadığı görülüyordu. Kentin yeniden yapılaşmasının tartışılması ve yıkımın büyüklüğü karşısında yeni kent planlarının hazırlanarak, fay hattından uzakta yeni planlamaların gündeme gelmesi gerekmektedir.

Antakya'ya da ikinci ve üçüncü gün farklı şehirlerden arama kurtarma ve itfaiye ekipleri gelmişti. Ancak ekiplerde, canlı kurtarım için elzem olan demir makası bile eksikti. Hidrolik demir makası ise sadece akut ekiplerinde vardı. Oysa kurtarma ekiplerinin bina içine girebilmesi için balyozlar ile kırılan alandaki demirlerin de kesilmesi gerekiyordu.

İskenderun - Antakya arası yol sürekli olarak çok yoğundu. Sadece 63 km olan yol üçüncü günde beş saatte ancak gidilebiliyordu. Olağanüstü hâl olması gerektiği gibi işletilemedi. Şehre giriş ve çıkışlarda kontrol yoktu.

Yakınlarını merak eden tüm yurttaşlar akrabalarını aramak için sahaya inmişti.

Asker ilk iki gün sahada değildi, daha sonrasında sahada olmaya başladılar.

Devletten çok millet yardımı gelmiş gibiydi. Millet de elinden geleni

yapmaya çalışıyordu ama onları doğru koordine edecek bir sistem kurulamamıştı. Çalışmaların doğru koordine edilememesinin en önemli sebebi bu afetin çok büyük bir alanda yaşanması idi. Ancak devletin bu ve bu gibi durumlarda kendisini belli etmesi gerekmektedir. Bir diğer yandan da hava çok soğuktu ve bunun tek avantajı cansız bedenlerin bir iki gün geç bozulmasıydı. Ama yine de o bedenler uzun bir süre her yerdeydi.

Oysa bu alan yüzyıllardır medeniyetin beşiği olarak bilinmektedir. Fay hattı üzerinde olan bu kentlerde deprem her zaman hayatın bir gerçeğidir. Tarihi temellerden yıkılan alanlara bakmak ve yüzyıllar içinde bu dersin alınmadığını bilmek bizleri daha da üzmektedir.

Bölgede çadır ihtiyacı devam ediyordu ve özellikle gece hissedilen soğuk havaya karşı ısıtıcı gerekmesine rağmen çadırlarda ısıtıcı eksikti, hâlâ eksik. Bu soğukta dışarıda yaşamak, donmak ile eşdeğerdirdi. O nedenle sabaha kadar ateş yakılması gerekiyordu. Bu şekilde bir yaklaşım yüzyıllar evvel ateşin bulunması ile başlamıştı zaten. 21.yy'daki beklenti bu basitliğin ötesinde olmalıydı ama ...

İskenderun Cem Evi'nde ve Antakya Defne'de TMMOB koordinasyonunda iki merkez kuruldu. Her iki merkezde de şube yönetim kurulumuz aktif rol aldı. İzmir'den gelen tırlar bu alana yönlendirildi. Bu merkezlerde yardımlar toplandı ve istiflendi. Bu istiflenen yardımlar halk ile buluşturuldu.

Havanın o denli soğuk olmasına rağmen sabah ve akşam aynı kıyafetleri giyen depremzedeler ekstra bir kıyafet almayı düşünmüyorlardı bile. Bu nedenle de gönderilen kıyafetler ne yazık ki ortada kaldı. Tasnif tam olarak

yapılmadığı için aranan kıyafetler hemen bulunamıyordu. Depremzedeler arasından bir teyze “Eşofman altı yok mu?” diye soruyordu. Mutlaka vardı, ama neredeydi? Bu nedenle de kıyafetler gereksiz bir detay gibi görülüyordu.

Bunun yanında 30 yaşından büyük hemen hemen her yapıda başta kanser olmak üzere pek çok hastalığa neden olan asbest maddesi bulunmaktadır. Yapılan bina yıkımları ile bu asbest ortaya çıkmaya ve insanlar da onu solumaya başladı. Ancak binalardan insanları canlı kurtarmaya bile güç yetmezken asbest tehlikesi düşünülecek bir durum değildi. Yine de sahada bir iki asbest görevlisi vardı ama çözüm ne yazık ki yoktu. Şimdilerde suyun ve kanalizasyonun olmaması kaynaklı uyuz vakaları başlamışken kolera vakalarının görülmesinin de çok yakın olduğu tahmin edilmekte. Bu konuda acilen çözüm üretilmelidir. İskenderun’da İZSU’nun altyapı çalışmalarına destek verdiğini biliyoruz. Temiz suyun ve kanalizasyonun hijyen açısından kaçınılmaz olduğunu hatırlatmak isteriz. Depremden kurtulan vatandaşlarımızın hijyen sebepli salgın hastalıklardan korunması elzemdir. Altyapının bir an önce yapılması, su ve kanalizasyonun işler hâle getirilmesi gerekmektedir.

Ağır beton kütleleri altında ezilmek bu yüzyılda kader olabilir mi? Gözünüzün önünde annesiz babasız kalmış çocukların gelecekleri bir anda kaybolabilir mi? Ya da çocuğunu kaybeden ailelerin hayatları tekrar yoluna girebilir mi? Kader nasıl bir şey ise sadece geri kalmış, plansız, bilimden uzaklaşmış ülkelerde mi kendisini gösteriyor? Yardımlaşma, dayanışma konusunda destan yazan bu halk neden bu şekilde yönetilmekte ısrar ediyor?

Bilimden uzaklaşmaya örnek istenirse, şu anda bu denli kıymetli olan iş makinalarının istinat duvarı olmayan dere kenarlarına park edilmesi ile kullanılamaz hâle geldiğini gösteren fotoğraflara bakarak kaderin ne olduğunu sorgulayabilir.

Şu anda sadece hastanelerde zorunlu olan sismik izolatörler pek çok yapıda çok fark yaratabilir. Bu konuda çalışmaların hızlanması, bu izolatörlerin kullanımlarının artırılması gerekir.

Asıl yapılması gereken nedir? Bölgedeki yüksek alanlarda bulunan

gecekondular çökmediyse ve sadece fay hattı üzerindeki binalar yıkıldıysa bizim yeni yerleşim yerlerimizi yüksekte kalan alanlarda tasarlamak ve de fay hattının geçtiği alanı tamamen boş bırakarak bir yaklaşım yapmamız mümkün değil midir?

Medeniyetin beşiğinde, bilimin ışığında yoğrulacak bilgiler ile 21. yüzyılın iklim değişikliği ile mücadelesine katkı sağlayabilecek. Sürdürülebilir ormanlardan gelen keresteler ile ahşap yapılar yapmak bu ülkenin kaderini tamamen değiştirmez mi? Medeniyetin beşiğinde olan bu coğrafyada insanoğlunun bir sonraki zorlu sınavı olan iklim değişikliği ile de mücadele eden sürdürülebilir kentler yaratmak mümkün olmaz mı gerçekten? Eksik olan nedir?

Mimarlar Odası İzmir Şubesi’nin Temasları

Mimarlar Odası İzmir Şubesi İskenderun’da bulunan cemevindeki koordinasyona destek vermiş, bu alanda toplanan yardımların doğru yerlere ulaştırılmasına katkı koymuş ve bu alana İzmir’den gelen yardımların aktarılması için çaba harcamıştır.

TMMOB adına yetkilendirmiş bir ekip de Antakya, Defne’de bir irtibat merkezi daha kurmuştur. Şube yönetim kurulu üyelerimiz TMMOB İzmir İKK tarafından bölgeye iletilen yardım tırını bu alana yönlendirmiş ve alandaki yardım malzemelerinin tasnif edilmesine katkı koyup özellikle köylere dağıtımları sağlamıştır.

Mimarlar Odası Hatay Şubesi başkanımız ile 09.02.2023 tarihinde temas kurulmuş, yapılabilecekler değerlendirilmiş, kalabalık bir ekip ve Denizli şubesinin müthiş dayanımı ile deprem bölgesindeki dostlarımızın her zaman yanında olduğumuz gösterilmiştir. Şu anda sahada olan şubemize bağlı 23 mimar arkadaşımız ile bu dayanışmayı devam ettireceğimiz bilinmelidir.

14.02.2023 tarihinde şubemizden 19 üyemiz Hatay Dört Yol’da hasar tespit çalışmalarına katılmak üzere Hatay’a hareket ettiler. Onlara aynı görevde eşlik etmek üzere İnşaat Mühendisleri İzmir Şubesine bağlı 20 arkadaşımız da eşlik etti. Şu anda Hatay da başsavcılığın isteği ile şubemize bağlı dört mimar arkadaşımız da bilirkişi olarak görev almaktadır.

Gönüllü olarak hasar tespit çalışmalarına katılan arkadaşlarımıza

çok teşekkür ediyoruz. Malatya ve Kahramanmaraş'ta yapılacak çalışmalara da arkadaşlarımızın destek vereceğini hatırlatıyoruz.

Son Söz

İmar afları ile kanun hükmünde kararname ile ortaya konulan yaklaşımların nelere sebep olduğu, büyük umutlar ile toplanan deprem vergilerinin (özel iletişim vergisi) ne yazık ki bu alana değil farklı alanlara aktarılması ve durumun imar affı gibi yaklaşımlarla çok daha kötü yerlere getirildiğini görüyoruz. Bundan utanıyor ve çözüm önerilerimizi her ortamda dile getiriyoruz.

Dört kitap, üç dine ev sahipliği yapmış çok derin kültür ve birikime sahip bu topraklar ne yazık ki bugün yaşananları kesinlikle hak etmiyor.

Artık yeter. Bu ülkenin aydın insanlarının bir araya gelerek toplumu ve ülkeyi daha ileriye taşıyacak ve sahip olduğumuz değerleri yükseltecek yaklaşımlara ihtiyaç var.

Atatürk Cumhuriyeti ikinci yüzyılına girerken artık yeni yüzyılı şekillendirecek cesaretli adımlara ve yaklaşımlara ihtiyaç var.

Bu coğrafyanın Orta doğu olduğunun reddedilmesi??? ve bu coğrafyayı merkez olarak kabul ederek Atatürk'ün açtığı yolda ilerlenmesine ihtiyaç var.

Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini bir kez daha hatırlatma ihtiyacı duyuyoruz:

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinedir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten

daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MİMARLAR ODASI İZMİR ŞUBESİ 46. DÖNEM YÖNETİM KURULU 15.02.2023

SOLDA SIRAYLA Elimizde sadece ölüm yığınları kalmıştı. Nervürsüz, altlık demirler ve yetersiz donatı ile yapıldığı gözlenen binaların betonları da (hepsi olmasa da) elinize aldığınızda bile ufalanıyordu. (Görsel 4)

Belediye iş makineleri park alanları (Görsel 5)

O kötü betonarme binaların içinde renkli kişiliklerini, yaptıkları objeler ile ortaya koyan güzel insanların yaşamlarını sığdırdıkları uyduruk binalar ne yazık ki patir patir döküldüler. Oysa aynı bölge içinde üzerinde siva çatlağı bile olmayan binalar vardı. Bazı binalar dümdüz olurken bazı binalarda ise en ufak siva çatlağı bile yoktu. Az ilerde ciddi bir yıkım olmasına rağmen bu yıkımdan sadece 400 - 500 metre ileride camları bile kırılmamış, en ufak siva çatlaklarına bile sahip olmayan binalar da görülmekteydi. Bu durumda suçlu kimdir? Mühendislik ve mimarlık hizmeti almayan ve de iyi işçilik ile tamamlanmayan binalar diğerlerinin yanında yıkılmaya mahkum olacaktır. (Görsel 6)

Hiç hasar almayan, siva çatlağı bile bulunmayan binalar (Görsel 7)

Fotoğraflarda tamamen yıkılmış binaların hemen yanında hâlâ strüktürünü koruyan binaların olduğunu görmek gerçek meslek erbapları için ne yazık ki kahreden sonuçlardır. Bu fotoğraflar yıkılan yapılarda başka problemler olduğunu da göstermektedir. (Görsel 8)

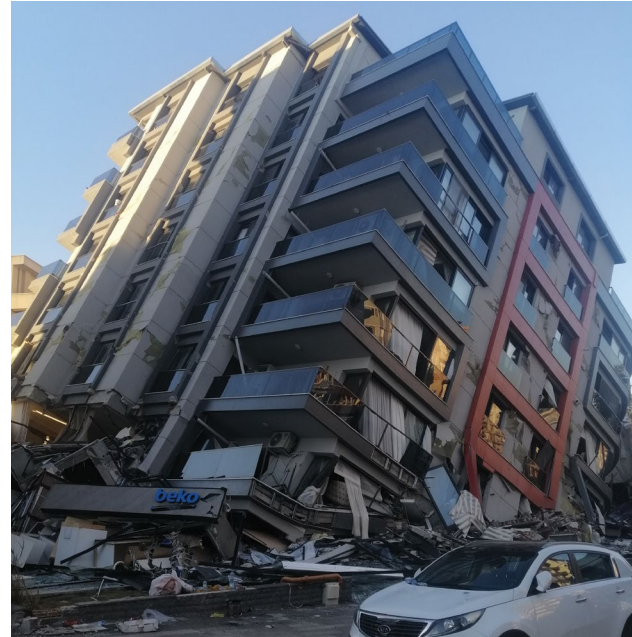
SAĞDA SIRAYLA Depremin nasıl etkilediğini öğrenmek için detaylı bir projeksiyon yapmak gerekir. Depremden etkilenmeyen bu binada olduğu gibi. Henüz beton tam dayanımını almadığı için bina iskeleleri bile sökülmemiş bu yapı Antakya'nın ortasında. Büyük yıkımlara sebep olan yüksek ivmeli bu deprem iskele direklerini bile yıkamamıştır. (Görsel 9)

Doğu Akdeniz nasıl kalkınacak? Ajans kurmak bunun için yeterli oluyor mu? Kalkınma ancak bilimsellik ışığında günü yakalayarak olmaz mı? (Görsel 10)

Bu sırada temellerinden ayrılıp gelen bu görseldeki binalara da kahrolmamak elde değil. (Görsel 11)

Mimarlar Odası İzmir Şube Yönetim Kurulu ve gönüllü üyeleri, 09.02.2023, Defne, Antakya (Görsel 12)

14.02.2023 tarihinde Hatay'a yola çıkan ilk hasar tespit ekibimiz (Görsel 13)

Mimarlar Odası İzmir Şubesi Deprem Odaklı Üye Danışma Kurulu

Aşağıdaki metin, 4 Mart 2023 tarihinde İzmir Mimarlık Merkezi'nde gerçekleştirilen deprem konulu Mimarlar Odası İzmir Şubesi Üye Danışma Kurulu'nun raporu niteliğindedir.

Metnin, Şube'nin 6 Şubat Maraş Depremi ile ilgili görüşlerinin ve tecrübelerin paylaşıldığı ilk bölümü, toplantının ilk bölümünün metne dönüştürülmesiyle elde edilmiştir. İkinci bölümde ise, katılımcı üyelerin katkılarıyla gelişen tartışmalar ve konuşmalar sonucunda oluşturulmuş; Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin konuyla ilgili yaklaşımını ve yol haritasının altlığını oluşturan Danışma Kurulu raporu yer almaktadır.

Bölüm 1. Üye Danışma Kurulu'nda Aktarılan Şube Tecrübeleri

Uğur Yıldırım: Hoş geldiniz. Bildiğiniz üzere 6 Şubat'ta ülke tarihinin gördüğü en büyük yıkımlardan birini yaşadık. Ülkenin gerçekliği olan bir doğal afet sonrası yaşadıklarımız hepimize olağanüstü bir süreç yaşattı. Elli binin üzerinde insanımızı kaybettik. Bu Danışma Kurulu'na geldiğiniz için öncelikle hepimize teşekkür ediyorum. Deprem gündemli Danışma Kurulu'nda aslında depremin ilk saatlerinden itibaren ne yaptığımızı size aktarmaya çalışacağız.

Depremle birlikte bir kez daha gördük ki aslına bakarsanız yaşadığımız sadece binaların yıkılması değil. Bu olay, birçok değerimizin yıllar içerisinde aslında bozulmaya uğradığıyla yüzleşmemizi sağladı. Bu sebeple konuşacak çok şey var ama Mimarlar

Odası İzmir Şubesi olarak öncelikle depremin ilk gününden beri neler yaptığımızı paylaşmak istiyoruz. Sizlerin destekleriyle sahada ne gibi çalışmalar yapıldı? İzmir'de ne gibi çalışmalar yapıldı? Biraz bunları anlatmak istiyoruz ve sonrasında da aslında hepimizin asli görevi olan mimarlığı konuşmak istiyoruz elbette. Mesleki bozulma, halkın gözünde mimarlığın geldiği nokta, meslek pratiklerindeki sorunlar ve artık yüzleşmeniz gereken gerçeklerle ilgili sizlerin görüşlerini alarak sonrasındaki çalışmalarımıza yön vermek istiyoruz.

İlker Kahraman: Herkesi saygıyla selamlıyorum ve geldiğiniz için teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bence Mimarlar Odası İzmir Şubesi güzel bir dayanışma örneği sergiledi, iyi organize oldu sayenizde. Büyük bir emek verildi ama daha çok emek verildiği gibi görünüyor ama yapılanlar için teşekkür etmekle başlamak isterim. Pek çok telefon aldım, hepimiz aldık sanırım. Çok destek talebi iletildi ve çok da destek bulundu. Bundan dolayı mutluluğumu ifade etmek isterim.

Anlatımda, hepimizin bildiği şeyleri hızlıca geçeceğim. Ülkemizde deprem gerçeği olduğu bir gerçek, deprem riski haritamız yenilendi ama ülkenin büyük bir çoğunluğu deprem riski altında hâlâ. Sürekli ölüyoruz. Yani bu ilk kez gördüğümüz bir durum değil, daha önce de defalarca deprem oldu ve hepsinde de büyük can kayıpları yaşadık. 17 Ağustos 1999 depreminde resmi rakamla 17.480 canımızı kaybettik. Ondan önce Erzincan, Van ve Adana depremlerinde pek çok

insanımızı ne yazık ki göz göre göre yitirdik. Bu son yaşadığımız durumda da peş peşe pek çok deprem oldu. Hatay merkezli son 2 tanesinin de getirdiği yıkımlar oldu. Deprem bölgesine gittiğimizde edindiğimiz dostlarımızla telefonla konuştum. Örneğin bu ikinci ve üçüncü depremlerden sonra oralarda da o depremlerden kaynaklı, daha önce yıkılmayan evler yıkılması ve yakınlarında kurulmuş çadırların üzerine yıkılmalar oldu.

Deprem Kahramanmaraş'ta oldu ama bizim 11 ilimiz etkilendi ve 11 ilimizde de aslında çok ciddi hasarlar oluştu. Ama deprem ilk kez mi oldu? Yani biz bir anda, tedbirsiz mi yakalandık? Depremi bilmiyormuşuz gibi bir durum yaratılıyor. 1907 yıl önce Antalya'yı yerle eden bir depremle ilgili buluntulardan öğrendiklerimize göre, deprem "önce birdenbire büyük bir kükreme duyuldu ve bunu muazzam bir sarsıntı izledi. Bütün dünyayı yükseldi ve binalar havaya sıçradı" diye anlatılmış. Yani bu şaşırtıcı bir şey değil, deprem oluyor, olmuş, olacak. Burada bu büyüklükte depremler oluyor. Bizim bunu bilerek hareket etmemiz gerekiyor. Fakat "bize plan değil, pilav lazım" mantığı herhalde bunları doğurdu. Ve tekrar olacak, İzmir'de olacak, İstanbul'da olacak. Unutmaya çok meyilliyiz, dün Meral Akşener'in çıkışından sonra gündem zaten bambaşka bir yere doğru gitti. Bundan sonra tekrar depreme döner mi, bilmiyorum.

İyi raporlar yayınlandı, hem yurt dışından hem yurt içinden. Özellikle Yunanistan'dan çok iyi raporlar yayınlandı. Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi raporlar yayınladı. Biz onları değerlendirdik, okuduk bunlarla ilgili bilgi vermek istiyorum. ODTÜ'nün konuyla ilgili 23 Şubat tarihli bir webinarı var, izlemenizi tavsiye ederim, youtube'da bulabilirsiniz. Buradaki sayılara göre, 91.064 ağır hasarlı, yıkık ve acil yıkılacak bina var. Bunlar gerçekten ciddi hasarlı binalar. Her binada bir kişi can kaybı vermiş olsak, herhalde 91.000 can kaybımız olurdu ama resmi rakam 47.000 sanırım. Demek ki, resmi rakamlara göre, her binada bir kişilik bile can kaybı olmamış. Ya da başka bir durum var. Bizim pek çok deprem yönetmeliğimiz

olmuş, geriye doğru gidersek 2018, 2007, 2000, 1998 gibi deprem yönetmeliklerimiz var. Bu depremde de "spektrumları doğru değil, inmeler fazla geldi, bunlarla ilgili sıkıntılar oldu, komple yeniden yapılanmaları gerekir, her deprem kendisine özeldir" gibi konuşmalar ve her depremden sonra yönetmeliğin tamamen değişmesine yönelik açıklamalar oldu. Dün, Şili'den konuşumuzun katılımıyla yaptığımız söyleşide, Şili'de 8,8 şiddetindeki depremde sadece telaştan balkondan atlayarak hayatını kaybeden 10 kişi olduğunu konuştuk. Başarı sağlamış olan ülkenin uzmanlarıyla yaptığımız yayında her depremden sonra yönetmeliğin değişebileceğini söylediler. Bu depremden de alacak dersler olduğundan bahsettiler. Fakat daha önce İzmir depreminde, 1975 yönetmeliğini denediğimiz zamanlarda şunu net olarak gördük ki, bizim tüm yönetmeliklerimiz, depremlerde gelen tüm yükleri karşılamaya muktedir. Yani aslında 1975 yönetmeliği de dahil olmak üzere hiçbir yönetmeliğimiz suçlu değil. Yönetmeliğe uygun yapılmış yapılar, bu depremlerdeki yükleri hesaplamalı olarak karşılar ve alınan ruhsatların da bunun göstergesi olduğunu biliyoruz. O zaman nerede hata var? Bu, şu anda tartışılıyor. Ama şu anda çok basit olarak söyleyebileceğimiz gözlemsel hatalar işçilik ve denetimsizlik. İmar affı, burada önemli elbette. İTÜ'nün raporuna göre, aktif fay haritamızın yanında bir de yüzey kırığı kavramı var. Raporda çok ilginç bir şey var: Aktif fay haritasıyla yüzey kırığı arasında yer yer 120 m ile 3 km kadar farklar

bulunmakta. Bu durumda, aktif fay haritasının yüzey kralı yansımasının 3 km fark etmesi, bizim bununla ilgili öngörülerimizi bir daha gözden geçirmemiz gerektiği anlamına geliyor. Bu yüzey kırıklarının neye göre oluştuğunu bilemiyorlar. Biz, bu konuları değerlendirmek için, hem jeoloji, jeofizik ve inşaat mühendisleri ile toplanıyoruz. Daha dün Karşıyaka Belediyesi ile birlikte toplandık. Bu toplantılarda, spektrumların ölçülmesinden 300m. sondaj yapılmasına kadar pek çok şey konuşuluyor. Bizim, bunca yıldan sonra, bu yaşam kayıpları bir kez daha tekrarlamadan bir çözüm bulmamız gerekiyor.

Akın Ersoy hocamız, Agora kazılarında çıkan bir yazıttan bahsetmişti. Bu, 2500 yıl önce İzmir'de yaşanan depremin sonucunda yazılmış, "İzmir'in güneşi solmasın" diyen bir şiirdi. Yani biz deprem ile yaşayan bir ülkeyiz. Bizim şehrimizde de, başka yerlerde de bu yaşanıyor ama biz hâlâ ölüyoruz. Bunun yanında, söylediğim gibi, üniversitelerin bu konuda nitelikli çalışmalar yürütmesi mutluluk verici. Bu çalışmalarda deniyor ki, "bilimsel temele dayanmayan imar affı, imar barışı gibi mühendislik hizmeti almamış, sağlıksız ve güvensiz yapı stokunu yasallaştıran düzenlemelere son verilmeli. İmar affı bir daha kamuoyunun gündemine bile getirilmemeli". Çok şükür üniversitelerimiz hâlâ böyle şeyler söylüyorlar. Aslında, görüyoruz ki, bilimsel kaynaklar da meslek odalarıyla aynı dili kullanıyor. Bu, mutluluk verici tabii ama ne onların sesi ne bizim sesimiz duyuluyor. Daha

iyi örgütlenmemiz gerekli herhalde. Yine aynı raporda, “İmar planlarına yapılan müdahaleler kısıtlanmalı, (...) yapılaşma süreçlerinde etkin denetim mekanizmaları yapılmalı. (...) Kentlerin imar planları bilimsel temellere dayanan yerel yönetimleri, üniversiteleri ve STK'ları dahil eden katılımcı ve şeffaf süreçler içinde yeniden ele alınmalıdır. (...) Depremden sonra gündeme gelecek emsal artışları gibi konulardan kesinlikle kaçınılmalıdır” demiş. Bildiğiniz gibi, biz de bunu diyoruz, bu yüzden hep beraber eleştiriyoruz. Bir dergide, bu konuda kentsel dönüşümü engelleyen suçlular olarak Mimarlar ve Şehir Plancıları Odasını gördüğünden bahsedildi. Hatta bunu kapak yapıp sosyal medyada paylaşmışlar.

Ben sözü tekrar Uğur Bey'e veriyorum. Çok teşekkürler.

U. Y. Teşekkürler.

Deprem olduğu dakikadan itibaren TMMOB ve Mimarlar Odası hızlı bir şekilde koordine olmaya çalıştı. Depremden ardından, birkaç saat içerisinde Genel Merkez'in öncülüğünde, özellikle depremi yaşayan biz ve bizim gibi şubelerin bir araya geldiği bir Afet Koordinasyon Merkezi kuruldu. Aynı zamanda İzmir'de TMB İzmir İl Koordinasyon Kurulunun (İKK) çalışmaları başlatıldı. Depremden üzerinden 4 saat geçtikten sonra aslında burada yaşadığımız deneyimle nelere ihtiyaç olmayacağını bildiğimiz için hemen yardım çağrılarını çıkıldı. Aynı zamanda önümüzdeki sürecin de organize edilmesi için Genel Merkez ile bir koordinasyon içerisinde bulunduk.

İlk gün saat 17:00'da özellikle Yönetim Kurulumuzun biraz ısrarlı çabasıyla (ki böyle kaotik zamanlarda malzeme bulmak çok zordur) 200 tane sobayı askeri kargo uçağıyla bölgeye sevk edilmek üzere İKK aracılığıyla bölgeye gönderdik. 7 Şubat'ta hasar tespit çalışmaları için meslektaşlarımıza çağrıda bulduk. Çünkü hasarın aslında ne kadar büyük olduğunu biz ancak 6 Şubat öğleden sonrası almaya başladık. Çünkü 11 tane ilden gelen farklı veriler vardı. Mimarlar Odası örgütlülüğü ülkenin 41 yanında örgütlü ve oradan gelen bilgiler bize bir şeyler söyledi. Ancak bu depremde şöyle bir farklılık vardı: Mimarlar Odası yöneticileri de öldü. Gerçekten insanlara ulaşmak, bu bilgiyi sağlamak çok zordu. Buna rağmen, TMMOB Van depremi sonrası çok büyük bir dayanışma örneği göstermiş ve çok iyi çalışmalara imza atmış olduğundan, buradaki deneyimle, İzmir'de de organize olup aslında yardım çalışmalarını yürütmeye devam ettik.

8 Şubat'ta sahadaydık, Yönetim Kurulu Başkanımız İlker Kahraman oradaydı. Yine üyelerimizden birazdan da zaten davet edeceğimiz arkadaşlarımız oradaydı ve biz burada bütün çalışmaları yürütürken sahadan gelen verilerde bize nasıl bir durumla karşı karşıya olduğumuzu anlatan durumlar oldu. Hepiniz yaşadınız, çok fazla sosyal medya, medya ve görsel akışı. Ama bugün salonun bir farklılığı var: Salonun bir kısmı gerek kendi çabalarıyla gerekse Mimarlar Odası örgütlülüğü ile gidip durumu yerinde gördü. O arkadaşlarımızdan da

mutlaka söz almak isteyenler olacaktır. Gerçekten medya akışının ötesinde, oraya gittiğinizde insanın kendi iç dünyasıyla da yüzleştiği bir takım şeyler oluyor. Sahada bu çalışmalar devam ederken ve tespit çalışmaları organize olmaya çalışırken; aynı zamanda hem mimar üyelerimiz hem de üye olmayan destekçiler tarafından sosyal medyadan, bölgedeki arkadaşlarımızdan gelen ihtiyaçların, yardımların ve sorun taleplerin, gözlemlerin, bildirimlerini işleyen bir gönüllü ekip kuruldu. Yönetim Kurulu Şubemizden sanıyorum ki 80 kişi kadar olan bu ekip, bu çalışmaya haftalarca devam ettiler.

Aynı zamanda, Tepekule yine çok iyi örgütlendi. Bizimle desteklerimizle, İzmir İKK'nın destekleriyle çok çok iyi örgütlendi. Ülkenin her yanından yardım götürülmek isteniyordu ve insanlar ellerinde ne varsa gerçekten içgüdüsel olarak kutulara doldurup bir yerlere götürüyordu ama biz şunu gördük ki o ortamda doğru yardım, doğru sınıflandırma olmazsa ve yardımlar doğru yere gönderilmezse bir çözümsüzlük oluşturuluyor. Yollara saçılan elbiseleri, su beklerken bir kamyon dolusu bebek bezinin ya da bebek bezi beklerken bir kamyon dolusu suyun geldiğini gösteren görüntüleri hepimiz gördünüz. Aynı zamanda İzmir Büyükşehir Belediyesi de bir koordinasyon oluşturdu. Biz de, İKK ve Tabip Odası, İzmir Barosu, DİSK, KESK gibi kurumlar ve STK'larla birlikte kendi organizasyonlarımızı bazı noktalarda ortak olarak ulaştırdık, lojistik konusunda bazı destekler aldık kendilerinden. Gönüllü arkadaşlara çalışmaya destek çağrısında bulduk ve bu çağrıya da yine çok yanıt geldi. Bu süreç içerisinde aynı zamanda sahadayız. Maalesef depremde hem üyelerimize hem öğrencilerimizi, hem tanıdıklarınızı, kentlerimizi kaybettik. Bununla her dakika yüzleşmek, bizler için yorucu ve zor süreçler oluşturdu. Ve bilirsizlik çağrısı yaptık, mesleğimiz gereği sorumluluğumuz sadece kendimize değil, kamuya karşı sorumluluğumuz var. Evleri yıkılan, hayatlarını kaybeden insanların, yani bu dünyadan gitmiş insanların haklarını savunmak, korumak bizim mesleki sorumluluğumuz. Bu konuda zaten kamu otoritelerinin ne kadar yetersiz kaldığını hepimiz takip ettik. Ancak

Mimarlar Odası ve TMMOB örgütlülüğü bölgede bilirkişiler aracılığıyla da var olmaya başladı.

Çadır için biz de çok temasta bulunduk. Maalesef yüzleştığımız manzara gerçekten çok zordu. Biz ilk gün İzmir'deki en büyük çadır firmasıyla iletişime geçtik ancak üretilebilecek çadır içinde yaşamaya müsait bir çadır değildi, sadece bir tentenin etrafını kapatılabileceği söylendi.

Bunun yanında, deprem verilerini girmek için depremden yaklaşık 12 saat sonra web sitesi açıldı ve sahadaki bilgiler bu deprem sitesine girilmeye başlandı. Sanıyorum orada oluşturulan veritabanı yayınlandığı zaman, hükümetin ve devlet organizasyonlarının açıkladığı bilgilerle sahadan meslektaşlarımızdan ve mühendislerden gelen bilgilerin karşılaştırılabileceği bir platform olacak elimizde.

Yıkımlar sırasında karşılaştığımız şey, insanların hayatlarını kurtarmak, hayatta kalanların da hayatını idame ettirmek üzere inanılmaz bir örgütlülük.

arkadaşlarımız da sahadaydı. Sanıyorum ki beni kişisel olarak en çok etkileyen şey mimarlık mesleğinin temelini tekrar hatırlamak oldu. Çünkü bizim görevimiz bina yapmak değil, insanlara yaşam alanı yapmak. İnsanların yıkılan binaların duvarında elleriyle çizdikleri şeyleri görmek, bir meslek insanı olarak gerçekten zorlayıcıydı.

En çok yorulduğumuz bir başka nokta da, bölgedeyken bu olayın çok normalleştiriliyor olması. Yani, orada yıkımlar size normal gelmeye başlıyor. Halbuki ulaşılamayan ve enkaz başında bekleyen insanları görüyorsunuz ama orada görev bilinciyle durumu göz ardı etmeseniz de baskılayarak işinizi yapmaya devam ediyorsunuz. Bu, insan doğası çok ilginç bir yönünü gösteriyor.

Elbette sahada yıkılmayan binalar da var, bence asıl bilgi buralarda. Henüz daha kalıpları sökülmemiş iken yıkılmamış, kalıpları dahi atmamış binalar var. Aslında bu, bizim bas bas bağırarak söylediğimiz "doğru meslek" ve "doğru hizmet" kavramlarının ne kadar önemli olduğunu vurguluyor.

ulaşılamayacak köylerden gelen talepler üzerine araçlarımıza alarak dağıtmaya başladık. Özetle, işin ilk kısmı tırı buradan yüklemek, ikinci kısmı tırın AFAD koordinasyonu dışında bir yere ulaşması, malzemelerin orada doğru yerlere gitmesi de üçüncü kısmı. Denizli Şube başkanımız Özlem Hanım da yanımızdaydı. İnanılmaz bir halk sağlığı problemi de vardı. Tabipler Odası bunu meselenin ilk gününden itibaren söylemişti.

Üyelerimizin bu süreç içerisindeki özverisi için gerçekten çok teşekkür ediyorum. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nün (İzmir bu konuda deneyimli olduğu için) bizden özel talebi üzerine gönüllü arkadaşlarımız bölgeye ulaştırıldı ve bölgede hasar tespit çalışmalarında bulundular.

Tüm bunları yaparken, diğer taraftan mimarlığın ve Mimarlar Odasının misyonuna uygun olarak, geçici barınma ile ilgili çağrıya çıktık. Meslektaşlarımızdan geçici barınma önerilerini bizim sosyal medya platformlarımıza yüklemelerini istedik.

Çevrimiçi eğitim kararı alındı biliyorsunuz. Çünkü bu süreçten sonra iki kişinin bile yan yana gelip sesini çıkarmasını engellemek üzere bir kurgu gerçekleştirildi, ki bunu son zamanlarda statlarda da görüyoruz. Ama mesleğin ve ülkenin geldiği durum ortadayken eğitimin ilk vazgeçilen şey olmaması için sözümüzü söyledik ve söylemenin bir sorumluluk olduğunu düşünüyoruz.

Acele alınan kararlara karşı duruşumuzu gösterdik. Şunun altını da hep beraber çizmemiz gerekiyor: Yaşanan, olağanüstü bir olay değildi. Yaşanan olay, bu toprakların binlerce yıllık belleğinde olan bir doğal olaydı. Ancak 1999 sonrası bu kadar beceriksizlik, olağandışı bir tablo çıkardı. Sadece devlet mekanizmalarının değil, toplum olarak bizim de bununla yüzleşmemiz gerekiyor. "Bir yılda yaparız" gibi söylemler, aslında hepimizin korktuğu söylemler, ancak üzerine gidilerek devam ediliyor. Fakat işin özünde, o yıkımı gördüğünüz zaman şunu söylüyorsunuz: Amik Ovası'nın ortasında neden 10-12 katlı binalar var? Kaldı ki, onları maalesef artık bu kadar katlı olarak göremiyorsunuz, çünkü artık birer beton yığını oldular. Bugün karşılaştığımız sorunların temelinde, konutu metalaştıran politikalar, doğal

“YAŞANAN, OLAĞANÜSTÜ BİR OLAY DEĞİLDİ. YAŞANAN OLAY, BU TOPRAKLARIN BİNLERCE YILLIK BELLEĞİNDE OLAN BİR DOĞAL OLAYDI. ANCAK 1999 SONRASI BU KADAR BECERİKSİZLİK, OLAĞANDIŞI BİR TABLO ÇIKARDI”

STK'lar ve gönüllüler bu konuda farklarını koydular ve halk devleti bu sürece gerçekten öncülük etti. Sahada gördüğümüz buydu ama bununla birlikte bazı ülkelerden çeşitli bilgiler de aldık. Örneğin, Malatya Tren Garı'nın ağır hasarlı olduğunu ve yıkım kararı alındığını duyduk. Bu süreçlerde önemli olan şeylerden bir tanesi de elimizdeki belleğin korunması ve maalesef bir yandan insan kurtarmaya çalışırken bir yandan da bina kurtarma derdine düştük.

Depremden birkaç gün sonra üç Yönetim Kurulu üyesi olarak sahadaydık ve Antakya'da karşılaştığımız manzara, üzerine çok konuşacağımız konuları içeriyor. Bizim dışımızda Malatya ve Adıyaman'a giden ekiplerimiz oldu. Bilirkişi ekiplerimiz ve gönüllü

TMMOB, Hatay Defne'de bir merkez kurdu ve o merkezin organize edilmesinde Şubemiz gerçekten çok büyük bir özveri gösterdi. Önemli olan, burada sadece yardımları toplamak değil, iyi bir organizasyonla, özenle gideceği yere ulaştırmak oldu. Yani Tepekule'de gelen her yardım açıldı, sınıflandırıldı, ayrı yerlere koyuldu, bunu yaparken her araca eşit miktarda yardım malzemesi yüklemeye özen gösterildi ve listeler gitti. Bir tırı buradan yükleyip, karşı taraftan indirdik. Biz o tırın içerisinde ne olduğunu, içindeki hangi malzemenin nereye gideceğini bilerek gittik. Aslında bu organizasyon çok önemliydi. Sonrasında da bölgede indirdiğimiz yardım malzemelerini; bu bölgeleri, Hatay Defne'nin merkezinden

alanların, ormanların talan edilmesi, tarım alanlarının imara açılması, insanlara emsaller üzerinden umut vaat edilmesi var. Tamamı aslında insanın en doğal olan hakkı olan barınmanın metalaştırılması üzerine kurgulanan bir sistemin sonucu. Her zaman söylediğimiz gibi bilim ve tekniğe kulak verilmeli. Basın açıklamalarına ve sahadaki çalışmalara yetişmeye çalışıyoruz ki, bunların hepsi, bu kaos ortamında inanılmaz zorlu yürütülen süreçler. Çünkü bölgeye normal bir bölgeye gider gibi uçak bileti alıp gidilip gelinmiyor. Gerçekten bölgede bir yerden bir yere gidişin bile çok zorlu olduğu bir durum var. Tabii bunlar devam ederken basın açıklamaları yapmaya ve kamuoyunun gündemini takip etmeye özen gösterdik.

Çıktığımız çağrıya cevaben, geçici afet barınma alanına ilişkin gönderilen projeler web sitemize yüklenmeye başladı. Onunla ilgili gerçekten çokça veri geldi.

Bu kaotik ortamda doğru bir süreç yürütmeye çalıştık. Hem sahaya giden arkadaşlarımıza hem ikinci

ediyoruz. Şube organizasyonu bu sağlayabilmiş olmaktan dolayı gurur duyuyoruz. Antakya'da var olduğumuz süreç içerisinde, konteynerlerin indirilmesi, kurulmasını ve altyapılarının bağlantısını İzmir Büyükşehir Belediyesi İZSU ekiplerinin yapmasını da sağladık. Oradaki İzmirli güçlerle bir organizasyon şeması oluşturduk. Çünkü sadece göndermek değil, dediğim gibi orada doğru yerde doğru hizmeti verebilecek şekilde kurgulanması sağlamak önemli.

Geçtiğimiz hafta cumartesi günü "Deprem Üzerinden Düşünmek" başlıklı etkinlik Şubemizde gerçekleşti. Tüm bu çalışmalar eş zamanlı yürümek durumunda ve burada da yine deprem üzerine, salonun tam olarak dolu olduğu, iyi bir organizasyon gerçekleştirildi. Emek veren tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Bunun yanında, Uşak'tan bir üyemizin, OSB tabakalardan bir kurgu ile yerinde geçici barınak üretilebileceğine dair bir çalışması sadece projede kalmadı, kendisi bunu aynı zamanda uyguladı.

İ. K. Biz, 30 Ekim 2020'de fragmanı yaşadık. Yani fragmanda yaşananların hepsi şu anda sahada uygulamaya geçiyor. 6306'nın 6-A'sına biz burada dava açmıştık. Sahada, 6306'nın 6-A'sından proje alanları belirlendi ve orada aynı yöntemlerle hazırlanmış projelerin görselleri havalarda uçuyor, nereye ne yapıldığı konusunda yine kimsenin bilgisi yok. Herhangi bir planlama sürecinden ve süzgecinden geçmemiş işler şu anda konut üretimi üzerinden devam ediyor. Tek bildiğimiz, yapılacak konutların zemin katlarda dükkan yapılmayacağı. Ama 6-A'nın nasıl bir şey olduğunu henüz anlatamadık. 6-A'yı bilmeyenler için aktarayım: Hazin, bir yerin kendisine ait olduğunu iddia edince kamulaştırma yapması gerekir. Fakat, bu uygulamada, kamulaştırmaya gerek görmeden, hazine, istersen mahkemeye ver, burası benim artık diyerek o yere el koyuyor. Sonra mahkemeye veriyorsunuz (biz verdik). Bu nedenle canı yanan 15 kişi dava açtı, orta hasarlı 48 daireyi 6-A kapsamında vermek durumunda kalıp, karşılığında 2 daire alan insanlar oldu. Ama onların seslerini duymuyorsunuz, çünkü çok az sayıdalar. Şimdi güncel deprem alanında da dava açan 100-150 kişi olur. Dava ettiklerinde de süreç uzadıkça uzuyor ve orada o sırada binalar yapılıyor.

Bu bizim şu anda önemli iki tane konumuz var. Birincisi hızlı yapılanma için geçici barınaklar, çünkü çadırlar yeterli olmayacak. Bu geçici barınaklarda kısa olmayan bir süre yaşanacağı ortada. Burada, Şili örneği önemli. Bunlarla ilgili bir takım çalışmalar yapıyoruz.

Biliyorsunuz, Yunanistan'da bir tren kazası oldu, bir yolcu treni ile bir yük treni çarpıştı ve 57 kişi vefat etti. Yetkililerden hemen istifa geldi. Dün yaptığımız toplantıda öğrendik ki, trende ne yazık ki Selanik Teknik Üniversitesinden birçok inşaat mühendisliği öğrencisi varmış. O trende vefat edenlerin ailelerine buradan başsağlığı diliyorum. Onlar da bizim yanımızda oldu, biz de onların yanında olmak için elimizden geleni yapacağımızı belirttik. Ama bizde resmi rakamlara göre 50 bine yakın kişi öldü, hiçbir kimse istifa etmeye gerek duymadı. Bizde durum, "kader" olarak ele alınıyor.

“TAMAMI ASLINDA İNSANIN EN DOĞAL OLAN HAKKI OLAN BARINMANIN METALAŞTIRILMASI ÜZERİNE KURGULANAN BİR SİSTEMİN SONUCU (...) BİLİM VE TEKNİĞE KULAK VERİLMELİ”

ekibimize bazı brifingler verdik. Gelen arkadaşlarımızın bilgilerinden, bir sonraki aşamada eksik kaldığımız yerlerin neler olduğunu tespit etmeye çalıştık ve verimli toplantılar oldu. Arkadaşlarımız döndükten sonraki ve gitmeden önceki ortak toplantılarda geçici barınma üzerine düşündük.

Sosyal medyada gördüğü görüyorsunuz ki ilk tutuklananlar mimarlar, mühendisler oldu. Ama mesele öyle birilerini tutuklamalarla çözülmüyor, gerçeği ortaya koymak bizim sorumluluğumuz. Bununla ilgili basın açıklamalarımız gerçekleştirdik.

İzmir Şube olarak dayanışmaya ortak olan meslektaşlarımız ve firmalar sayesinde İskenderun Merkez Cemevi'nde kurulan toplama merkezine 2 konteyner iletildi. Bunun için destek veren arkadaşlarımıza da çok teşekkür

İ. K. Ben bir ekleme yapmak isterim. Dün, farklı ülkelerden insanlarla uluslararası katılımlı bir toplantı yapıldı. Geçici barınma alanlarının konuşulduğu bu toplantıya, bu barınağın tasarımcısı Orkun Bey de toplantıya dahil oldu ve ilk kurulumun Adana'ya yapılacağını öğrendik. Yani, herkes elinden geleni yapıyor.

U. Y. Ne yapabileceğimize dair farklı öneriler geliyor ve biz de değerlendiriyoruz. Bazı haber kanalları ve platformlar saha deneyimleri ile ilgili iletişime geçmek istiyor. Kamuyu olabildiğince bilgilendirmek adına bunlara elimizden geldiğince ortak olmaya çalışıyoruz. Deprem sonrası tüm Yönetim Kurulu üyelerinin tek gündemi deprem oldu, elimizden geleni yapıyoruz.

Fotoğraflarda ve videolarda da görebileceğiniz gibi, bölgede tamamen yıkılan binaların yanında, yıkılmayan, sıva çatlağı bile olmayan binaların da vardı. Bu örneklerde iyi tasarımın ve iyi mühendisliğin önemi ortaya çıkıyor. Bununla ilişkili olarak; Konak Belediyesi, depremden sonra yeni binalarda bodrum kat yapmanın, Buca Belediyesi deprem izolatörünü zorunlu olacağını söylüyorlar. İnşaat mühendisleri ile toplantı yaptığımızda D1 sınıfı betonun zorunlu yapılabileceği konuşuluyor. 2500 yıllık depremleri göz önüne alarak tasarım yapalım ve öyle bir yapı yapalım ki depremde hasar alıp biten kurtarmakla kalmamasın, hiç hasar almasın, diyorlar. İyi öneriler ama bunların hangisinin ne kadar çare olduğunu konuşmak gerekiyor. Bunları, maliyetleri ile birlikte gerçekçilikleri üzerinden tartışmak lazım.

Bölgede uyuz ve koleradan korkuluyor. Uyuz zaten var. Bizim o gönderdiklerimiz, tuvalet ve duş konteynerleriydi. Orada hâlâ çok ihtiyaç var. Desteklerinizle bizim gönderdiğimiz duş ve tuvalet çok işe yaradı. İzmir Büyükşehir Belediyesi 48 tane, Şubemiz 2 tane konteyner gönderdi; oran olarak baktığınızda çok başarılı elbette. Ama asla hiçbir şey yetmez. Deprem bölgesinde, süreci gördüğümüzde bunu anladık. Çok uzun bir vadede çok ciddi bir travmayı atlattırmaya çalışacağız hep beraber. Bizim şu anda mimarlar olarak en önemli önceliğimiz herhalde geçici barınma konusunda bir şey yapmak. Çünkü o geçici barınmalar yapıldıktan sonra, bu alanlar geçici olmayacağı için bir süre sonra yanına sabit binalar yapılmaya başlanacağı ile ilgili endişelerimiz var. 1950'li yıllardakine benzer bir gecekondulaşma olma ihtimali var. O gecekondulaşmanın sonra aflatıyla benzer hataların tekrarlanması mümkün olabilir. O yüzden geçici barınaklar için tasarımların hızlı ve düzgün yapılması, sonra da o kalıcıya dönecekse nasıl olacağını öngörülmesi gibi yaklaşımlar geliştirmek gerekir. Bunların tartışılmasını gündeme getirip hatta bir uluslararası yarışmayla ve destekle yapılmasını istiyoruz. Bizim süreçte yaşadığımız en büyük problem organizasyondur. Organizasyon çok çok kötüydü, hâlâ da kötü. Yani biz bilirkişi arkadaşlarımızı göndermeye çalıştık. Çok zorlandık. Biz bilirkişi arkadaşlarımızdan bir ekip oluşturduk, hazırlandık, göndermek

istedik ama gönderemedik. Çünkü Hatay savcısından gece bir telefon ve bir kişi gönderin dediler. Biz bir mimar gönderdik. Çünkü İnşaat ve jeoloji mühendislerinden ekip bulunamamıştı, hazır değildi. Ama şöyle düşünün, onun uçağını ve buradan nasıl ve nereye gideceklerinin ayarlamalarını biz yapmıştık. Görevlendirme yazılarını ayarlamıştık, ertesi gün için her şey hazırda ama gönderemedik. Yeni giden arkadaşlarımızın gelmelerini sağlamamız gerekiyordu. Giderken ekibi uçuş firmaları ile organize olarak göndermiştik ama dönüş için aynı şekilde ayarlamaya çalıştığımızda bu konuda yetkinin AFAD'a devredildiğini öğrendik. Bunun için de talebinizin ardından Valilik ve AFAD ile bir iletişim kurulması gerekiyor ama bu konuyla ilgili çok sayıda görüşme yapmış olmamıza rağmen çözüme ulaşamadık. İl giden ekipte bir besin zehirlenmesi yaşadık. Böyle çok sıkıntılı işleri, aslında kötü olmayan koordinasyonda çözdük. Hatta son gelen arkadaşlarımız da ilginç bir tecrübe yaşadılar, onları Yönetim Kurulundan arkadaşımızın kişisel iletişimiyle askeri helikopterle İncirlik Üssünden askeri uçakta İzmir'e getirildiler.

1907 yıl öncesinde deprem tecrübesi yaşamış bir yerde, böyle bir organizasyonsuzlukla bir düzen sağlamaya çalışıyoruz. Bence hayal görüyoruz. Önce bir yaşam hakkını savunmamız gerekli. Sıkıntı nerede, işte bunu hâlâ arıyoruz. Çokça fikrimiz var. Göbeklitepe, Kahramanmaraş merkeze tam 283 km uzakta. Bildiğimiz kadarıyla

11.500 sene önce avcı toplayıcıların oluşturduğu ilk tapınak ve yerleşik hayata geçtikleri yer. Mekânın bir hafızası olduğuna inanıyoruz. Mekânın hafızası olan bu coğrafyada ne yazık ki 11.500 sene önce başlayan yerleşik hayat hâlâ yerleşik olamamış, hâlâ kuralları konulamamış. Ama şimdi önümüzde şöyle bir süreç var: Tüm dünya dirençli, iklime duyarlı kentlerle uğraşılıyor, karbon ayak izini azaltmaya çalışıyor, sürdürülebilir yapmaya çalışıyor. Tüm dünyada sürdürülebilirlik ile ilgili toplantılar yapılıyor, iklim anlaşmaları imzalanıyor ve bu coğrafya 11.500 sene önce buna zaten başlamış. Ve bizim de başımıza çok büyük bir felaket geldi. Başımıza ne geldiği önemli değil, buna buna nasıl tepki verdiğimiz önemli. Tepkiyi hem bize hem dünyaya örnek olacak bir planlama anlayışı gerçekleştirerek, iklim duyarlı dirençli kent neyse onu burada uygulayarak yapabiliriz. Bunu yapabilecek bir güç var mı? Elimizde bence kesin var. Ama yine bu coğrafyada Diyojen "gölge etme başka ihsan istemem" demiş. Gölge edilmesin, yetki verilsin, bence sadece bu salondaki kişiler olarak biz bile çok iyi işler yapabiliriz. Bunun için de organize olmak lazım.

Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin tüm üyelerinde, özellikle sahaya gidip emek veren tüm arkadaşlarımıza minnettar olduğumuzu tekrar söylemek istiyorum. Çok güzel bir dayanışma sergilendi, iyi ki varsınız. Hem yardım hem teknik saha çalışmalarına destek veren çok insan oldu, bu çok değerli.

Bölüm 2. Mimarlar Odası İzmir Şubesi'nin Üye Danışma Kurulu Sonrası Raporu

Depremden Alınması Gereken Dersler ve İncelenmesi Gereken Hususlar

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin 6 Şubat depreminden sonra yayınladığı rapordaki aşağıdaki hususlar özellikle değerlendirilmelidir.

. 6 Şubat 2023 depremlerinde etkilenen bölgelerde kentin yeniden yapılanması sürecini de içerecek şekilde "afet sonrası iyileştirme ve kalkınma planı" hayata geçirilmeli, yeniden yapılanma süreci başlatılmalıdır. Tek tip yapılar yerine depremden zarar gören illerin sosyal ve kültürel yapısının yansıması olan geleneksel kent dokusunun değerlerini referans alan çağdaş mimari tasarımlar önerilmelidir. Yeterli açık alan ve sosyal altyapı alanına sahip, evrensel tasarım normlarında, kültür varlıklarının ve tarihi dokunun depreme karşı dirençliliğini artırmayı hedefleyen, doğaya ve insana saygılı yerleşmeler olarak planlanmalı ve tasarlanmalıdır.

. Kentsel dönüşüm/yenileme çalışmaları, mevzi, parçacıl ve mevcut kentsel dokudaki riskleri artıran "salt emsal artırımına dayalı kaynak yaratma" yaklaşımı terk edilmelidir. Kentsel dönüşüm projeleri, üst ölçekli planlar ile uyumlu olarak yürütülmeli ve alternatif finansman modelleri gözetilerek kurgulanmalıdır.

. Yeniden inşa edilecek yapıların bir bölümünde çelik malzemenin sağladığı üstünlükleri kullanmanın çok akılcı olacağı düşünülmektedir. Kısa vadede planlanan az katlı müstakil ya da apartman türündeki konutlar için çelik sistemlerden yararlanılabilir. 1 ila 2 kat arası binalarda soğukta şekil verilmiş hafif çelik elemanlı sistemler "aile evleri" olarak tasarlanabilir. Mimari bakımdan düzgün bir şekilde tasarlanmış modüler çelik sistemler deprem güvenliği ile birlikte işlevsellik ve estetik koşulları da sağlayacağından yeniden yapılaşmada (konutlar ve sosyal binalar) rahatlıkla tercih edilebilir. Modüler tasarım hızlı ve kaliteli üretimi de sağlayacaktır. Türkiye'de bulunan gerek hafif çelik gerekse yapısal çelik ürünlerinin üreticileri modüler yapım konusunda oldukça deneyimlidirler

. İlerde yapılacak çalışmalarda yerleşime uygunluk açısından dikkate alınması

gerek en önemli konulardan birinin fay izlerinin yüksek çözünürlüklü haritalanmasıdır. Genel fikir veren aktif fay haritalarının yüksek çözünürlüklü (30 cm) sayısal arazi modeli ile yenilenmesi gerekir. Ayrıca ova alanlarda kesin izi için uydu geodezisi ve jeofizik, özellikle sismik araştırmalar gereklidir. Bunların saptanmasından sonra faylarda paleosismoloji çalışmaları daha isabetli yapılacaktır.

. Mimarlar Odası İzmir Şubesi olarak önerilerimiz aşağıdadır:

1. Müteahhitlik sistemi gözden geçirilmelidir

Ülkemizde farklı yıllarda yapılan yapıların tabii oldukları tüm yönetmeliklerin bu depremi karşılamaya yönelik yeterli seviyeye sahip olduğu farklı üniversitelerimizin hazırladığı raporlarla ortaya konmuştur. Deprem bölgesinden edindiğimiz tüm bilgiler bilgi eksikliğinin binaların yıkılmasında en önemli unsur olduğunu göstermiştir. Bilgi eksikliğinin oluşmasına en büyük sebep müteahhitlerin, ve inşaat ustalarının bilgili olmamasından kaynaklıdır. Ülkemizde 460 bin civarında müteahhit olduğu bilinmektedir.

Bu nedenle; müteahhitlerin bilgi ve becerileri sürekli olarak sınavlar ile sınanmalı, yeterli bilgi ve beceriye sahip olmayan müteahhitlerin iş yapmaları derhal engellenmelidir. Müteahhit sayısı kısıtlanmalıdır. İlgili melek disiplinlerinden meslek erbaplarının bilgi düzeylerini kanıtlayacakları sınav ve puanlama ile müteahhitlik yapması özendirilmelidir.

2. Açılan çok fazla sayıda üniversite nedeni ile mimar ve mühendislerin mezun sayılarındaki artışların getirdiği problemler:

Son yıllarda ülkemizde açılan çok sayıda mimarlık ve mühendislik okulu sebebi ile ülkemizde ihtiyaçtan fazla mimar ve mühendis olduğu aşikardır. Bu okullarda eğitim kadroları yeterli değildir. Bu nedenle;

. Eğitim kadrosu yeterli olmayan okulların kapatılması gereklidir. Üniversitelerdeki tüm bölümlerin akredite olması sağlanmalıdır, bu akreditasyon meslek odalarının içinde bulunduğu bir şekilde yürümelidir.

. Hem vakıf hem de devlet

üniversitelerinden mezun olan öğrencilerin sahip oldukları bilgi ve beceri düzeyi sürekli mesleki gelişim mantığında arttırılması gerekir. Sürekli mesleki gelişim konusunda meslek odaları ile çalışılmalıdır.

. Üniversite mezuniyetinin ardından mesleğe kabul sınavları ve staj şartı zorunlu olmalıdır. Mezun olunmasının ardından tüm yetkilere sahip olunması doğru bir yaklaşım değildir. Mesleki uygulama yapılabilmesi için meslek odaları ile beraber çalışılarak hazırlanacak seviye sınavlarının yapılması gerekir.

. Farklı zorluk derecesine sahip farklı işlerin yapılmasında yetkinliğin kanıtlanması gerekir. Bu mimar, mühendis ve plancılara vatandaşlarımızın hayatlarının emanet edildiği unutulmamalıdır.

. Mimar, mühendis ve plançı yetiştiren tüm okulların akredite olması zorunlu tutulmalı, yeterli teknik kadroya sahip olmayan okulların kapatılması sağlanmalı, verilen eğitim mutlaka ve mutlaka denetlenmelidir. Bu meslek dallarına saygı duyularak ilerlenmeli ve meslek odaları ile ortak çalışmalar yürütülmelidir.

3. Yapı projelerinin elde edilme yöntemlerinin gözden geçirilmesi

. Yapılaşmanın aceleye getirilmeyerek kapsamlı bir planlama ve hazırlık evresinden sonra yapılması gerektiği ortaya konmalıdır. Projelerin uygulama projesi niteliğinde detaylı olması sağlanmalıdır.

. Tüm belediyelerde tüm meslek kuruluşlarından uzmanların olması sağlanmalıdır.

. Meslek Sigortası mutlaka sağlanmalıdır. . Deprem bölgesinde yapılacak yeni yapıların projeleri o bölgedeki meslek erbaplarına verilip ekonomik katkı sağlanmalıdır.

4. Denetim

. İnşaatların denetlenmesinde yapı denetim sistemi elden geçirilmelidir. Mimar, mühendis ve plancıların daha fazla etkin olduğu sistemler üzerinden bu denetimlerin yapılması ve hak edilen ücretlerin alınması sağlanmalıdır.

. Yapı denetim sisteminde bulunan çarpıklığın önüne geçmek için yurt dışındaki örnekleri incelenerek sigorta şirketlerinin sisteme mutlaka dahil edilmesi gerektiği,

. Her şantiyeye bir mimar, bir mühendis

şantiye şefi sağlanmalıdır. Bu şantiye şefleri düzenli aralıklar ile denetlenmeli ve bilgileri konusunda sürekli sınava tabi tutulmalıdır.

. İnşaat sigortası uygulaması yaygınlaştırılmalı ve sigorta şirketlerinin yapı denetimi içine girmesi sağlanmalıdır.

. Bina vizesi uygulaması getirilmelidir ve belirli aralıklar ile projeye uygun imalat ev kolon kesme kaçak kat çıkma gibi konular denetlenmelidir.

. Projelerde mesleki denetim uygulaması meslek odaları işbirliği ile yapılmalıdır.

. Dökülen betonların sulanması denetlenmelidir. Bu denetim için bir mekanizma yaratılmalıdır. Beton santrali mühendislerinin bu denetimi yapması sağlanabilir,

. Denetim görevi yaparken titiz davranan meslek erbapları ile müteahhitler karşı karşıya gelmemelidir. İyi denetim yapmak isteyen devlet koruması altında yer edinmelidir.

. Yapı denetim sisteminde büyük şehirlerde sorun yaşanmaktadır. Örneğin Menemen' deki yapı denetim Urla'ya atanmaktadır. Bu durum yapı denetim için çok zaman kaybı ve maliyet doğurmaktadır. Bu konuda bri iyileştirme yapılmaktadır.

5. Eğitim

. Deprem anında aileden başlayarak küçük yaşlardan itibaren eğitimlerin düzenlenmesi deprem eylem planlarının oluşturulması, kriz öncesi tatbikatların yapılması gereklidir.

. İnşaatçı çalışan tüm ekiplerin bilgi düzeylerini sürekli olarak sınanmalı, yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan usta ve kalfaların inşaatçı çalışmaları engellenmelidir. Bunu sağlayabilmek için tüm alanlarla ilgili optimum çözümleri gösteren eğitim dokümanları hazırlanmalı ve bu dokümanlar sürekli güncellenmelidir.

. Mimarlık Eğitimi, 200.000. sıradan giren öğrencilere verilmemelidir. Mimarlık mesleğine giriş çok daha yüksek puanlar ile sınırlandırılmalıdır.

. Usta kalfa ve işçiler sürekli olarak eğitilmeli ve yetkinlikleri sınav ile kanıtlanmalıdır. Sınav ile yetkinliklerini kanıtlayan ekipler hariç hiçbir ekibin şantiyede çalıştırılmaması gerekir. Usta ve kalfalar en az lise mezunu olmalıdır.

. Yapı yapma aşamasının her aktörü sertifikalı olması gerekir.

. Meslek odalarının yapım sürecinin

doğrudan içinde olmasını sağlamalıdır. Usta ve kalfa eğitimleri meslek odaları ile ortak yapılabilir.

. Meslek yasası tartışmasını yeniden gündeme getirmemiz gerekmektedir. Eğitimler, yetkiler, kademeler bu yasada belirlenmelidir.

6. Betonarme hariç başka yapım yöntemlerinin özendirilmesi

Ahşap yapım sistemlerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu konunun teşvik edilmesi devlet eli ile olmalıdır. Var olan oranlarımızın sürdürülebilir orman olması sağlanmalı ve ahşap yonga levha üretim süreçlerinden başlanarak tüm ahşap orman ürünleri sektörü elden geçirilmelidir.

7. Geçici barınma alanları tasarımları

. İzmir depremi özelinden anlaşılacağı gibi geçici barınma alanları 5-10 yıl arasında kullanılan yerler olacaktır. Bu alanlara zaman ile kalıcı ekler yapılabileceği ve ardından yeni gecekondu bölgeleri yaratabileceğimiz unutulmamalıdır. Bu nedenle geçici barınma alanları bir mimari tasarım yarışması ile elde edilmeli ve bu tasarım yarışması sayesinde doğru yaklaşımlar göz önüne serilip zaman içinde büyümeye izin veren tasarımlar ortaya konmalıdır. Deprem sonrası evsiz kalan vatandaşların barınma sorununu bu yaklaşımlar ile çözümlenmelidir.

8. Dirençli - sürdürülebilir kent planlaması

. Depremden etkilenen 10 ilimizde ciddi hasar meydana gelmiştir. Depremden zarar gören illerin sosyal ve kültürel yapısının yansımaları geleneksel kent dokusunun değerlerini referans alan çağdaş planlama anlayışları benimsenmelidir.

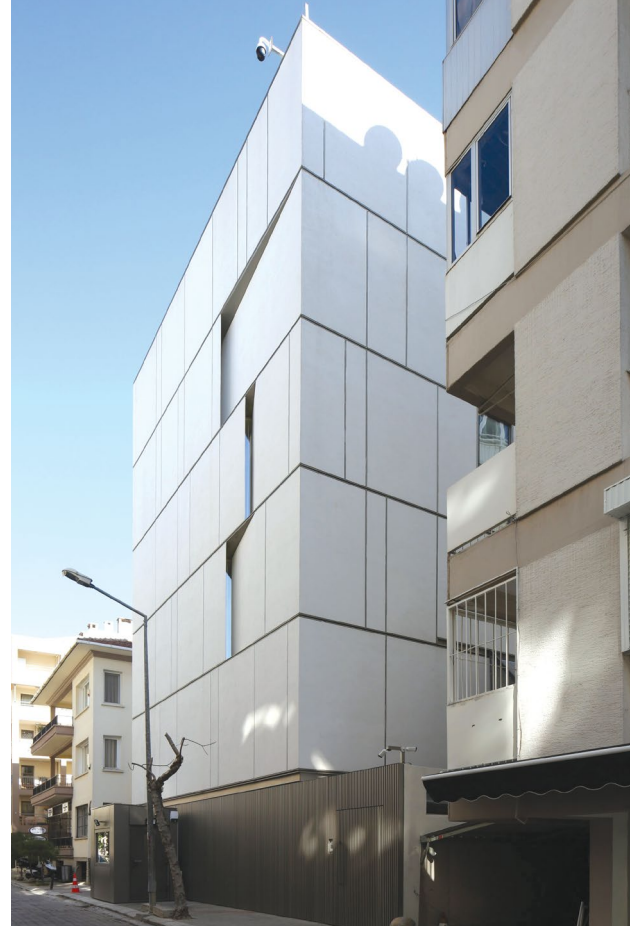
. Tüm dünyanın ilgilendiği dirençli sürdürülebilir kentlerin ilk ve güzel örneğinin kendi bölgemizde inşa edilebilmesi için uluslararası destek alınmalıdır. □

İzmir Musevi Cemaati Merkez Binası

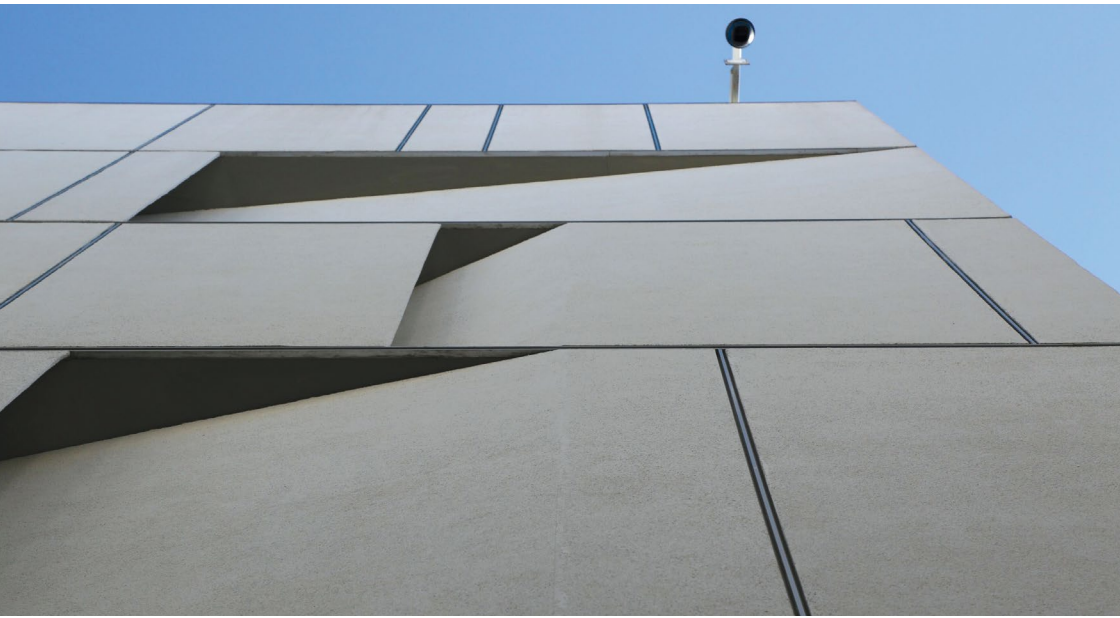
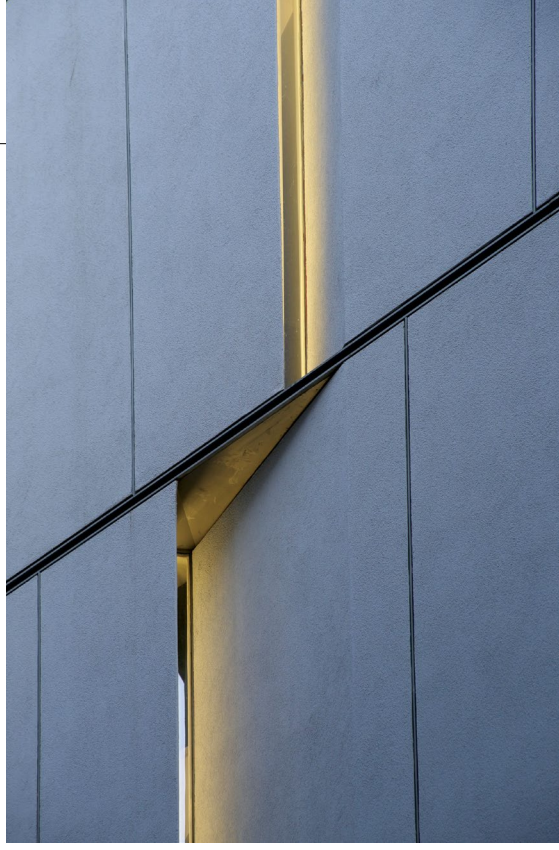
Roni S. Ruso Mimarlık

PROJE ADI **İzmir Musevi Cemaati Merkez Binası /
Şaar Aşamayim Sinagogu**
PROJE YERİ **Alsancak, İzmir**
PROJE OFİSİ **Roni S. Ruso Mimarlık Bürosu**
TASARIM EKİBİ **Roni Ruso**
STATİK PROJESİ **Savaş Eyit**
MEKANİK PROJESİ **Metin Güres**
ELEKTRİK PROJESİ **Hasan Kıldış**
İŞVEREN **İzmir Musevi Cemaati Vakfı**
ANA YÜKLENİCİ **Miray İnşaat**
İNCE İŞLER YÜKLENİCİ **Atilla Kangüleç - Simart**
PROJE BAŞLANGIÇ YILI **2014**
PROJE BİTİŞ YILI **2016**
İNŞAAT BAŞLANGIÇ YILI **2016**
İNŞAAT BİTİŞ YILI **2020**
ARSA ALANI **324 m²**
TOPLAM İNŞAAT ALANI **1018 m²**
FOTOĞRAF **Mehmet Yasa**

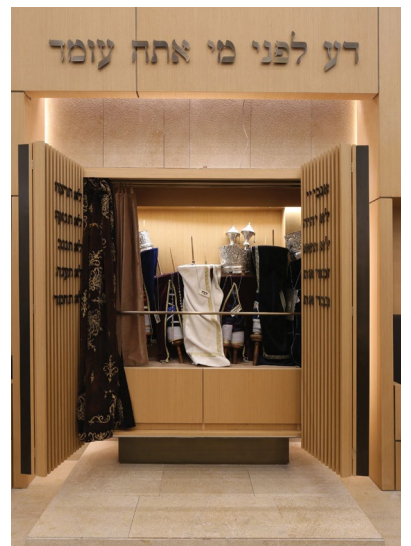
Yapı, İzmir Musevi Cemaati'nin dini, idari, sosyal ve kültürel etkinliklerine ev sahipliği yapacak bir merkez binası olarak tasarlanmıştır. Cemaatin yıllar içinde kentin değişik noktalarına dağılan kurum ve birimlerini tek bir çatı altında toplamayı amaçlayan yapı, başta güvenlik olmak üzere, İzmir Yahudi toplumunun güncel ve geleceğe yönelik gereksinimlerini karşılamayı amaçlamaktadır. Bina'nın öncelikli işlevini oluşturan Şaar Aşamayim Sinagogu'nun çağdaş dilinin kökenleri, İzmir'in 17. yüzyıla kadar uzanan merkezi planlı geleneksel havra mimarisinde bulunabilir. Bu yeniden yorumlamada, serbest plan unsurlarının tasarıma dahil edilmesine çalışılmıştır. Son derece kısıtlı bir alana oturan yapının tasarımında, mekân derinliğini artırmaya yönelik doluluk ve boşluk stratejileri kullanılmış, yan avluların da görsel olarak ibadet alanına katılması amaçlanmış ve sinagog mimarisinin temel unsuru olan bol ve doğal ışıklı bir ibadet mekânı oluşturulmasına çalışılmıştır.

“BİNANIN ÖNCELİKLİ İŞLEVİNİ OLUŞTURAN ŞAAR AŞAMAYİM SİNAGOGU’NUN ÇAĞDAŞ DİLİNİN KÖKENLERİ, İZMİR’İN 17. YÜZYILA KADAR UZANAN MERKEZİ PLANLI GELENEKSEL HAVRA MİMARİSİNDE BULUNABİLİR. BU YENİDEN YORUMLAMADA, SERBEST PLAN UNSURLARININ TASARIMA DAHİL EDİLMESİNE ÇALIŞILMIŞTIR”

“SON DERECE KISITLI BİR ALANA OTURAN YAPININ TASARIMINDA, MEKÂN DERİNLİĞİNİ ARTIRMAYA YÖNELİK DOLULUK VE BOŞLUK STRATEJİLERİ KULLANILMIŞ, YAN AVLULARIN DA GÖRSEL OLARAK İBADET ALANINA KATILMASI AMAÇLANMIŞ VE SİNAGOG MİMARİSİNİN TEMEL UNSURU OLAN BOL VE DOĞAL IŞIKLI BİR İBADET MEKÂNI OLUŞTURULMASINA ÇALIŞILMIŞTIR”

Uğur Apartmanı

AtölyeSİM Mimarlık

PROJE ADI **Uğur Apartmanı**
PROJE YERİ **Konak, İzmir**
PROJE OFİSİ **AtölyeSİM Mimarlık**
TASARIM EKİBİ **Gözde Susam İnanç, Vildan Bayar**
ANA YÜKLENİCİ **İşcanlı & İnanç İnşaat Ortaklığı**
İÇ MEKÂN PROJESİ **Gözde Susam İnanç, Emel Erdoğan, Nurdan Sümer**
UYGULAMA PROJESİ **Vildan Bayar**
STATİK PROJESİ **Serdar Kırnaz**
MEKANİK PROJESİ **Metin Güres**
ELEKTRİK PROJESİ **Nuri Sezer**
TESİSAT PROJESİ **Metin Güres**
3 BOYUTLU GÖRSELLEŞTİRME **Cafer Akdeniz**
PROJE BAŞLANGIÇ YILI **2015**
PROJE BİTİŞ YILI **2016**
İNŞAAT BAŞLANGIÇ YILI **2017**
İNŞAAT BİTİŞ YILI **2019**
ARSA ALANI **500 m²**
TOPLAM İNŞAAT ALANI **1750 m²**
FOTOĞRAF **ZM Yasa Mimari Fotoğraf - Zeren & Mehmet Yasa**

Uğur Apartmanı, İzmir'in en merkezi ve hareketli semtlerinden biri olan Alsancak'ta, tarihi Kordon yolunu dik kesen sokaklardan İtalya Sokak'ta yer almaktadır. Yapı, 500 metrekarelik bir parselde konumlanmıştır.

Yapı kullanıcılarının (başka bir deyişle kat maliklerinin), yapının mekânsal koşullarının yetersizliğinden dolayı binanın yıkılıp yeniden yapılmasına; "dönüşmesine" karar vermesi ile Uğur Apartmanı'nın kentsel dönüşüm süreci başlar. Uğur Apartmanı için "kentsel dönüşümün" tekil yapı ölçeğinde bir örneği diyebiliriz. Yapı zemin katla birlikte, 6 kattan oluşan bir konut projesidir. Her katta 2 dairenin yer aldığı bina, toplamda 10 adet konut ve zemin katta ticari amaçla kullanıma uygun bağımsız bölümlerden oluşur. Yapının konumlandığı İtalya Sokak, İzmir'de doyasıya hissedilen Ege-Akdeniz kültürünün ayrılmaz bir parçası olan balkon kültürünün çokça yaşatıldığı bir sokaktır. Balkon, cumba gibi, kullanıcısının sokakla ilişki kurmasını sağlayan mimari

öğeler yapıların zenginliğidir. Ancak, biz mimarların temel dayanağı olan yönetmeliklerin sürekli değişmesi, ülke geneline uygun bir kalıba sokulması ile açık çıkma da dediğimiz bu mimari öge git gide İzmir'deki konut projelerinde az kullanılan hâle gelmiştir. Yönetmeliklerdeki kısıtlamalar ile kullanıcıların metrekare kaygısı birleştiğinde yapının sakinleri tarafından ön cephede açık çıkma tercih edilmemiştir. Bunun için yapının ön cephesinde yer alan yaşam mekânı; gün ışığını maksimum içeri alacak, açıldığında gömme bir balkon hissiyatı verecek şekilde yere kadar cam olarak tasarlanmıştır.

Projenin yer aldığı İtalya Sokak'ın bir diğer karakteristik özelliği ise; konut ve sosyal yoğunluğun çok olduğu bir sokak olmasıdır. Yapının ön cephesi doğrudan başka apartmanlara bakmaktadır. Dolayısıyla, zaman zaman mahremiyet ihtiyacını sağlayabilecek çözümler gerekmektedir. İzmir konut mimarisinde; istenmeyen güneşi kesme, güvenlik ve mahremiyet gereksinimlerinden dolayı kepenk,

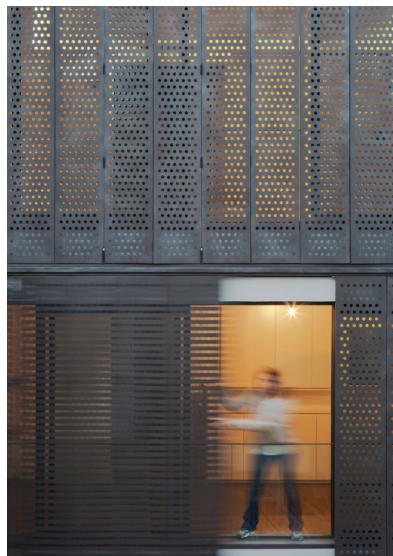
panjur kullanımı çok yaygındır.

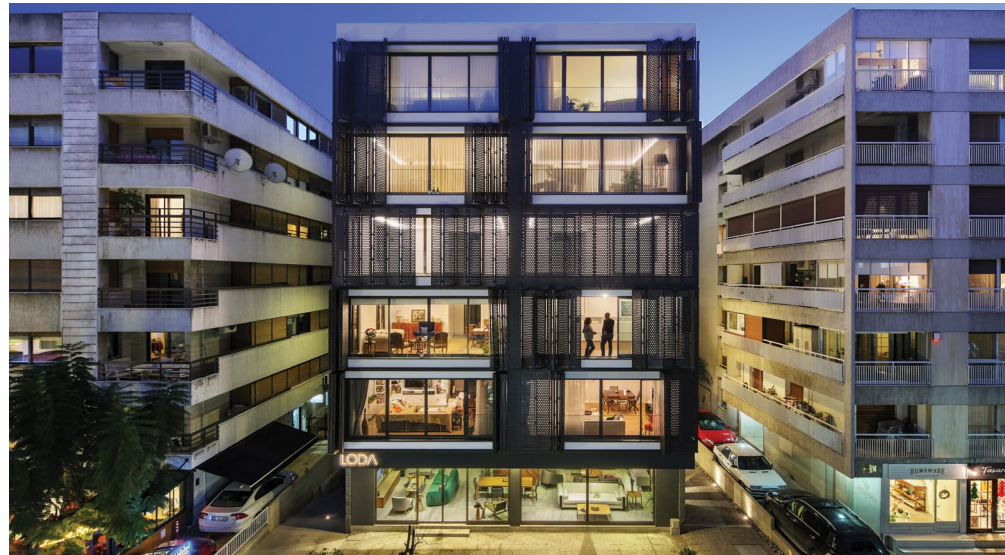
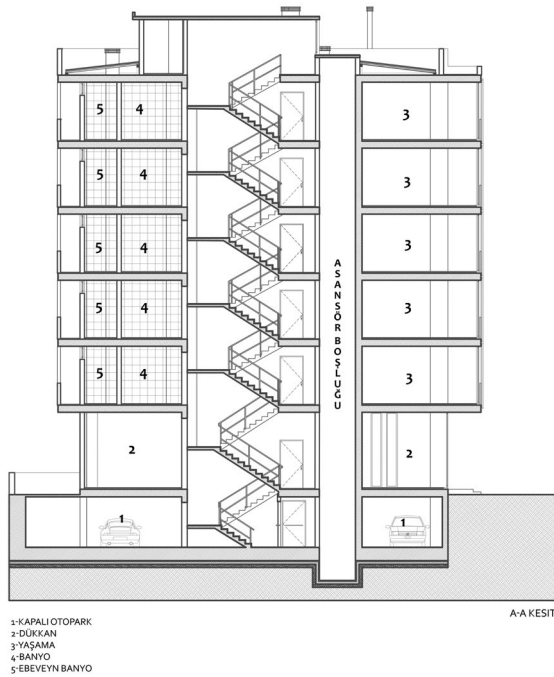
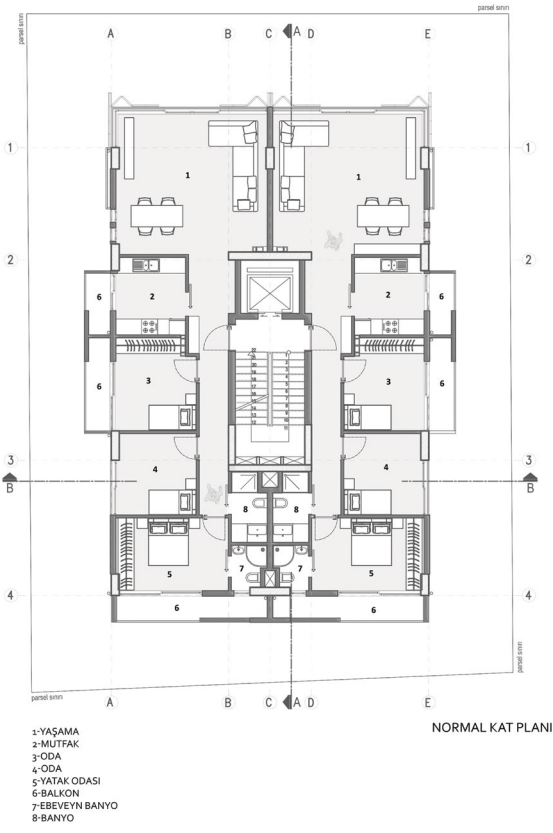
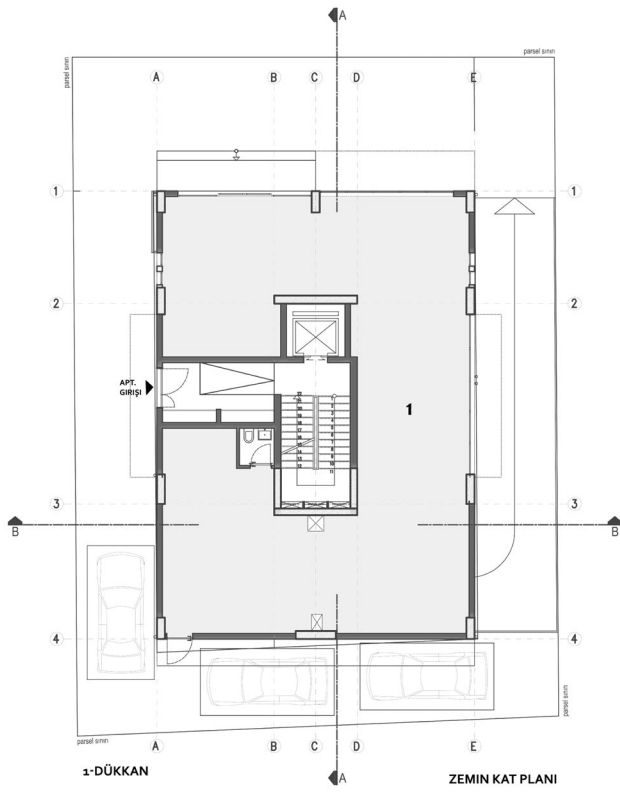
Bunun için kuzeydoğu, güney batı aksında konumlanan yapının ön cephesi olarak tabir ettiğimiz kuzeydoğu cephesine özel olarak levha saclardan kepenkler tasarlanmıştır. Bu kepenkler, Alsancak'ın tarihi dokusunu yansıtan, özellikle eski Rum ve Levanten evlerinde değişmez bir mimari öge olarak dikkat çeken demir kepenk sistemini referans alır. Uğur Apartmanı Projesi'ne özel tasarlanan kepenk sistemi de, bu sembolik ögenin

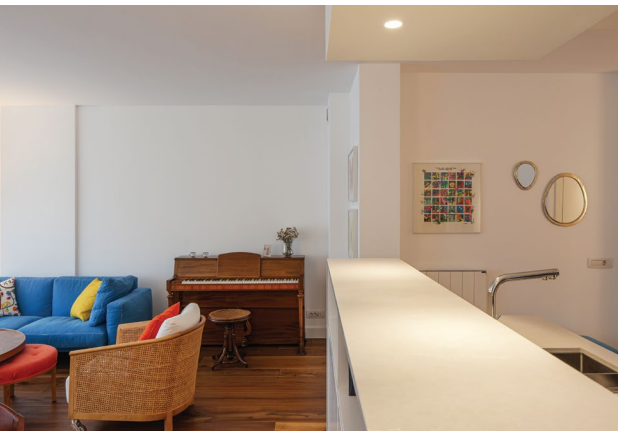
modern bir yorumudur. Kepenkleri oluşturan levha sacların üzerleri kromatlanarak punch yöntemiyle desenler oluşturulmuştur. Hazırlanan bu levha saclar, katlanır askılı elemanların yardımıyla, cephede asmolen döşeme alınlarına monte edilmiştir. Kepenkler tamamen kapandığında, cephede cam, sıva gibi diğer yapı malzemelerinin gözükmemesi istenmiştir. Tüm kepenkler tamamen kapandığında bina, adeta yapıldığı dönemi anlatmak isteyen, kapalı, modern, metal bir

kutuya dönüşür. Kepenkler, yüzeyinde oluşturulan boşluklar sayesinde, tamamen kapalı olduklarında bile iç mekânı tamamen karanlık yapmaz. Tasarımda yer alan boşluklar, iç mekânda ışık oyunlarına izin vererek farklı bir ambiyans yaratır. Günün farklı saatlerinde değişen ışık oyunları, bu ambiyansı zenginleştiren bir başka ögedir.

Yapı cephesinde kullanılan diğer bir malzeme de, doğal taş kaplamanın modern bir yorumu olan, arka

“ÖN CEPHEDEKİ KEPENKLERİN HAREKETİ, SANKİ YAŞAYAN BİR ORGANİZMA GİBİ SOKAĞIN HAREKETİ İLE EŞ ZAMANLIDIR. GÜN İÇERİSİNDE DEĞİŞKEN VE HAREKETLİDİR. GECE EL AYAK ÇEKİLDİĞİNDE ÜZERİNDEKİ DEVİNİMİ BIRAKARAK METAL KABUĞUNA ÇEKİLİR”

kısmı fiberglas ile güçlendirilerek inceltilmiş doğal taş malzemedir. Kentsel dönüşüm projelerinde nadir görülen çağdaş ve özgün bir cephe yaratma arayışı, tasarımın ana çıkış noktası olduğu için, cephede seçilen malzemelerin de yenilikçi yapı malzemeleri olmasına önem verilmiştir.

Daire planları kullanıcıların farklı ihtiyaç ve istekleri için özel olarak tasarlanmıştır. 10 daireli yapıda 7 adet farklı plan çözümü mevcuttur. Farklı alışkanlık ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak, oda ve ıslak hacim sayıları ve konumları çeşitlendirilmiştir. Her daireye, kullanıcısının ihtiyaç ve beklentilerine özel, özgün proje uygulamaları sunulmuştur. Örnek vermek gerekirse; bazı dairelerde açık mutfak çözümlenmesiyle daha küçük, pratik bir mutfak tercih edilirken, bazı dairelerde ise tam aksine, bir oda, mutfağa dâhil edilerek daha büyük mutfak alanları yaratılmıştır. Bu değişiklikler yapılırken tesisat birliğinin korunmasına büyük bir titizlik gösterilmiştir.

Ön cephede tasarlanan kepenklerin, kullanıcısının farklı kullanım alışkanlıklarına göre değişkenlik göstermeye imkân veren kullanımı, yapının cephesine önemli bir hareket, dinamizm katmaktadır. Yapının konumlandığı sokak, geniş bir sokak olmamasına rağmen alışveriş aksında, çokça kafenin bulunduğu kullanıcısının çokça değiştiği, yaşayan bir sokaktır. Cephede kepenklerden doğan hareket, gün içerisinde adeta yapı içindeki farklı yaşamların yansımalarıdır; çok yoğun çalışan beşinci kat sakininin tüm gün açılmayan kepenkleri ile artık pek dışarı çıkamayan ilk katta oturan komşusunun tek eğlencesinin sokağın cümbüşünü izleyebilmek için kepenklerini hep açık tutması gibi... Hemen onun yanında yaşayan komşusu da aslında yoğun çalışır ve gün içinde eve pek uğramaz. Ama kedisi Kavanoz, tüm gün evdedir. Sahibi de, kedisi dışarıyı izleyebilsin diye, kepenğin sadece bir kısmını açık tutar.

Ön cephedeki kepenklerin hareketi, sanki yaşayan bir organizma gibi sokağın hareketi ile eş zamanlıdır. Gün içerisinde değişken ve hareketlidir. Gece el ayak çekildiğinde üzerindeki devinimi bırakarak metal kabuğuna çekilir.

Defne Apartmanı

Mert Uslu Mimarlık

PROJE ADI **Defne Apartmanı**
PROJE YERİ **İzmir, Karşıyaka, Bostanlı**
PROJE OFİSİ **Mert Uslu Mimarlık**
TASARIM EKİBİ **Mert Uslu, Nilay Özcan Uslu**
MİMARİ PROJE EKİBİ **Mert Uslu, Nilay Özcan Uslu, Melek Güneysu, İmge Yurtseven Koç, Farida Rashidova**
PROJE YÖNETİCİSİ **Mert Uslu**
İŞVEREN **Kln İnşaat**
ANA YÜKLENİCİ **Kln İnşaat**
İÇ MEKÂN PROJESİ **Mert Uslu Mimarlık**
UYGULAMA PROJESİ **Mert Uslu Mimarlık**
STATİK PROJESİ **Meda Proje**
MEKANİK PROJESİ **Baloğlu Mühendislik**
ELEKTRİK PROJESİ **Bolelli Mühendislik**
PROJE BAŞLANGIÇ YILI **2016**
PROJE BİTİŞ YILI **2017**
İNŞAAT BAŞLANGIÇ YILI **2017**
İNŞAAT BİTİŞ YILI **2019**
ARSA ALANI **303 m²**
TOPLAM İNŞAAT ALANI **1350 m²**
FOTOĞRAF **ZM Yasa Mimari Fotoğraf - Zeren & Mehmet Yasa**

Bostanlı'da bitişik nizam parselde yükselen yapı 250 m²'lik bir alana oturur. Yol kotundan 1,50 m negatife inen yapının zemin katında ana giriş, peyzaj alanı ve otopark yer alır. Bu kotta kat yüksekliği 3.00 m belirlenerek hem birinci katın yol kotundan +1.50 m yukarıda başlayarak özelleşmesi sağlanır hem de ana girişi, peyzajı ve otoparkı içeren bu alan, güney ve kuzey cepheleri arası doğal havalandırmayı da sağlayan bir sirkülasyon alanına dönüşür. Zeminle birlikte 6 kattan oluşan yapıda 6 adet konut birimi bulunur. Yer aldığı bölge itibarıyla kentsel dönüşüm uygulamalarının çoğunlukta olduğu alanın, üzerinde şekillenen yeni yapılarla dönüştüğü söylenebilir. Bu bağlamda gerçekleştirilen uygulamaların birçoğunun tasarım kaygısı gütmeyen, kenti ve yer aldığı çevreyi yeterince anlamlandırmayan projeler olduğu da belirtilmelidir. Defne apartmanı, bitişik nizam parsel yerleşiminin verdiği minimum esnekliğe rağmen cephedeki yalın

tasarım dili, geniş şeffaf açıklıkları ve farklı malzemelerin (cam, ahşap ve beton gibi) dengeli bir araya gelişleri ile bulunduğu çevrede kendi özgün kimliğini yaratır.

İlk dört kat boyunca her katta bir konut biriminden oluşan yapının 5. ve 6. katlarında ön ve arka cephede konumlanan iki adet dubleks konut birimi yer alır. Her katta bir konut biriminin yer aldığı plan şemasında; ana girişi geniş bir hol karşılar. Giriş holünden güney cephesine geçildiğinde oturma alanı, mutfak ve her ikisinden erişim sağlanan balkon konumlanır. Kuzey cephesinde ise; yatak odaları, ıslak hacimler ve balkon yer alır. İç mekânda oturma alanı ve mutfak fiziksel olarak tamamen birbirinden koparılmayarak her iki mekân arası görsel ve fiziksel akışın sürekliliği korunur. İki mekânı birbirinden kısmi olarak ayıran taş kaplama duvar iç mekândaki beyaz hakimiyetine renk ve malzeme farklılığıyla kontrast oluşturur. Söz konusu kontrastlık; pencere doğramaları,

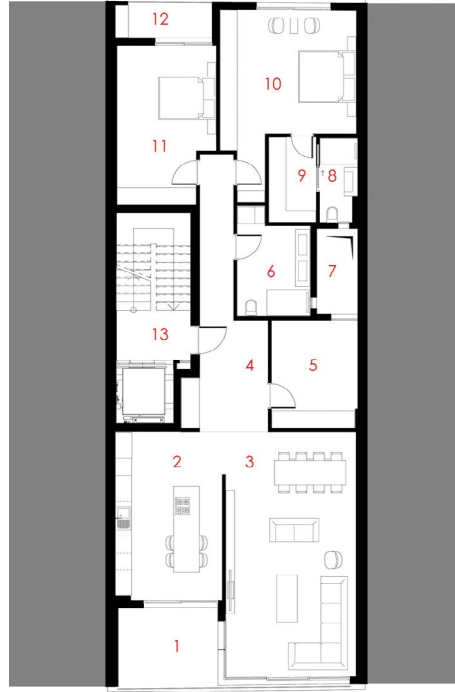
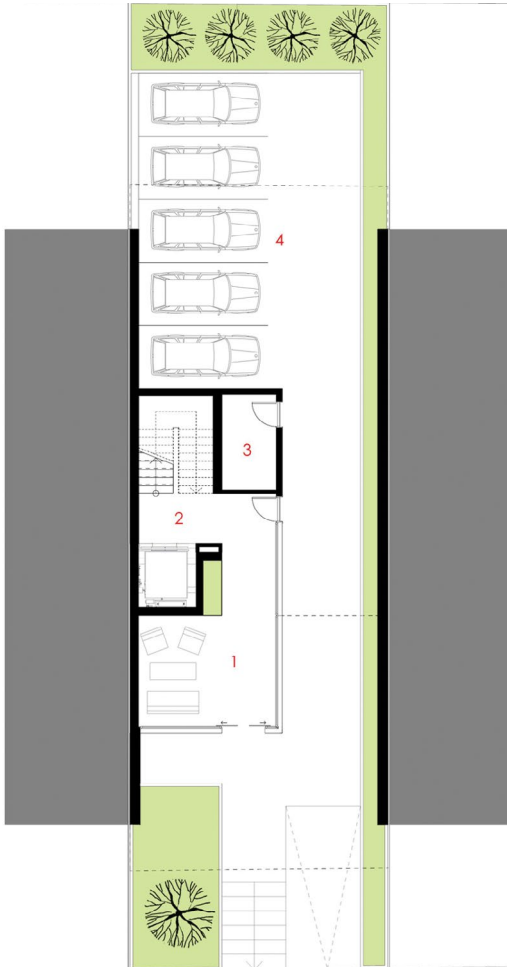

KLN İNŞAAT

“BİTİŞİK NİZAM PARSEL YERLEŞİMİNİN VERDİĞİ MINIMUM ESNEKLİĞE RAĞMEN CEPHEDEKİ YALIN TASARIM DİLİ, GENİŞ ŞEFFAF AÇIKLIKLARI VE FARKLI MALZEMELERİN DENGELİ BİR ARAYA GELİŞLERİ İLE BULUNDUĞU ÇEVREDE KENDİ ÖZGÜN KİMLİĞİNİ YARATIR”

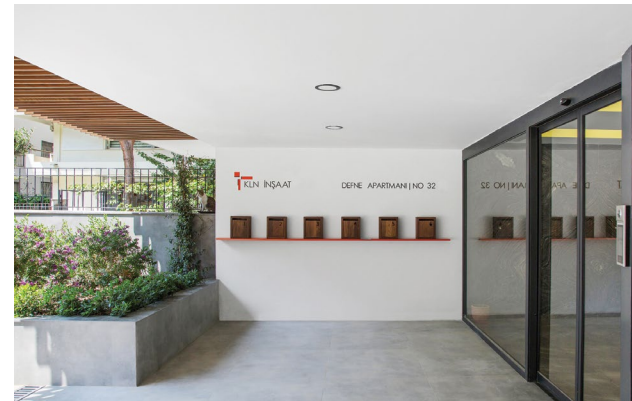
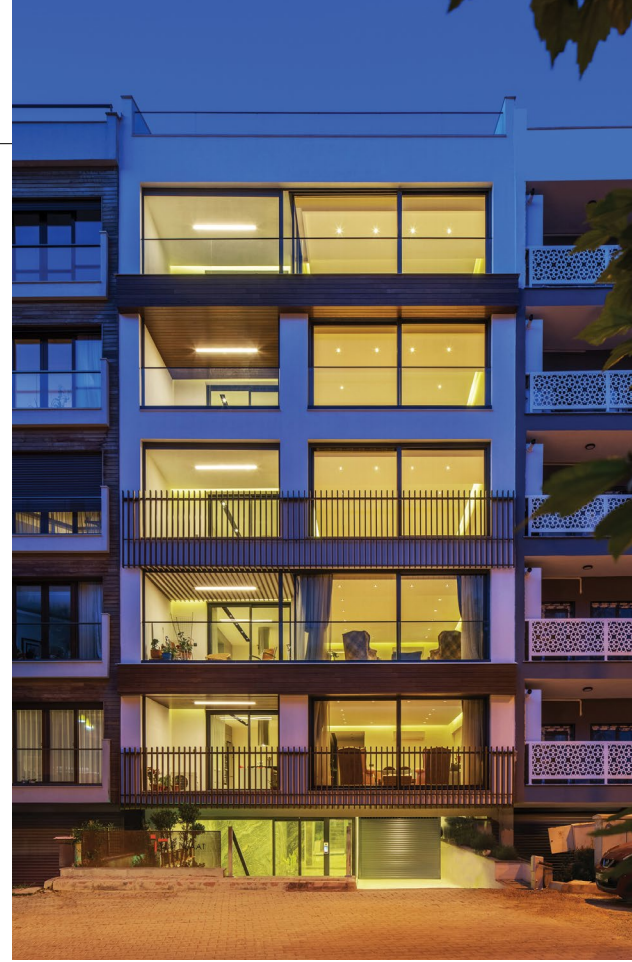
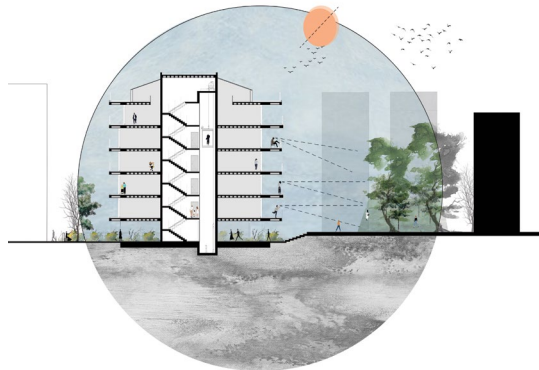
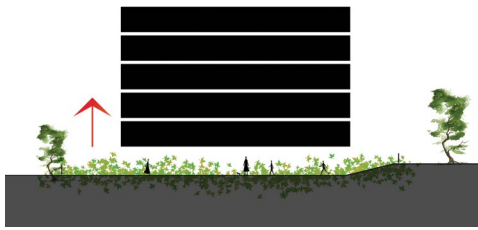

Alt Zemin Kat (-1.50 Kotu) Planı

1	Apartman Girişi / Apartment Hall	5m ²
2	Apartman Holü / Apartment Entrance	28m ²
3	Sayaç Odası / Counter Room	7m ²
4	Otopark / Car Park	

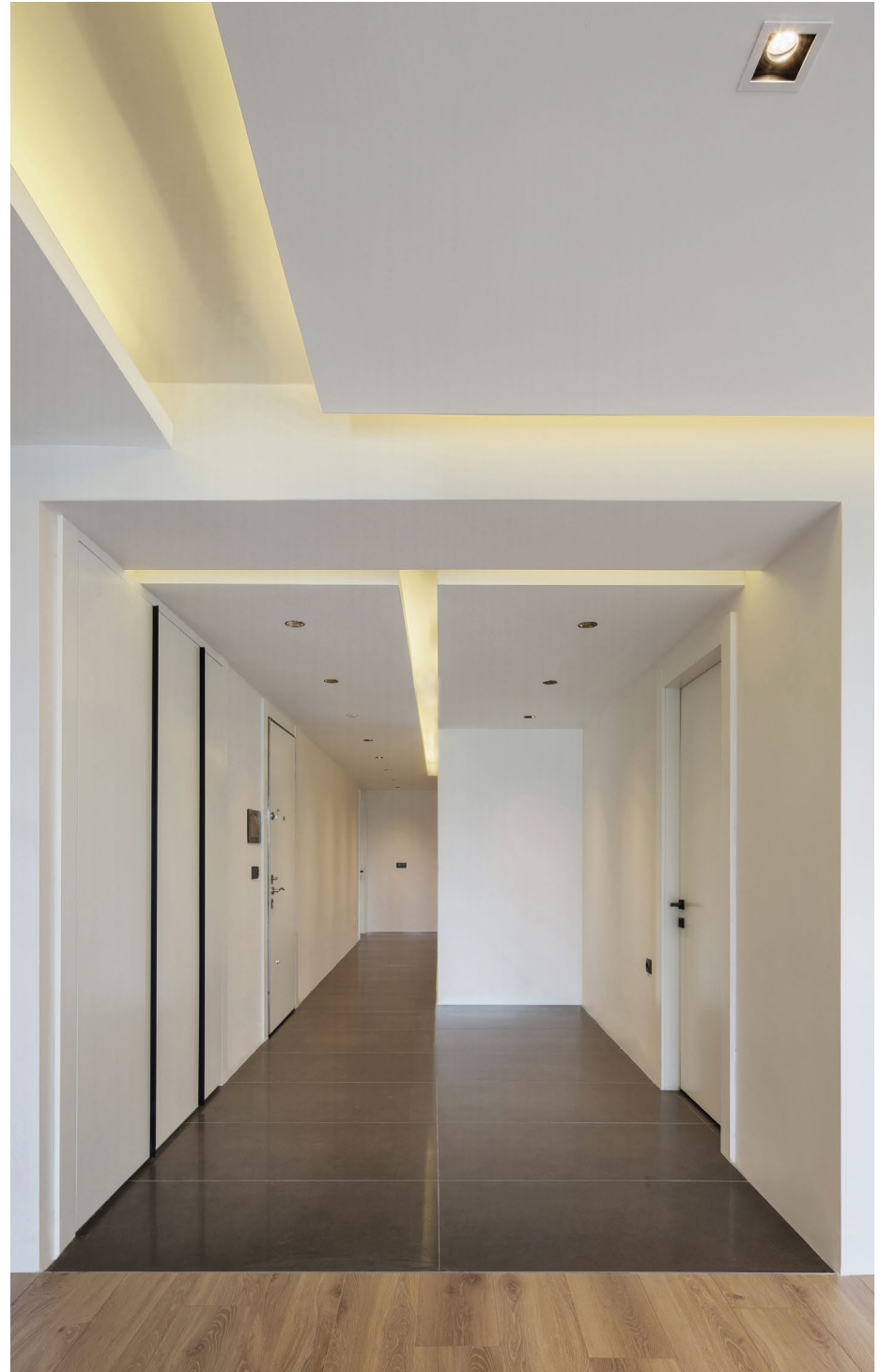
1. Kat (+4.50 Kotu) Planı

1	Balkon / Balcony	10m ²
2	Mutfak / Kitchen	23m ²
3	Salon / Living Room	41m ²
4	Hol / Hall	18m ²
5	Oda / Room	12m ²
6	Banyo / Bathroom	9m ²
7	Işıklık / Skylight	5m ²
8	Ebeveyn Banyosu / Room	4m ²
9	Giyinme Odası / Dressing Room	5m ²
10	Ebeveyn Odası / Master Bedroom	24m ²
11	Oda / Room	19m ²
12	Balkon / Balcony	5m ²
13	Apartman Holü / Apartment Hall	5m ²

“OTURMA ALANI VE MUTFAK FİZİKSEL OLARAK TAMAMEN BİRBİRİNDEN KOPARILMAYARAK HER İKİ MEKÂN ARASI GÖRSEL VE FİZİKSEL AKIŞIN SÜREKLİLİĞİ KORUNUR. İKİ MEKÂNI BİRBİRİNDEN KISMİ OLARAK AYIRAN TAŞ KAPLAMA DUVAR İÇ MEKÂNDAKİ BEYAZ HAKİMİYETİNE RENK VE MALZEME FARKLILIĞIYLA KONTRAST OLUŞTURUR”

mutfak ve ıslak hacim mobilyaları, kapı kolları, dolap kulpları ve yer yer asma tavana gizlenen aydınlatma elamanlarıyla pekiştirilir. Malzemelerin (duvar ve zemin kaplamaları, mobilyalar vb.) birbirleriyle çıplak birleşimleri tercih edilen iç mekânlarda, titizlikle gerçekleştirilen uygulama süreçleri neticesinde, herhangi bir bitiş elemanına (süpürgelik ya da metal derz çitası gibi) rastlanmaz.

Defne Apartmanı, konumu gereği bitişik nizam yapılaşmanın getirdiği dezavantajın görsel ve mekânsal olarak avantaja evrildiği bir tasarım sürecinin ürünüdür. Geniş açıklıkları ile iç mekânın okutulduğu projede, giriş cephesinde kullanılan yatay ve düşey ahşap dikmeler ile her kat birbirinden ayırır ancak bu ayrışma tüm cephede görsel bir bütünlüğün de temelini oluşturarak yapıya kendi kimliğini kazandırır. Apartmanda yaşama kültürünün mekânsal ve işlevsel olarak sıradanlaştığı ya da belki de daha doğrusu önemsizleştirildiği günümüzde; kullanıcısının mekânsal, görsel ve psikolojik beklentilerini karşılayabilecek özgün bir yapı olabilme çabasının örneği olarak Defne Apartmanı, kentsel dokudaki yerini alır ve kendi hikayesini oluşturur.

GÖÇ

GÖÇ, BİREYLERİN YA DA TOPLULUKLARIN İSTEĞE BAĞLI YA DA İSTEKLERİ DIŞINDA YERİNDEN EDİLME SÜRECİ, ZAMANDA VE MEKÂNDA KOPUŞ, ALT ÜST OLUŞ VE YENİDEN KURULMA ÇABALARINI BERABERİNDE GETİRİR. BU DURUM, BİREYLERİN KÜLTÜREL, ZİHİNSEL VE MEKÂNSAL AİTLİKLERİNİ SORGULADIKLARI ÇOK KATMANLI BİR SÜRECE KARŞILIK GELİRKEN, AYNI ZAMANDA EKONOMİK, POLİTİK, SOSYAL VE ÇEVRESEL SONUÇLAR DA ÜRETİR.

Yaşadığımız coğrafya, yakın çevresindeki ekonomik ve politik istikrarsızlıklar sonucunda düzenli ve düzensiz göç hareketlerinin durağı ve çoğu zaman odağı haline gelmiş durumda. İnsanoğlunun savaş ve çatışma ortamlarından kaçma çabası ve güvenlik arayışı elbette yeni değil, ancak günümüzde bu mağduriyetler iklim krizi, gıda güvenliği, kıtlık, kaynakların tükenmesi, küresel ısınma, pandemi, denetimsiz işgücü ve emek döngüsü gibi faktörler düşünüldüğünde daha da keskinleşiyor.

OECD'nin 2019 verilerine göre Türkiye'deki iş gücünün %44'ü yabancı doğumlu, Göç İdaresi Başkanlığı'nın 2022 yılı verilerine göre ise en çok Afganistan ve Suriye'den düzensiz göçmen Türkiye'de bulunmakta. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği 2021 raporuna göre dünyada koruma ihtiyacı bulunan, en fazla kişiye ev sahipliği yapan ülke Türkiye. 3,6 milyon Suriyeli ile diğer uyruklardan 330.000'e yakın kişi Türkiye'de bu amaçla bulunuyor. Bu ve benzeri veriler gösteriyor ki, kentlerin, yaşam alanlarının, mekânların yeniden örgütlenmesi ve dönüşmesi kaçınılmaz.

Göç, Zygmunt Bauman'a göre ekonomik ilerleme sürecini kendine hedef edinmiş olan modern yaşam tarzının değişmez bir parçası. Göç krizi bugün dünyanın en temel ahlaki meselesi ve bir insan hakları sorunu olmakla birlikte, bu duruma tanık olanlar için kanıksanmaya ve normalleştirilmeye de oldukça yatkın bir konu. Bu sebeple, EGE MİMARLIK bu sayısında göç meselesini günümüzde, içinde bulunduğumuz sosyal, ekonomik, politik, ekolojik ve mekânsal bağlamlar açısından yeniden değerlendirmeyi, söz konusu bağlamlar açısından mimarlık mesleğine göç tartışması üzerinden yeni açılımlar getirmeyi amaçlıyor.

Terk Eden ya da Yerinden Edilen Kent Öznesi

Lütfiye Yılmaz, Feride Pinar Arabacıoğlu

Kentsel alanların temel üretim kaynağı öznesinin varlığıdır (Lefebvre, 2014). Öznelerini, içerisinde bulunan şartların fiziksel, sosyal ya da ekonomik değişimlerine ayak uyduramayarak ya da söz sahibi kentsel aktörlerin rolleri üzerinden kaybeden mekânlar; hızlı bir dönüşüm içerisine girerek tükenmekte ve üretimden yoksun kalarak bir çöküş dönemine sürüklenmektedir. Öznesiz kalan/terk edilen bu mekânlar; sosyal, fiziksel, ekonomik, psikolojik veya politik yaşam alanlarının bir aradalığından ve dengeli dağılımdan beslenen mekânsal organizasyon ağlarını da zaman içerisinde yitirerek yok olmaktadır.

David Harvey, "Umut Mekânları" kitabında, ayaklarıyla oy kullanarak kentsel yaşama mekânlarına dair ihtiyaç veya arzularını başka yerlerde karşılamak üzere göç eden özneyle birlikte kentlerin de mevcut anlamlarını yitirerek yok olduğunu söylemektedir (Harvey, 2015). Bu terk bazen içerisinde bulunan çevrenin fiziksel, sosyal ya da ekonomik şartlarına dayanan bir toplumsal tercihi simgelerken bazen de politik veya ideolojik etkenlere bağlı olarak zorunlu gerçekleştirilen bir eylemdir. Ayaklarıyla oy veren kent öznesinin bu eylemi, aynı zamanda, terkedilen kentsel mekânların muhtemel ölümü ile sonuçlanacak bir süreci başlatan ilk adımdır.

Kentlerin Yaşam Döngüsü ve Mekânsal Terkin Sebepleri Üzerine

Gerek bireysel barınma alanları gerekse toplumsal eylemlerimize denk düşen gereksinimlerimizi karşılayan

kentsel yaşama mekânlarının var oluş evresinin birincil kaynağı sahip olduğu öznesidir. Fiziksel ya da psikolojik açıdan belirli sınırlar içerisinde yaşayan özne; içerisinde bulunduğu yerden bir mekânı üretir, zamanla değişen ve farklılaşan ihtiyaçlarına göre tüketir ve yeniden üretir. Öznenin yer ile kurduğu iletişimi besleyen kentsel hafıza, bu sürekli üretim döngüsünde biriken katmanlardan oluşmaktadır (Schwirian, 1983). Bu yaşam döngüsünü bozan ve mekânsal üretimi sekteye uğratan doğa ya da insan kaynaklı bozulmaların bir sonucu olarak göç eylemi; terkedilen kentlerin sürüklendiği mevcut durumlarından kaynaklanarak oluşur ve bu alanlar üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yaratır (Yılmaz, 2020).

Tarih boyunca, dünyanın farklı yerlerindeki terkedilmiş alanların incelenmesi ile terk etme eyleminin temel sebepleri için; fiziksel, sosyal ya da ekonomik üst başlıklar altında pek çok farklı ara tanımlama yapılabilmektedir. Tasarımcıların, yerel veya üst yönetim gruplarının ya da doğrudan mekânsal kullanıcıların aldığı yerinde olmayan kararlar aktöre bağlı olarak oluşan mekânsal terk sebeplerine; yıpranma ve eskimeler, doğa veya insan kaynaklı felaketler, kentlerin genişlemesiyle oluşan yeni çeperlerin dışına itilmiş ve bu sebeple işlevini kaybetmiş alanlar fiziksel sebeplere; toplumsal yoksullaşmalar ya da devlet eliyle yoksullaştırmalar ise ekonomik sebeplere bir örnek olarak sayılabilir.

Bu bağlamda; 11. yy. dan itibaren gelişerek köklü bir yerleşim yeri hâline gelen İtalya'nın Balestrino

kasabasının, zamanın yıpratıcı etkisine bağlı gerçekleşen fiziksel risk tehditleri yüzünden 1950'li yıllarda terk edilmesi fiziksel eskimenin terk eylemi üzerindeki etkisini anlatır (Şekil 1). Zamanın yıpratıcı etkisinin yanı sıra dışarıdan gelen bir müdahale de terk için önemli bir başka fiziksel oluşum kaynağıdır. Çin'in Beichuan Kenti, 2008 yılında geçirdiği deprem sonrası zorunlu olarak terk edilmiş ve yaşanan trajedinin hatırası üzerine yeni bir kent hiçbir zaman inşa edilememiştir (Şekil 2). Fransa'da yer alan Oradour sur Glane'de ise, bu afet etkisi insan kaynaklı olarak yaşanmış bir savaşın izlerinden oluşmuştur. Tüm kasaba halkının 2. Dünya Savaşı sırasında katledilmesi üzerine, kasaba günümüzdeki hâliyle bir açık hava müzesine dönüşmüş ancak hiçbir zaman kalıcı bir özneye yeniden ev sahipliği yapamamıştır (Şekil 3). Bu durumların aksine, terk her zaman zorunlu olarak gerçekleşen bir eylem değildir. Bir yatırım projesi olarak inşa edilen Çin'in Ordos Kenti, gerçek dışı ve ölçsüz inşa edilen mekânları yüzünden kentsel kullanıcısı tarafından hiçbir zaman bir yaşama mekânı olarak görülmemiş ve isteğe bağlı olarak terk edilmiştir (Şekil 4). Bu durumun aksine, Rusya'da yer alan Kadykchan Kenti ise yine ekonomik sebeplere ve politik aktörlere bağlı olarak tüm temel hizmetlerinden yoksun bırakılmasına rağmen, içerisinde barınan özne, ait olduğu mekânı bırakmamak için uzun bir süre direnmiş ve terk eylemi nihayetinde başka seçeneği olmayan bir seçim olarak gerçekleşmiştir (Şekil 5).

Geçici ya da kalıcı, zorunlu ya da isteğe bağlı olarak gelişen terk

eyleminde “Neden?” sorusuna verilebilecek her cevap, ayaklarıyla oy veren seçmenin oy pusulasını oluşturur. Bu pusulanın izleri takip ederek; gerçekleşen terk etme eyleminin mekânsal ve sosyokültürel sebeplerini analiz etmek, terk edilen mekânların kentsel yaşama döngülerinde yeniden inşa edilebilmeleri için atılabilecek birincil adımdır.

Ayaklarla Verilen Oyların Seçim Sonuçları

Harvey, ayaklarıyla oy veren insanları betimlerken, ütopyacı hayal gücü ile tasvir edilen mekânların gerçeklik algısından uzak kalmasının nedenleri üzerinden, daha eşitlikçi, adil ve refah düzeyi yüksek umut mekânlarını inşa etmektedir. Göç edilen yeni yerlerde, umudu mekân ölçeği üzerinden inşa edebilmek için, geride bırakılan yerlere ait izleri yanında götürmek mi yoksa olduğu gibi geride bırakmak mı gerekir? Sabırsızca yapıldığında, bir kültürün izleri üzerine bir yenisini ekleme eylemi, dokusuna uygun olmayan bir kumaşı, başka bir kumaş üzerine tutturmaya benzer. Mekânsal aidiyete bağlı tüm bileşenleri geride bırakma fikri ise, göçülen yerde yeniden kök salmayı zorlaştıracağından, bir önceki durumla benzer sonuçlar doğuracaktır.

Bu bağlamda, kentsel ölçekten küçülerek terk edilmeye yüz tutmuş bu mekânları evlerde artık kullanılmayan odalara benzetmek farklı bir perspektif kazanmak adına iyi bir örnek olacaktır. Çoğunlukla kullanılmayan eşyalarla doldurulan ancak tam olarak da bir depo olamamış bu odalara genellikle

düzensiz/fazla/arka/karanlık gibi olumsuz sıfatlar eklenir. Tıpkı söz konusu bu odalarda olduğu gibi, kentlerin de kendi haline bırakılan/terkedilen mekânları zaman içerisinde onu tanımlayan işlevlerini yitirerek niteliksiz kalır. Kullanılmayan depo odalarına arada bir uğrayan ev sahipleri gibi, bu mekânların öznelere de göç ettikleri mekânları zamanla unutmakta ya da gittikleri yerlerde buralardan aldıkları köklerin filizlendirmeye çalışıldığı yeni melez mekânlar üretmektedirler.

Sonuç olarak; bireysel bir çemberde bir kişinin bir yerden ayrılarak başka bir yere göç etmesi anlamına gelen terk etme eylemi; kentsel açıdan, mekânları oluşturan bileşenleri birbirinden ayırarak parçalayan ve bu mekânların yaşam döngülerini sekteye uğratan bir yaşam evresini işaret etmektedir. Göç edenden geriye kalan yerin yeniden kazanılması ise o yere ait alışkanlıkların hatırlanmasıyla gerçekleşmektedir. Terkin olumsuz etkilerinin silinebilmesi için; tasarlayandan yönetene ve kullanana kadar tüm kentsel aktörlerin, bozulan ya da yıpranan bu mekânları şeffaf ve adil bir yöntem üzerinden analiz ederek doğru kurgulanmış bir organizasyon ağı yaratmalıdır. Ancak bu bağlamda gerçekleşen bir yeniden var oluş, göçün olumsuz etkilerini tersine çevirerek, terk edilen mekânın yeniden hayata dönmesini sağlayacaktır. ■

Lütfiye Yılmaz, Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Programı
Feride Pınar Arabacıoğlu, Doc. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü

. Bu çalışma, Doç. Dr. Feride Pınar Arabacıoğlu danışmanlığında, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık ABD Mimari Tasarım programında 2020 yılında yayınlanmış yüksek lisans tezinden üretilmiştir. YÖK tez numarası 639663'tür.

KAYNAKLAR

- Harvey, David. Umut Mekânları. İstanbul: Metis Yayıncılık, 2015.
- Lefebvre, Henri. Mekânın Üretimi. İstanbul: Sel Yayıncılık, 2014.
- Schwirian, Kent. “Models of Neighborhood Change.” Annual Review of Sociology sayı:9 (1983): 83-120.
- Yılmaz, Lütfiye. “Kentsel Terk Alanların Mekânsal Sürdürülebilirliği.” Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2020.
- URL-1. Balestrino: An Italian Ghost Town, World Abandoned. Erişim: 10 Şubat 2023, <https://www.worldabandoned.com/balestrino>
- URL-2. Beichuan Earthquake Museum, Atlas Obscura, [Çevrimiçi]. Erişim: 10 Şubat 2023, <https://www.atlasobscura.com/places/beichuan-earthquake-museum>
- URL-3. L'histoire du centre de la mémoire, Centre de la Mémoire, [Çevrimiçi]. Erişim: 10 Şubat 2023, <https://www.oradour.org/lhistoire-du-centre-de-la-memoire>
- URL-4. Welcome to Ordos, China: The World's Largest “Ghost City”, The Bohemian Blog, [Çevrimiçi]. Erişim: 28 Mayıs 2020, <http://www.thebohemianblog.com/2014/02/welcome-to-ordos-world-largest-ghost-city-china.html>
- URL-5. Kadykchan: Siberian Ghost Town Built by Gulag Prisoners, The AtlasObscura, [Çevrimiçi]. Erişim: 10 Şubat 2023, <https://www.atlasobscura.com/places/kadykchan>

ALTTA İtalya'nın Fiziksel Eskime Sebebiyle Terk Edilmiş Balestrino Yerleşimi, URL-1 (Şekil 1)

Çin'in Doğa Kaynaklı Bir Felaket Sebebiyle Terk Edilmiş Beichuan Yerleşimi, URL-2 (Şekil 2)

Fransa'nın İnsan Kaynaklı Bir Felaket Sebebiyle Terk Edilmiş Oradour sur Glane Yerleşimi, URL-3 (Şekil 3)

Çin'in Yanlış Tasarım Kararları Üzerine İnşa Edilmesi Sebebiyle Terk Edilen Ordos Yerleşimi, URL-4 (Şekil 4)

Eski Yerleşimin İzleri

Fiziksel Yapı Hasarları

Fiziksel Hasarın İzleri

İzlerin Korunması

Savaşın Önce

Savaşın Sonra

Hiç Kullanılmayan Kamusal Yapılar

Yalnız Kalmış Kent Öznesi

Göç ve Deprem

Merve Bedir, Didem Danış, Mustafa Kahveci

METNE ÇEVİREN **Çiçek Ş. Tezer Yıldız**

Merve Bedir: Çok değerli hocalarım, Didem Danış ve Mustafa Kahveci bizimle beraber.

“Göç” temalı sayıda yer vermek üzere bu oturumu kurgulamak üzere davet edildiğimde mimarlığın ve şehirciliğin içinden olmayan katılımcılarla mesleğin olası yönlerini düşünmeye katkıda bulunmak istedim. Benim Didem Danış’ı, Didem Danış’ın Mustafa Kahveci’yi davet ettiği, moderasyonsuz bir dertleşme bu.

Göç konusunu kaçınılmaz olarak geçtiğimiz pazartesi (6 Şubat 2023) Maraş etrafında gerçekleşen depremlerle beraber konuşacağız. Burası 2011’den beri Suriye’de devam eden savaşın etkileriyle yaşıyor ve son olarak burada tarihin kaydedilmiş en büyük depremleri meydana geldi. Maraş-Halep depremi bize yeniden herkesin misafir, herkesin göçmen haline geldiği/gelebileceğini hatırlattı. Barınma, eğitim, sağlık, güvende hissetme ve birlikte olma gibi ihtiyaç ve hakların herkes için olduğunu vurguladı. Bir yandan bunu düşünürken bir yandan da yaşanan depremle beraber göçmenlere yöneltilen öfke ve ayrımcılığın derinleşmesinden endişeleniyoruz. Daha da adaletsiz kentlerde, sınıf ve kimlik kesişiminde göç ve deprem başlangıç konumuz. Buradan ortaklaşan hayatta kalma mücadelesi aklımıza geliyor. Ardından depremlerin yaşanamaz hâle getirdiği kentleri geleceğin başladığı yerler olarak ve bu anlamda birlikte yaşamı (baştan) “inşa” etmenin imkânını düşünüyoruz. Çevrimiçi toplantı olarak gerçekleştirilen, ortalama 90

dakika süreli bu oturumun metne dönüştürülmüş hâli yayımlanacak.

Kimlik ve sınıf kesişiminde afet anının kendisi, sonrası ve uzun vade için gözlemlerinizin, problemlerin neler olduğu sorusuyla başlayalım.

Didem Danış: Çok uzun süredir Türkiye’de zorunlu göç, mülteciler, göçmenler ve devlet ilişkisi üzerine odaklanan çalışmalar yapıyorum. Yaşadığımız deprem sonrası durumda, aslında afet bölgesindeki hemen herkesin göçmen konumuna geldiği, çok ağır bir tabloyla karşı karşıya kaldık. Kelimeleri bulmakta zorlanıyorum, kusura bakmayın. Çünkü bir yandan konuşulması gerektiğine çok inanıyorum ama bir yandan da olayın boyutları hâlâ çok ağır, insanı konuşmaktan bile alıkoyabiliyor. Fakat afet sonrası daha adil, daha eşitlikçi bir yeniden inşa için çaba harcayacaksak eğer, yaşadıklarımız üzerine kesinlikle düşünmemiz ve kendi uzmanlık alanlarımızdan konuşmamız gerektiğine inanıyorum. Tam da bu nedenle bu toplantıyı önemli buldum; sizlerle konuşmak benim için de ufuk açıcı olacak.

En basitiyle başlayalım, çok büyük bir yıkım ve insani krizle karşı karşıyayız. Afet sonrası hayatta kalanlar bölgeden yoğun bir şekilde göç ediyorlar. Zorunlu göçü tetikleyen kriz durumları arasında doğal bir afete dayanan bir kriz tipi olduğu için bunun aslında bir anlamda eşitleyici bir kriz olduğunu düşünebiliriz. Örneğin, insan eliyle, politik ve sosyal çatışmalarla ortaya çıkmış zorunlu göç hareketlerinde belli grupların

Merve Bedir, Mimar, Dr. Öğr. Gör., Hong Kong Üniversitesi Mimarlık Bölümü; Doktora sonrası araştırmacı, Basel Critical Media Lab.

Didem Danış, Doç. Dr. Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, GAR-Göç Araştırmaları Derneği Kurucu Başkan

Mustafa Kahveci, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Bölümü

hedefe konduğunu ve çatışmalardan daha fazla zarar gören grupların göç etmek zorunda kaldığını görürüz. Ama deprem gibi bir doğal afet durumunda, o kentlerdeki hemen herkesin -yasal statüsünden ve kimliğinden bağımsız bir şekilde- bu afetten etkilendiğini görüyoruz.

Ancak afetin ilk anında bir eşitlik hissi olsa da, afet sonrasında toplumsal eşitsizlikler yeniden gündeme geliyorlar. Afet sonrası ilk tepkilerden biri afet bölgesinden kişilerin hızlı bir şekilde ayrılması, çünkü deprem sonrası o bölgede kalmak hiç de kolay değil. Temel ihtiyaçlara erişimin bile olmadığı bir durumda imkânı olan kişiler deprem bölgesinden daha güvenli bölgelere gidiyorlar. İşte tam da burada (geniş anlamda) sosyal eşitsizlikler kendini göstermeye başlıyor. Deprem bölgesini ancak imkânı olanlar terk edebiliyor. Başka bir kentte ona kapısını açabilecek akrabası olandan, o şehri terk edebilecek arabası veya maddi gücü olana kadar mevcut sosyal eşitsizliklerin yeniden kendini gösterdiği bir momente girmiş oluyoruz. Deprem bölgesi dışında barınma imkânlarına erişimde de eşitsizlikler ortaya çıkıyor. Yani evet, doğal afetler ayrım gözetmeden bir zorunlu göçü tetikliyor. Ama bu zorunlu göçün yaşanması ve takip eden yeniden yerleşme pratiklerinde eşitsizlikler tekrar kendini göstermeye başlıyor. Ben böyle bir genel giriş yaparak başlamış olayım.

Mustafa Kahveci: Öncelikle çok zor bir zamanda olduğumuzu söylemeliyim, yani şu an bir sosyal bilimci olarak belli bir soğukkanlılıkla değerlendirme yapmayı gerektiren bir durum var ama şu an hiçbirimiz o hâlde değiliz. Zaten ülke de o hâlde değil. Dolayısıyla bir kere daha söylediğimiz her şeyin son derece belirsiz ve kendi aklımızı toplamakta zorlandığımız bir zamanda söylendiğini, dinleyene ve okuyana not olarak düşmüş olmayı isterim.

Deprem ve depremin eşitliği meselesiyle ilgili değerlendirmeler üç boyutta değerlendirilebilir: Deprem öncesi zarar görme riskini azaltma konusunda eşitsizlik, deprem/afet anındaki kamu hizmeti sunumunda eşitsizlik ve deprem sonrası yara sarma iyileştirme sürecindeki uygulamalarda

eşitsizlik. Deprem öncesine ilişkin bütün yurttaşlardan yani bu coğrafyada yaşayan insanlardan başlayıp kamu otoritesinin farklı kesimlerinde, STK'lara kadar düşen, sorumluluklar var. Bunların en başında risk azaltma; olası bir afetin, depremin yaratacağı yıkıcılığı azaltma faaliyeti var. İşin bu kısmı eşitlikçi değil, bunu görmemiz gerekir. Depremden zarar görebilirlik riskiniz sınıfsal konumunuza ve göçmenlik durumuna, hatta ülkede hukuki olarak bulunma formunuza bağlı. Riski azaltmak için ilk adım güvenli bir binada yaşayabilmek. Bunun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları

“MARAŞ-HALEP DEPREMI BİZE YENİDEN HERKESİN MİSAFİR, HERKESİN GÖÇMEN HÂLINE GELDİĞİNİ/GELEBİLECEĞİNİ HATIRLATTI. BARINMA, EĞİTİM, SAĞLIK, GÜVENDE HİSSETME VE BİRLİKTE OLMA GİBİ İHTİYAÇ VE HAKLARIN HERKES İÇİN OLDUĞUNU VURGULADI. BİR YANDAN BUNU DÜŞÜNÜRKEN BİR YANDAN DA YAŞANAN DEPREMLE BERABER GÖÇMENLERE YÖNELTİLEN ÖFKE VE AYRIMCILIĞIN DERİNLEŞMESİNDEN ENDİŞELENYORUZ”

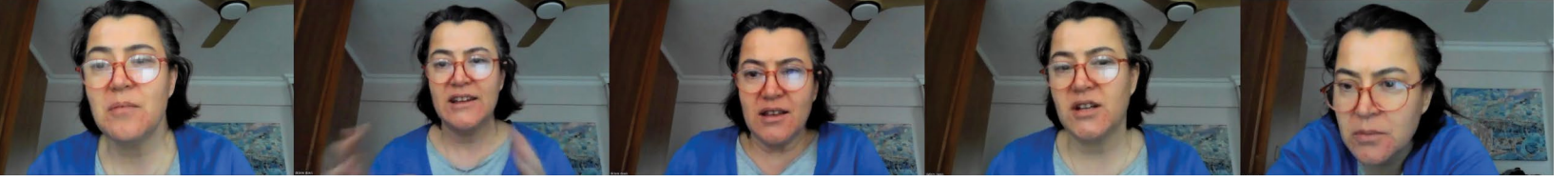
bakımından da eşit olmadığını görmek lazım, burada bir sınıfsal eşitsizlik var. Ama göçmenlerin durumunda, bu sınıfsal eşitsizlik iyice katmerleniyor. Biz İstanbul araştırmamızda şunu görmüştük: Bir Suriyeli göçmen, İstanbul'da evleri kiralamak üzere görmek istiyorum dediğinde yüzde otuz beş oranında olumsuz cevap alıyor. Dolayısıyla piyasadaki kiralık konutların üçte biri erişilebilir durumda değil. Ve devam ettiğimizde aslında barınma olanaklarının katmanlaşmış, ayrılmış durumda olduğunu görüyoruz. Bu, sadece mahalleler, ilçeler düzeyinde bir ayrışma değil, aynı zamanda eski-yeni bina, bodrum kat ya da atipik marjinal barınma biçimleri ayrışması da var. Araştırma sırasında, Türkiyeli ve erkek kiracı olarak aramaların bir kısmını ben kendim yaptım. Ve “bu ev size gelmez, Afganlar, Suriyeliler kalıyor burada” cevabını aldım. Nitekim emlakçılarla konuştuğumuzda da ev

sahiplerinin yeni evlerini Suriyelilere vermekten kaçındıklarını ifade ettiler. Bu, zaten deprem öncesindeki temel risk azaltma konusunda, kendisinin gelir düzeyinden bağımsız olarak da bir eşitsizlik olduğu anlamına geliyor; deprem gerçekleştiği anda göçmenlerin zarar görme olasılığı daha yüksek hâle gelmiş oluyor. Bence meselenin bu kısmını, yani en başından zaten burada bir eşitsizlik olduğunu görmemiz lazım.

M.B. Burada şöyle bir şey sorabilirim: Mesela Antep özelinde Nurdağı ve İslahiye'nin şimdiye kadar böyle bir yenileme ya da güçlendirme ya da risk

azaltmayla ilgili herhangi bir gündemin parçası olmadığını sanıyorum. Bu noktada bir bilginiz var mı? Bölgede en yakından tanıdığım yer Antep olduğu için İslahiye ve Nurdağı üzerinden soruyorum ki Nurdağı'ndan en çok zarar görmüş yerlerden biri olarak bahsediliyor. Diğer taraftan, İstanbul üzerinden ya da Antep üzerinden düşünürsek, kentsel dönüşüm, deprensellik ve göç alanlarını keştiirdiğimizde nasıl bir tablo çıkıyor ortaya? Bunun üzerine bir yorum yapmak mümkün olabilir mi?

M. K. Nurdağı ve İslahiye gibi ilçelerin Antep'teki kentsel dönüşüm planı içerisinde nerelerde yer aldığını araştırmak gerekir ama Gaziantep geneli için konuşabilirim. Gaziantep İl Risk Azaltma Planında, İRAP 2022'de iki tane deprem simüle ediyorlar: Bir tanesi Pazarcık merkezli 7,5 şiddetinde bir deprem. Ve orada

simülasyonla görülen, yapıların ağır hasar göreceği, yüksek can kaybının olacağı. Bu arada tabii ki kafadan atmaktan bahsetmiyorum. AFAD'ın İRAP diye bir sistemi vardır, Türkiye'nin hâlihazırda açıklanmış olan jeoloji verisiyle, bu bölgede 7,5 şiddetli deprem olursa kaç bina yıkılacağı üzerine bir simülasyondan bahsediyorum. Pazarcık merkezli ve şiddeti 7,5 olan bir deprem, 2022 yılında bir senaryo olarak düşünülmüş. Burada yıkılacak denilen yerler arasında Nurdağı ve İslahiye var. Bugün bakabildiğimiz bir şey değil, ilerleyen aşamalarda elbette bizlerin de, gazeteciler sivil toplum kuruluşlarının ve bu alandaki meslektaşlarımızın da bakacağı nokta 2022 İRAP raporunda bunu söyleyen kamu otoritesinin ne yapmış olduğu. AFAD İl Müdürü ve Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı için, eğer kendileri okudularsa o raporu, büyük ihtimalle -yıkılan hiçbir yer sürpriz değil- hiç şaşırmamışlardır. Çünkü Gaziantep'te mahalle mahalle simülasyon yapılmış. Bunu biliyoruz, fakat bu simülasyondan sonra alınan tedbirleri bilmiyoruz. Yine Kahramanmaraş İRAP için Pazarcık merkezli 7,5 şiddetli deprem senaryosu var ve göçle, tahliyeyle ilişkili olduğu için ilin riski olarak rapora şu yazılıyor: Bu ilin üç ana girişi köprü üzerinde ve bu köprülerin iki tanesi eski. Bunlar deprem anında yıkılabilir veya depremde zarar görebilir. Sonuçta o köprüler yıkıldı ya da yıkılmadı, bilmiyorum ama bunu yazan kamu otoritesinin bize şunu açıklaması gerekir: Bu köprüler güçlendirildi mi? Bence bizim takip etmek durumunda olduğumuz sorular bunlar. 2022'den 2023'e yapamazsınız, bir anda değiştiremezsiniz belki ama Pazarcık'ta olacak 7,5 şiddetinde bir depremde İslahiye ve Nurdağı'nın yıkılacağı bu kadar belliyken, en azından planlamaya başlayıp başlamadıklarının açıklanması gerekir.

“TÜRKİYE'DEKİ KENTSEL EMLAK VE İNŞAAT PİYASASININ TEMEL UNSURLARI OLARAK YOLSUZLUK VE DENETİMSİZLİK SORUNLARINI DA ANMAK GEREKİYOR. BATI'DA ÜRETİLMİŞ AFET VE YIKIMA DAİR AKADEMİK LİTERATÜRÜ DE ALTÜST EDEN BİR ŞEKİLDE (...) ÜLKEMİZDE İŞLERİN, DEPREMİN YIKICILIĞI AÇISINDAN TRAJİK BİR ŞEKİLDE EŞİT YAŞANABİLDİĞİNİ GÖRDÜK”

2022 yılı Hatay İRAP'ta 7,5 olumsuz senaryo ama olası deprem senaryosu 5,5 şiddetinde, şehrin bu kadar hazırlıksız olmasının sebebi büyük ihtimalle bu.

D. D. Eşitlik konusuna geri gelerek bir soru sormak istiyorum. Tam da sizin söylediğiniz gibi literatürde de böyle çok sayıda çalışma var ama şimdi mesela Antep'ten, Hatay'dan, sahadan ilk gelen bilgilere doğrudan baktığımız zaman, aslında üst gelir gruplarının oturduğu bölgelerdeki binaların da çöktüğünü görüyoruz. Örneğin İbrahimli gibi Antep'te son dönemde yapılmış yerlerde ciddi yıkımlar var; insanlar kent içindeki eski mahalleleri terk edip bu lüks konut alanlarına taşıyor ve depremde orada enkaz altında kalıyorlar. Evet, literatürde afet öncesi eşitsizliklerin afette yıkımı etkilediği anlatılıyor ama Hatay'daki Rönesans Rezidans ya da Antep'teki benzerleri gibi lüks konutların yıkılmış olmasına dair bir laf etmek gerekir gibi geliyor bana.

M. B. Az önceki kentsel dönüşüm ve afet ile ilgili soruyu tam olarak bu yüzden sordum. Çünkü inanılmaz bir şekilde hâlâ bir afet planı ve buna göre bir yönetimin olmadığı bu dağınıklık hâline, Türkiye'nin inşaat ekonomisine dayalı olarak büyüyor olmasını, kimlik ve sınıf kesişiminde kentliliğin ve kentlinin ilgi ve endişe alanlarının yeniden tanımlandığını;

aslında kentin yeni bir kimlik ve sınıf tarafından ele geçirildiğini ve yıkılan kentin aslında bu yeni kentlilerin kenti olduğunu eklemek gerekiyor bence.

D. D. Burada, Türkiye'deki kentsel emlak ve inşaat piyasasının temel unsurları olarak yolsuzluk ve denetimsizlik sorunlarını da anmak gerekiyor. Batı'da üretilmiş afet ve yıkıma dair akademik literatürü de altüst eden bir şekilde, klasik bir küresel güney ülkesi olarak, ülkemizde işlerin depremin yıkıcılığı açısından trajik bir şekilde eşit yaşanabildiğini gördük.

M. K. Sorunuzla şüphesiz çok net göz önünde bir olguya işaret ediyorsunuz. Hatay'ın ve Antep İbrahimli'nin yeni yerleşim birimi olan ve orta sınıfların göçtüğü yerlere örnek olduğunu biliyoruz. Rönesans Rezidans gibi örnekler yıkıldığında çok dikkat çekiyor ve neden yıkıldıkları sorusuna bir mühendislik cevabı sonra çıkacaktır ama ilk anda bakıldığında insanlarda uyanan izlenimler bir ahab-çavuş, yolsuzluk, kronik kapitalizm durumu olduğu yönünde. Yerel yönetici ve merkezi hükümetin oradaki temsilcisinin mevzuatı nasıl uygula(ma)-dığı. Denetimsizlik dediğimizde ise “mış gibi” denetim. Yakın geçmişe kadar müteahhitin hangi yapı denetim şirketiyle çalışacağını seçebiliyor olması, müteahhit firmaların inşaat ruhsatları,

imar izinleri nasıl alındığı. Mimarların bu işlere nasıl dahil olduğu. Herkesin kokuşmuşluğa karıştığı bir yerde iyileşme nasıl ve nereden başlayacak?

Göçmenlerin kendisinin yarattığı bir risk olmasa da göçmenlerin ve göçmen varlığının risklerinden biri, kentin dışında daha lüks yeni binalar yapılırken asıl yenilenmesi gereken binaların göçmenlere yüksek fiyatlarla kiralanabiliyor olması. Ev sahipleri, evi yenilemekten kaçma davranışı ile birlikte o evleri göçmenlere zaten çok pahalıya kiralayabiliyoruz, buradan ciddi bir kira geliri elde ediyoruz, diye düşünüyor. Bu da uzun dönemde deprem riskini artırıyor.

D. D. Merve'ye sözü vermeden önce altını çizmek istediğim bir şey daha var: Deprem yarattığı ağır yıkımın etkileri farklı şekillerde kendini gösteriyor. Bir yanda tümüyle yıkılan ve ölümcül sonuçları olan enkazlar var. Bir yandan söz konusu şehirlerin önemli bir kısmında hasar alan ama tümüyle yıkılmayan binalar var. Başlangıçta, depremin herkesi eşit bir şekilde etkilediğini söylerken, özellikle Maraş, Adıyaman ve Hatay'daki binaların hemen hepsinin hasarlı olduğunu içine girilemez durumda olduğunu kastediyordum. Üstelik artçılar da devam ettiği için, binası tümüyle aşağıya inmiş olmasa bile sahadan konuştuğumuz herkes, yapılarının içine giremediklerini ifade ediyorlar. Bu da aslında afet sonrası göçün önemli boyutlarından bir tanesi. Yani yıkımı ele alırken o yıkımın farklı boyutlarını da dikkate almamız lazım: Bir yanda tümüyle yıkılıp kişinin canına kasteden, diğer yandan içine girilmeye cesaret edilemeyen ama içinde yaşayanların en azından canına mal olmamış binalar gibi bir ayırım da var. Dolayısıyla depremin ölümcül etkisini kısa bir süreliğine bir kenara bırakırsak; depremin bir göç tetikleyicisi olarak deprem bölgesinde aslında eşitleyici bir etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Bu noktayı düzeltmek istedim, yoksa tabii ki hangi binanın yıkılıp hangisinin yıkılmadığı üzerine bence daha çok uzun konuşmak lazım. Orada birden fazla faktör söz konusu: Yer seçimi, binanın kalitesi, binanın yüksekliği, kullanılan malzeme, mühendislik, denetim veya denetimsizlik, ahbap-

çavuş ilişkisi vs. Fakat ölümcül hasara yol açmış binalara baktığımız zaman, bugün, daha depremin onuncu gününde, o kadar net bir ayırımın henüz olmadığını düşünüyorum ben.

M. K. Size şunu sormak isterim: Göç olanakları ve fırsatları bakımından eşitlik bir anda ortadan kalktı, çünkü deprem oldu. Evler barınılamaz hâle geldi ve bu çok ciddi bir tetikleyici. Haberlerden de gördüğümüz üzere şehirler hızlıca boşalıyor ve daha önceki, daha küçük olan depremlerde ilk anda, tahliyenin ardından aileden 30-55 yaş arası en az bir ferдинin enkaza ya da hasar tespit çalışması yapılacak binaya yakın kalması için yere geri döndüğünü gördük. Diğer yandan, Göç İdaresi'nin açıklamasıyla, bir anda özellikle geçici koruma statüsündeki göçmenler için afet bölgesi açık cezaevi hâline geldi. Çünkü, özellikle Mersin KYK yurdundaki linçe doğru giden olaydan sonra en son açıklamaya göre; Göç İdaresi'nin hızlı düzenlemesi (çok basitleştirerek) göçmenlerin İstanbul'a gidemeyeceği, afet bölgesinden ayrılırlarsa barınma olanağından ya da gıdadan faydalanamayacakları şeklinde oldu. Bu durum, afet bölgesindeki geçici koruma statüsündeki göçmenler için göç olanaklarını, göç şansını hızlıca eşitsiz bir hâle getirmedi mi?

M. B. Mustafa Hoca'nın bu söylediklerini beraber konuşmak adına birkaç şey ekleyebilirim. Mesela Covid-19 salgını sırasında Antep'te yaşayan Suriyelilerin pozitif olmaları veri olarak sayılıyor muydu? Ya da şimdi depremde bir sürü kişinin yaralandığı ya da hayatını kaybettiği haberleri içinde Suriyeliler ne kadar geçiyor? Bu süreçte kurtarılacağından emin olmadığını için enkaz altında ses çıkarmak istemeyen Suriyeliler olduğunu ya da korkusundan geçici olarak yerleştirilebileceği yerlere gitmek istemeyenler olduğunu öğrendik. Bu, göçmenlerin sürekli dışarıda kalmaları, görünmezlik istemesi ve göçmen olmanın kırılabilirliğinin sürekli derinleşmesi durumu. Örneğin Nurdağı eğer başka bir yere yeniden yapılacaksa, böyle bir hafızayı göz ardı edemeyiz. Kent yeniden düşünülürken bu eşitsizlikler yine ve tekrar gündemimizde olacak. Öyle değil mi?

D. D. Deprem olduktan sonra bu bölgede yaşayan mültecilerin öncelikle görünmezleştiklerini söylemeliyim. Yani ilk günlerde, hatırlayacak olursanız, kimse onlardan bahsetmedi. Depremin yaşandığı 10 ilde 14 milyon Türkiye vatandaşı yaşıyor. Bu 10 kentte yaşayan kayıtlı geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin sayısı ise 1,7 milyon. Yani aslında bu illerin toplam nüfusunun yüzde 12'sini oluşturan bir grup var ve onlardan hiç bahsedilmiyor. Bir görünmezleşme söz konusu. İlk şok atlatıldıktan, birkaç gün geçtikten sonra ise bu sefer aşırı görünürleşme söz konusu oldu. Özellikle yağmacılık, talancılık haberleri, medyadaki çarpıtmalar ve dezenformatif haberlerle beraber çok daha fazla medyateze olduklarını gördük.

Az önce Mustafa Hoca'nın söylediği şeyi hatırlatayım, ilk günlerde Göç İdaresi deprem bölgesinden ayrılmak isteyen sığınmacıların da işini kolaylaştırmak için seyahat izin belgesi uygulamasını kaldırdığını açıkladı. Yani sığınmacıların, bu bölgede kayıtlı olsalar bile, bölgeden ayrılıp gittikleri illerde seyahat izin belgesi alabileceklerini söyledi. Bu, çok yerinde bir karardı. Tabii bunun sebepleri arasında bu illerdeki Göç İdaresi Müdürlüklerinin de yıkılmış olması vardı, muhtemelen. Yani çok sayıda kamu kurumu binasıyla beraber Göç İdaresi Müdürlüklerinin binaları da hasar gördü, bir süre çadırlarda ve daha sonra başka binalarda hizmet vermek zorunda kaldılar. Yani bir anlamda mültecilerle ilgili işleyişi kolaylaştırmak için böyle bir açıklama yaptılar. Fakat bahsettiğim nefret söylemi haberleri çoğalınca ve özellikle Mersin'deki KYK yurdunda Suriyelilere yönelik çok sert yaftalayıcı haberler çıkınca bu kolaylaştırılmış seyahat uygulamasında geri adım atıldı. Az önce Mustafa Hoca'nın söylediği gibi, bu uygulama 60 güne indirildi ve en önemlisi akrabamız yoksa gitmeyin şeklinde bazı açıklamalar yapıldı. Ayrıca, gidilen illerde depremde mültecilerin kamu kurumlarından destek alamayacağını özellikle altı çizildi.

Sonuçta, bence bu konuya iki odaklı bakmamız gerekiyor. Birincisi, deprem bölgesinde kalan kişiler, mültecisiyle

Türk vatandaşıyla, bir bütün olarak görülmeli. İkincisi, deprem bölgesinden ayrılan depremezdelere yeni gittikleri bölgelerdeki yerleşmeleri incelenmeli. Deprem bölgesinde kalanların çoğunun sosyal veya ekonomik kaynakları olmadığı için ayrılma imkânı olmayanlar ya da o illerden, örneğin esnaflar gibi, bağlantılarını bırakıp ayrılamayan kişiler olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla deprem bölgelerinde kalanlar arasında, vatandaş ve mülteci gerilimin artmasının sebeplerinden birisi de, insanların çok büyük bir kısmının imkânları olmadığı için oradan ayrılamamaları. Hem çok zor koşullarda yaşıyorlar hem de kalanlar zaten aslında en dezavantajlı kesimler. Bu da, aralarındaki rekabetin ve çatışmalı ilişkinin, afet sonrası psikososyal gerilimlerle beraber daha da şiddetlenmesine sebep olabiliyor. "Olabiliyor" kısmının altını özellikle çizmek istiyorum. Çünkü sahadan, Urfa'dan ve Antep'ten kişilerle yaptığımız görüşmelerde, aslında ilk günlerde çok önemli bir dayanışma ilişkisi olduğunu, Suriyeli-Türk ayrımı yapmadan ilk günleri bir arada atlattıklarını dinledik. Fakat sosyal medyada köpürtülen nefret söylemleri, düşmanlaştırma ifadeleri durumu zorlaştırıyor.

Son olarak bir de deprem bölgesinde yaşanan başka bir önemli sorundan, bu kadar büyük bir yıkımdan sonra kamu düzeninin tekrar kurulması ve güvenliğin tesis edilmesi meselesinden bahsetmek istiyorum. Evet, depremin ilk günlerinde ciddi bir güvenlik açığı oldu, ama güvenlik sorunlarının sadece mültecilerden kaynaklandığı gibi yanlış bir bilgiyi dolaştırınca bu gerçekten tam bir yalan habere dönüşüyor. Çünkü, bir güvenlik açığı varsa, bunun sadece mültecilerden değil, Türk vatandaşları arasından bu tarz işlere tenezzül edenlerden de kaynaklandığını biliyoruz. Burada aslında bir kere daha milliyet veya etnik kimlik ayrımı olmadan çok büyük bir kesimin aslında dayanışmaya yöneldiğini, çok az sayıda kişinin ise yağma, talan gibi olumsuz hareketlere yöneldiğini söyleyebiliriz.

Bundan sonraki ilk soru, deprem bölgesinde yeniden yerleşmeye yani afetin yaralarını sarmaya, çadır kentlerin kurulmasına yönelik

yeniden yerleşme çabasında eşit ve kapsayıcı bir tavrın benimsenip benimsenmeyeceği olacak. İkincisi de afetzedelerin deprem dışı bölgelerde konuta erişimlerinin nasıl olacağı. Bu soruları da ben sizlere sormuş olayım.

M. B. Bir yandan toplum içerisinde olduğunu sandığımız kutuplaşmayı düşünüp 1999 yılı depreminden sonraki dayanışmanın bu sefer olmayacağından korkuyordum. Fakat aslında böyle bir şeyin olmadığını gördük. İnsanların yardımlaşma ve dayanışma isteğinin ve içgüdüsünün

“TÜRKİYE’NİN AFET YÖNETİMİNE İLİŞKİN ÇOK TEHLİKELİ BULDUĞUM BİR GÖZLEMİM VAR: (...) SOSYAL MEDYA VE HABER RÜZGARINA ÇOK FAZLA REAKSİYON VERİYORLAR. (...) BU KADAR BÜYÜK BİR KRİZİ REAKSİYONEL BİR TAVIRLA YÖNETEMEZSİNİZ. SİZİN PLANA İHTİYACINIZ VAR (...) GÖÇMEN BOYUTU DA BENZER BİR DURUMU İÇERİYOR”

belki de bu kutuplaşmanın ötesine geçtiğini gördük. Aslında buradan karar verme mekanizmasına dahil edilmemenin dayanışma arzusunun güçlenmesi ile ilişkisi olduğunu iddia etsem çok ileri gitmiş olur muyum? Her zaman umut etmekten başka çare olmadığını düşünen bir insan olarak bu dayanışmayı görmek çok değerliydi benim için.

D. D. Belki sadece istek ya da irade değil de mecburiyet burada olan, değil mi? Bu tür bir mecburiyet karşısında o kimlik bazlı kutuplaştırmalar çok manasızlaşıyor da bir yandan.

M. B. Bir de ayrılamayanlardan, kalmak zorunda kalanlardan konuştuk. Benim amacım kalmak isteyenlerin kalmasına destek olmak. Ben aslında Suriye'den ya da Suriye'ye yeni bir göç olur mu diye düşünüyorum. Bundan sonrasında ne olacağı ile ilgili yanıtını henüz bilmediğimiz bu soruyu da, yayın içerisinde not düşmek istedim.

M. K. Bu aslında daha büyük bir başka şeyi hayal etmek için de bir olanak sağlıyor. Afete karşı sosyal olarak dirençli ve toplumsal gerginliği daha az bir şehrin tasarlanmasına ve tahayyül edilmesine (ki bu 1999 depreminden sonra da kooperatif düzeyinde bu tip girişimler vardı) ihtiyacımız var. Haklısınız. Didem Hoca'nın bıraktığı yerden düşünmeye devam ediyorum: Birincisi bir afet ve şok anı. O şok anında göçmenliğine, mezhebine, cinsiyetine, cinsel yönelimine bakmaksızın hem maddi olarak hem fiziken birbiriyle dayanışabilecek,

birbirine yakın olan insanlar var. Çünkü size kamu hizmeti sunmasını, yardım etmesini beklediğiniz o otoritenin oraya gelmesi zaman alacak. O nedenle de ilk anlarda daha dayanışmacı bir tavır görmemiz iyi ve normal bir şey. Ondan sonrasındaki kısmına ilişkin ise, Türkiye'nin afet yönetimine ilişkin çok tehlikeli bulduğum bir gözlemim var: Sosyal medyayı çok fazla dinliyorlar ve sosyal medya ve haber rüzgarına çok fazla reaksiyon veriyorlar. Bunun olumlu yanlarını da gördük. Örneğin televizyonda muhabir arkamdaki binadan ses geliyor ama burada arama kurtarma ekibi yok diyor, sonra bakıyorsunuz oraya on beş dakika sonra arama kurtarma ekibi gitmiş. Ya da insanlar twitterdan ihtiyaçları ya da buraya işte bilmem kaç saatir gelinmedi diye yazıyorlar ve kamu otoritesi buna cevap vermeye çalışıyor. Bu reaksiyonel bir tavır. Bu kadar büyük bir krizi reaksiyonel bir tavırla yönetemezsiniz. Sizin plana ihtiyacınız var. Göçmen boyutu da benzer bir durumu içeriyor. Yani doğruluğu teyit edilmemiş, hatta sonrasında önemli

bir bölümünün palavra olduğu ve muhtemelen yazan insanların kötücül fantezilerinin en uç noktasını temsil eden bir takım haberler, tweetler atılıyor. Oradan yayılıyor, büyüyor, yayılıyor, büyüyor. Sonra bakıyoruz Göç İdaresi reaksiyon veriyor, seyahat kısıtı koyuyor vb. Afet bölgesindeki göçmenlerin durumu böyle yönetilemez. Sosyal medya uçultusuna göre kararlar almak, işleri içinden çıkılmaz hâle getiren ve göçmenleri daha dezavantajlı bir duruma sokan bir durum. Sosyal dışlanma ve yoksulluk bugün konuşulacak meseleler değil. Aynı konuyu 2000'lerin başında, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Formu'nda hocalar çalışıyorlar, zorunlu iç göç mağdurları için öznesini değiştiriyorsun, söylem aynı. Dolayısıyla bu bir kalıp yargı ve benim için ürkütücü olan, Türkiye'de bunun siyasal temsiline ortaya çıkmaya başlamış olması. Göçmen karşıtı söylemin siyasallaştığı biçim uzun dönemde işleri daha da kötüye götürebilir gibi görünüyor ve bu, aynı zamanda kamu kesimi adına karar verici olan bütün aktörlerin üzerinde de bir baskı yaratıyor. Bu konuyu gündemine alan siyasi partinin gücünün çok yüksek olmaması önemli değil, toplumu etkileme potansiyelinin yüksekliği nedeniyle de kamu otoritesini sınırılıyor. Bu, bir yerel kamu hizmetini yeniden sunarken, şehri yeniden düşünürken ya da o geçici barınma alanlarını yönetirken kamu otoritesini sınırlandırıyor. "Orada açıkta bir teyzemiz varken, doğru ya da yanlış bir fotoğrafa bakıp çadırda nargile içildi" denmesi, orayı yönetecek kurumun üzerinde bir tehdit oluşturuyor. Bu kurumların sosyal medya ya da iletişim yönetiminde reaksiyonel tavır almaktan vazgeçmeleri ve -eğer doğal afetten insani bir felakete doğru dönüşmesini istemiyorsak- bu işi yönetecek kamu otoritelerinin tutumlarını değiştirmeleri lazım. Bu da hem onların bu konudaki söylemlerinin tonunun nasıl değiştiğine bağlı hem de bu alandaki insanların

çabasına bağlı. Bu açıdan iyimser olmadığımı söyleyebilirim.

Barınma olanakları bakımından yerliler de ayrımcılıkla karşı karşıya kalacaklar. İnsanlar onlara da ev vermekten kaçınacaklar. Çünkü hızlıca gözlemleyebildiğim kadarıyla, depremde kirayı ödeyebilir mi, belli değil, diye düşünmeye eğilimliler. Yani dün senin Hatay'da doktor olman, mühendis olman, iş adamı olman, hatta belki banka hesabında kiralamaya çalıştığın binanın bütününü satın alabilecek paran olması ev sahibinin o an aklına gelmiyor. Yani ilk reaksiyon, senin üzerine yapıştırılan birincil kimliğin depremde ve hiçbir şeyi kalmamış insan olman oluyor. Dolayısıyla burada yerliler bakımından da bir ayrımcılık göreceğiz. Sorunu derinleştiren bir başka belirleyen zaten arz kıtlığı olması. Piyasada zaten kiralık konut yoktu, dolayısıyla bunlar katmerlenecek, yerli ve iç göç mağduru hâline gelen insanlar ayrımcılıkla karşılaşacaklar. Geçici koruma statüsündeki Suriyeliler bakımından daha önce söylediğim gibi, bunun öncesinde zaten piyasadaki konutların bir kısmına erişemiyorlardı. Böyle bir barınma krizinin üstüne deprem denk geldi. Bütün bunlar bir araya geldiğinde, ne toplumun ne de piyasanın kendi hâline bırakılamayacak, yönetilmesi gereken bir süreçten bahsediyoruz. Burada gördüğüm risk de, oy kaybetme kaygısının, süreci yönetmek durumunda olan otoritelerin hareketini ciddi sınırlaması, yani twitterdaki rüzgarın yönüne göre kararlar alıyorlar, tutarsız bir şekilde gidiyorlar ve bu tutum, sorunu derinleştiriyor.

D. D. Arz kıtlığı bence çok önemli bir mesele, çünkü hem deprem bölgesindeki yıkımdan hem de hasarlı binalardan dolayı emlak stokunda, yani kullanılabilir konutlarda ciddi bir azalma var. Dolayısıyla deprem bölgesinin kendisi zaten arz kıtlığının tavan yaptığı bir yer. Üstüne üstlük,

devlet ve bazı kurumlar çadırlar kuruyor, çadır kentler yapmaya çalışıyor olsa da hiçbir zaman yeterli olacak kadar barınma imkânı sunulamayacağını biliyoruz. Az önce sayıları söyledim, toplamda 15 milyondan fazla insanı etkileyen bir afetten bahsediyoruz. Deprem bölgesindeki arz kıtlığının yanında, aynı zamanda Türkiye'nin özellikle batıdaki büyük kentlerinde, bizim kira krizi olarak ifade ettiğimiz durum uzun süredir devam ediyordu.

Burada insanı bir yandan umutsuzluğa ve çaresizliğe düşüren bir durum var. Ama benim iyimser tarafım, bu durum Türkiye'de kentleşmeyi yeniden düşünmek için de bir imkân sunmuyor mu, diye soruyor. Yani Türkiye'de kentleri ve kentleşmeyi yeniden düşünmemize imkân veren bir momentteyiz bence. Nedir bu? Türkiye'de, sohbetin başından bu yana anlatmaya çalıştığımız gibi, konut konusuna yaklaşımda (deprem riskini dikkate almamak gibi) yanlış bir kentleşme vardı. Ama yanlış kentleşmemizin çok önemli bir nedeni de aslında, İstanbul başta olmak üzere, bazı metropollerde nüfusun aşırı bir şekilde yoğunlaşmasıydı. Yani unutmayalım ki bugün İstanbul Türkiye nüfusunun beşte birini barındırıyor. Bir de kayıtsız nüfusu saydığımızda belki daha da fazla. Bu tablo inanılmaz dengesiz bir kentleşmeyi bize gösteriyor. Türkiye'de bazı ikincil kentler [secondary cities] son yirmi yıldır yoğun bir şekilde nüfus kaybederken, özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropoller dengesiz bir şekilde aşırı nüfus artışı yaşıyor. Dolayısıyla aslında deprem sonrasında gördüğümüz bu barınma sorunu ve konut arzı kıtlığına bir çözüm olarak belki yeniden, özellikle Orta Anadolu olmak üzere, deprem riskinin daha düşük olduğu kentlerde yeni bir kentleşme hareketini başlatabiliriz. Mümkün mü sizce? Yoksa, boş bir hayal mi?

M. B. Bir yandan arz kıtlığından bahsediyoruz ama bir yandan da fazlalık var. 10 yıl önce boş konutların sayısı bir milyondur, bugün iki milyon. Yani bir yanda inanılmaz sayıda kullanılmayan, satılmayan, kiralanmayan boş konut var bir yanda da yaşayacak yer bulamayan öğrenciler, göçmenler, dar gelirli. Bunu yakın dönemde, başka bir konuşmada “erteleme şehirciliği” olarak yorumlamıştım. Sürekli asıl problemleri ertelediğimiz için, şu anda elimizde kentleri sıfırdan düşünme ihtimali varken ben yine meseleleri ertelerek ilerleyeceğimizden korkuyorum. Geçen yıl Ankara, İstanbul gibi büyük kentlere gidip okumak isteyen, üniversite imtihanını kazanmış ama gidemeyen öğrencilerden bahsediliyordu, çünkü paraları yetmiyordu, ailelerin bütçesi yetersizdi, kiralayacak ev bulamıyorlardı. Şimdi ikinci kez aynı şeyi yaşıyorlar, çünkü yurtları ellerinden alındı. Yine bir meseleyi çözmeden başka bir şeye erteliyoruz. Sürekli bir kriz yüzünden başka bir krize doğru ilerliyoruz ve erteliyoruz.

Dolayısıyla kentleşme meselesinin pek çok ölçekte tekrar nasıl düşünüleceği önemli. Mesela Antep’te Nurdağı gerçekten bir çalışmaya dönüşebilir. Bir ilçenin kendi ölçeğinde, kendi yönetimiyle, kendi planlamasıyla nasıl üretilebileceği. Yerelliğin ölçeğiyle ilgili bir çalışma alanı bu aslında. Kocaman kocaman şehirler yapmak yerine, Nurdağı’nın kendi özelinde, ertelemeden; ölçeğin, yönetimin, planlamanın ve yerelin nasıl olması gerektiğini düşünerek, göçmeni ve vatandaşı da dahil ederek bir şehircilik çalışması nasıl olabilir?

M. K. Didem Hocam, önemli bir soru bu. Ben üçümüz arasında muhtemelen barınma hakkı konusunda biraz daha karamsarım. Bu, içinden geçilen durumla da ilgili olabilir. Ayrıca, konunun sağlıklı konuta erişim ve konut fiyat/kira boyutları da uzun süredir problemleri gittiği için artık bu konuları

konuşurken bezgin bir hâl de oluyor.

Öncelikle, kendimi düzeltiyim. Ben arz kıtlığından bahsederken Türkiye’de barınma alanlarının toplamıyla Türkiye’deki nüfus arasında bir yetersizlik olduğunu söylemedim. Böyle anlaşılırsa, problem, bizim binaya ihtiyacımız varmış gibi düşünülebilir. Oysa bahsettiğim, satılmayan konutlarla ilgili bir mesele. Bunlar servet stoku aslında. Arz dediğimiz şey ise, aktif olarak tanımlanır; piyasadaki satılan ya da kiraya verilen konutlar ile ilgili. Diğeri ise alınmış ama kiraya verilmeyen, satılmayan konutlar ile ilgili. Boş duran konut dediğiniz şey inşaat

olarak toparlamaları bakımından bir olanak yaratabilir. Bu bir olasılık olarak hep vardır. Bugün üzerinde çalışılmaya başlanırsa, bence toplumsal zemini de en yüksek nitelikte olacak yöntemlerden biri budur. Ama bunu önce kullanılmayan TOKİ binalarından başlayarak yaparsanız ilerlersiniz.

D. D. Mustafa Hocam, oraya geçmeden önce bir şey eklemek istiyorum. Çok iyimser konuştum belki ama tabii ki iyimser değilim. Sonuçta üretimde, dağıtımda, paylaşımında müthiş bir eşitsizlik fikrine dayalı bir neoliberal kentleşmenin içinde yaşıyoruz. Az

“KOCAMAN ŞEHİRLER YAPMAK YERİNE, NURDAĞI’NIN KENDİ ÖZELİNDE, ERTELEMEDEN; ÖLÇEĞİN, YÖNETİMİN, PLANLAMANIN VE YERELİN NASIL OLMASI GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNEREK, GÖÇMENİ VE VATANDAŞI DA DAHİL EDEREK BİR ŞEHİRCİLİK ÇALIŞMASI NASIL OLABİLİR?”

şirketlerinin, yatırım olarak konutu satın alanların servet stoku olarak elindeki konutlar. Servet taşıma aracı olarak kullanılıyor, başka da hiçbir işe yaramıyor. Bununla ilgili kısa vadeli bir adım atılacaksa en basit yöntemlerden biri, boş konutları kamu uhdesine almak olabilir. Konuyu radikal sınırlara götürerek düşünüyor olabilirim ama böyle düşünmek zorunda değilim. Covid-19 salgını sırasında yaptılar, özel hastaneleri, belli bir süreliğine kamunun uhdesi altındadır diyerek çalıştırdılar. Böyle bir yaklaşım, binaları barınma alanına çevirir ve en hızlı çözüm yollarından biri budur. Barınma koşulları bakımından çok daha sağlıklı bir yöntem. Böyle bir durumda insanlar kentlerde yaşayacağı için, çok sağlıklı bir yöntem olarak kentsel ekonomik ve sosyal hayata katılmaları hem onların travmayı atlatalmaları hem kendilerinin sosyal ve ekonomik

önce bahsettiğiniz gibi konutun barınma anlamının ötesinde tamamen bir spekülasyon bir ekonomik metaya dönüştüğü, bütün bu kentsel dönüşüm dediğimiz şeyin aslında daha güvenli, daha sağlam kentler yerine daha kârlı konut alanları yaratma fikri üzerine kurulu olduğu ve böyle bir üretimin giderek hız kazandığı bir kentleşmeyi yaşadık ve sonuçlarını da görüyoruz. Bunu şu anda kira kriziyle de görüyoruz. Aşırı artmış ve kullanılmayan konutlarla da görüyoruz. Özellikle Türkiye’de son on yılda yabancılara yapılan satışlarla beraber, konutun kendisinin vatandaşlığın metalaşmasıyla el ele giden farklı anlamlar kazandığını da görüyoruz. Yani görüyoruz da görüyoruz. Sonuçta hiçbirimiz naif değiliz. Ama yine de, bütün bu kuvvetli eşitsiz yapıya ve bu eşitsiz yapının hem zihinlerimize hem de maddi pratiklere işlemiş olduğu

gerçeğine rağmen; daha adaletli, daha kapsayıcı kentler inşa etmek için önemli bir anda olduğumuzu düşünüyorum. Bunun için gerçekten ısrarcı olmamız gerekiyor.

Başta söylemeye çalıştığım şey biraz buydu aslında. Yani tabii ki afet herkesi, belki çok eşit bir şekilde etkilemedi ama 15 milyonluk nüfusun hepsi şu anda o afetin, o depremin yarattığı yıkımla, bir anlamda bir anlık şokun etkisiyle de olsa bütünleşmiş durumda. Dolayısıyla belki, ortak geleceğimizi yeniden inşa etmek için kafa kafaya vermenin herkes için önemli olduğu, adil kentler inşa etmemiz gerektiğine inandığımız önemli bir andayız. Sadece bunu sürekli hatırlatmak gerekiyor. Öyle bir deprem bölgesinde yaşıyoruz ki, kişinin kendisine en güvenli konutu alabilecek maddi imkânı olması da yeterli olmuyor. Seyahate gidiyorsun, otelde kalıyorsun, (Şanlıurfa'da Isias Otel'de olduğu gibi mesela) otel çöküyor, tüm müşteriler enkazın altında hayatını kaybediyor. Kısacası, kentsel adaleti daha çok dikkate alan bir fikriyatı örmeye çalışmak için bir imkân var gibi geliyor bana.

M. K. Hemfikirim hocam. Hatta, sadece kenti değil, eğer toplumsal örgütlenmeyle kenti bir arada düşünürsek, hem mekânsal adalet hem de bir sonraki depremde ölmeme olasılığımızı ortaya çıkarmak bakımından bir olanak var kesinlikle bence de.

M. B. Burada belki, çok çok zor bir durumda olduğumuz ve umuttan başka şansımız olmadığı için böyle düşünmek zorunda olduğumuzu söylemek gerekir. Dün olası senaryoları düşünürken, İstanbul'a taşınanların bölgeye geri dönmemelerinin de çok muhtemel olduğunu düşündüm. Böyle bir dönüş ancak İstanbul'da deprem olursa belki gerçekleşir. Öyle, değil mi? İstanbul'dan dışarıya göç benim distopik deprem senaryom dışında nasıl sağlanabilir?

M. K. Hocam bence İstanbul konusuna geldiğimizde şunu konuşmaya başlamalıyız: İstanbul'da yaşayan herkesin, hayatta kalmak için muhtarından başlayarak, kamu otoritesinin afet planını güncellemeye

ihtiyacı olduğunu görüyoruz. Bunu kağıt üzerinde değil, bayağı bütün şehri örgütleyerek güncellemeye ihtiyacımız var. Maalesef ki hâlâ İstanbul'da şu sınırdayız: İl düzeyinde bir projeksiyon var. Hem AFAD'ın hem İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin projeksiyonlarını görüyorsunuzdur. Başta, Antep, Hatay gibi şehirler için söylediğim planlar, İstanbul için de var ama daha ilçe düzeyine neredeyse inilmedi. İlçe Afet Acil Durum Yönetim Merkezleri yeni kuruluyor. Bu merkezler kaymakama bağlı bir sekreter etrafında kurulan yerler. Biz bu depremde gördük ki eğer bu konu yurttaşların denetimi altına girmezse, kamu adına yetki kullanan merkezi yerel aktörler, kentlinin çıkarını artırmaya çalışıyor, bu bazen parasal, bazen oy kaygısı olabilir. Bizim en çok ihtiyaç duyduğumuz anlarda koordine ve birbirleriyle dayanışma içinde olmaktan uzak oluyorlar. Burada sahada, aşağıda çalışan insanlardan bahsetmiyorum. İşin en başında koordinasyon sorumluluğu olanlardan bahsediyorum. Dolayısıyla toplumun buna müdahale etmesi gerekir. Depremi bir negatif müşterek olarak düşünün. Burada aşağıdan örgütlenmeyi, bir negatif müşterekle başa çıkma ve ondan olumsuz etkilenme ihtimalini azaltma işi olarak düşünmemiz gerek. Dolayısıyla mevzu bir bina meselesi olmaktan öte, bütün toplumsal yapının buna göre örgütlenme meselesi. Çünkü Türkiye haritasına baktığınızda kimsenin deprem olmayacağını söyleyebileceği bir yer hemen hemen hiç yok, ülkenin her yeri kıpkırmızı, her yer deprem bakımından riskli görünüyor. Göçmenleri de bu açıdan, bu toplumsal örgütlenmenin içine koymamız gerekir. Bugün yaşadığımız afet anının, toplumsal fayları kapatmak için bir olanak sağladığını düşünüyorum. Bu durum, toplumsal ayrışmayı kapatıp konuyu biraz daha konuşturulabilir kılıyor. Ne yapılacaksa bu şok hali dağılmadan, müdahale edilmesi gerekir. Çünkü bu şok hâli dağıldığında, muhtemelen kaçma, kaçınma, umursamama, artık bu konuyu reddetme gibi çeşitli davranışlar görmeye başlayacağız.

D. D. Orada muhtemelen sosyal psikoloji de devreye giriyor. Resmi

olarak 16 milyon insanın ve muhtemelen gayri resmi olarak çok daha fazla insanın yaşadığı bir kentte, yetkililerin gerekli önlemleri almadığını gördükçe, bu kadar ciddi bir deprem riskiyle hayatını sürdürebilmek için, bir süre sonra bir tür kayıtsızlık hâli geliştirmek zorunda kalıyoruz. Yoksa hayatı devam ettirmek imkânsız hâle geliyor. Bence aynı şey İzmir için de geçerli. Özellikle Ege Mimarlık dergisi için konuştuğumuzu dikkate alacak olursak, Türkiye'nin en büyük üç kentinden ikisi olan İstanbul ve İzmir'in çok ciddi deprem riski bölgesinde yer aldığını hatırlatmak gerek. Buralara hâlâ çok yoğun bir göç var ama kamu otoritesi veya yerel yönetimler tarafından deprem önlemlerinin ciddi olarak alınmadığını da görüyoruz. Burada bence Mustafa Hoca'nın söylediği şey çok önemli: Bu, hem kentleşmeyi hem toplumsal yapıyı, belki de İstanbul gibi bir kentten kent dışına göçü yeniden düşünmek için önemli bir an. Bunu örgütlememiz, planlamamız gerekiyor. Yani bir ülkenin nüfusunun bu kadar dengesiz bir şekilde bir kentte yoğunlaşmış olması, sosyal, kültürel, ekonomik olarak ve gündelik yaşam açısından zaten çok sayıda sorun yaratıyor. Biz burada, İstanbul'da yaşayan iki kişi olarak bunu anbean hissediyoruz zaten. Bir de İstanbul'un üstüne üstlük giderek artan sayıda turist çeken bir kent olduğunu düşündüğümüzde, gündelik yaşam gerçekten çekilmez bir hâl alıyor. O zaman belki de kentler arası daha dengeli bir gelişmeyi, kalkınmayı öngören bir ekonomi politikası için konuşmamız gerekiyor.

M. B. Yeni iş alanlarının yaratılmasını konuşuyorduk. Diyelim ki en iyi binaları yaptık, Hatay'dan Halep'e, Hakkari'ye kadar insanların çalışacakları iş olmazsa zaten yine dönmek ya da orada yaşamakla ilgili bir motivasyonları olacak mı? Böyle bir sorum da var.

D. D. Deprem sonrası yeniden inşa, imar süreçleri bir ekonomik canlılık yaratıyor. Literatüre baktığımızda da bunu görüyoruz. İnşaat ekonomisi ister istemez yeniden hızlı bir şekilde canlanıyor; bu da en azından bir kesime iş sağlıyor. Tam anlamıyla kapsayıcı bir ekonomik canlanmadan

bahsedemiyoruz ama en azından inşaatın motor gücünü oluşturduğu bir tür ekonomik faaliyet oluyor. Diğer yandan, şu anda deprem bölgesinden bahsediyoruz ama Türkiye'nin kuzeyine baktığımızda mesela Karadeniz Bölgesi de hâlâ çok yoğun göç veriyor. Çünkü istihdam olmayınca, nüfusun bulunduğu yerde hayatını idame ettirebilecek ekonomik kaynaklara erişme imkânı olmayınca, ister istemez işin daha kolay

isterim ki benim anladığım hâliyle siyaset yapmak denilen şey, bir talebi dile getirmek, hayata geçirmek için çabalamayı gerektirir. Bugün eğer bu talepler dile getirilmezse ve İstanbul, İzmir şehirlerinin hem mekânsal hem toplumsal yapıları yeniden bu biçimiyle örgütlenmezse, emin olun, bir yıl sonra bunu yapamazsınız zaten. Bir yıl sonra insanlar unutmuş ya da sistematik olarak bastırılıyor olacaklar. Bu nedenle

“DEPREM SONRASINDA GÖRDÜĞÜMÜZ BU BARINMA SORUNU VE KONUT ARZI KITLIĞINA BİR ÇÖZÜM OLARAK BELKİ YENİDEN, ÖZELLİKLE ORTA ANADOLU OLMAK ÜZERE, DEPREM RİSKİNİN DAHA DÜŞÜK OLDUĞU KENTLERDE YENİ BİR KENTLEŞME HAREKETİNİ BAŞLATABİLİRİZ. MÜMKÜN MÜ SİZCE? YOKSA, BOŞ BİR HAYAL Mİ?”

bulduğu metropollere bir nüfus akışı oluyor ve bu da giderek dengesiz ve yönetilemez bir demografik yapı ortaya çıkarıyor.

M. K. Sonuçta kentleşme bir planlama ve planlama da bir kalkınma meselesi olarak uzun dönemli olarak düşünülmesi gereken işler. Ama burada paradigmanın değiştiğini akılda tutmak ve buradaki değişimin kalıcı olduğu koşulda, bu kentler arası eşitsizliğin aynı zamanda bir dibe doğru yarış potansiyeli içerdiği görmek gerek. Konuşmamız gereken şeylerin arasında şüphesiz göçün yönetilmesi ya da ülkenin nüfus, demografi siyaseti var. Bu, mühim bir mesele. Peki kısa vadede İstanbul'dan İzmir'den geriye doğru göçü tetikleyecek bir şey görür müyüz? Bu konuda, bunu işaret eden pek bir şey olduğunu düşünmüyorum, böyle bir tablo yok. Ama birincisi daha fazla büyümek ve ikincisi eldekinin organize edilmesi, örgütlenmesi gerek. Bu, (İstanbul için konuşuyorsak) insanların can güvenliği meselesi. Bence bu dönemde siyaset yapmak/yapmamak afet anı/dayanışma anı vs. tartışmalarını düşününce, siyaset bilimcilerin alanına bulaşmak istemem ama şunu söylemek

birincisi, göçmen ve yerli ayırmaksızın acil bir barınma politikasına ihtiyacımız var, bu çok belli. İkincisi, Türkiye'nin bütününde beklenen afet riskini bir müşterek meselesi olarak düşünüp, tüm şehirlerde, bu fikir etrafında bir yapı kurmalı: Afete dirençli toplum, afete hazırlıklı toplum. Bu, çok sevmediğim bir terminoloji olsa da, hazırlıklılığın tek koşulu olarak bütün toplumun böyle bir afet ağı kurması, yani bir afet karşısında en aşağıdan en yukarıya doğru örgütlenmiş olması gerekiyor. Aksi hâlde düşünün, İstanbul'da ya da İzmir'de bu ölçekte bir deprem olsa, ortaya çıkacak manzara Hatay'dan daha korkunç olur.

2022 yılı Mart ayında Kamu Yönetimi Forumuna araştırma ekibindeki arkadaşlarımızla sunduğumuz bildirinin bulguları özetle şöyle: Birincisi AFAD bu yapıyla bir afet anında, koordine edemez ve sistemi tıkayabilir. İkincisi bir afetin yönetimi bakımından, politik kutuplaşma, Türkiye'nin en büyük risklerinden biridir. Ve bu süreçte televizyon haberlerini izlerken gördük ki, neyden korkuyorsak o oldu ve biz bunları burada sadece İstanbul'daki planlara bakarak yazmıştık. Bunun tekrar etmemesinin tek koşulu, bütün

bu meselenin toplumun denetimine girmesi, yani toplumun buraya daha fazla müdahale etmeye çalışması. Çünkü müdahale etmediğimizde “bugün yara sarıyoruz, cevap verme günü değil” diyen aktörlerin bütünüün yapacağını, bu işin maliyetini birbirine yıkmak veya getirisinden oy devşirmek üzere üç ay sonra miting meydanında olacaklarını öngörmemiz lazım.

M. B. Aklımdaki son soruyu sorarak toparlamak istiyorum. Mustafa Hoca'nın az önce söylediği şeyi düşünüyorum. Ben deprem tatbikatı yapıldığında çoğu arkadaşımın sadece sallanan lambayı takip ettiğini, yani öyle cenin pozisyonu almak vs. gibi bir şey yapmadığını, deprem için hazırlanan deprem çantalarının öylece durduğunu söylediğini hatırlıyorum. Depreme karşı dirençlilik [resilience], buna hazırlıklı olmak diye bir şey olmadığını düşünüyorum. Mevcut dirençlilik söylemi, aslında herkesi kişisel alanına daha da hapseden ve kısıtlayan bir yaklaşım. Diğer yandan düşündüğümde de yangın olsun, yangına müdahale et, deprem olsun, depreme koş, depreme müdahale et. Bir taraftan bu nasıl bir kolektif hareket kapasitesidir derken bir tarafıyla da, mesela mimarlar ve yasalar tarafından tasarlanmamış yerleri daha çok önemseyen ve oralardan öğrenmeye çalışan bir mimar olarak, hayatımda yönetilmeyi hiç bu kadar istememiştim. Neden her şeyin insanların omzunda olduğunu düşünüyorum. Neden hep onlar örgütlenmek zorunda? Neden onlar hep, her şeye yetişmeye çalışmak zorunda? Bir taraftan çok merkezileşen, bir taraftan da tamamen dağılmış ve hiçbir şeye yetişemeyen bir formel yönetim.

Böyle bir noktada, bu bulunduğumuz yerin sıfır noktası olduğunu düşünerek; yeni yaşamları da hayal etme amacıyla, İstanbul'dan ve İzmir'den göçün mecburiyeti vs. bütün bu konuştuklarımızı düşünerek bir yerellikten bahsediyorsak, bu yerelliğin kapsamında hem toplumsalın hem yönetimin organize olması anlamında yetkilenme nasıl olmalı? Yani bir ilçe belediyesinin, bir büyükşehir belediyesinin nasıl yetkileri olmalı? Bunun içerisinde şehrin vatandaşının yeri ne olmalı? Bu soruları, bu

durumlarda en azından hayatımızdan endişelenmeden içinde olabilelim diye soruyorum. Eğer bununla ilgili düşünceleriniz ya da yorumlarınız varsa onlarla bitirelim.

D. D. Yaşadığımız bu korkunç afet bence Türkiye’de şu sıralar içinde olduğumuz, aşırı merkezîyetçi devlet ve siyaset modelinin işlemediğini gösteriyor. Zaten literatürde hep yazılır ya, yerel sorunlara yerelde çözüm üretmek lazım, yerel aktörlerin işbirliği lazım. Bizde aşırı merkezîleşme, yereli, en azından yerelin sorunlara çözüm bulma, çözüm üretme, diğer aktörlerle iş birliği yapma kapasitesini yok etti. Bizim şu sıralar deneyimlemekte olduğumuz bu siyasi pratik, aynı zamanda, tek tek kamu aktörlerinin inisiyatif alma becerilerini de yok etti. O yüzden ben kısaca şöyle söyleyeyim: Birincisi yerelleşmiş bir yönetim ve siyasi model gerekiyor. İkincisi, özellikle hemşehrlik kültürünün, katılımcılığın ve bu kapsamda

M. K. Merve Hocam, çok zor bir soru bıraktınız. Bence çok uzun süre konuşulacak bunlar. Didem Hocam bizim siyasal ve idari mekanizmamızın dönüştüğü biçimin büyük bir hezimetle karşılaştığı aşikar, bunun tartışmaya açık bir tarafı yok. Bunun, sadece bir siyasal yapı değil, aynı zamanda kurumların kültürü düzeyinde de revize edilmeye ihtiyacının olduğunu çok açıklıkla söyleyebilirim. Biz üniversite personeliyiz sonuçta. Büyük ihtimalle uzaktan eğitime geçtiğimizi de dekanlarımız ve rektörlerimizin çoğu, bizimle aynı anda televizyondan öğrendi. Mevcut yönetim sisteminin işlemeyen bir yapı olduğunu görmek gerekir. Bu, bence, birinci mesele. İkinci mesele ise afetle olağandışılık, beklenmediklik arasında bir ilişkinin kurulması. Afetin neden beklenemez/öngörülemez bir durum olduğunu kendi araştırmamız sırasında bürokratlara da sorduk.

yangın söndürme uçağını yangın çıktıktan sonra aramak durumunda değilsiniz. Ya da Karadeniz’deki seli, gözüne tavşan tutulmuş tavşan gibi karşılayamazsınız her yıl. Bu afetler her sene oluyorsa, bunun olma olasılığının belirli mevsimlerde yüksek olduğu bellidir. Afet yönetimi bakımından, afetle öngörülemezlik arasındaki bu kırılma ve belirsizlik, insanın içe kapanmasına yol açıyor. Anladığım kadarıyla jeologlar, İstanbul’da 2030 yılına kadar %62 ihtimalle 7 şiddetinden büyük deprem bekliyorlar. Sonuç itibarıyla, bu süre daralıyor ve süre daralıyorsa hazırlanmak zorundasınızdır. Dolayısıyla afet yönetiminde de “aaa biz bunu beklemiyorduk” söyleminden kurtulmamız lazım. Bunların hepsini bekliyoruz. Sadece tam olarak ne zaman ve nerede olacağını bilmiyoruz. Evet, bir taraftan olmasını azaltmaya çalışmak gerekir, bir taraftan da olduğunda müdahale edecek hâlde olmak lazım. Konuyu buraya getirip bırakmış olayım. Geriye kalan kısmı da yerelleşme ve katılımcılık meselesi, bir siyasal demokrasi meselesine doğru giden bir yol ve bu çok çok uzun süre konuşulması, üzerine düşünülmesi gereken bir şey. Çünkü diğer alternatifleri denedik ve olmuyor. Bakın, bu depremle yönetimin en merkezîleşmiş hâliyle karşılaştı. Başarısız olduk, sonuç itibarıyla. On beş milyon insanın olduğu bölgedeki sonuç ortada. Bu yüzden yerelleşme ve katılımcılık konusunun önemli olduğunu düşünüyorum

“DEPREMİ BİR NEGATİF MÜŞTEREK OLARAK DÜŞÜNÜN. BURADA AŞAĞIDAN ÖRGÜTLENMEYİ, BİR NEGATİF MÜŞTEREKLE BAŞA ÇIKMA VE ONDAN OLUMSUZ ETKİLENME İHTİMALİNİ AZALTMA İŞİ OLARAK DÜŞÜNMEMİZ GEREK. DOLAYISIYLA MEVZU BİR BİNA MESELESİ OLMAKTAN ÖTE, BÜTÜN TOPLUMSAL YAPININ BUNA GÖRE ÖRGÜTLENME MESELESİ”

sorumluluk almanın güçlendirildiği yeni bir tür örgütlenmeye ihtiyacımız var. Deprem enkazı, evet, on kentte insanların üzerine yıkıldı; bütün Türkiye’nin üzerine yıkıldı. Ama bence en çok Türk tipi cumhurbaşkanlığı sistemi denilen aşırı merkezîyetçi, otoriter siyasi modelin üzerine yıkıldı. Bu da aslında bir yandan yeniden umut veren bir durum: Türkiye gibi bir ülkenin bu kadar tepeden inme bir siyasi modelle yönetilemeyeceğini, daha yerelden, daha katılımcı ve daha şeffaf bir siyasi modele ihtiyacımız olduğunu gösterdi.

Karadeniz’de selin ne zaman, hangi şehirde ya da hangi ilçede olduğu bellidir. Son yıllarda Karadeniz’de sel, mevsimsel bir acil durum ya da afet olarak sistematik şekilde meydana geliyor. Neden meydana geldiğini ayrıca tartışırız. Ege’de orman yangını olduğunu çocukluğumdan beri biliyorum. Ege’de orman yangını da, nerenin yanacağı da az çok bellidir, insan giren orman yanar. Dolayısıyla turizme açık olan yerlere ve orman köylerine bakacaksınız. Yani yangın çıkma riski yüksek yerlerde,

M. B. Çok teşekkür ederim. □

Göçe Maruz Kalmış Alanlara Yönelik Farklı Kentsel Müdahaleler: İzmir Örneği

Senem Tezcan, Ceren Ağin Gözükızıl, Hayat Zengin Çelik

MAKALENİN ADI **Göçe Maruz Kalmış Alanlara Yönelik Farklı Kentsel Müdahaleler: İzmir Örneği**
Different Urban Interventions to Migration-Exposed Areas: The Case of İzmir

MAKALENİN TÜRÜ **Araştırma Makalesi**

MAKALENİN KODU **EgeMim, 2023-1 (117), 62-67**

MAKALENİN YAZARI **Senem Tezcan, Dr., İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü**

Ceren Ağin Gözükızıl, Ar. Gör. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Hayat Zengin Çelik, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

MAKALENİN GÖNDERİM TARİHİ **10.10.2022**

MAKALENİN KABUL TARİHİ **08.02.2023**

YAZAR İLETİŞİM BİLGİSİ **senemtczn@gmail.com, c.agin@alparslan.edu.tr, hayat.zengin@deu.edu.tr**

ORCID **0000-0003-0532-8825 (S. Tezcan),**

0000-0002-2032-4921 (C. Ağin Gözükızıl),

0000-0002-4460-2498 (H. Zengin Çelik)

Öz Göç, ülkesel düzeyde yaşanan ekonomik, siyasal ve toplumsal gelişmeler çerçevesinde gelişen kent planlama pratiğinin en önemli konusudur ve ortaya çıkardığı fiziksel düzen her zaman farklı kentsel müdahalelerin odağında yer almıştır. Geçmiş dönemdeki bu alanlara yönelik uygulamalar “kentsel dönüşüm” olarak adlandırılan yenileme eksenli uygulamalarla kentlerde parçacıl etkiler açığa çıkarmışlardır. Çalışma İzmir’in merkezinde farklı göç süreçlerine konu 31 mahalleden oluşan bölgedeki kentsel müdahalelerin parçacıl yapısını ve etkilerini mahalle muhtarlarıyla yapılan görüşmelerdeki iletişim ve uyum, fiziksel sorunlar, aidiyet, güvenlik çerçevesinde ortaya koymayı amaçlamaktadır. **ANAHTAR KELİMELE**R göç, kentsel müdahale, kentsel dönüşüm, İzmir

Kent, süreç içerisinde çeşitli toplumsal gruplarının eklenmesiyle büyüyen çok katmanlı bir olgudur (Mumford, 1937; Demirel, 2022). Bu doğrultuda göç kentsel çalışmalar içerisinde her zaman öncelikli bir konu olmuş ve değişen içeriği ile çeşitlenmiştir. E. G. Ravenstein (1985) göç konusunda ilk kapsamlı teorik çalışmalar ortaya koyarken; S. A. Stoufer’in (1940) kesişen fırsatlar, rekabet teorisi ve Lee’nin (1965) itme-çekme teorisi gibi yaklaşımları çoğunlukla göçü belirleyen nedenlere odaklanmıştır. Çağdaş göç teorileri ise kendisinden önce gelişen yaklaşımları yeniden şekillendirerek mikro ya da makro ölçekte teoriler açığa çıkarmıştır.

Ülkemizde de araştırmaların odağında bulunan göç olgusu, kentleşme süreciyle ilişkilendirilirken (Tekeli, 2008) günümüzde kentsel dönüşüm uygulamaları ile ele alınmaktadır. Göç ve kaçak yapılaşmalarla gelişim göstermiş alanların içerdikleri fiziksel ve sosyal özelliklerin kentlerin imarlı kesimlerinden ayrışması, kent imajına uygun olmayan fiziksel yapılanma ve mahalle yaşantısı bu ele alışı tetiklemektedir. Ayrıca alanların afetler açısından daha kırılgan olmaları önemli bir sorun olarak görülmektedir. Olası afetlere hazırlık, dirençli kentlerin oluşturulması, altyapının planlanması, eskiyen yapı stokunun yenilenmesi, iklim değişikliği ile mücadele, yoksulluk alanlarının temizlenmesi, canlandırılması ve yeniden geliştirilmesi gibi amaçlara yönelik cerrahi nitelikteki uygulamalar bu bölgelere yönelik müdahalelerinin

yasal dilini oluşturmakta ve farklı ele alışlar içerisinde değerlendirilmektedir (Keleş’ten aktaran Özden, 2016; Sadioğlu ve Yürük, 2022; Aslan, 2022).

Çoğu kent içerisinde kalmış, konum avantajına sahip olan eski gecekonduların alanlarında eskimiş tarihi dokunun yenilenmesinin yaratacağı emlak değeri dönüşüm uygulamalarını motive etmekte; hem uygulayıcılar hem mülk sahipleri için önemli bir beklenti hâline dönüşmektedir. Ne var ki, bu alanlar aynı zamanda içerdikleri fiziksel ve sosyal nitelikler ve kırılganlıkları açısından duyarlı yaklaşımlara konu edilmesi gereken kent bölgeleridir. Bu kapsamda Erman (2010) tarafından “mekân üzerinden kurulan bir sosyal ilişkiler ağı” olarak tanımlanan bu mahalleler için üretilen müdahale öngörülerinin dikkatle değerlendirilmesi gerekliliği bulunmaktadır. Bu durum farklı göç dönemlerinin ortaya çıkardığı toplumsal desen ve özellikle son süreçte uluslararası göçle şekillenen yeni toplumsal ilişkiler temelinde de kritiktir.

Kente dair alınan her kararın bir kentsel müdahale olduğu planlamada “el atma” (Türk Dil Kurumu, 2013) şeklindeki müdahale, süregelen bir düzen içerisinde ve döneminin yaklaşım ve eğilimleri ile şekillenen alanlarda mevcut düzende yapılan değişiklikler şeklinde olmaktadır. Kimi zaman kendiliğinden gelişebilen müdahaleler, genel olarak yasal yollarla ve planlamanın yasal evrakı olan planlar aracılığıyla yani kamu eliyle yapılmaktadır. Planlar, Ersoy’un (2012) ifadesiyle “ulaşmayı hedeflediğiniz amaç” ve “bu amaca ulaşmak için

gerekli olan düzenlemeler, yani araçlar” şeklinde iki unsurdan oluşmaktadır. Bahsedilen hedeflerin belirlenmesindeki etkenler değiştikçe, plan ve mevzuat aracılığıyla müdahalelerin yapısını da benzer biçimde değiştirmektedir. Döneminin ihtiyaçlarına karşılık verememesi, yetersiz kalması, farklı çıkar gruplarının kentsel alanlar üzerindeki etkisinin değişmesi, korumaya yönelik bakış açısındaki farklılıklar ve acil eylem gerektirdiği düşünülen (Haznedar ve Şener, 2019) ve sorun olarak tanımlanan hususların çözümünde müdahaleler farklı eylem türleri tanımlayabilmektedir.

Türkiye kentleşme pratiği göz önüne alındığında farklı ölçek, soyutlama düzeyleri ve teknik içeriğe sahip olmakla birlikte planlamanın ortaya koyduğu her tür kentsel müdahale için “yenileme” her zaman önemli bir çıkış noktası olmuştur. Seçilen eylemler yenileme şemsiyesi altında şekillenmiştir. Kuşkusuz, mülkiyet odaklı işleyişin ve özellikle 1980 sonrası hayatın her alanını etkileyen yeni liberal politikalar çerçevesinde emlak piyasasının ekonominin temel yapı taşı hâline gelmiş olmasının bunda önemli bir payı bulunmaktadır. Ayrıca bu durum, kentleşme sürecinin başından itibaren kır göçüne yaslanan bir gelişme çizgisinin ortaya çıkardığı ikili yapıya ve sorunlu bir kentsel gelişme biçimine çare arayışlarıdır. Bu kapsamda gecekondularda tarihsel olarak değişen bir müdahale içeriğinin açığa çıkmış olduğu izlenebilmektedir. Gecekondulaşmanın başında söz konusu alanların sağlıklılaştırılması, sonraki süreçte kent çeperindeki gecekonducuların af süreçleri ve tanımlanan yeni imar haklarıyla apartmanlaşması ve mevcut gecekonducular üzerinde büyük inşaat şirketleri aracılığıyla tasfiyeyi içeren büyük operasyonlar olarak gerçekleşen kentsel yenileme niteliğindeki müdahalelerle bugüne gelinmiştir (Ataöv ve Osmay, 2007). Yoksul göçü ile giderek çöküntü haline gelen kent merkezlerinde ise ortaya çıkan itibarsızlaşma temelinde mülklerin kiraya verilmesi ya da terk edilmesi sürecinin yaşandığı, ancak yeniden canlandırma projeleri söz konusu olduğunda bu bölgelerde spekülasyon

faaliyetlerin ve el değiştirmelerin arttığı ve uygulamaların sonucunun ise bir soylulaştırma şeklinde yaşandığı bilinmektedir.

Kentsel müdahaleler farklı araçlar ve yasal dayanaklarla gerçekleştiriliyor olmakla birlikte parçacı bir içerik de taşımaktadırlar. “Risk” ya da “önlem” gibi öncelikleri olan bu ele alışı birlikte çok parçalılığın kentsel bölgelerde karar ve müdahaleler açısından bir bütünleşememe sorununu açığa çıkardığı görülmektedir. Bu durum organik bir biçimde iç içe girmiş ve keskin sınırlarla ayrılması güç olan kentsel bölgelerde ve özellikle tarihi kent merkezlerinde önemli bir

“TARİHSEL BİRİKİM ALANLARI OLARAK KENT MERKEZLERİNİN İÇERDİĞİ YAPISAL ÇEŞİTLİLİĞİN BİRBİRLERİ VE ÇEPERLERİNDEKİ KENTSEL ALANLARLA BÜTÜNLEŞMESİ BU TÜR PARÇACI YAKLAŞIMLAR İÇERİSİNDE OLANAKSIZ HÂLE GELMEKTEDİR”

sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihsel birikim alanları olarak kent merkezlerinin içerdiği yapısal çeşitliliğin birbirleri ve çeperlerindeki kentsel alanlarla bütünleşmesi bu tür parçacı yaklaşımlar içerisinde olanaksız hâle gelmektedir. Böylece kentleri adeta fragmanlara dönüştüren söz konusu eylemlerle bu sorun fiziksel olduğu ölçüde sosyal yapı temelinde de açığa çıkmaktadır. Çalışma bu bağlamda İzmir Tarihi kent merkezine temas eden bölgelerdeki durumu incelemekte ve göçle gelişmiş, genellikle yoksul toplulukları içeren bölgelerde uygulanan/uygulanacak eylemlerin parçalı yapısını ve yol açacağı bütünleşme sorununu tartışmaya açmaktadır. Ayrıca bu parçalı içeriğin bölgede yarattığı kentsel dönüşüm beklentisini, ayırışan ve benzeşen özellikler çerçevesinde göstermeye çalışmaktadır. Çalışma kapsamında göçle oluşan/göçe maruz kalan alanlarda kentsel müdahaleler şu şekilde sınıflanmaktadır:

. Tarihi kent merkezlerinde ya da göçle oluşmuş yaşama alanlarında soylulaştırma biçiminde izlenen dönüşüm uygulamaları ve el

değiştirmeler ise imar ve koruma mevzuatını temel alan eylemler ve yenileme odaklı strateji ve projelerle ortaya çıkmaktadır. Özden (2016)’e göre sosyal/nüfus dönüşümü fiziksel dönüşümden daha önemli olmakta ve bu süreç özel sermayelerin terk edilmiş ya da atıl kalmış alanlardaki beklentileri doğrultusunda gelişmektedir (A).

. Tarihi kent merkezlerindeki “sit”, “anıt/tescilli yapı” gibi statülerle bağlantılı kentsel müdahaleler, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin bu alanlardaki eylemlerini tarif etmektedir. Diğer müdahale biçimlerinden farklı olarak daha katı

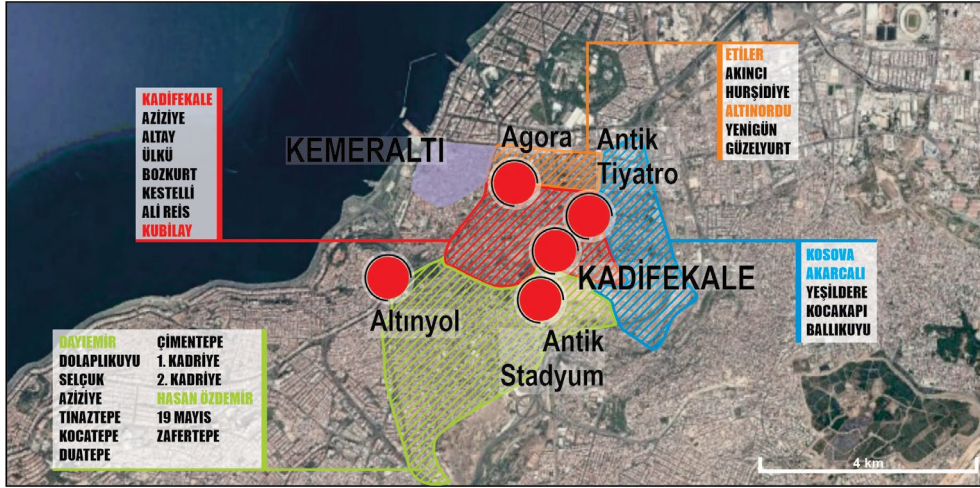
tutumlar içeren koruma mevzuatı, korunması gereken unsur temelinde duyarlı çalışmaları gerektirmekte olup, aykırı unsurlar için doğrudan yıkım ve tasfiyeyi öngörebilmektedir (B).

. 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerin farklı ölçekte hazırlanan imar planlarının yasal dayanağı olup, sorunlu kentsel bölgelerin sağlıklı gelişimi ve/veya yenilemesi için plan belgeleri oluşturulmaktadır (C).

. Günümüzde en çok öne çıkan müdahale biçimi kentsel dönüşümdür ve müdahaleler afet temelli iki yasaya dayanmaktadır: 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 73. Maddesi ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (D).

Çalışmanın Yöntemi

İzmir, Türkiye göç tarihinin önemli noktalarından biri olmakta; sosyal ve fiziksel nitelikleriyle sorun ve olanakları açısından birbirinden ayırışan kentsel bölgelerden oluşmaktadır. Tarihi kent merkezi ve yakın çevresindeki gelişme alanları bu kapsamda önemli bir toplumsal ve mekânsal birikim alanı olarak öne çıkarken, aynı zamanda göç ve kaçak yapılaşmalar açısından

SOLDA Çalışma Alanı (Google Earth, 2022)
(Şekil 1)

ALTTA Müdahale Biçimleri (Google Earth, 2020)
(Şekil 2)

SAĞ ALTTA Mahallelerden Görseller (Kişisel Arşiv)
(Şekil 3)

belirgin bir gelişmeyi de içerisinde barındırmaktadır (Sevgi, 1988). İçerdiği çeşitlilik bölgeyi özel kılmakla birlikte, çok parçalı ve operasyonel müdahaleler için de hedef hâline getirmektedir. Bölgedeki mahalleler kentin gelişme planlarında kentsel dönüşüm, sağlıklılaştırma ve yenileme alanları olarak yer almaktadır (İzBB 1, 2009). Ayrıca bölgede kentin tarihi merkezi olması bağlamında yapısal ve alansal ölçekte farklı koruma statüleri de bulunmaktadır. Bu özellikleri ile tarihi kent merkezinin hemen ardında, önemli ulaşım akslarının üzerinde, arkeolojik değeri olan Kadifekale'nin eteklerinde bulunan bölge çalışma alanı olarak belirlenmiştir (Şekil 1). Alan seçiminde iki önemli kriter tanımlanmıştır; göçle oluşmuş veya göçe maruz kalmış bir alan/bölge olması ve birbirinden farklı plan kararlarının/projelerin uygulama alanı olması.

Bölgede bulunan 31 mahalle yenileme odaklı farklı kentsel müdahalelere konu edilmiş veya edilmektedir. Tüm uygulamalar hem mekânsal hem de toplumsal

açıdan dönüşüm yaratacak özellikler içermektedir. Böyle bir içerik elbette bölgenin gelecekte bugünkü durumundan çok daha farklı özelliklere sahip olacağını da açık kanıttır. Değişimin hangi yönde gerçekleşeceğini öngörmek henüz mümkün olmasa da, ortaya çıkması muhtemel sorunlar ve riskler açısından bölgenin durumunu değerlendirmek son derece önemlidir. Bu doğrultuda çalışma alanı dört farklı özellikteki müdahale bölgesine ayrılarak ele alınmıştır (Şekil 2).

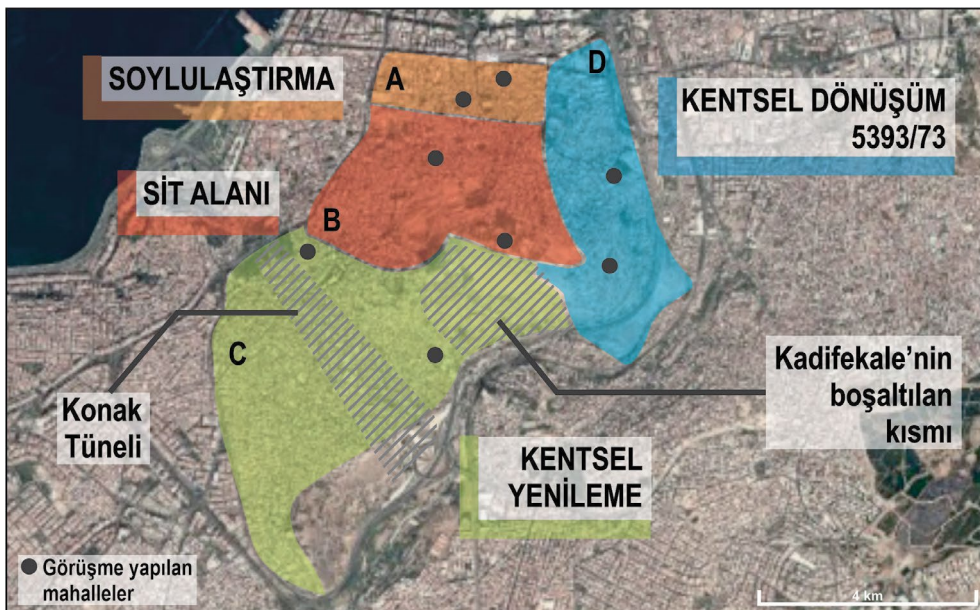
Soylulaştırma (A)

Yatırımların yapılmadığı tarihi alanlardaki yapı stokunun rehabilite edilmesi, mülkiyetin el değiştirerek kiracılıktan ev sahipliğine kayması ve artan emlak değerleri sebebiyle toplumsal sınıf değişiminin gerçekleşmesi ile sonuçlanan uygulamalardır (Lees, Slater ve Wylie, 2008). Anafartalar bölgesindeki hanlar bölgesinin devamında ve oteller bölgesi olarak adlandırılan alan, ticari bir aks üzerinde bulunmaktadır. Bölge, Kemeraltı tarihi çarşısının hizmet ettiği

grupların ve satılan ürünlerin değişmesi, ayakkabıcılar gibi kümelerin organize alanlara çekilmesi (Tekeli, 2017) sonucunda çöküntü özelliği göstermeye başlamış; transit göç çerçevesinde sosyal yaşam ve ilişkiler yönünden önemli dönüşümler geçirmiştir. Alandaki Ayavukla Kilisesi'nin restorasyonu, Altınpark için planlanan arkeopark gibi projelerle sit alanı sınırı içerisinde kalan yapılar el değiştirmektedir. Alanı kentsel yaşama kazandırmak yönünde yatırımlar (Tarihi Kemeraltı İnşaat Yatırım Ticaret A.Ş (TARKEM), b.t.; İzBB 2, 2018; Ertuğrul, 2015; Oğuz, 2010) yapılmakla birlikte sürekliliği olmayan çok parçalı kararlar olması bölgenin fiziksel ve sosyal sorunları üzerinde etkili olamamakta ve çevresi ile bütünleşmesini sağlayamamaktadır.

Sit Alanı Kararı-Koruma Müdahalesi (B)

Bu bölge İzmir kent merkezinin farklı tarihsel katmanlarının içinde veya sınırında olduğu, Kadifekale, Antik tiyatro ve stadyum, Agora ve Altın Yol tarihi odaklarını içeren bir sit alanıdır. Bunlardan Kadifekale'nin güney kısmı jeolojik sınırlı bölge olması nedeniyle boşaltılmıştır. Konut dokusu içerisinde kalan bölgede koruma amaçlı müdahaleler vardır. Koruma amaçlı imar planı sınırları içerisinde yer alan doku, doğrudan bir statü konulmasıyla yapılan kentsel müdahalenin önemli bir örneğidir. Alanda yönetimlerce yapılan çalışmalarda hem bölgeyi canlandırmaya hem de farklı grupların ihtiyaçlarına yönelik projeler geliştirilmektedir (Batkan, 2002; İzBB 3, 2002; Kutlu, 2015). İzmir Tarih Projesi kapsamında önemli çalışmalara konu olan bölge son süreçte sit kapsamında üretilmiş koruma amaçlı imar planına konu olmuştur.

Ancak böyle bir planlama çalışması kendi alanı ile sınırlı kalmış ve çevresel bütünleşmeyi içermemiştir.

Kentsel Yenileme (C)

Çalışma alanının güneyinde, Beştepeler olarak anılan bölge, plan yoluyla yapılan dönüşüm uygulamalarındandır. İlçe belediyesinin planlayarak yenilemeyi hedeflediği bölgede iki önemli kentsel uygulama gerçekleştirilmiştir. İlki alanın hemen batısında Yeşillik Caddesi boyunca yapılmış ve fiziksel olarak mekânı ayrıştıran İslah İmar Planı, diğeri Konak Meydanı ile Yeşildere Caddesi'ni birbirine bağlayan Konak Tüneli aksında yer alan yapıların boşaltılmasıdır (İzBB 4, 2020; Yıldırım, 2014). 14 mahalleyi kapsayan Beştepeler Bölgesindeki özgün yapılanmaya dair detaylı araştırmalara rağmen (Zengin Çelik vd., 2019) 1/1000 ve 1/5000 ölçekli İmar Planı revizyonları mekânsal ve toplumsal yapıyı tamamen dönüştürecek nitelikte bir yenilemeyi öngörmektedir.

Kentsel Dönüşüm (D)

Alanın kuzeydoğusundaki Ballıkuyu, Kosova, Kocakapı, Yeşildere, Akarcalı mahalleleri 5393 sayılı Kanunla 2012'de kentsel dönüşüm alanı ilan edilmiştir. Tarihi nitelikteki bölgelerin hemen ardında, jeolojik sakınca nedeniyle boşaltılan Kadifekale'nin doğusunda bulunan alan, göçle oluşmuş tapulu ve tapusuz yapılardan oluşmaktadır. Diğer kentsel dönüşüm uygulamalarında görülen benzer sorunlarla birlikte alanda, Kadifekale'nin hemen güneyinde yer alması, bir önceki dönüşümün sınırlarının belirlenmesi ve dönüşümün uzun süreli olmasından kaynaklı aksaklıklar da görülmektedir.

Benzer nitelikteki yoksulluk alanlarına yapılan müdahaleleri ölçebilmek için yerel bir kanaat önderi olan mahalle muhtarlarıyla görüşmeler yapılmıştır. Böylesi alanlarda yerel yönetimlerin kritik birer temsilcisi olan muhtarlar, bölgelerin kentle ve farklı topluluklarla ilişki kurmanın, sorunlara çare bulmanın önemli unsurlarıdır. Mahalle muhtarlarının görevleri arasında mahalle sınırları içerisinde kamusal eksikliklerin karşılanmasını sağlamak, gelir düşüklüğü nedeniyle yardıma gereksinim duyanları tespit etmek, yaşanan sorunlara karşı kamuoyu oluşturmak gibi hususların olması; mahallede olabilecek her türlü

gelişmeye halkın katılabilmesi için doğrudan görüşün iletilmesi ve kamu kurumları arasında kolaylaştırıcı bir rol edinilmesindeki önemi (Çılgın ve Yirmibeşoğlu, 2019; Akpınar, 2017) çalışmada veri toplanılmasında değerli olmaktadır. Görüşmeler farklı kentsel müdahale öngörülerini dikkate alınarak mahalle sayılarını önemsemeyen ve nitel araştırmalarda örneklem sayısının büyüklüğünün değil elde edilen bilginin derinliğinin önemli olduğu kabulüyle (Barglowski, 2019) gerçekleştirilmiştir. Belirlenen her müdahale türü için rastlantısal olarak iki mahalle seçilmiş ve 2021 Haziran-Ağustos ayları içerisinde A bölgesinden Etiler ve Altınordu, B bölgesinden Kubilay ve Kadifekale, C Bölgesinden Hasan Özdemir ve Dayıemir ve D bölgesinden Akarcalı ve Kosova Mahalle Muhtarlarıyla (Şekil 3) muhtarlık yapılarında derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Sekiz mahallede görüşmeler kimlik, sosyal iletişim ve

uyum, fiziksel sorunlar, aidiyet, güvenlik ve öngörülen planlama müdahaleleri başlıkları altında gerçekleştirilmiştir.

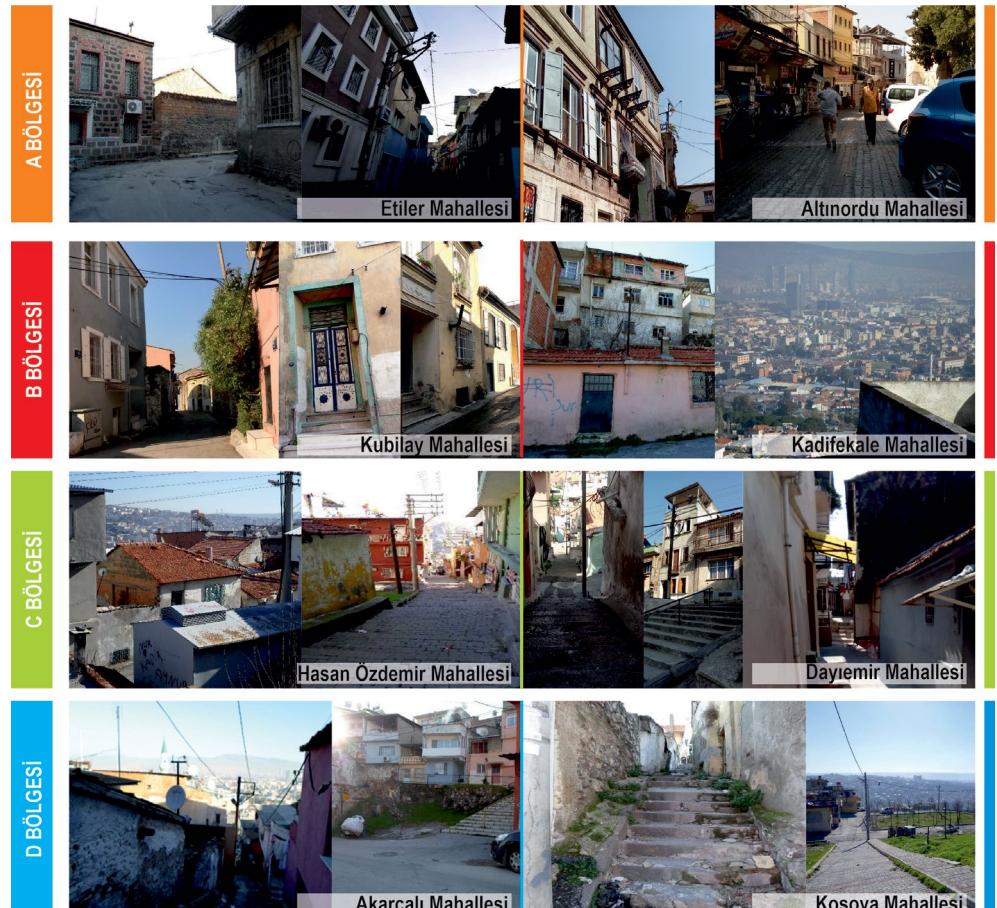
Bulgular

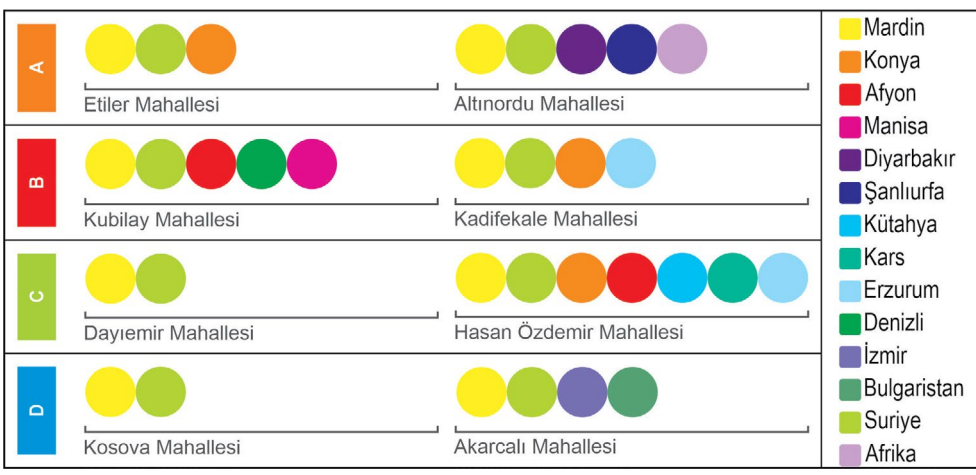
Kimlik, Sosyal İletişim ve Uyum

Mahallelerde yaşayanlar 1950'li yıllarda ağırlıklı Konya, Afyon ve Kütahya'dan, 1980'li yıllarda Mardin başta olmak üzere ağırlıklı Doğu ve Güneydoğu bölgelerinden göç ettikleri belirlenmiştir. 2011'den sonra bu gruplara Suriyeli göçmenler eklenmiştir (Şekil 4).

Mahallelerde göç hareketleri, ekonomik nedenler ve kente tutunma çabaları sonucu ortaya çıkan ilişki biçimleriyle günümüze kadar çeşitlenerek gelmiştir. Her göç kendisinden sonra gelenlere karşı önyargı geliştirmiştir. Ortak dilin konuşulması bölgede dayanışma ilişkilerini geliştirirken; ekonomik kırılganlıklar Suriyeli göçmenlerin istenmemesine yol

“DEĞİŞİMİN HANGİ YÖNDE GERÇEKLEŞECEĞİNİ ÖNGÖRMEK HENÜZ MÜMKÜN OLMASA DA, ORTAYA ÇIKMASI MUHTEMEL SORUNLAR VE RİSKLER AÇISINDAN BÖLGENİN DURUMUNU DEĞERLENDİRMEK SON DERECE ÖNEMLİDİR”

SOLDA Göç Edilen Yerlerin Dağılımı (Şekil 4)

açmıştır. Benzer yoksulluk özellikleri göstermelerine rağmen yardımlardan eşit faydalanamama sorunu “Bu mahalledekiler de yoksul. Onlara yardım veriyorlar bize vermiyorlar tepkisi var. Vatandaşın bu tepkisi mahallenin geneline de yansıyor” (Kosova Muhtarı) ya da “Mardinliler hiç konuşmuyorlar, Suriyelileri istemiyorlar, dışlıyorlar” (Akarcalı Muhtarı) şeklinde ifade edilmiştir. Kadifekale Muhtarının “Kendi aralarında kavga tehlikesi yok ama ekonomik sorunlar var. Önceden 100 liraya çalışırken şimdi Suriyeli 50 liraya çalışıyor” ifadesinde belirttiği gibi, çalışma koşullarındaki rekabetin iletişimi azalttığı belirlenmiştir.

Fiziksel Sorunlar

Mahallelerdeki fiziki sorunlar “Elektrikler yer altında değil”, “İstanbuluların aldıkları konutların bazıları yıkık, bazıları ise tamirat istiyor. Kiracılar sen tamir et biraz daha otur diyorlarmış”, “Türkiye’nin üçüncü kenti ama maalesef gelişmiyor”, “Yatırım yok.”, “Okul ağacını budatmak için göbeğimiz çatlıyor. Engelli rampasının kaymaz bandı yapılmıyor. Alsancak okulları öyle değil”, “Eğitim uzak” şeklinde ifade edilmiştir (Etiler, Kosova, Kadifekale, Dayıemir, Altınordu Muhtarları). Bu yanıtlar görüşülen mahallelerin çoğunda sosyal ve teknik altyapının yetersiz olduğunu göstermektedir. Küçük konutlar, dar sokaklar, eğimden kaynaklı olarak yaya yollarının merdiven şeklinde olması bazı konutların yoldan cephe alamaması mekânsal yetersizlikler olarak ifade edilmiştir. Kentsel dönüşüm alanındaki mahallelerde ortak sorun, alandaki yapıların yıkılacak olması ve yeni yapılacak projelerde elde edebilecekleri haklardır. Sit statüsündeki alanlarda ise yenileme izni alınamaması, evlere ya da yollara tadilat yapılamaması sorun olarak öne çıkmaktadır. “Oyun alanı yok. Defalarca istedik, sit alanı çivi çakılmaz diyorlar” (Kosova Muhtarı), “Kazı alanı var, otlar büyümüş, fareler var” (Etiler Muhtarı) ifadeleri buna örnektir.

Mahalleye Ait Hissetme

Mahalle aidiyeti “Mahalleliler mahalleye çok sadıklar” (Akarcalı Muhtarı) şeklinde ifade edildiği gibi muhtarlar “yerel” kelimesini mahalleliyi tanımlamak için kullanmıştır. Görüşmelerde mahallelinin göçle oluşan bu alanlarda kendi kültürlerini devam ettirebiliyor olmalarından dolayı mahalleye ait hissettikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca ekonomik ve toplumsal koşulların iyileştiği noktada yaşama koşullarının da iyileştiği, bölgede devingenliğin yüksek olduğu, bölgede yaşayan bazı aileler için mahallelerin aynı zamanda bir geçiş alanı olarak görüldüğü de bulgulanmıştır.

Güvenlik Durumu

Görüşülen mahallelerdeki güvenlik durumuna yönelik ifadelerde madde kullanımı kaynaklı sorunlar öne çıkmaktadır. Özellikle Kadifekale, Etiler ve Kosova Muhtarları içinde buldukları bölgelerde bu tür sorunlar bulunduğunu söylemişlerdir. Hırsızlık bir diğer güvenlik sorunu olarak ortaya konarken, uluslararası göçün güvenlik sorunlarının kaynağı olduğu belirtilmiştir. Kimi mahallerde kavga gibi problemlerin muhtarlar aracılığıyla çözüldüğü aktarılmıştır.

Planlama Müdahalesi

Planlama müdahalesi dört farklı kentsel müdahale biçimi üzerinden tanımlanmıştır. Soylulaşmanın olduğu bölgedeki İstanbul’dan çok sayıda yatırımcının yapı aldığı Etiler Muhtarı tarafından “İstanbulular çok fazla konut almışlar. Tarihi değeri olan unsurlara, kapılara, amblemlere göre seçim yapmışlar” şeklinde ifade edilmiştir. Sit statüsündeki müdahale alanına ilişkin ise Kubilay Muhtarının da belirttiği “Evlerimizde tadilat yapmıyorlar bu yüzden. Biz de kaçak olarak yıkıp yapıyoruz” gibi kararın ve koruma planlarının sonucunda evlerin yenilenememesi bir sorun ve bulunan bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır. Kentsel dönüşüm bölgesinde Kosova Muhtarı “Kentsel dönüşüm başlayalı 4

sene oldu. Belediye ağır işliyor. Gecikme olunca da mülk sahibi tamir yapmayı erteliyor”, “Şu anda anlaşma olmuyor. Vatandaşın doğru dürüst istediğini vermiyor ya da borçlanması gerekiyor. Vatandaş da kabul etmiyor” süreçte ilişkin yaşanan sorunları belirtirken; Akarcalı Muhtarı dönüşümün geleceğine ilişkin duyulan güvensizliği “Kentsel dönüşümde yaklaşık %10/15’i kabul etti. Bu kararın sonu da iyi görünmüyor” diyerek belirtmektedir. Kentsel yenileme alanında ise planlama müdahalesine ilişkin görüşmelerde bir kısım grubun imar affından yararlandıkları için memnun olduğu söylenirken, Dayıemir Muhtarı “Kentsel dönüşüm yavaş yavaş geliyor” ifadesiyle kentsel dönüşüme dair beklentisini ifade etmiştir. Bu beklenti aynı alandaki Hasan Özdemir Muhtarı aracılığıyla da evlerinin iyileştirileceği düşüncesi ile ortaya konmuştur.

Sonuç

Çalışma, araştırma evreni ve yönteminin bazı sınırlılıkları olduğunu kabul edilmekle birlikte, kendi içerisinde çeşitlilik barındıran, göç süreçlerine maruz kalmış tarihsel birikim alanları için genel ve İzmir tarihi merkezi ve etkileşim alanları için özel sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Genel tartışma başlığı, kentlerimizde yenileme odaklı stratejilerin proje ve planlama çalışmalarının, göçle oluşmuş kent bölgelerinde sıklıkla ortaya çıkan kentsel müdahale biçimleri olmasıdır. Böylesi alanlarda mekân üzerinde dönüştürücü etkiler ortaya çıkaracak uygulamalar, kent kimliğinin ve toplumsal ilişkilerin nasıl şekilleneceğine dair belirsizlikler yaratmaktadır. İkinci genel tartışma başlığı bahsedilen bölgelerde var olan gelişme biçimi çeşitliliğinin (kaçak, imarlı, tarihi yapı vb.) aynı zamanda bir uygulama çeşitliliği açığa çıkarıyor olmasıdır. Bu, planlamanın bütünselliği temelinde bir eksikliği gündeme taşımakta, mekân ve toplumsal ilişkiler yönünden kentlerde sağlanması beklenen sürekliliğe dair yetersizliğe dikkat çekmektedir.

İzmir Konak örneğinde söz konusu tartışma başlıkları zaten farklı göç türlerine ev sahipliği yapan bir bölge olması itibarıyla geçerli ve önceliklidir. Muhtarlarla yapılan görüşmeler farklı özelliklere sahip geniş bir kent bölgesi olmakla birlikte mahallelerdeki yoksulluk şartlarının, kırılabilirliğin ve karşılaşılan fiziksel ve sosyal problemlerin benzer özellikler gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu kapsamda sahip olduğu özellikler ve değerler itibarıyla, planlama açısından farklı kentsel stratejilerin konusunu oluştursalar da esasen uygulamaların hedefi konumundaki toplumsal gruplar açısından benzeşen özelliklere sahip oldukları görülebilmektedir. Bu veri söz konusu mahallelerin kentsel kararlardan etkilenme biçimlerinin de benzer özellikler taşıyabileceğini göstermesi bakımından önemli olup, ortaya konulacak eylemlerin niteliklerinin dikkatle değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Yapılan görüşmeler farklı özelliklere sahip alt bölgelerin birbirleri ve yakın çevreleri ile bütünleşme problemleri yaşadığını ve bunun farklı göç süreçleri açısından var olduğunu ortaya koymuştur. Farklı göç süreçleri neticesinde bölgede kendine özgü bir fiziksel düzen ortaya çıkaran, birbirleriyle etkileşen veya etkileşemeyen topluluklar bulunmaktadır. Bu kapsamda kır göçü kadar, transit göç de belirleyici olmuştur. Kentin sosyal uyum projeleri, Avrupa göç sürecinde önemli bir geçiş noktası olması gibi çekici etkilerinin yanı sıra Kadifekale, Basmahane, Agora, Çimentepe, Çamdibi ve Ballıkuyu bölgesi ile çevresinin önceki göç dalgalarında yerleşen gruplarla iletişimleri bu yeni göçte belirleyici olmuştur (Taştan vd., 2016; Çalışkan ve Kaya, 2021; Vesek ve Suğur, 2021; Çamur, 2017). Bu bağlamda kentsel müdahalelerin bölgedeki toplumsal yapı ve çeşitlilik temelinde değerlendirilmesi de önemlidir.

Mevcut şartlarda sermaye piyasası ağırlıklı kendisine hedef aldığı göçle oluşmuş yaşama alanlarına yönelik büyük yenileme operasyonlarıyla mekâna iz düşerken, toplumsal ilişkileri ve mahalle yaşantısını da topyekün değiştirecek kentsel müdahaleleri gündeme getirmektedir. Çalışma

alanının bulunduğu bölge söz konusu planlama yaklaşımları açısından önemli bir örnektir. Yoksulluk şartları ve altyapı eksiklikleri, yenileme eksenli kentsel müdahaleleri ve özellikle kentsel dönüşümü önemli bir beklenti haline getirmiştir. Oysa bu müdahale biçimleri sonucunda karşılaşılan ya da karşılaşılabilecek olan mekânsal izlerin ortadan kalkması ve toplumsal tasfiyedir. Kentin tarihi belleği açısından önemli unsurları geleceğe taşımak, toplumsal ve mekânsal bir hikayeyi belgelemek ve gelecek kuşaklara aktarmak, sağlıklı bir toplumsal yaşamın ve kentsel işleyişin temellerini atmak, kaynağını taşınmaz piyasasının işleyişinden alan bir ele alış içinde mümkün olamayacaktır. Kenti, onu yapılandıran tüm değer ve birikim açısından bütünlüklü olarak ve duyarlı çalışmalarla ele almak önemlidir. Sonuç olarak kenti kavrayış biçimlerimizde yaratacağımız değişim planla kente müdahale biçimlerimizde de değişim yaratabilecektir. □

• Bu çalışma, 5. UKAK'ta sunulan ve özeti yayınlanan "Göçle Oluşan Yaşama Alanlarında Müdahale Biçimlerinden Etkilenen Grupların İzmir İli Konak İlçesi Örneği Üzerinden İrdelenmesi" başlıklı çalışmanın geliştirilmesiyle oluşmuştur.

KAYNAKLAR

- Akpınar, Rasim. "Halka En Yakın Birim Olan Muhtarlık Müessesesi: İzmir Karşıyaka İlçesinde Nitel Bir Araştırma". Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 13 (2017): 99-110.
- Aslan, Şükrü. Mekan, Kimlik ve Politika: Kent Sosyolojisi Yazıları. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2022.
- Ataöv, Anlı ve Osmay, Sevin. "Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım". METU, JFA, sayı: 2 (2007): 57-82
- Batkan, Önder. "Agora ve Çevresi Koruma - Geliştirme ve Yaşatma Projesi". Ege Mimarlık, sayı: 43 (2002): 20-24.
- Barglowski, Karolina. "Bölüm: Nerede, Neyi ve Kimi Çalışmalı? Göç Araştırmalarında Vaka Seçimi ve Örneklemeye Dair İlkeler, Kurallar ve Ampirik Örnekler" Avrupa Göç Çalışmalarında Nitel Araştırmalar. İstanbul: GAR Kitaplık, 2019.
- Çalışkan, Aykut ve Kaya, Gazanfer. "Suriyeli Mültecilerin Sosyo-Mekansal Kümelenelemlerin İzmir Özelinde Analizi". The Different Approaches of Academic Disciplines to the Phenomenon of Migration. Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları, 2021.
- Çamur, Adil. "Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Sorumluluğu: İzmir Örneği". Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 2 (2017): 113-129.
- Çılgin, Kumru ve Yirmibeşoğlu, Funda. "Yerel Demokrasi Arayışında Mahalle Yönetimi". Planlama, sayı: 2 (2019): 102-114.
- Demirel, Gökhan. Kent Kimliği ve Hafıza Mekânların Karşılaştırmalı Fotoğraf Analizi: Muş İli Örneği. ASOS Journal, sayı: 135 (2022): 233-252.
- Erman, Tahire. "Kent Çeperindeki bir 'Devrimci' Mahalle: 1970'lerden 2000'lere Mahallenin Değişen Anlamı ve Mahalle Üzerinde Yaşanan Çatışmalar, Çekişmeler". İdealkent, sayı: 2, (2010): 170-195.
- Ersoy, Melih. "Bölüm: Planlama Kuramına Giriş" Kentsel Planlama Kuramları. İstanbul: İmge Kitabevi, 2012.

- Ertuğrul, Erman. İzmir'de Yapılacak Olan Türkiye'nin En Görkemli Arkeoparkı Hayal Oldu. Son güncelleme 04 Mayıs, 2015. <https://arkeofili.com/izmirde-yapilacak-olan-turkiyenin-en-gorkemli-arkeoparki-hayal-oldu/>
- Haznedar, Burak ve Şener, Sinan Mert. "Kentsel Müdahale Süreçlerinin Altyapı Mekânı Altlığı Üzerinden Okunması". Kent Akademisi, sayı: 4 (2019): 875-883.
- İzBB 1. 1/25000 Ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı Revizyonu Açıklama Raporu. Son güncelleme 15 Temmuz 2019. http://izmimod.org.tr/docs5/IKBNIPR_PLANACIKLAMARAPORU.pdf
- İzBB 2. Ayavukla Kilisesi Kent Yaşamına Katıldı. Son güncelleme 5 Ocak 2018. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Projeler/ayavukla-kilisesi-kent-yasamina-katildi/1577/4>
- İzBB 3. Tarihe Planlı Koruma. Son güncelleme 1 Mayıs 2002. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/tarihe-planli-koruma/610/156>
- İzBB 4. Konak Tüneli'nin Sorumluluğu Büyükşehir'de. Son güncelleme 30 Ocak 2020. <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/konak-tuneli-nin-sorumlulugu-buyuksehir-de/41259/156>
- Kutlu, Gökhan. Agora, Kadifekale, Birinci ve İkinci Derece Konut Bölgeleri Operasyon Planları. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2015.
- Lee, Everett S. "A Theory of Migration" Migration. Great Britain: Cambridge University Press, 1969.
- Lees, Loretta, Slater, Tom ve Wyly, Elvin. "The Birth of Gentrification" Gentrification. Routledge: New York, 2008
- Mumford, Lewis. "What is a city?". Arch. Rec., sayı: 82 (1937): 59-62.
- Oğuz, Mustafa. Tarihi Evler Kapış Kapış Gidiyor. Son güncelleme 19 Temmuz, 2010, <https://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/tarihi-evler-kapis-kapis-gidiyor-15346723>
- Özden, Pelin Pınar. Kentsel Yenileme. Ankara: İmge Kitabevi, 2016.
- Ravenstein, Ernst Georg. "The Laws of Migration". Journal of the Statistical Society of London, sayı: 2 (1885): 42-43.
- Sadioğlu, Uğur ve Yürük, Esmâ. "Eskişehir'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları: Porsuk 1-2 Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projeleri Örneği. İdealkent, sayı: 37 (2022): 1936-1962.
- Sevgi, Cezmi, "Kentleşme Sürecinde İzmir ve Gecekondular", İzmir Konak Belediyesi Kültür Hizmetleri, Uzman Yayıncılık İzmir, 1988.
- Stouffer, Samuel A. "Intervening Opportunities: A Theory Relating Mobility and Distance". American Sociological Review, sayı: 6 (1940): 845-867.
- Taştan, Coşkun, Çolpan Kavuncu, Ayşe, Akbulut, Ayşe Merve, İrdem, İbrahim, Osmanoğlu, Emür, Özkaya, Ömer ve Küçükler, Aslihan Yıldız. Uluslararası Kitleleşen Göçler ve Türkiye'deki Suriyeliler. Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2016.
- TARKEM. Basmane'de Bir Tarihi Yapı Daha TARKEM'e Emanet. Son güncelleme 01 Ocak 2023. <http://www.tarkem.com/basmanede-bir-tarihi-yapi-daha-tarkeme-emanet/>
- Tekeli, İlhan. Göç ve Ötesi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008.
- Tekeli, İlhan. İzmir-Tarih Projesi Tasarım Stratejisi Raporu. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2017.
- Türk Dil Kurumu. Müdahale etmek. Son güncelleme 07 Ocak, 2023. <https://sozluk.gov.tr/>
- Vesek, Sait ve Suğur, Nadir. "Türkiye'deki Suriyelilerin Kentsel Yaşam Deneyimleri Gaziantep ve İzmir Örneği". İnsan ve Toplum, sayı: 1 (2021): 169-207.
- Zengin Çelik, Hayat; Tezcan, Senem ve Ağın, Ceren. İzmir İli, Konak İlçesi Sınırları İçinde Beştepeleler Planlama Bölgesi'nde 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı Revizyonu Çalışmasına Esas Analiz ve Sentez Çalışmaları ile Mekânsal Strateji Önerileri Geliştirmeye Yönelik Araştırma Projesi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2019.
- Yıldırım, Taylan. Konak Tüneli bitince Damlacık böyle olacak. Son güncelleme 05 Temmuz, 2014. <https://www.hurriyet.com.tr/eg/konak-tunelleri-bitince-damlacik-boyle-olacak-26742177>

Göç Kentlerinde Birlikte Yaşam: Bir Sosyal İnovasyon Modeli Olarak Geliştirilen Yaşayan Laboratuvar Deneyimlerinin Gösterdikleri

Erhan Kurtarır, Feral Geçer Sargın, Emel Karakaya Ayalp

MAKALENİN ADI **Göç Kentlerinde Birlikte Yaşam: Bir Sosyal İnovasyon Modeli Olarak Geliştirilen Yaşayan Laboratuvar Deneyimlerinin Gösterdikleri**
Living Together in Migration Cities: Living-Lab Experiences as a Social Innovation Model

MAKALENİN TÜRÜ **Araştırma Makalesi**

MAKALENİN KODU **EgeMim, 2023-1 (117), 48-53**

MAKALENİN YAZARLARI **Erhan Kurtarır, Dr. Öğr. Üyesi., Yıldız Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü**

Feral Geçer Sargın, Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Emel Karakaya Ayalp, Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

MAKALENİN GÖNDERİM TARİHİ **10.10.2022**

MAKALENİN KABUL TARİHİ **16.02.2023**

YAZAR İLETİŞİM BİLGİSİ **erhankurtarir@gmail.com, feralgecer@gmail.com, emelkarakaya@gmail.com**

ORCID **0000-0002-4103-2194 (E. Kurtarır),**

0000-0002-6701-3522 (F. Geçer Sargın),

0000-0001-9469-9657 (E. Karakaya Ayalp)

ÖZ Bu makale, göç kentleri olan, İstanbul, İzmir ve Hatay'da birlikte yaşam deneyi olarak gerçekleştirilen "yaşayan laboratuvar" deneyimlerini ve sonuçlarını değerlendirmektedir. Bu makalenin amacı bir sosyal inovasyon modeli olarak yaşayan laboratuvar deneyimlerini göç karşısında kapsayıcı kentlerin ortak amacı olan huzurlu birlikte yaşam süreçlerinin kurulabilmesi için kullanılabilecek alternatif bir yöntemi tartışmaya açmaktır. Makale bu amaç doğrultusunda paylaşmayı hedeflediği deneyimleri üç bölümde aktarmaktadır; ilk bölümde birlikte yaşam modeli olarak üretilen yaşayan laboratuvar yaklaşımı ele alınmıştır. İkinci bölümde göç kentlerinde kurulan POT-A Kentsel Yaşayan Laboratuvar (KYL) deneyimleri irdelenmiş, son bölümde bu makalenin dayandığı araştırmanın bir sosyal inovasyon modeli önerisi olarak kullandığı POT-A KYL bileşenleri ve önerileri değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER göç kentleri, birlikte yaşam, sosyal inovasyon, yaşayan laboratuvar, sosyal uyum

SAĞ ÜSTTE Birlikte Yaşamın İnşası İçin Geliştirilen Model Şeması, Yazarlar tarafından üretilmiştir, 2020 (Şekil 1)

2012 yılından itibaren Suriye'den gelen kitlesel göç sebebiyle Türkiye sığınma arayan göçmenler için, geçiş ülkesi niteliğini değiştirerek, dünyadaki en kalabalık hedef ülke hâline gelmiştir. Fakat bu yeni duruma yasal, yönetsel ve toplumsal olarak hazırlıksız girilmiştir. Hâlbuki hem ülkeye girişi kabul edilen mültecilerin haklarının gözetilebilmesi için hem de yerel nüfusla birlikte uyumlu bir geleceğin yaratılabilmesi için, gittikçe kalıcı hâle gelen bu göçmen nüfusun toplumsal uyum süreçlerinin en başından itibaren planlı biçimde yönetilmesi gerekirdi (Öztürk ve Karakaya Ayalp, 2022). Geldiğimiz noktada yere özgü farklılaşan dinamiklerin keşfedilmesi ve yasal/yönetsel çerçevede yerel yönetimlerin etkin hâle getirilmesi en önemli stratejik karardır. Bu yazının dayandığı araştırma projesi ulus aşırı zorunlu göç karşısında yerel uyum süreçlerinin yönetimindeki eksikliğin farkında olan ve buna dönük sosyal inovasyon yaklaşımı içeren bir model önerisi geliştirmek üzere kurgulanmıştır. Araştırma projesi, özetle üç temel hedefe dönük olarak disiplinler arası geniş bir ekip tarafından yürütülmüştür. İlk aşamada kapsayıcı bir toplum olma yönünde kent mültecileri ile yerel toplum arasındaki uyum süreçlerinin keşfedici analizinin yapılması; ikinci aşamada uyum süreçlerinde geliştirilmesi gereken sosyal inovasyon modelinin tasarlanması ve son olarak da kapsayıcı kentler için bir strateji yol haritası ve kapsayıcı kent endeksinin üretilmesi adımlarından oluşur.

Çalışmanın ilk aşamasında İstanbul, Hatay ve İzmir kentlerinde eş zamanlı saha çalışmaları yürütülmüştür. Saha çalışmaları kapsamında analiz ölçeği olarak mahalle ölçeği belirlenmiş, kent mültecilerinin nüfus yoğunluğu temel alınarak, kentte en yoğun yaşadıkları ilçelerin en yoğun nüfusu barındıran mahalleleri seçilmiş ve T.C. vatandaşlarıyla anket ve görüşmeler, kentsel mültecilerle de derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışılan ilçeler İstanbul'da Zeytinburnu, Sultanbeyli ve Kadıköy; İzmir'de Konak (Basmane mevki) ve Hatay'da Antakya, Reyhanlı ve Kırıkhan ilçeleridir (Şekil 1). Birlikte yaşam pratikleri, uyum süreçleri ve geleceğe dönük beklentileri gibi konularda yürütülen görüşmelerde üç ilde seçilen mahallelerde T. C. vatandaşlarıyla 1819 anket, mülteci nüfusla ise 180 derinlemesine görüşme yapılmıştır. Ayrıca alandaki uzmanlar, yerel kurumlar ve diğer paydaşlarla da görüşmeler ve odak grup toplantıları gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde özellikle aynı mahallelerde yaşayan kişilerin birbiri hakkında algıları ve aralarındaki etkileşimin boyutları açığa çıkarılmaya çalışılmış, etkinlik önerileri toplanmıştır. Bu yazının ana temasını oluşturan ve projenin ikinci aşamasında geliştirilen sosyal inovasyon modelinin kurulması için bu görüşmeler altlık oluşturmuş, yere özgü geliştirdiğimiz POT-A etkinlikleri, sahada alınan cevaplar çerçevesinde tasarlanmıştır. Bu makalede yukarıda özetle sunulan araştırma projesinin ikinci safhasında geliştirilen, göç sonrası adaptasyon ve uyum süreçlerinin yenilikçi bir bakış açısıyla analizine dönük

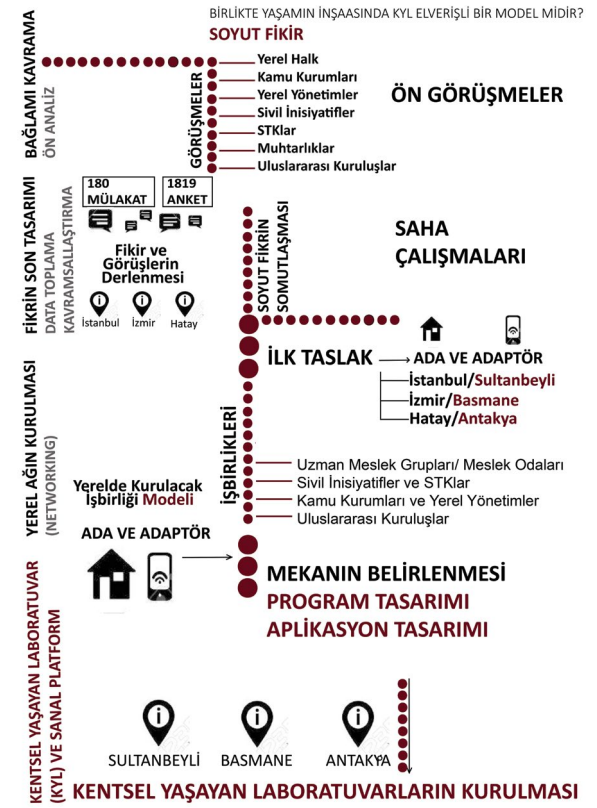
geliştirdiğimiz bir sosyal inovasyon modeli tasarımı olan “POT-A Kentsel Yaşayan Laboratuvarı” (KYL) deneyimi ele alınmaktadır. Bu kapsamda, “adaptasyon ve uyum süreçlerinin” karşılıklı etkileşiminin gözlenebilmesi amacıyla üç ilde seçilen mahallelerde yaşayan ve programa katılmaya gönüllü olan temsilcilerle “yaşayan laboratuvar-living lab”, biri sanal diğeri gerçek mekân olmak üzere iki etkileşim alanı kurulmuştur. Ada olarak adlandırılan gerçek kentsel etkileşim alanında yerel toplum ve göçmenlerin planlı aktiviteler kapsamında kurdukları diyalog ve etkileşimin analiz edilmesi sağlanırken, Adaptör olarak adlandırılan web tabanlı ve akıllı mobil cihaz uyumlu uygulama (app) üzerinden sanal ortamda sosyal etkileşim süreci analiz edilmiştir. Bu makale daha çok alanda kurulan fizik mekândaki etkileşim alanı deneyimlerini ele almaktadır. Analiz çalışmasındaki önemli hedeflerimizden biri, göçmenler ve yerel toplum arasındaki uyum ve adaptasyon süreçlerinde hangi parametrelerin hangi tür mekânda (fiziksel ya da sanal), hangi kişiler/gruplar arasında etkileşimi arttırılabildiği ya da arttıramadığının keşfedilmesi olmuştur. Bu kapsamda her üç ilde gerçekleştirilen saha çalışmalarının sonuçlarına dayanan, dünya üzerinde göç alanında etkinlik gösteren çeşitli yaşayan laboratuvar pratikleri ve yerel inisiyatiflerin hâlihazırda yürütmekte oldukları pratikleri de dikkate alan, her üç yerelin özgünlüğüne göre kurulan, birlikte yaşam ve etkileşim alanı olarak tanımladığımız, POT-A KYL modeli oluşturulmuştur (Şekil 1). Yaşayan laboratuvarların yerelde kurulması amaçlanan birlikte yaşam ortamının hangi sosyal ilişki pratikleri ve alanları üzerinden geliştirilebileceği konusunda yere özgü politika ve eylemler geliştirilmesini sağlayacak bir potansiyeli olduğu görülmüştür. Özellikle göç kentlerindeki yerel yönetimlerin sosyal uyum çalışmalarında kullanabilecekleri bir yenilikçi yöntem sunarken aynı zamanda hem kurumlar hem de yerel topluluklar için karşılıklı etkileşimli öğrenme ve ortak üretim ortamı da yaratmaktadır. Bu açıdan sosyal uyum çalışmaları için özgün bir değere sahiptirler.

POT-A KYL modelinin üretim sürecinde disiplinlerarası kurulmuş araştırma ekibinin seçilen çalışma alanlarında geçmişte edindiği saha deneyimi, farklı yerel inisiyatiflerdeki gönüllü çalışma deneyimleri, çalışmanın yürütüldüğü süreçte mahalleli ile kurduğu iletişim ve kent aktörleri ile geliştirdiği yerel ilişkiler bu çalışmanın özgün değerine katkı sunmuş ve modelin tasarım sürecini zenginleştirmiştir. Model fiziki mekânla sanal platformun birlikteliğini önerdiği için alanında ilk defa uygulanan yenilikçi bir yaklaşımı gerçekleştirmiştir. Her iki ortamın da temel çıktısının bir kültürleşme potası oluşturarak sosyal uyumu destekleyecek pratikler üretmesi hedeflendiğinden POT-A (Pot of Acculturation- Kültürleşme Potası) kavramsallaştırması kullanılmıştır.

Dünyada Kentsel Yaşayan Laboratuvarının Göç ve Birlikte Yaşam Hedefi İçin Kullanımı

Göçmen grupların ağırlıklı olarak kentsel alanlarda bir arada yaşama ve kentsel problemlere ilişkin ihtiyaç ve çözümleri ortak belirleyebilmelerine olanak sağlayan “ortak üretim (co-production) süreçleri” günümüzde birçok kamu otoritesi ve sivil toplum kuruluşları tarafından benimsenmeye başlanmıştır (Westerlund ve Leminen, 2011; Akay Ertürk ve Kurtarı, 2020). Söz konusu ortak üretim süreçlerinin tüm kentliler tarafından deneyimlenebildiği mekânlar olarak karşımıza çıkan kentsel yaşayan laboratuvarlar ise genellikle yerel yönetimler tarafından oluşturulan, yenilikçi ve bilgi ve iletişim teknolojilerini de içeren kentsel hizmetlerin tüm kentliler tarafından üretilebilmesine olanak sağlayan kamusal alanlardır (Molinari, 2011).

Schuurman’a göre (2015) “yaşayan laboratuvar”, geçici bir bakış açısı yerine, organize biçimde ve gerçek hayat deneyinden oluşan yeniliklere ve birden fazla paydaşı içeren farklı yöntemlerle aktif kullanıcı katılımına dayanan inovatif bir yaklaşımdır. Yaşayan laboratuvar kavramı ve uygulamalar tarihsel olarak işbirliğine dayalı tasarım (1970’ler), bilgi teknolojileri entegre edilmiş deneyler (1980’ler) ve dijital kent projeleri

(1990’lar) hareketlerine dayanmaktadır (Schuurman, 2015). 2000’li yıllara geldiğimizde, Mitchell (2000) kent sakinlerinin planlama ve tasarım süreçlerine daha aktif katılımını sağlamak üzere bu yöntemi kullanarak uygulama modeline dönüşmesine ve ekonomi ve teknoloji alanlarında kullanılmasına öncülük etmiştir. Bu uygulama, kentsel yaşayan laboratuvar ya da kentsel yaşam laboratuvarları (KYL) olarak anılmış ve geleneksel yaşayan laboratuvar yaklaşımını yenileyerek bir tür evrim geçirmiştir.

Temel olarak, KYL uygulamaları çok çeşitli yerel deneysel projelerin katılımcı yaklaşıma dayanılarak ortak üretildiği ve gerçek yaşam bağlamındaki kentsel sorunlara yenilikçi yöntemlerle çözüm üretildiği mekânlardır (Steen ve Van Bueren, 2017). Böylece, KYL, alanda artan yazın ile sadece yenilikçiliğe atfedilmiş bilişim ve iletişim teknolojileri alanlarında değil, sosyal bilimler, siyasal bilimler, mekânsal bilimler alanlarında ve planlama disiplini içinde ölçekler arası toplumsal uyum projeleri ve bunlara bağlı yeni yaşam kurgularında yer aldığını söylemek mümkündür. Bu laboratuvarlar ayrıca, politika yapıcılar ve kullanıcılar/vatandaşlar tarafından yeni politikalar ve düzenlemeler tasarlamak, araştırmak,

incelemek, rafine etmek ve bunların uygulanmalarından önce potansiyel etkilerini değerlendirmek için de kullanılırlar. Göçmenlerin sosyal uyumu ile ilgili KYL örnekleri incelendiğinde Göçmen Laboratuvarı [Migration Lab], Göç Siyasa Laboratuvarı [Immigration Policy Lab] ve Göçmen Entegrasyon Laboratuvarı [Migrant Integration Lab] olmak üzere üç örnek öne çıkmaktadır (Tablo 1) (URL-1 ve URL-2).

KYL yönteminin göç alanında uygulandığı örneklerden ilki, Göçmen Laboratuvarı ismi ile 2014'te bir internet bloğu olarak sanal ortamda,

2015'te ise fiziki mekânda Avrupa'nın çeşitli kentlerinde örgütlenmiş, sosyal uyumun hedeflendiği ve göçmen nüfusa yönelik bir KYL'dir . "Göçmen Laboratuvarı Salonu" (Migration Lab Livingroom); kentsel veya kırsal herhangi bir alana uyarlanabilir bir yapıya sahip taşınabilir/gezici nitelikte fiziki mekândır. Temel etkinlik alanı aynı sokakta, mahallede ya da kentte birlikte yaşayan insanlar için birlikte üretme, tartışma ve öğrenme ortamı sağlamaktır.

İkinci örnek olan Göç Siyasa Laboratuvarı akademisyenlerin kurmuş

olduğu ve farklı disiplinlerden çok sayıda akademisyenin katkı verdiği, farklı kamu ve sivil toplum kuruluşları ile çeşitli paydaşlıklar kurmuş olan ve Stanford Üniversitesi ile Zürih Federal Teknoloji Üniversitesi'nde iki ayrı araştırma ofisinden oluşan bir akademik inisiyatiftir. Büyük veri setleri, yaratıcı araştırma tasarımları, ileri teknoloji analiz yöntemlerini göçmenlerin karşılaştıkları ivedi sorunların çözülmesine katkı üretmek üzere kullanırlar . Misyonları, politika yapıcılara ve göçmen toplumlara hizmet veren kurumlara rehberlik ederek araştırmalara çözüm üretmek ve yaşam kalitesini geliştirmeye ilham vermektir. Sadece siyasa yoluyla yenilikçilik üretmeye değil, program, eylem ve deneyim tasarımı ile devlet kurumlarının ve STK'ların eksikliklerini daha iyi anlamasını sağladıklarını ve gündelik yaşam sorunlarına daha işbirlikçi ve duyarlı yaklaşabilen bir kamusal etkiyi yaratma yolunu keşfettiklerini iddia etmektedirler. Göçmenlerin ülke seçimi, iş piyasasına erişim, etnik ağlar, toplumsal tutum, uyum, toplum sağlığı, yurttaşlık ve vatandaşlık konularında projeler yürütmüşlerdir.

Son örnek Göçmen Entegrasyon Laboratuvarı entegrasyon sonuçlarını uzun vadede geliştirmeyi hedefleyen, mülteciler ve ev sahibi topluluk arasında önemli ilişkilerin kurulmasını teşvik eden ve yedi farklı ülkede etkinlik gerçekleştiren bir sivil toplum inisiyatiftir . Amacı, kamusal alanı yeniden düşünmek ve kapsayıcı topluluklar kurmak olarak ifade edilmiştir. Aktivistlerin kişisel göç hikayesi ve deneyiminden hareket ederek oluşturduğu blog üzerinden sanal mekânda yerel halk, mülteciler ve göçmenlerle göç hakkında tartışmalar başlatmıştır. Projenin gelişmesiyle fiziksel bir ortama geçilerek, çeşitli uluslararası kurum ve kuruluşlardan hibe ve fon destekleri alınarak gerçek mekânda etkinlikler sürdürülmüştür.

POT-A Kentsel Yaşayan Laboratuvar (KYL) Deneyimi

POT-A KYL çerçevesini oluştururken saha çalışmaları deneyiminden, dünyadaki göç laboratuvarları deneyimlerinden ve yereldeki özgün birikimlerden yararlanmıştır. İstanbul, İzmir ve Hatay'da yetişkin bireylerden oluşan 10'ar T. C. vatandaşı ve 10'ar kent

ALTTA Göç Alanında KYLler, Geçer Sargın F. ve Karakaya Ayalp, E., 2020 (Tablo 1)

KYL Adı	Göçmen Laboratuvarı (Migration Lab)	Göç Siyasa Laboratuvarı (Immigration Policy Lab)	Göçmen Entegrasyon Laboratuvarı (Migrant Integration Lab)
İnisiyatif Yapısı Paydaşlar (Uluslararası/ Çok Uluslu)	Kişisel Girişim (Başlangıç) STK, Üniversite, Vakıf	Akademisyenler (Başlangıç) Kamu, STK, Akademisyenler, Üniversite Araştırma Ofisleri, Vakıflar	STK, Vakıflar, Kamu, Üniversite
Çalışma Alanı	Göçmen sorunlarının sanat aracılığıyla ifadesi Okullarda kültürlerarası iletişim ve çeşitlilik Kentsel/Kamusal yaşam salonları Göçmenler ve yerel halk ile birlikte dönüştürmek	Mülteciler Kayıtsız bireyler/toplumlar Vatandaşlığa yeni kabul edilmiş bireyler/toplumlar.	Sürdürülebilir stratejiler Sürdürülebilir entegrasyon Kusursuz iletişim çözümleri Yenilikçi laboratuvarlar
Kuruluş Tarihi	2014 (Kişisel websitesi) 2015 (Fiziksel Mekan)	2014	2014
Platform	Sanal Ortam	migrationlab.org	immigrationlab.org
	Fiziksel Mekan	Göçmen Laboratuvarı Salonu Migrationlab Living Room	Stanford Üniversitesi ETC Zürih Üniversitesi
Fiziksel Mekan Niteliği	Taşınabilir/Gezici	Kalıcı Yönetim Ofisi (Araştırma Merkezi)	Kalıcı Yönetim Ofisi
Kapsamı	Yerel halk Mülteciler Göçmenler Turistler	Mülteciler Kayıtsız bireyler/toplumlar Vatandaşlığa yeni kabul edilmiş bireyler/toplumlar	Yeni Gelenler Etnik Azınlıklar ve toplumlar Dezavantajlı gruplar (2. ve 3. kuşaklar, kadınlar ve çocuklar) İşsiz ülkeler-özel durumlar
Etkinlik Alanı Ölçeği	Sokak Mahalle Kent	Ulusal/Uluslararası (Politika Yapıcılara ve Göçmen Topluluklara rehberlik) Stratejik Politik	Kamusal Alan
Çalışma Alanlarının Coğrafi Dağılımı	Amsterdam Rotterdam Viyana Lahey Limerick Bari	Avrupa Amerika Ortadoğu	Hollanda İtalya Yunanistan Romanya Almanya Fransa Türkiye
Proje Konuları	Proje ve fon bazlı etkinlikler	Göçmenlerin ülke seçimi İş piyasasına erişim Etnik ağlar Toplumsal tutum Uyum Toplum sağlığı Yurttaşlık ve vatandaşlık	Göçmen girişimciliği Medya laboratuvarı Göçmen ve düşük gelirli sanatçı laboratuvarı Mutfak laboratuvarı Zanaat ve sanat atölyeleri Farkındalık kampanyaları

mültecisinin sürekli katılımıyla üç ay boyunca yürütülmüş olan faaliyetlerin, atölyelerin ve etkinliklerin kalıcı bir mekânda ve mahalle ölçeğinde bir birlikte yaşam deneyimine dönüşmesi amaçlanmıştır. Yerel halk ile göçmen toplumunun birbirine yaklaştırılması, aynı mahalleyi paylaşan ama iletişimi kısıtlı olan komşuları bir ortak aktivite mekânında buluşturması, birlikte üretmeye teşvik etmesi ve yereldeki farklı paydaşları dahil etme çabası bu modelin özgün yanlarıdır. Ayrıca POT-A deneyiminin diğer hedefi de iki komşu toplumsal grubun (vatandaş ve göçmen) sosyal etkileşimlerinin yüksek ve düşük olduğu aktivite türleri de gözlenmiştir. Böylelikle yere ve mahalleye özgü sosyal etkileşimin geliştirilebileceği yerel dinamikler keşfedilmiştir. Bu yönüyle yenilikçi bir metotla kentsel veri üretilmesi sağlanmıştır.

POT-A KYL uygulaması göç alanında denenen kontrol grubu olarak belirlenen gönüllü bir katılımcı grubunun etkileşiminin belirli bir süre boyunca belirli bir mekânda izlendiği ilk yerel uygulama olmuştur. Her üç ilde de Eylül 2019'da farklılaşan yerel özellikler, ihtiyaçlar ve sınırlılıklar çerçevesinde saha görüşmelerinin yapıldığı ilçelerde yerel yönetimlerin desteği ile kurulmuştur.

İstanbul Sultanbeyli kentsel yaşayan laboratuvarı için Sultanbeyli Mülteci Derneği binasında kalıcı bir yer tahsis yapılmıştır. Tahsis edilen alan yeniden düzenlenerek yaşayan laboratuvarın kendine ait bir mekânı olarak kurulmuştur. İzmir'de İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Konak ilçesindeki Tarih Tasarım Atölyesi haftanın bir günü yaşayan laboratuvar etkinlikleri için POT-A ekibine tahsis etmiştir. Hatay'da ise Hatay Büyükşehir Belediyesi tarafından Antakya ilçesindeki HATMEK içinde yaşayan laboratuvar mekânı olarak belirli günlerde kullanılabilmesi için bir salon tahsis edilmiştir. Hem İzmir hem de Hatay'da büyükşehir belediyeleri bir pilot çalışma olarak geçici mekân sunarken İstanbul Sultanbeyli İlçe Belediyesi ve Mülteciler Derneği kalıcı bir mekân tahsisi, aynı destek ve personel desteği sağlanmıştır, fakat araştırmanın etkinlik tasarımı ve aktiviteleri tamamlanmakla birlikte,

çalışma sonuna doğru ortaya çıkan pandemi koşulları ve alınması gereken tedbirler sebebiyle fiziksel mekanlar kalıcı hâle getirilememiştir.

Saha çalışmaları sırasında hem vatandaşlar ile yapılan anketlerde hem de göçmenler ile yapılan mülakatlarda KYL aktivite tercihleri ve etkinliklere katılma istekleri sorulmuştur. KYL aktivitelerine katılmaya gönüllü olan bu bireylerin birlikte yaşam ve uyum süreçleri açısından aynı mahallede yaşıyor olmalarından dolayı birbirleri hakkında çeşitli olumlu ya da olumsuz ön yargılara sahip oldukları ön görüşmelerde tespit edilmiştir. Bu sebeple POT-A KYL tasarımında görüşmelerde elde ettiğimiz sorun alanlarına dönük empati geliştirebilme, birlikte hareket edebilme, dayanışmayı pekiştirme amaçlı atölyelerle yerel dayanışmayı destekleyecek pratikleri geliştirmek hedeflenmiştir. Ayrıca katılımcıların sosyal kapasitelerini ve kentsel farkındalıklarını geliştirmek için de hukuki statüleri ve temel hakları öğrenme, toplumsal-kamusal alanı kullanma becerilerini geliştirme, emek piyasasına giriş ve girişimcilik becerilerini geliştirme, yerel kurum ve kuruluşların yetki-sorumluluk ve hizmet alanlarını tanıma, kenti ve mahalleyi tanıma gibi etkinlikler de KYL programının tasarımına dahil edilmiştir.

POT-A KYL aktivitelerinin ve atölyelerinin tasarımı için ilk etapta uzmanlarla bir atölye gerçekleştirilmiş sonrasında da sahada mülakatlar sırasında görüşülenlere danışılmıştır. Yaşayan laboratuvarların kurulduğu il ve ilçelerde gerçekleşmiş diğer benzer çalışmalarda genellikle fonlayan kuruluş, proje sahibi kurum veya yürütücü ekibinin tüm eğitim ve aktivitelerini önceden belirlediği ve eldeki hazır kaynaklarını yerel ihtiyaç analizi yapmadan veya karar süreçlerine katılımı gerçekleştirmeden sundukları görülmüştür. Çalışma kapsamında modelin katılımcı tasarım stratejisi çalışmanın özgün yanlarından birisi olmuştur. Bu açıdan Türkiye'de gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası fonlu kapasite ve beceri geliştirme projelerinin, meslek edindirme projelerinin ve uyum çalışmalarının çoğunun yerel ihtiyaç analizini yapmadan ve katılımcı süreçleri işletmeden tasarlanmasının

ve uygulanmasının bu proje ve programların en zayıf yönleri olduğunu düşündürmektedir.

Bu anlayışla POT-A çalışması kapsamında İstanbul, İzmir ve Hatay'da kurulan Kentsel Yaşayan Laboratuvarları mekânlarının kurucu temel ilkeleri üç şehirdeki ekiplerin yürüttükleri ortak çalışmaları ve paydaş katılım toplantıları neticesinde aşağıdaki gibi belirlenmiştir. Buna göre POT-A KYL:

- . İnsan ölçeğini esas alır.
- . Genellemeler yerine yerelliği savunur.
- . Kapsayıcıdır; yerelin ortak ihtiyaçlarına odaklanır ve sadece bir sosyal gruba odaklanmaz.
- . Faaliyetlerinde kapsayıcıdır; göçmenlerin ve vatandaşların sosyal ve kültürel etkileşimini hedefler.
- . Süreç Analizi Odaklıdır: Katılımcı gruba yürütülen süreci ve etkileşimdeki değişimi takip eder.
- . Göç gibi dinamik bir olguyu gerçek zamanlı olarak takip etmeye odaklanır.
- . Katılımcıdır: Atölye temasını ve aktiviteleri esnek bir tasarımla ve tüm katılımcıların katkılarıyla yere özgü ihtiyaçlara göre belirler.
- . Gerçek ihtiyaç tespitine önem verilir. KYL kapsamındaki belirlenen programın amacı ve ilkeleri katılımcılara sunulur, birlikte yürütülecek program için alternatif senaryolar yaratılır, uygulanabilir seçenekler azaltılır ve sahadaki ihtiyaca göre yere özgü bir faaliyet programı kararlaştırılır.
- . Veriye dayalı sorun tespitini önemser. Sorun ve ihtiyaç tespitinde kentsel veriyi kullanarak somut tespitler yapar.
- . Sanal ve gerçek mekânda eş zamanlı olarak yürütülür. POT-A birlikte yaşam alanı olarak hem fiziksel bir mekânı kurar hem de fiilen katılım gösterilemeyen aşamalarda erişilebilmesi için sanal platform kurarak etkileşimi iki alanda inşa eder.
- . Yerelde kurulacak modelin işletilebilmesi için gereken yerel kapasiteyi kurmayı önemser. Bu açıdan, süreç takibi yapabilme, personel çeşitliliği yaratma, uzman bir yürütücü kadro kurabilme, sahadan öğrenmeyi pekiştirme ve yerel uygulamaya aktarma amaçlı kurumsal becerilerini geliştirir.

Yukarıda aktarılan kurucu temel ilkeler doğrultusunda POT-A KYL için katılım toplantıları, atölyeler, odak grup toplantıları ve derinlemesine görüşmeler

ETKİNLİK KATEGORİSİ	POT-A HATAY	POT-A İZMİR	POT-A İSTANBUL	Etkinlik Türü
Kültürel Etkileşim, Dayanışma ve Toplumsal Hayata Katılım	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	E1. Tanıma, tanış olma, birlikte yaşamda dayanışmayı kurmayı pekiştirici etkinlikler E4. Kültürel hayatı kurma ve geliştirme yönünde farkındalık artırma, beceri geliştirme atölyeleri
Kapasite Geliştirme ve Ekonomik Hayata Katılım	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	Yüksek Katılım, Orta Etkileşim	Düşük Katılım, Orta Etkileşim	E3. İş kurma, emek piyasasına erişme konusunda kapasite geliştirici etkinlik ve eğitimler E5. Hak temelli eğitim atölyeleri, hukuki statüleri geliştirici bilgilendirme atölyeleri E6. Temel eğitim atölyeleri (dil, dijital okur-yazarlık, meslek, beceri vb.)
Kentsel Hizmetlere Erişim, Kentsel Aidiyet, Kent Hayatına Katılım	Yüksek Katılım, Orta Etkileşim	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	Yüksek Katılım, Yüksek Etkileşim	E2. Kent yaşamına ve sosyal yaşama katılma konusunda beceri geliştirici etkinlikler E7. Kentsel hizmetlere erişim E8. Kentsel çevre ile ilişkileri geliştirme ve aidiyeti geliştirme çalışması.

ÜSTTE Kentsel Yaşayan Laboratuvarlar Etkinlik ve Etkileşim Tablosu, Özbakır, A. ve diğerleri, 2021 (Tablo 2)

sonrasında üç ana gruba ayrılabilen etkinlik kategorileri oluşturulmuştur. Etkinliklerin ilk grubundaki temel hedef; “kültürel etkileşimi, dayanışmayı ve toplumsal hayata katılmayı pekiştirme”, ikinci grupta “yerel kapasiteyi geliştirme ve ekonomik hayata katılımı destekleme” ve son olarak “kentsel hizmetlere erişimi, kentsel aidiyet kurmayı ve kent hayatına aktif katılımı destekleyen etkinlikler” kategorileri belirlenmiştir. Tüm bu atölye ve etkinliklerin illerdeki farklılaşmasına bakıldığında ise yere özgü farklılaşan ve ortaklaşan çeşitli özellikleri olduğu görülmüştür (Tablo 2).

İlk kategoride yer alan etkinlikler her üç ilde de yüksek katılım ve yüksek etkileşimin yakalandığı kategori olmuştur. İkinci kategori etkinlikleri her üç şehirde de birbirinden farklı performans ortaya koyarken son kategoride İstanbul ve İzmir’de yüksek performans yakalanmış ama Hatay’da yüksek katılıma rağmen orta düzey etkileşimin yakalandığı görülmüştür. Özgün bir örnek olarak İzmir deneyimi İstanbul ve Hatay’a göre bazı açılardan farklılıklar göstermektedir. İzmir özellikle Avrupa’ya geçiş kapısı olarak görülürken Hatay ve İstanbul’dan daha geç hedef kent haline gelmiştir. Bunun yanında, İzmir’deki çalışma alanının kentin tarihsel olarak ve kesintisiz biçimde göçmenler için kente giriş kapısı olan Basmane Kapılar semtinden başlayarak Kadifekale’ye kadar uzanan bir mekânı tanımlaması, kentin bu bölgesinin çok etnisiteli, çok kültürlü ve çok katmanlı yapısı ile bir göçmen yaşam alanı oluşu POT-A KYL deneyiminde katılımın, dayanışmanın ve birlikte yaşamın geliştirilmesine katkı vermiştir.

POT-A KYL süreci hedeflediği adımları sırası ile gerçekleştirmiş fakat son aşamasında pandemi koşullarının ve tedbirlerinin de etkisiyle bu modelin

yerelde sürdürülmesini sağlayacak kurumsal kapasitenin oluşturulması hedefi tamamlanamamıştır. Bu sebeple ancak bir kılavuz ve uygulama öneri ilkeleri sunularak kurulacak modelin tasarımında gereken ipuçları yerel yönetimlerin kullanımına sunulabilmiştir (Özbakır, A. ve diğerleri, 2021).

Sonuç

Bu makaleye kaynak olan araştırmanın yürütüldüğü her üç kent de tarihsel olarak göçmen geçiş kentleri olmaları ve/veya göçmen nüfusunun yerleştiği hedef kentler olmaları sebebiyle kadim göçmen kenti olarak tanımlanırlar. Araştırmanın yürütüldüğü mahalleler buldukları ilçelerin en yoğun göçmen nüfusunu barındıran mahallelerdir. Böylesi mahalleler için en büyük tehdit karşılıklı etkileşimi kurulamayan yerli ve göçmen nüfusun bütünleşemeyip ayrışmaları ve sonrasında da çatışmalarıdır. Eğer yerel etkileşim süreci yönetilemezse yeni gelen hassas ve kırılgan grupların yeni yerleştikleri yerlerde izole olarak görülmeyen topluluklar hâline gelmeleri mümkündür. Bu durumda da, iç siyasetin ve medyanın nefret söylemini ve yabancı düşmanlığını tetikleyici açıklamalarının da etkisiyle, birer hedef hâline gelme olasılıkları artmaktadır. Medyaya yansıyan çeşitli haberler mülteci yoğun mahallelerde yerel çatışma ortamının ve saldırıların yer yer oluştuğunu göstermektedir. Böylesi bir ortamda toplumsal uyumun yakalanabilmesi ve önyargıların ortadan kaldırılabilmesi için yerel sosyal programların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla atılacak adımlarda öncelikle yerel ihtiyaçların, sosyal dinamiklerin ve etkileşim ortamının araştırılıp tanınması gereklidir. Yürütülecek uyum programlarında da karşılıklı iki grubun birbirini tanınması sağlanarak yabancı

düşmanlığının ve dezenformasyonun ortadan kaldırılmasının hedeflenmesi en uygun yerel stratejidir. POT-A deneyimleri göstermektedir ki birlikte uyumlu yaşam koşullarının kurulabilmesi için KYL modeli gibi iyi planlanmış ve süreç tasarımı katılımcı modellerle pekiştirilmiş sosyal-inovasyon yöntemlerine ve modellerine ihtiyaç vardır.

POT-A KYL modelinin tasarım adımları keşfedici araştırma, yere özgü göstergeleri ve ihtiyaçları belirleme, katılımcı süreçle müşterek kamusal alan inşası, esnek süreç yönetimi, izleme, sonuçların ve çıktılarının raporlanması ve gelecek modeller için çıkarılan dersler ışığında yerel kapasiteyi geliştirme faaliyetlerinin ihtiyaç odaklı bir programla yürütülmesi olarak tanımlanabilir (Şekil 1). Bu modelin aşamaları sürdürülebilir birlikte yaşam alanı inşasını hedeflediği için döngüsel süreçler hâlinde katılımcı, esnek ve adaptasyon kabiliyeti yüksek biçimde ilerletilmek zorundadır. Aksi takdirde; parçacıl, kapsayıcı olmayan, kısa erimli, tepeden inme, yerel ihtiyaçları gözlemleyen ve bu sebeple de sürdürülebilir olmayan geçici eylem paketleri olarak kalmaktadırlar.

Dünya örnekleri de göstermektedir ki Kentsel Yaşayan Laboratuvar deneyimleri yerel sosyal-inovasyon modeli üretmekle birlikte, göç başlığı altında ele alındığında ismi Göç Laboratuvarı (Migration-Lab) olarak dar bir kapsamda kullanılmaktadır. Bu çalışmada önerilen yaşayan laboratuvar modeli ise var olan yaşayan laboratuvarlardan ve göç laboratuvarlarından içerik ve metodolojik olarak farklılıklar göstermektedir. Göç laboratuvarları sadece göçmenlerin ihtiyaçlarına odaklanan ve sadece göçmenlere açık bir model önerirken, POT-A KYL mahalle ölçeğinde etnisite, cinsiyet,

köken, vatandaşlığa dair yasal statü ve benzeri birçok farklılığı da kapsayarak, yere özgü birlikte yaşam ve etkileşim deneyimi sunan ortak ve kapsayıcı bir kamusal alan kurmayı amaçlamaktadır. Kapsayıcılık ilkesi gereği POT-A yerel uygulamalarında da aynı veya komşu mahallelerde yaşamakta olan vatandaşlar ile kentsel mültecileri bir araya getiren, birlikte yaşam pratiklerini geliştiren bir model kurgulanmıştır.

Çalışmanın önemli çıktılarından bir diğeri de sağlıklı bir birlikte yaşam modelinin kurulabilmesi için daha sonraki evrelerde yerel yönetimlerin göç politikası geliştirirken yer verebilecekleri ve uygulamalarına dahil edebilecekleri bir inovatif model üretmesidir. Bu modelin süreç tasarımından yerel faaliyetlerine kadar her aşamasında keşfedici nitelikte kurulan araştırma süreci modelin farklı yerleşimlere adaptasyon kabiliyetini de arttırmaktadır. Öte yandan araştırma ekibi tarafından sanal mekân ve paylaşım ortamı sağlanabilmesi için geliştirilen çok dilli "POT-A Uygulaması (POT-A App)" ise bu tür çalışmalar arasında özgün bir öneri olarak kullanılan etkileşim platformu olarak işlev görmüştür. Ulus aşırı göçmenlerin kentsel mekânda çok aktif olmasalar bile interneti göç sürecinin ilk evrelerinden itibaren tüm süreç boyunca aktif biçimde kullandıkları saha çalışmalarının önemli bulgularından biri olmuştur. Sosyal medya aracılığıyla tüm dünya ile iletişim hâlinde olmak ve özellikle de ülkelerinden haber almak amaçlı bu tür BİT uygulamalarını kullanmaya yatkın oldukları görülmüştür. Bu yeteneğin fizik mekânda kurulan aktiviteleri desteklemesi gereken bir alan olarak aktarılması önem taşımaktadır. Çünkü geliştirilen uygulama (app) sayesinde sosyal etkileşim zamana ve mekâna bağlı kalmadan sosyal medya aracılığıyla 7/24 etkileşim imkânı sunmuştur.

KYL modeli sayesinde birlikte yaşam pratiğini geliştirmeyi hedefleyen atölyelerin sonunda elde edilen bulgular ise yerel yönetimler ve bu modeli uygulayacak STK'lar için çok özgün bir veri de sunmaktadır. Biz araştırmamız kapsamında çalışmanın üçüncü temel çıktısı olan "kapsayıcı kent indeksini ve sosyal uyum amaçlı

politika ve strateji yol haritası"nın üretilmesi için gerekli olan veriyi sadece saha çalışmaları olan anket ve görüşmelerden elde ettiğimiz verilerden değil aynı zamanda POT-A KYL çıktılarını da kullanarak geliştirdik. Diğer bir deyişle, kapsayıcı toplum olma yönünde göçmenler ve yerel toplum bileşenlerinin kolektif öğrenmesini sağlayacak, deneyim aktarımı ve anlayış birliğini destekleyecek bir müşterek mekânın ve platformun kentlerde var olan diğer kültürel grupların da algılanabilmesine yönelik geliştirilecek çalışmalarda kullanılabilir alternatif ve yenilikçi bir yöntem olarak katkıda bulunması beklenmelidir. Yürütülen tüm saha çalışmaları ve analizleri bu perspektifle kurgulanırsa sosyal uyum ve birlikte yaşam hedefi doğrultusunda şimdikinden daha sürdürülebilir, veriyi dayalı, yere özgü ve gerçekleştirilebilir sosyal politika ve programlar üretmek mümkün hâle gelebilecektir. ■

• Bu çalışma TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar ve AR-GE programı kapsamında desteklenen "Kentsel Mültecilerin Adaptasyon ve Uyum Süreçlerine Yeni Bir Bakış Açısı: Kapsayıcı Kent İnşası Amaçlı Sosyal İnovasyon Deneyi" başlıklı 117K826 kodlu ana proje ve iki alt proje 117K805 ve 117K829 kapsamında hazırlanmıştır ve TÜBİTAK tarafından fonlanmıştır.

DİPNOTLAR

1 Mülteci tanımı bu makalede Cenevre sözleşmesindeki tanımlar ile uyumlu olan ve zorunlu göç ile ülkesinden ayrılmak zorunda kalıp bir başka ülke olan Türkiye'ye sığınan, yabancı uyruklu olan ve uluslararası veya geçici koruma altında olan ya da olmayan tüm göçmenleri kapsamaktadır. Bu terimin tercih edilmesinin sebebi hukuki statülerin ülkelere göre değişen tanımları olsa da evrensel anlamda ülkesini çatışma, siyasi sebepler, ya da benzeri diğer zaruri sebeplerle terk etmek zorunda kalan ve ülkesine dönemeyen tüm göçmenlerin geçiş süreçlerinde hukuken birer mülteci olduklarının görülmesi olmuştur.

2 Hatay'da kent mültecilerinin emek piyasasındaki deneyimleri ve mekânsal faktörler için bakınız Karan, Çakır ve Kurtarı, 2020.

3 Kent mülteci kapsamında, bir kontrol büyüklüğü olarak, Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancılar (GKKY) statüsündeki kayıtlı Suriyeli nüfusun coğrafi dağılım büyüklükleri esas alınmıştır.

4 Çalışma alanı olarak seçilen iller, ilçeler ve bu ilçelerin en yüksek oranda ulus aşırı göçmen barındıran mahalleleri: İstanbul'da Zeytinburnu İlçesinin Yeşiltepe ve Nuripaşa mahalleleri; Kadıköy İlçesinin Dumlupınar ve Fikirtepe mahalleleri, Sultanbeyli İlçesinin Mehmet Akif Mahallesi, Hatay'da Antakya İlçesinin Aksaray ve Emek mahalleleri, Kırıkhan İlçesinin Gazi ve Barbaros mahalleleri, Reyhanlı İlçesinin Değirmenkaşı ve Esentepe Mahalleleri; İzmir'in Konak İlçesinin Ali Reis, Altay, Süvari, Kubilay, Pazaryeri, Sakarya, Mirali, Yeni, Kocakapı ve Kadifekale mahalleleridir.

5 URL-3

6 URL-4

7 URL-5

8 İzmir vakası derinlemesine görüşmelerin detaylı çıktısı için bakınız Karakaya Ayalp ve Yangın Kiremit, 2021.

KAYNAKLAR

- Akay Ertürk, Selma ve Kurtarı, Erhan. Editörden: Göç ve Kent Özel Sayısı, Göç Dergisi, 8 (1), 1-9, 2021.
- Geçer Sargın, Feral ve Karakaya Ayalp, Emel. "Forming Bonds: A New Social Innovation Perspective for Izmir Living Lab Experience", The City and Complexity - Life, Design and Commerce in the Built Environment, AMPS Proceeding Series 19.2, Londra: Londra Üniversitesi, 354-364, 2020.
- Karakaya Ayalp, Emel ve Yangın Kiremit, Esen. İzmir'in Kapıları: Kent Mültecilerinin Göç Hikayeleri ve Yaşam Koşulları, Kent Akademisi, 14 (3), 659-686, 2021.
- Karan, Olgu, Çakır, Bilge ve Kurtarı, Erhan. Hatay'daki Suriyeli Mültecilerin Girişimcilik Alanındaki Deneyimleri ve Mekânsal Faktörler, Göç Dergisi, 7 (1), 77-94, 2020.
- Leminen, Seppo. "Coordination and Participation in Living Lab Networks." Technology Innovation Management Review sayı: 3(11) (2013): 5-14.
- Mitchell, William J. Designing the Digital City. Digital Cities: Technologies, Experiences, and Future Perspectives, Ishida, Toru, Isbister, Katherine (editörler.), 1-6. Springer. 2000.
- Molinari, Francesco. Best Practices Database for Living Labs: Overview of the Living Lab Approach. Alcotra Innovation Project. Deliverable 2.3. (2011) (erişim 01.10.2020)
- Özbakır, Ayşegül, Çakır, Bilge, Karakaya Ayalp, Emel, Kurtarı, Erhan, ..., Geçer Sargın, Feral, Ayalp, Ekrem. Kentsel Mültecilerin Adaptasyon ve Uyum Süreçlerine Yeni Bir Bakış Açısı: "Kapsayıcı Kent İnşası" Amaçlı "Sosyal İnovasyon Deneyi", TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar ve AR-GE Projeleri, 117K826, 117K829, 117K805 Kodlu Projeler Sonuç Raporu, Ankara: TÜBİTAK, 2021.
- Öztürk, Sevim Pelin ve Karakaya Ayalp, Emel. Permanent residency under temporary protection: Syrian refugees' (steady) agglomeration pattern in Turkey. Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science, 49 (8), 2287-2289, 2022.
- Schuurman, Dimitri. Bridging the Gap Between Open and User Innovation? : Exploring the Value of Living Labs as a Means to Structure User Contribution and Manage Distributed Innovation. GhentLo Üniversitesi, Politik ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Brüksel, Belçika, 2015.
- Steen, Kris ve Van Bueren, Ellen. Urban Living Labs. A Living Lab Way of Working. Amsterdam: Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions, 2017.
- Westerlund, Mikka ve Leminen, Seppo. Managing the Challenges of Becoming an Open Innovation Company: Experiences from Living Labs. Technology Innovation Management Review, 15, 223-231, 2011.
- URL-1. Immigration Policy Lab. "Immigration Policy Lab Stanford/Zurich Home" Son güncelleme 2022. <https://immigrationlab.org/>
- URL-2. Pana, Laura M., ve Mattar, Daniela V. Migrationlab Social Impact Report (2016) <http://www.migrationlab.org/>
- URL-3. Immigration Policy Lab. "Immigration Policy Lab Stanford/Zurich About Us" Son güncelleme 2022. <https://immigrationlab.org/about-us/>
- URL-4. Migration Lab. "Migration Lab About" Son güncelleme 2021. <https://www.migrationlab.org/why>
- URL-5. Migrant Integration Lab. "Migrant Integration Lab" Son güncelleme 2022. <https://migrantintegrationlab.mystrikingly.com/>

İyi Tasarım/Good Design İzmir_7'ye Dair

Elif Kocabiyik Savasta, Çiçek Ş. Tezer Yıldız, Özgül Kılınçarslan, Onur Mengi, Emre Yıldız

ÜSTTE Açılış Konuşması (çevrimiçi):
"Sürdürülecek Olan Nedir?" ["What is
to be Sustained?"]. Otto von Busch

İYİ TASARIM İZMİR_7 EKİBİ

TEMA KÜRATÖRLERİ **Şölen Kipöz, Derya İrkdaş Doğu**
SÖYLEŞİ-PANEL PROGRAM GELİŞTİRME

Çiçek Ş. Tezer Yıldız

SERGI GELİŞTİRME **Onur Mengi, Özgül Kılınçarslan**

ATÖLYE GELİŞTİRME **Emre Yıldız**

ETKİNLİK KOORDİNATÖRÜ **Beste Uğur**

GRAFİK TASARIM **Ahmet Ulukaya**

AKDENİZ AKADEMİSİ TASARIM KOORDİNATÖRÜ

Elif Kocabiyik

AKDENİZ AKADEMİSİ TASARIM ASİSTANLARI

Bahar Arat Yama, Özgür Yurttaş Erda

İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi tarafından düzenlenen İyi Tasarım/Good Design İzmir_7 etkinliği, bu yıl "YAŞAMSAL/VITAL" temasıyla 04-15 Ekim 2022 tarihleri arasında fiziksel ve çevrimiçi olarak Kültürpark Atlas Pavyonu'nda gerçekleşti.

2016 yılından bugüne düzenlenen İyi Tasarım/Good Design İzmir, tasarımla ilgili faaliyette bulunan tüm grupları her yıl belirli bir tema çerçevesinde bir araya getiren, hem tasarım mesleği ve eğitimi adına yapılan üretimin hem de tasarıma ilişkin düşünsel zeminde yapılan çalışmaların paylaşıldığı bir etkinlik. Sergiler, atölyeler, film gösterimleri, panel ve söyleşilerden oluşan etkinlik; tasarımcılar, öğrenciler, üreticiler, iş dünyası, eğitimciler, akademisyenler ve tasarımla ilgili tüm çevreleri canlı bir diyalog ve tartışma ortamında buluşturarak İzmir'in bir tasarım ve inovasyon kentine dönüşüm sürecine katkıda bulunmayı amaçlıyor.

İyi Tasarım/Good Design İzmir_7 etkinliğinin bu yılki teması, "Yaşamsal/Vital" olarak belirlendi. Bu tema ile tasarımın etik ve sorumlu yolculuğuna bir katkı olarak tasarımın "yaşamsal hassasiyetleri" artırma olasılıkları gündeme getirildi. Doğa ile kurduğumuz ilişkiyi güçlendirebileceğimiz, insanın insan-dışı canlılarla ortak/eş yaşam oluşturabileceği, yaşamın "döngüsel varoluş" ve "dişil enerji" ile sürdürülebilmesi ve aynı zamanda dayanışmacı ve kapsayıcı bir sosyal boyut yaratabilmesi için tasarımın radikal değişim yaratan rolü araştırıldı. Tasarım söyleminin ve eyleminin tüm paydaşları ile üretim alanına yenilikçi yöntemler ve

ayırt edici tasarım çıktıları kazandırmak hedeflendi.

Etkinlik, açık çağrı ile gelen başvurular içerisinden yapılan bir değerlendirmeye ve davet edilen katılımcılarla programlandı. Geçen yıllarda olduğu gibi Ege Giyim Sanayicileri Derneği (EGSD) ve İzmir İtalyan Konsolosluğu etkinliğe katkı verdiler. EGSD üniversite-sanayi işbirliği ile gerçekleşen tema odaklı bir proje ve panel, İzmir İtalyan Konsolosluğu ise Giulia Tomasello ve Federica Fragapane'nin çevrimiçi söyleşilerini gerçekleştirdiler. Etkinliğin davetli konuşmacısı Parsons School of Design'dan Otto von Busch idi; "Yaşamsallık ve Sürdürülebilirlik: Sürdürülecek Olan Nedir?" başlıklı çevrimiçi konuşmasıyla etkinlik başladı. On bir gün boyunca fiziksel ve çevrimiçi ortamda 14 panel/söyleşi oturumu, 8 sergi, 9 atölye ve 1 adet film gösterimi gerçekleştirildi. Sergi turu, atölye çıktıları sergisi turu ve etkinlik sonu buluşması da programda yer aldı. Ayrıca her yıl İyi Tasarım/Good Design İzmir etkinliği kapsamında gerçekleştirilen Üniversiteler Tasarım & Sanat [ÜTAS] Mezuniyet Projeleri Sergisi bu yıl katalog olarak yayınlandı. Katalogda 7 üniversite, 12 fakülte, 21 bölümden 77 öğrencinin 60 projesi yer aldı.

İyi Tasarım/Good Design İzmir_7'nin panel/söyleşi programı, "Yaşamsal" temasıyla tasarımın ortak alanlarına odaklandı. Tema ve tasarım alanlarının birbirleriyle geniş tartışma düzlemleri yaratarak keştiği, konuların ve alt başlıkların birbirleriyle katmanlaşarak çoğalan, girift ve organik bir şekilde ilişkilendiği fark edilince; program, konuşmacılar ve etkinlik katılımcılarıyla

birlikte bu ilişkileri tartışmaya imkân sağlamak üzere bir hikâye yazar gibi, temelde birbirinden katı şekilde ayrılmayan üç katmanda kurgulandı. İlk aşamada, yaşamsal olanı kavrayabilmek için köklere ve yere bakıldı; kentlere ve kırlara yaşamsal bir perspektifle, tasarım aracılığıyla nasıl yeniden bakabileceğimiz ve üzerine düşünebileceğimiz konuşuldu. “Yeri; topraktan, sudan ve havadan, yapılardan, nesnelere ve tüm diğer canlılardan ayrı düşünmeden nasıl tekrar ve tekrar ele alabiliriz? Tasarım, yeri anlamak konusunda nasıl bir katkı sağlayabilir?” soruları kılavuzluk etti. İkinci aşamada, bizi saran coğrafyayla tasarım öğelerini döngüsel yaklaşımlar üzerinden anlamaya ve tasarımın bu anlayışla desteklenmesini konuşmaya odaklanıldı. “Var olan tasarım nesnelere, malzemeleri, mekânları döngüsel bir tasarım anlayışıyla nasıl yeniden ele alabiliriz ve bundan sonra yaşama katılacak olanlar için nasıl bir yaşam döngüsü öngörebiliriz?” sorularına odaklanıldı. Bu konudaki bilgi birikimi ve tecrübeler, tasarımın dönüştürücü gücünü anlamak ve bunu her alanda uygulamaya geçirmek için önemli bir zemin sağladı. Üçüncü aşama ise, eşyaşam ve ortaklıklar etrafında şekillendi. İnsan odaklı bakış sorgulandı, yeryüzü ile tasarım yoluyla nasıl ilişkilendiğimiz tekrar düşünüldü, bir arada daha eşitlikçi düzlemler yaratarak nasıl yaşayabileceğimiz, üretebileceğimiz, dayanışmayı tasarım pratiklerimize nasıl dâhil edebileceğimiz ortaya kondu. Panel/söyleşi programı dâhilinde tasarım ve tasarım dışı alanların ortaklaşa ve sıklıkla vurguladığı kavramlar “çoğulluk”, “çeşitlilik”, “kahramansızlık/insan odaklı olmayan”, “karşılaşmalar”, “bağlantısallık/ilgisellik”, “bütünsellik” oldu.

İyi Tasarım/Good Design İzmir_7'nin sergi programı, tema dâhilinde “yaşamsallık ve ölümsüzlük arasındaki yaratıcı gerilim” odağında şekillendi. Tasarımın farklı alanlarından açık çağrı yoluyla ve davetli olarak; temayı yapay zekâ ve dijital teknolojilerden, bakterilerle, biyotatıklarla, sürdürülebilirliği merkeze alan biyotasarım araştırmalarına uzanan geniş bir çerçevede ele alan sekiz proje yer aldı. Bu projeler, pandemi sonrası hızla dijitalleşen günlük yaşam pratiğimiz ve iklim değişikliğinin getirdiği sorunlarla daha belirgin hâle gelen kültür-doğa ilişkisine odaklandı.

“TASARIMCILAR, ÖĞRENCİLER, ÜRETİCİLER, İŞ DÜNYASI, EĞİTİMCİLER, AKADEMİSYENLER VE TASARIMLA İLGİLİ TÜM ÇEVRELERİ CANLI BİR DİYALOG VE TARTIŞMA ORTAMINDA BULUŞTURARAK İZMİR’İN BİR TASARIM VE İNOVASYON KENTİNE DÖNÜŞÜM SÜRECİNE KATKIDA BULUNMAYI AMAÇLIYOR”

ÜSTTE İyi Tasarım İzmir_7 Açılışı, Performans Alanı, Performans: Bárbara Serafim-003, Lale Madenoğlu-Olduğu gibi [As it is] (“Ağaç Olmak: Ağaçlar Bize Ne Anlatır?” başlıklı sergi ile birlikte kurgulandı, Studio Spaces Between: Gülistan Kenanoğlu, Çağlar Hanaylı)

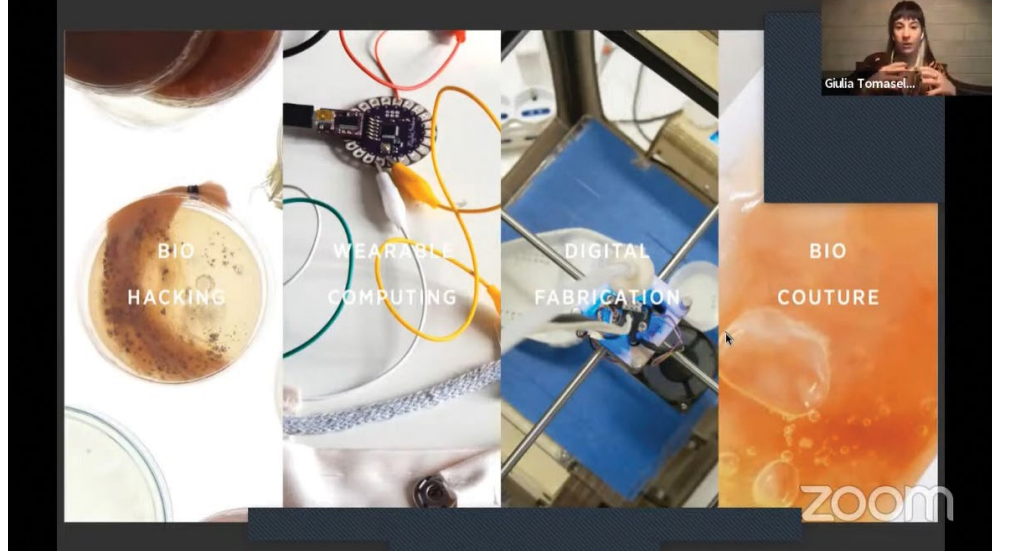
ALTTA Panel: “Yaratıcı Alanlarda Ortak Yaşam Tecrübeleri”, Elif Kocabıyık Savasta (Mod.), Emre Gönüllü, Ferhat Kentel, Ezgi Bakçay

“Yere Tasarım Gözüyle Bakmak”, Çiçek S. Tezer Yıldız (mod.), Sinan Logie, Bihter Almac, Ozan Avcı

İçinde yaşadığımız ve kaynaklarını kullandığımız ekosistemle uyumlu, etik-politik sosyal sistemler aracılığıyla üretim ve tüketim ekseninde sürdürülebilir bir tasarım yaklaşımının olanaklarını araştıran projeler, özne ve içinde yaşadığı dünya ilişkisine bakarken beden ve zihin arasındaki ilişkiyi de yeniden düşünmemizi sağladı. “Bugün, içinde yaşadığımız ekolojik krizlerin çözümünde, farklı anlam biçimlerinin aynı anda işlediğini görmek ve bunu “yaşamsal” olanın odağında çoğulcu bir anlayışla kabul etmek bir yol olabilir mi” sorusu birbirinden farklı alanlara değinen projelerle tartışıldı.

Etkinliğin atölye programı, bu yıl tasarım disiplinlerinin kendi aralarında ve hatta beşeri bilim, pozitif bilim ya da mühendislik branşlarıyla kesişim gösterdiği durumlarda ortaya çıkan disiplinler-arası değerleri göz önüne serer nitelikte idi. Atölyelerin sağladığı ve tasarım sürecinin bizzat deneyimlenebildiği bu “mutfak”, çoklu-disiplinli uygulamalara fırsat verirken, eğitim yönünden sahip olduğu değerler bakımından da taşıdığı “okul” işlevini, etkinliğin sonunda gerçekleşen Atölye Çıktıları Sergisi’nde davetlilerle paylaşma fırsatı buldu ve etkinliğin on gün boyunca gerçekleşen tartışma, paylaşma ve üretme sürecinin bir son çıktısı olarak, çok katmanlı yapısına yeni bir boyut eklemiş oldu. Bununla beraber, atölye yürütücüleri tarafından bu yılın teması olan “Yaşamsal” başlığının kapsadığı değerlere yanıt verir nitelikte bir tavırla tasarım pratiklerini sorgulamaya ve geçirgenleştirmeye açarak, kapalı kapılar ve uzak coğrafyalarda gerçekleşen üretim süreçlerini birebir deneyimlemeye davet eden atölyeler gerçekleştirilmiş oldu. Bu deneyimlerle daha kapsayıcı ve empati sahibi bir tasarım anlayışı geliştirilmesi, tasarımcı olarak sürece dair aidiyetimizin artırılması, malzeme ve son ürün arasında kurduğumuz ilişkinin içselleştirilmesi ve üretim alanına yenilikçi yöntemlerle ayırt edici tasarım çıktıları ortaya koyulması amaçlandı. Çevrimiçi ve fiziki mekânda düzenlenerek farklılaşan atölyeler, pandemi sonrası iletişim etkinliklerimizdeki değişimi de benimseyerek mekânsal temsillerin sorgulandığı üretim süreçlerini kurgularken, çeşitli coğrafi okuma teknikleri önermiş oldular. Bunun haricinde, atölye içeriklerinden nihai

tasarım ürünlerinin yapı malzemelerine doğal çürüme-çözülme döngüsünün içinde var olabilen alternatifler önerenler, malzemeye birebir deneyim şansı sunarken; bazı diğer atölyeler de, bilindik materyallerle hem uygulama hem de deneyim açısından nasıl sıra dışı işleyişler kurgulanabileceğiyle ilgili arayışlar önermiş oldu. Özellikle “bahçe”, “toprak”, “ağaç”, “yer”, “yuva”, “aidiyet”, “beden” ve “mekân” başlıkları arasında salınım gösteren atölyeler; katılımcıları, bu kavramları yürütücülerin yaklaşım ve okumaları ışığında çeşitli disiplinlerin çerçevesinde yorumlamaya davet ettiler.

Demokratik bir platform olan İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi'nin kapsayıcı ve katılımcı süreçlerle organize ettiği İyi Tasarım/ Good Design İzmir_7, sekizinci edisyonunda tekrar bir araya gelme, canlı bir diyalog ve tartışma ortamı olma ve İyi Tasarım İzmir kimliğini sürdürme, etkinliği şehre daha çok yayma ve uluslararasılaşma fikir birliğiyle sona erdi. □

. Bu metin, 4 Kasım 2022 tarihinde izmir.art web sitesinde yayınlanmıştır: https://www.izmir.art/tr/iyi-tasarim-good-design-izmir_7-yasamsal-vital-e-dair
.. İyi Tasarım/Good Design İzmir ile ilgili detaylı bilgiye iyitasarimizmir.org web sitesinden erişilebilir.

Elif Kocabıyık Savasta, Çiçek Ş. Tezer Yıldız,
Özgül Kılınçarslan, Onur Mengi, Emre Yıldız

SOLDA İzmir İtalyan Konsolosluğu Davetli Tema Konuşması (çevrimiçi): “Dişil Biyofilya” [“Female Biophilia”], Giulia Tomasello

Sergi: “Biyofabrik Hasadı”, Filiz Özbengi Uslu, Gözde Damla Turhan, Selen Çiçek

Sergi: “Mimarlığın Ehlileştirilmemiş Alanlarında Bir Konuşma”, Bihter Almaç

Sergi: “studioSUSTAIN 2017-2021: sürdürülebilirlik, yerellik, tasarım”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Endüstriyel Tasarım Bölümü _ studioSUSTAIN: Simge Göksoy & Aslı Kıyak İnçin

Atölye: “Rüzgârla Konuşmak”, Yürütücüler: Berk Selamoğlu, Mauricio Gabriel Morales Beltran

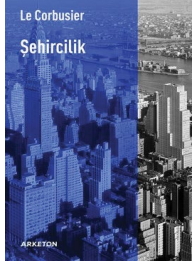
Atölye: “Yaşamsallığın Bahçesi”, Yürütücüler: Dilek Himam Er, Elif Tekcan, Melis Baloğlu

SAĞDA Atölye: “Ağaçtan Ağaca”, Yürütücü: Barış Bilen Atal

Atölye: “Düşünseli”, Yürütücü: Cansu Pelin İşbilen

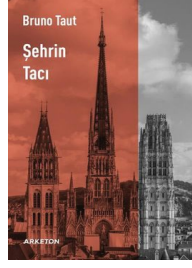
Atölye: “Rüzgârla Konuşmak”, Yürütücüler: Berk Selamoğlu, Mauricio Gabriel Morales Beltran

Şehircilik

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Le Corbusier
ÇEVİREN Pelin Kotas
BASIM Mart 2022

Şehrin Tacı

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Bruno Taut
ÇEVİREN Hüseyin Tüzün
BASIM Eylül 2022

Safranbolu Köylerinin Yöresel Mimarisi

YAYINEVİ YEM Yayın
YAZAR Aysun Özköse
BASIM Kasım 2022

Zorunlu Çoğulluk: Mimarlık ve Sanatta Dilin Süreksizliği

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Aykut Köksal
BASIM Mayıs 2022

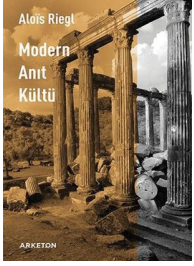
Bilimsel Özyaşamöyküsü

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Aldo Rossi
ÇEVİREN Berk Cankurt
EDİTÖR Pınar Gökbayrak
BASIM Ekim 2022

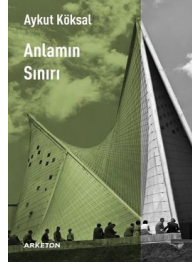
Bir Çiftçinin Renkleri - Doğal Mürekkep Yapımı

YAYINEVİ Yeni İnsan Yayinevi
YAZAR Birnur Temel Birtane
BASIM 2022

Modern Anıt Kültü

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Alois Riegl
ÇEVİREN Erdem Ceylan
EDİTÖR Aykut Köksal
BASIM Haziran 2022

Anlamın Sınırı

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Aykut Köksal
ÖNSÖZ Zühre Sözeri
BASIM Kasım 2022

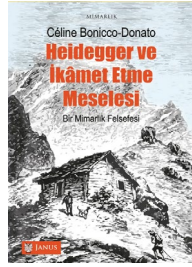
Ekoloji: Bir Arada Yaşamın Geleceği

YAYINEVİ Tellect
DERLEYENLER Didem Bayındır,
Mine Yıldırım
BASIM Aralık 2022

Bu Mekan Artık Bu Yer Değil: Modern/izm/i Tartışmak

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Aykut Köksal
BASIM Ağustos 2022

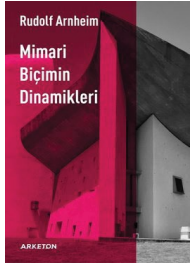
Heidegger ve İkamet Etme Meselesi - Bir Mimarlık Felsefesi

YAYINEVİ Janus Yayıncılık
YAZAR Céline Bonicco-Donato
ÇEVİREN Alp Tümertekin
BASIM Kasım 2022

HEY! Hayal Edilebilir Tasarım Kılavuzu

YAYINEVİ YEM Yayın
YAZAR Alexis Şanal
SANAT YÖNETİMİ VE GRAFİK
TASARIM Okay Karadayılar
ÇİZİMLER Mrnië Godanca
METİN EDİTÖRLERİ Linda
Shahinian, Serhan Ada
PEDAGOJİ DANIŞMANI Simon
Johnson

Mimari Biçimin Dinamikleri

YAYINEVİ Arketon Yayınları
YAZAR Rudolf Arnheim
ÇEVİRİ Deniz Özden
EDİTÖR Aykut Köksal
BASIM Ocak 2023

“Yapıların görünümüne bu kadar çok odaklanmak için yeterli neden var mı? Ve eğer varsa, böyle bir çözümleme toplumsal, ekonomik ve tarihsel çağrışımlar ile yapı sanatına ayrılmaz şekilde dahil olan teknolojinin çoğunu bir kenara bırakmayı göze alabilir mi?

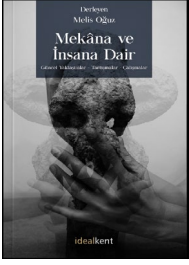
Pek çoğumuz, sokakta yürürken, öyle ya da böyle önünden geçtiğimiz yapıların görünüşlerinden ve yerleşimlerinden etkileniriz. Üstelik, görsel olarak nitelikli yapıların,

günümüzde herhangi bir dönem ya da uygarlıktakinden daha ender olduğu izleniminden sıyrılmak da zordur. Böylesi yargılar, ne türden gözlemlere dayanır? Soruyoruz: Bir yapı, onu insan gözünde anlaşılır kılan görsel bütünlüğü sunar mı? Yapının görünüşü, tasarımın hedeflediği fiziksel ve psikolojik işlevleri yansıtır mı? Toplumu canlandıran veya canlandırması gereken ruhtan bir şey sergiler mi? İnsan aklı ve imgelemindeki en iyileri iletir mi? Bu soruların yerinde ve akla yatkın olduğunu bize anımsatması için bu istekleri karşılayacak mimari bir yapıyla zaman zaman yüzleşmek gerekir. Bu zevki günümüz yapı ustalarından birine değil de geçmişten birine borçlu olduğumuzu fark ettiğimizde bu yapının

görüntüsünün uyandırdığı coşku azalır.

Tasarım, bir yapının elle tutulur ve görünür biçimlerinin yaratımından başka bir şey değildir. O halde tasarım, nasıl kendisi olmadan yapılabilecek bir şey olarak kabul görülmeye başladı? Bu, geçmişin tapınaklarını, kiliselerini ve kalelerini günümüzün postanelerinde, bankalarında ve amfilerinde yeniden canlandırmaya çalışan tarihi döneme yalnızca bir tepki mi? Yoksa bu kaçınma, insani dürtülerin çeşitliliğini düzenli ancak genellikle boş bir geometride gizleyen yakın dönem yalınlaştırma akımına karşı bir isyan mı? Neden ne olursa olsun, mimarın nihai yükümlülüğünden kaçınmasına yol açan her girişim boşuna olmalıdır. Bir nesnenin biçimi göz ardı edilebilir ancak onsuz yapılamaz.”

. Metin, yazara ait, kitabın giriş yazısından alınmıştır.

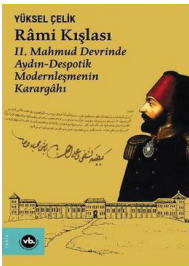
Mekâna ve İnsana Dair Güncel Yaklaşımlar - Tartışmalar - Çalışmalar

YAYINEVİ Ideal Kent Yayınları
YAZAR Melis Oğuz
BASIM 2022

Kentin Aynaları - İstanbul'un Sanatçılarından Yansımalar

YAYINEVİ Yapı Kredi Yayınları
YAZAR Alistair Hicks
EDİTÖR Aykut Şengözer
ÇEVİREN Çağla Özbek
BASIM Aralık 2022

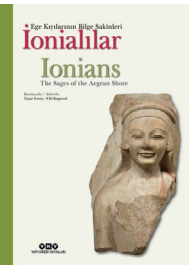
Rami Kışlası: II. Mahmud Devrinde Aydın-Despotik Modernleşmenin Karargahı

YAYINEVİ VakıfBank Kültür Yayınları
YAZAR Yüksel Çelik
EDİTÖR Murat Uluskan
BASIM Aralık 2022

Rahmi M. Koç Müzeleri - İstanbul

YAYINEVİ Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları
BASIM Kasım 2022

İonialılar: Ege Kıyılarının Bilge Sakinleri

YAYINEVİ Yapı Kredi Yayınları
HAZIRLAYANLAR
Yaşar Ersoy, Elif Kopalal
SERİ EDITÖRÜ Nihat Tekdemir
ÇEVİREN Yiğit Adam, Hilal Gültekin,
Sera Yelözer, G. Bike Yazıcıoğlu
BASIM Aralık 2022

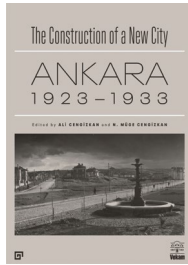
Toplam on iki kitaptan oluşan kolektif bir yayın projesi olan Anadolu Uygarlıkları Serisi araştırmacılara ve okurlara Anadolu uygarlık tarihine dair kapsamlı bir külliyat sunuyor. Serinin bütün kitapları Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde hazırlanıyor.

"İonialılar: Ege Kıyılarının Bilge Sakinleri", İonların Batı Anadolu'da yarattığı özgün kültüre ve bıraktığı izlere yoğunlaşıyor.

Ankara'da İz Bırakan Mimarlar: Şevki Vanlı

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
EDİTÖR T. Elvan Altan
YAZARLAR İlhan Tekeli, Selda Bancı,
Gökçeççek Savaşır, İpek Mehmetoğlu,
Güliz Öktem Taşdemir, Öznur Peker
Tunçel ve Pelin Gürol Öngören
BASIM 2022

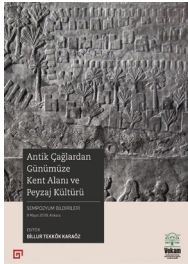
The Construction of a New City Ankara 1923-1933

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
EDİTÖRLER Ali Cengizkan ve N. Müge Cengizkan
BASIM 2022

Dünden Bugüne Koruma Toplantısı II:

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
YAZAR Cansen Kılıççöte, Ceyda Cüceloğlu, Gökhan Okumuş, Leyla Etyemez Çıplak, Merve Öztürk, Müge Bahçeci, Özgün Özçakar, Pınar Aykaç Leidholm
BASIM 2022

Antik Çağlardan Günümüze Peyzaj Kültürü, Sempozyum Bildirileri

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
EDİTÖR Billur Tekkök Karaoz
BASIM 2022

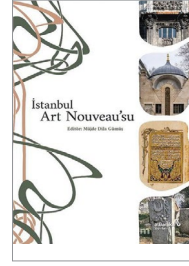
Dört Usta Dört Yapı: Ankara ve Yakın Çevresinde Geleneksel Konut

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
YAZARLAR Özgür Karakul,
Neriman Şahin Güçhan
BASIM 2022

Ankara'da İz Bırakan Mimarlar 4: Sabih Kayan

YAYINEVİ VEKAM Yayınları
EDİTÖR Nuray Bayraktar
BASIM 2022

İstanbul Art Nouveau'su

YAYINEVİ Albaraka Yayınları
YAZAR Müjde Dila Gümüş
BASIM Ocak 2023

Vadinin Dönüşümü: İkizdere'de Hidroelektrik Santraller

YAYINEVİ Yeni İnsan Yayinevi
YAZAR Ayşen Eren
BASIM 2023

"Ege'nin Anadolu kıyılarında yaşayan İonialılar kuzeyde Phokai'a'dan güneyde Miletos'a kadar uzanan bölgede ve hemen karşısındaki Samos ve Khios adalarında 12 kent kurmuşlardı. Bugün artık böyle söylemekten imtina etsek de İonialıların uzun zaman literatürde neden "Doğu Yunanlar" olarak adlandırıldıklarını açıklamak mümkün. Öncelikle İonia antik Yunan kültürel coğrafyasının çekirdeğinde değil de çeperinde sayılması karşın bugün Klasik Yunan uygarlığı olarak tanımladığımız kültürü şekillendiren pek çok önemli tarihi olay bu bölgede gerçekleşmiş, çok sayıda önemli tarihi kişilik bu topraklarda doğup yaşamıştır. Batı felsefesinin Arkaik temelini oluşturan doğa felsefesi İonialıların yaşadıkları çevreyi nasıl algıladıklarını ve gözlemlediklerini bize gösterir.

Miletoslu Thales ve Anaksimandros, Ephesoslu Herakleitos, Klazomenaili Anaksagoras, Kolophonlu Ksenophanes İonia felsefe okulunun öncüleridir. Yine Batı edebiyatının temel taşı sayılan İlyada ve Odyssea'nın ozanı Homeros Smyrna'da veya Khios'ta doğmuş ve yaşamıştır. Yasalar karşısında eşitlik yani isonomia ilkesine dayalı olduğu iddia edilen kent planlamacılığına adını veren Hippodamos da Miletosludur.

Batı Anadolu sahilindeki bu küçük bölgenin Batı uygarlığının temel taşı sayılan antik Yunan kültürü üzerindeki yadsınmaz etkisi İonia ve İonialılar hakkında düşünmeyi her daim değerli kılmaktadır."

. Metnin ilk bölümü *bi-ozet.com*'dan, tırnak işareti içine alınmış ikinci bölümü ise kitap tanıtım metninden alınmıştır.

Ege Mimarlık Yayın Çizgisi

EGE MİMARLIK, mimarlık mesleğinin çok boyutlu sorunlarını tartışmaya açan, özgün mimari üretimi ve yapısal çevrenin oluşumunda etkili disiplinlerarası karşılaşmaları kapsayan, kentler, mekân ve toplumsal yaşamı odağına alan araştırmaları yayınlar. Mimari kültürün sürekliliğini sağlamak adına, akademik çalışmaları ve güncel kuramsal tartışmaları okuyucu ile paylaşır.

Bu bağlamda, geçmiş ve bugünden hareketle, yerel ve küresel arasında ilişkiler kurarak gündemi/günceli yakalamaya, tasarımı tüm boyutlarıyla ele almaya çalışır.

EGE MİMARLIK bir yandan Mimarlar Odası İzmir Şubesi üyeleri için etkin bir mesleki iletişim platformu oluştururken, diğer yandan mimarlık öğrencilerine mesleki ortamın olanaklarını ve olasılıklarını tanıtarak eğitimi de kapsayan geniş bir okuyucu yelpazesine seslenir.

Yılda dört sayı hâlinde basılı ve sayısal olarak yayınlanan hakemli ve ulusal bir dergidir.

Amaç

1. Mimari ürünü merkeze alır.
2. Mimariye kültürel bir olgu olarak yaklaşan akademik üretimi teşvik eder.
3. Mimari üretimi farklı ölçeklerde ve diğer tasarım disiplinleri ile ilişkilendirir.
4. Kuram ile meslek pratiği arasında tutarlı bağlar kurar.
5. Mimari üretimin teknoloji ve mühendislik alanları ile iyi entegrasyonu için sürdürülebilir yapı endüstrisi uygulamalarını yaygınlaştırmaya çalışır.
6. Özellikle Ege Bölgesi'ndeki güncel Yerel mimari üretimin nitelikli örneklerini ve bunlara ait tasarım süreçlerini yayınlamaya çalışır. Bu anlamda tasarım ekiplerinin nitelikli yaklaşımları kadar kullanıcılar, yerel yönetimler, yapı endüstrisi ve planlama kararları ile olan ilişkileri de içeren bir yapı tanıtımı çizgisini hedefler.
7. İz bırakan mimar ve tasarımcılar ile mimari ürünleri yayınlamaya çalışır. Kent belleğine katkıda bulunur.
8. İzmir kentinin, yakın coğrafyası ile ilişkilerini ve ulusal bağlamda görünürlüğünü artırmayı hedefler.

Kapsam

EGE MİMARLIK, Ege Bölgesi özelinde coğrafi farkındalık yaratan, aynı zamanda süreklilik ve benzerlikleri, nedensellik ilişkileri içerisinde ele alan, eleştirel bakış açısına sahip, akademi ve pratik arasında bağ kuran nitelikli yayınlara yer verir. Böylelikle, mimarlık mesleğinin topluma daha iyi hizmet edebilmesi amacıyla, özgün bilimsel verileri paylaşımına ve tartışmaya açar.

EGE MİMARLIK Makale ve Yazı Gönderim Koşulları

EGE MİMARLIK, her sayı için yazarlara açık çağrıya çıkar. İlan edilen takvim ve formata uyması kaydıyla aşağıdaki türlerde yazılar ve makaleler, yayın öncesi ön-değerlendirmeye kabul edilmektedir. Ön değerlendirmeye geçen makalelerin yayınlanma kararı, hakemli değerlendirme sürecinin sonunda hakemler tarafından verilir.

1. **Hakemli Araştırma Makaleleri:** Yazarlar her sayı için özel olarak ilan edilen tema çağrısındaki içerik ve takvime göre; Ege Mimarlık Yayın Koşulları'na uygun makalelerini (tam metin) egemim@izmimod.org.tr adresine göndermelidirler. Tüm teslimler metni, künyeyi ve küçültülmüş görselleri içeren .doc (word) formatında dosyalar ile tüm görsellerin baskıya uygun hâllerini* içermelidir. Ege Mimarlık'ta aynı yazarın (ya da yazarın içinde yer aldığı çoklu yazar gruplarının) iki makale yayını arasında en az 3 sayı olmalıdır.
2. **Görüş Yazıları:** Yazarın bakış açısı ile mesleğin problemlerine odaklanan ve 1600 kelimeyi geçmeyen yazılar
3. **Eleştiri Yazıları:** Yapı veya projeleri hem mimari nitelikleri ile inceleyen hem de kavramsal açıdan yaklaşarak karşılaştırmalı olarak analiz eden ve 1600 kelimeyi geçmeyen yazılar
4. **Yapı Tanıtımı:** Ege Bölgesi idari sınırları içerisinde ve/veya Ege iklimi etkisi ile yapılmış nitelikli mimari uygulama, kentsel uygulama, veya ödüllü projelerin tanıtıldığı 1600 kelimeyi geçmeyen yazılar. Yapı tanıtımı bölümünde yer verilecek yazıların detayları için Yayın Koşulları* incelenmelidir.
5. **Mimari/Kentsel Yarışmalar:** TMMOB yarışmalar yönetmeliği veya KİK yönetmeliğine uygun şekilde hazırlanan, Ege bölgesinde açılan ulusal veya bölgesel yarışmalarda ödül almış eserler ile kısa açıklamaları, yarışma kolokyum özeti veya yarışmada jüriye ait görüşlere yer verilen yazılar

*EGE MİMARLIK Yayın Koşullarına ve detaylı Yazar Rehberine egemimarlik.org adresinden ulaşılabilir.

EGE MİMARLIK Düzeltme İlanı

Dergimizin 108 numaralı (Ekim 2020) sayısında yayınlanmış olan "Kültürel Bir Tamirat Şansı: Pandeminin Yarattığı Yeni Kültürel ve Materyal Gerçekliğin Yeni Babil Üzerinden Okunması" başlıklı araştırma makalesinin birinci yazarının ünvanı, yazarın talebi ve Yayın Komitesi'nin kararı üzerine aşağıdaki gibi düzeltilmiştir:

Ali Dur, Y. Mimar; İstanbul Teknik Üniversitesi Mimari Tasarım Doktora Programı Öğrencisi; Öğr. Gör., Kadir Has Üniversitesi Mimarlık Bölümü

İlgili değişiklik, dergimizin web sitesi üzerindeki dijital versiyonuna işlenecektir.